

1941

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 2

Wyd. Ekonomiczne, Instytut Pol. i Ekon. w Warszawie, Pol. i Ekon. 3

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILESIE.

KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915

TELEFONY: KRÓL HUTA 636-640 I KATOWICE 972

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU

Z KOPALNÍ KRÓL BIELSZOWICE, KNURÓW

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL HUTA

„POLSKAROB”
POLSKO - SKANDYNAWSKIE
TOWARZYSTWO TRANSPORTOWE, S. A.
Gdynia

TEL.: EKSPEDYCJA 1918, 1919
MAKLERKA 1201, 1202, 1203

POLNISCH-SKANDINAVISCHES
TRANSPORT - HANDELSGESELLSCHAFT
m. b. H.
Danzig, Langermarkt 3

TEL.: 26946

Skrót telegraficzny „Polskarob” Code: Scotts 10th, The Boe Code, Rudolf Mosse

EKSPEDYCJA

MAKLERKA

ŻEGLUGA

Przedstawicielstwo Firmy „Robur” Związek Kopalń Górnośląskich, Spółka Komandytowa, Katowice

MIESIĘCZNY PRZEŁADUNEK: c-a 400.000 t WĘGLA

S/S „ROBUR III” — 2850 t DW

S/S „ROBUR IV” — 3000 t DW

S/S „ROBUR V” — 3000 t DW

S/S „ROBUR VI” — 3300 t DW

POLSKO - BRYTYJSKIE TOW. OKRĘTOWE, S. A.
POLISH - BRITISH STEAMSHIP COMPANY Ltd.

Adres tel.: „POLBRIT” Gmach Żegluga Polskiej G D Y N I A Telefon: 1530, 1531

Gdynia (Gdańsk)-Hull, Gdynia (Gdańsk)-Londyn
Hull-Gdynia (Gdańsk), Londyn-Gdynia (Gdańsk)

→ Regularna komunikacja tygodniowa własnymi pasażersko-towarowymi okrętami, zaopatrzonemi we wszelkie wygody dla ruchu pasażerskiego i w ładowniach chłodnie dla przewozu artykułów spożywczych ←

POLSKA AGENCJA MORSKA, Sp. z o. o.

TEL. GDYNIA 150-6, 150-7. TEL. GDAŃSK 243-05, 243-06
GDYNIA

Oddział w Gdańsku

ADRES TELEGR.: **PAM** GDYŃSK
GDYŃSK

Pośrednictwo w frachtowaniu okrętów pod ładunki masowe — Odprawa okrętów w Gdyni i w Gdańsku — Pośrednictwo w ubezpieczeniu okrętów i transportów morskich

PRZEDSTAWICIELSTWA:

TOW. OKR. „CHARGEURS RÉUNIS”

(Regularna linja okrętowa pomiędzy Gdynią a Ameryką Południową)

TOW. OKR. „AMERICAN SCANTIC LINE”

(Regularna linja okrętowa pomiędzy Gdynią a Stanami Zjednoczonymi)

SPÓŁKA AKCYJNA DLA MIĘDZYNARODOWEGO TRANSPORTU

SCHENKER i S-ka w WARSZAWIE

CENTRALA: Warszawa, ul. Długa Nr. 48
Tel.: 11-94-62, 11-50-65, 12-08-19

ODDZIAŁY: Białystok, Gdynia, Katowice,
Łódź, Śniatyń-Załucze, Zdołbu-
nów, Zebrzydowice

Załatwia przy pomocy 170 placówek
Schenker'owskich w Europie i Ameryce
wszelkie transporty lądowe i morskie

„ATLANTIC” TOW. TRANSPORTOWE z o. o. GDYNIA, UL. PORTO A

TELEFONY:

BIURO GŁÓWNE: — — — 16-17, 18-09

EKSPOZ. W PORCIE: 19-67, 18-37, 18-26

ADRES TELEGR.: ATLANTIC GDYNIA
BOE — CODE

RACHUNEK BIEŻĄCY:

BANK GOSP. KRAJOWEGO — GDYNIA

BANK ZACHODNI — GDYNIA

P. K. O. 180119

„ATLANTIC” — GDAŃSK HUNDEGASSE 94

Przeładowanie towarów masowych

„WSCHODNIO-EUROPEJSKIE TOW. EKSPEDYCYJNE”, S. A.

Warszawa, Marszałkowska 137 ■ Tel. 781-03, 317-60
Zbąszyń, Gdańsk, Milchannenopasse 1
Gdynia, Portowa 45

Międzynarodowe transporty, cienie, magazynowanie

„PANTAREI”, S. A.

POWSZECHNE ZAKŁADY MAGAZYNOWE I TRANSPORTOWE W GDYNI

ZASTĘPSTWA W KRAJU I ZAGRANICĄ
ODDZIAŁ W GDAŃSKU

TEL.: „PANTAREI” TEL. 16-36 I 16-37

Przeładunek wszelkiego rodzaju towarów masowych
i drobnicowych. — Międzynarodowe ekspedycje kolejowe
i morskie. — Cienie. — Własne składy tranzytowe i wol-
nocłowe w porcie o powierzchni c-a 6.000 m² na Na-
brzeżu. — Piwnice dla owoców i łatwopsujących się to-
warów. — Dom składowy-publiczny. — Warranty. —
Inkaso. — Asekuracja. — Oferty i kalkulacje na żądanie.

EXPORT-IMPORT

KASPRZYCKI, TWORKOWSKI & S-ka

Sp. z o. o.

Gdynia, Nabrzeże Rotterdamskie
Adres telegr. „Kastwor” Tel. 11-54 i 15-55

Składy tranzytowe i wolnoakcyzowe. Przed-
stawicielstwo Państwowego Monopolu Tytonio-
wego i Spirytusow go. Zaopatrywanie okrętów

Oddział w Gdańsku Neufahrwasser — Olivaerstr. 67

Wszelkie zapotrzebowania
na leki i opatrunki
wykonuje

ANTONI MAŁECKI

APTEKA pod GRYFEM

GDYNIA ul. Starowiejska

(dom własny)

Telefon: 1529

Własna dalekomorska flotyła rybacka
4 parowe i 4 motorowe ługry śledziowe

ŚLEDZIE MARKI „MOPOL”

„MORZE PÓŁNOCNE”
POLSKIE TOWARZYSTWO DLA POŁOWU ŚLEDZI, S. A.

G D Y N I A

„PROGRESS”

ZJEDNOCZONE KOPALNIE
GÓRNOŚLĄSKIE

ODDZIAŁ
W GDYNI

NABRZEŻE ŚLĄSKIE

TELEFONY: 11-81, 11-82, 11-83, 11-84

„GAZOLINA”

S. A.

GDYNIA

UL. PORTOWA

TELEFON 1027

Sprzedaż produktów naftowych

PRZEDSTAWICIELSTWO

PAŃSTWOWYCH FABRYK OLEJÓW MINERALNYCH „POLMIN”

FIRMA

SIMON GOLDFARB

Warszawa, ul. Przechodnia 4. Tel. 742-56 i 742-57

OTWORZYŁA ODDZIAŁ W GDYNI
przy ul. Nadmorskiej. Tel. 14-65

POD FIRMA:

WARSZAWSKO - GDYNSKA
SPRZEDAŻ OWOCÓW

Adres telegraf. „OWOCE”

IMPORT I EKSPORT OWOCÓW

DOM PRZEMYSŁOWO - TOWAROWY

JÓZEF FETTER, S. A.

W GDYNI

NABRZEŻE POLSKIE

TELEFON 17-97

WARSZAWSKIE TOWARZYSTWO KOPALN WĘGLA i ZAKŁADÓW HUTNICZYCH, S. A.

WARSZAWA

ULICA JASNA Nr. 1

TELEFON Nr. 648-67

W E G I E L
z kopalń głębokich
„KAZIMIERZ” i „JULJUSZ”

pierwszorzędnej jakości, świetny jako opał domowy i do celów przemysłowych, twardy, w drodze nie kruszy się, łatwy do rozpalki

WYSOKO KALORYCZNY
daje minimum popiołu

Zwracać się do BIURA SPRZEDAŻY pod powyższym adresem

GWARECTWO "HRABIA RENARD"

KOPALNIE WĘGLA i ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE w SOSNOWCU (WOJ. KIELECKIE)

Adres telegr.: Renard — Sosnowiec ■■■ Adres pocztowy — Sosnowiec ■■■ Telefony: Nr. 28, 38 i 7-76

Zakłady obejmują: Kopalnie węgla kamiennego. Walcównię Rur i Żelaza.
Cegielnię Parową. Browar Parowy. Gospodarstwo Rolne.

Wyroby: WĘGIEL kamienny wysokokalorymetryczny wszelkich gatunków.

RURY bez szwu, czarne i ocynkowane ze stali Siemens-Martin, wyrabianej przez T-wo Huta Bankowa. Rury żelazne ciągnięte na gorąco i zimno do różnego użytku. Rury z kołnierzami stałymi i ruchomymi na przewody parowe, powietrzne, wodne i gazowe. Rury gładkie i fasonowe do kotłów, par wozów, traktorów. Rury Fielda. Rury pompowe, zwyczajne i amerykańskie. Rury wiertnicze. Rury studzienne o grubych ściankach do przewodów hydraulicznych. Rury podsadzkowe. Rury spawane do 1—1/2". Rury spawane z mufami lub kołnierzami, nagwintowanymi na przewody gazowe. Mufy, gwinty długie, łuki. Rury normalne wszelkich rozmiarów z dostawą natychmiastową. Rury specjalne. Odlewy żelazne. Żelazo kalibrowane. Bednarka. Drut. **SPECJALNOŚĆ:** rury o cienkich ściankach do cukrowni i aparatów dystrybucyjnych. Węzownice wszelkich kształtów i wymiarów. CEGŁA maszynowa „Klinkier” i zwyczajna. PIWO różnych gatunków. Lód sztuczny.

Przedstawiciele: Inż. A. de ROSSET — Warszawa, Foksal 11, telefon Nr. 671-93 i 672-52
Juljan BONK — Lwów, Kołłątaja 5, telefon Nr. 12-80

„ROBUR”

ZWIĄZEK KOPALN
GÓRNOŚLĄSKICH

KATOWICE, UL. POWSTAŃCÓW 49

Tel. — Katowice: Międzydzielowe 2627 do 2630.
Miejscowe 2631 do 2634.

Adres telegr.: „ROBUR — Katowice”

D O S T A R C Z A :

pierwszorzędnego węgla kamiennego z własnych kopalń:

GOTTHARD, PAWEŁ, LITHANDRA, WAWEL, WOLFGANG, HR. FRANCISZEK,
EMINENCJA, POKÓJ, ŚLĄSK, NIEMCY, DONNERSMARCK, BLÜCHER, EMMA,
ANNA, RÖMER, CHARLOTTE, HILLEBRAND, ARTUR I MENZEL (WIREK)

pierwszorzędnego koksu z własnych koksowni:

EMMA, WOLFGANG, POKÓJ I GOTTHARD

pierwszorzędnych brykietów z własnych brykietowni:

EMMA I RÖMER

Roczne wydobycie wynosi około 40% ogólnego wydobycia Górnego Śląska

Własne urządzenie portowe w Gdyni pod firmą: „POLSKAROB” Polsko-Skandynawskie Towarzystwo Transportowe, Sp. Akc. w Gdyni

Z A S T Ę P S T W A W K R A J U :

„SILEMIN”, Sp. z ogr. odp., Warszawa, Mazowiecka 2,

„SILESIA”, Tow. z ogr. por., Poznań, Gwarna 8,

„SCHLAAK & DĄBROWSKI”, Tow. z o. p., Bydgoszcz, Bernardyńska 5,

„POLSKIE TOW. HANDLOWE”, Sp. Akc., Kraków, Sławkowska 1,

„SILESIANA”, Sp. z ogr. odp., Lwów, Legionów 1,

„KONSORCJUM”, Sp. z ogr. odp., Łódź, Przejazd 62.

TOWARZYSTWO GÓRNICZO-PRZEMYSŁOWE

„SATURN”, S. A.

S O S N O W I E C

KAPITAŁ AKCYJNY zł 30,000.000

**WĘGIEL KAMIENNY PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI
DLA CELÓW PRZEMYSŁOWYCH I OPAŁOWYCH**

ZWIĄZEK POLSKICH FABRYK PORTLAND-CEMENTU

WYDAJE:

Czasopismo „CEMENT” rok wyd. III

(wychodzi co miesiąc) poświęcone wszelkim zagadnieniom, związanym ze stosowaniem cementu w budownictwie betonowym i żelbetonowym lądowym i wodnym oraz opisom wykonanych lub będących w projekcie wybitnych budowli żelbetonowych

Czasopismo „BETON” rok wyd. III

(wychodzi co dwa miesiące) popularne, poświęcone zastosowaniu betonu w budownictwie małomiasteczkowym i wiejskim, wytwórczości wyrobów betonowych, kamieni sztucznych oraz interesom technicznym i ekonomicznym wszystkich przerabiających beton

Redakcja i Administracja cz sopism —
Warszawa, Czackiego 1, tel. 728-12

Nr. konta P. K. O. — 19044

Ponadto wydał szereg publikacji i wydawnictw pod tyt.

„BIBLIOTEKA BETONOWA”

Książki i broszury z zakresu wytwarzania i przerabiania betonu, technologii betonu i poszczególnych dziedzin budownictwa betonowego

GIESSCHE, S. A.

KATOWICE, ul. Podgórna 4 ■■■ Adres telegraficzny: „Giesche Katowice“

WĘGIEL KAMIENNY
CYNK ELEKTROLITYCZNY
CYNK SUROWY
CYNK RAFINOWANY (P.H.)
CYNK PRASOWANY
BLACHA CYNKOWA
KUBKI CYNKOWE
K A D M O Ł Ó W
BLACHA OŁOWIANA
RURY OŁOWIANE

DRUT OŁOWIANY
GLEJTA OŁOWIANA
MINJA :- :- :- :-
PLOMBY OŁOWIANE
PRZĘDZA OŁOWIANA
Ś R U T :- :- :- :-
CYNA I O LUTOWANIA
KWAS SIARKOWY WSZEL-
KICH STOPNIOWOCI
OLEUM 20% :- :- :-

CEGLY ZWYKŁE I SZA-
MOTOWE :- :- :- :-
PORCELANA :- :-

Mirkowska Fabryka Papieru, S. A.

ZARZĄD: WARSZAWA, UL. SIENNA 4

FABRYKA W JEZIORNIE POD WARSZAWĄ

SPECJALNE WYROBY FABRYKI:

PAPIERY BEZDRZEWNE: LISTOWE I MASZYNOWE PRZEBITKOWE (PELURY), PAPETERYJNE. KANCELARYJNE. DRUKOWE I ILUSTRACYJNE. REJESTROWE NUTOWE. RYSUNKOWE SZKOLNE I TECHNICZNE, DOKUMENTOWE. CZERPANE, BRYSTOLE, KARTONY POCZTÓWKOWE, SKOROSZYTOWE, OKŁADKI, BIBULY ATRAMENTOWE, BIURKOWE, BIBULKI KOPJALNE, KARBONOWE, KWIATOWE, PAKOWE KONDENSACYJNE I PAPIEROSOWE W BOBINACH I ARKUSZACH

URZĄDZENIA TECHNICZNE:

4 WARNIKI, 7 MASZYN PAPIERNICZYCH I 2 KADZIE CZERPALNE; SZEROKOŚĆ PRODUKCYJNA MASZYN 142 — 200 CM.

Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł. 6,000,000'00

Wyroby fabryki zostały 12 razy nagrodzone przez różne władze państwowe (w tem 10 złotych medali)

PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W CHORZOWIE

D O S T A R C Z A :

S A L E T R Ę A M O N O W A
S A L E T R Ę S O D O W ą P R Z E M Y S Ł O W ą
S A L E T R Ę S O D O W ą R A F I N O W A N ą
S A L E T R Ę P O T A S O W ą R A F I N O W A N ą
S A L M I A K K R Y S T A L I C Z N Y
S A L M I A K S U B L I M O W A N Y
W Ę G Ł A N A M O N U
K W A Ś N Y W Ę G Ł A N A M O N U
K W A S A Z O T O W Y
C H E M I C Z N I E C Z Y S T Y
W O D Ę A M O N I A K A L N ą
C H E M I C Z N I E C Z Y S T ą
A M O N I A K S K R O P L O N Y
S O D Ę K A L C Y N O W A N ą,
T Y L K O N A E K S P O R T
T L E N -:- -:- A Z O T

ORAZ NAWOZY AZOTOWE ZA POŚREDNICTWEM WSZYSTKICH
WIĘKSZYCH ORGANIZACJI ROLNICZO-HANDLOWYCH W KRAJU

SPÓŁKA AKCYJNA "AZOT" W JAWORZNIĘ

D O S T A R C Z A :

WAPNO CHLOROWANE * POTAŻ ŻRĄCY * POTAŻ
KALCYNOWANY (WĘGLAN POTASU) * ŻELAZOCJANKI —
potasowy, sodowy i wapniowy * CHLOREK POTASU 99.5 — 100%

O R A Z

SOLNIT do konserwacji mięsa i ŚRODKI OWADO- i GRZYBOBÓJCZE

NAJWIĘKSZA FABRYKA MYDŁA W POLSCE
PRZEMYSŁ TŁUSZCZOWY

SCHICHT LEVER, S. A.

WARSZAWA, NOWY ZJAZD Nr. 1

FABRYKI W WARSZAWIE I TRZEBINI
SHRZYŃKA POCZTOWA 149

WYRABIA MARKI ŚWIATOWEJ SŁAWY

MYDŁO JELEŃ SCHICHT

RADION

IDEALNY ŚRODEK SAMOPIORĄCY

CERES

TŁUSZCZ JADALNY

INNE ARTYKUŁY:

MYDŁA: TERPENTYNOWE, „MERKUR”, „PTAK”, „SOAP”, SUCHE, TEKSTYLOWE,
SZARE. — OLEJE JADALNE, GLICERYNA CHEMICZNIE CZYSTA, TECHNICZNA
I DYNAMITOWA

BURSZTYNY

JEDYNY KONCESJONARZUSZ, POSIADAJĄCY PRAWO
ZAKUPU BURSZTYNU NA WYBRZEŻU POLSKIM

Piotr Trzeźniak — Gdynia

FABRYKA
WYROBÓW BURSZTYNOWYCH

EKSPORT — DOSTAWY OKRĘTOWE — IMPORT

„POL-DOM”

Polski Dom Handlowy i Powierniczy, S. z o o.

Telefon 10-50 — GDYNIA — Telefo: 10-50

Eksport ziemiopłodów i ich przetworów
Import towarów kolonij. i owoców połudn.

HURTOWNIA WSZELKICH ARTYKUŁÓW ŻYWNOSCIOWYCH

**PODROŻUJCIE
SAMOLOTAMI**

Pobudza korzonki
do wzmożonego
porostu włosów.

„Doświadczenia z nowymi środkami na porost włosów” nawiąskroś pouczająca praca prof. dr. med. Pollanda ukazała się w „Tygodniku Dermatologicznym” Nr. 51 z dn. 19 XII 31. Dr. Polland ze wszystkich obecnych środków na porost włosów stawia Neo-Silvikrin na pierwszym miejscu ☆☆☆

Preparaty Neo-Silvikrinu są rezultatem długotrwałych doświadczeń naukowych i według dr. Pollanda są niezawodnymi środkami do leczenia wszelkich niedomagań przy poroście włosów, i osiąga się nimi najlepsze rezultaty

Neo-Silvikrin-Fluid i Neo-Silvikrin-Shampooon są uznanymi środkami do pielęgnacji włosów i utrzymania zdrowego ich porostu

Chcąc zapoznać każdego z wyżej opisaną metodą zabiegów Neo-Silvikrinem wysyłamy na każde żądanie bezpłatnie broszurę pouczającą i próbkę Neo-Silvikrin-Shampooon

Adres: Silvikrin, Gdańsk 906 Böttchergasse 23/27

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

W myśl § 16 statutu przeprowadzono w dn. 25 i 26 kwietnia 1932 r.:

XIV Losowanie

8%-owych listów zastawnych Banku Gospodarstwa Krajowego, opiewających na złote w złocie wedle dawnego parytetu.

VIII Losowanie

7%-owych listów zastawnych Banku Gospodarstwa Krajowego emisji II, opiewających na złote w złocie wedle nowego parytetu.

IV Losowanie

7%-owych listów zastawnych Banku Gospodarstwa Krajowego emisji: III, IV, opiewających na złote w złocie wedle nowego parytetu.

III Losowanie

7%-owych listów zastawnych Banku Gospodarstwa Krajowego emisji V, opiewających na złote w złocie wedle nowego parytetu.

II Losowanie

7%-owych listów zastawnych Banku Gospodarstwa Krajowego, emisji VI, opiewających na złote w złocie wedle nowego parytetu.

VI Losowanie

8%-owych obligacji budowlanych Banku Gospodarstwa Krajowego, emisji I, opiewających na złote w złocie wedle nowego parytetu.

XI Losowanie

4% oraz 4¹/₂-owych listów zastawnych b. Banku Krajowego, Królestwa, Galicji i Lodomerji z Wielkim Księstwem Krakowskim, następnie Polskiego Banku Krajowego, przejętych i skonwertowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Wykazy numeryczne wylosowanych odcinków zawiera „Monitor Polski” z dn. 2 czerwca 1932 r.

Tabele losowań mogą interesowani przejrzeć względnie podjąć w Centrali Banku lub w jego Oddziałach.

Wypłata należności za wylosowane 8% i 7%-owe listy zastawne oraz za 8%-owe obligacje budowlane Banku Gospodarstwa Krajowego w pełnej wartości nominalnej, a także za kupony, płatne dn. 30 czerwca 1932 r. tak od wylosowanych, jak i w obiegu będących sztuk, odbywać się będzie w Centrali Banku w Warszawie i w jego Oddziałach, począwszy od dn. 30 czerwca 1932 r. na podstawie przedłożonych odcinków względnie kuponów.

Wypłata należności za wylosowane 4¹/₂ i 4%-owe listy zastawne b. Banku Krajowego w ich pełnej wartości nominalnej, przeliczonej na walutę złotową, oraz za kupony, płatne 30 czerwca 1932 r., tak od wylosowanych jak i w obiegu będących listów zastawnych, odbywać się będzie w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie, który temi emisjami administruje, a także w Centrali i innych Oddziałach Banku, od dn. 30 czerwca 1932 r. począwszy, za przedłożeniem odnośnych odcinków względnie kuponów.

Oprocentowanie wylosowanych listów zastawnych i obligacji budowlanych ustaje z dn. 30 czerwca 1932 r.

Komunalna Kasa Oszczędności miasta Gdyni

G D Y N I A

„BANK DEWIZOWY”

Gmach Komisariatu Rządu, ul. Starowiejska, obok Dworca
Adres telegraficzny „KASOBANK” — telef. nr. 12-70, 12-71 i 12-72

Institucja bankowa prawa publicznego o pupilarnej pewności

Załatwia wszelkie czynności, w zakresie bankowości wchodzące. — Kasa po południu otwarta od godz. 18 do 19 wyłącznie dla wpłat

Kantor Wymiany na Dworcu czynny od godz. 9 do 20

Kantor Wymiany przy ul. Portowej vis-à-vis Hotelu pod Starym Dębem czynny od godz. 9 do 20 — tel. 12-73

D. M. SZERESZOWSKI

DOM BANKOWY

WARSZAWA, PLAC ŻELAZNEJ BRAMY NR. 1

ADRES TELEGRAFICZNY:
SZERESZBANK

TELEFONY DLA ROZMÓW ZAMIEJSCOWYCH:

.. .. . 223-13, 223-03, 251-60

Losowanie czwarte

W Y K A Z

8% listów zastawnych dolarowych I serii

WILEŃSKIEGO BANKU ZIEMSKIEGO

wylosowanych w dn. 25 maja 1932 r.:

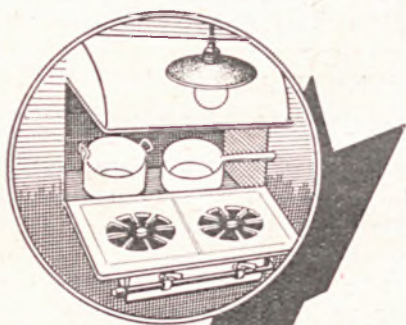
Po \$ 50 Nr. Nr.: 35, 52, 183, 185, 188, 189, 297, 325, 337, 343, 347, 349, 350, 352.

Po \$ 250 Nr. Nr.: 164, 209, 310, 319, 426, 449, 450, 476, 521, 525.

Wypłata za wylosowane listy zastawne w pełnej wartości nominalnej uskutecznić się będzie poczynając od 1 lipca 1932 r.

Listy, przedstawione do opłaty, zwracane być winne ze wszystkimi kuponami, począwszy od kuponu, płatnego 2 stycznia 1933 r.

Wartość brakujących kuponów potrącona będzie z należności za listy.

BRAK GAZU I ELEKTRYCZNOŚCI NA LETNISKU

WYRÓWNAJĄ PRIMUS I LAMPA NAFTOWA
pod warunkiem używania do nich produktu

Najlepszy na rynku produkt do primusów i lamp
Nabyć go można u 5.000 detalistów na terenie całej Polski

U w a g a: Gwarantowany jedynie w kapslowanych
blaszankach 2 i 5-cio litrowych

STANDARD-NOBEL W POLSCE, S. A.

POLSKIE ZAKŁADY BARCOCK-ZIELENIEWSKI, S. A. SOSNOWIEC

(dawniej **W. FITZNER i K. GAMPER**) ul. Feliksa Perla 4
Adres telegraficzny: **BAZIEL SOSNOWIEC**. Telefony: Sosnowiec 99, 11-25 11-26

WYKONUJĄ: Kotły wodnorurkowe, stromorurkowe, lokomotywowe. Całkowite urządzenia i modernizacja kotłowni. Paleniska mechaniczne. Młyny na pył węglowy. Przegrzewacze. Ekonomizery. Aparaty kotłowe. Transportery. Elewatory. Krany. Konstrukcje żelazne. Przewody rurowe. Wyroby tłoczone, jak dna kotłowe, kołnierze, dzieże piekarskie

BIURA WŁASNE: Warszawa, Al. Ujazdowska 36. Poznań, Wały Zygmunta Starego 9. Lwów, ul. Romanowicza 1. Łódź, ul. Andrzeja 3

PRZEDSTAWICIELSTWA: Inż. M. Świętecki, Lublin, Krakowskie Przedmieście 70, Inż. St. Kaluscha, Radom, Żeromskiego 33, Dr. H. Niewodniczański, Wilno, Jagiellońska 8, Inż. A. Harten, Zoppot, Schullstrasse 33, J. Wajand, Katowice, ul. Wita Stwosza 5

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
POTRZEBY POLSKIEJ ŻEGLUGI MORSKIEJ — <i>DR. FELIKS HILCHEN</i>	649	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE.	669
PORT GDYŃSKI — <i>DR. ST. ZB. SZYSZKOWSKI</i>	651	Zmiany w strukturze polskich przedsiębiorstw żeglugowych — <i>Dr. St. Sz.</i>	
ŻYCIE GOSPODARCZE:		Ruch w porcie gdańskim w kwietniu 1932 r. — <i>A. R.</i>	
Przemówienie Pana Wicepremiera Wł. Zawadzkiego o sytuacji gospodarczej		POCZTA I TELEGRAF	671
Rynek pracy w marcu i kwietniu 1932 r.		KRONIKA BIEŻĄCA:	
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	671
GÓRNICTWO WĘGLOWE	658	NOWE SPÓŁKI AKCYJNE	672
PRZEMYSŁ NAFTOWY	661	ZMIANY KAPITAŁÓW ZAKŁADOWYCH W SP. AKC.	672
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	661	USTALENIE KAPITAŁU, PRZEZNACZONEGO PRZEZ SPÓŁKI AKC. NA DZIAŁALNOŚĆ W POLSCE.	672
ROLNICTWO	661	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH.	672
HANDEL:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
HANDEL ZAGRANICZNY	663	SPRAWY BUDŻETOWE	672
Kryzys handlu światowego		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	673
Handel zagraniczny w kwietniu 1932 r. — <i>W. J.</i>		Z BANKU POLSKIEGO	674
HANDEL WEWNĘTRZNY	664	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
Akcja pomocy dla handlu — <i>M. Sz.</i>		BUDŻET RZESZY NIEMIECKIEJ I KWESTJA BEZRO- BOCIA — <i>W. H. H.</i>	675
Opinia sfer rolniczo-handlowych o handlu terminowym zbo- żem — <i>Ł.</i>		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
Ruch cen w kwietniu 1932 r.		OGÓLNE	678
TARGI I WYSTAWY	667	FRANCJA	679
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	667	NIEMCY	679
RYNEK AKCYJNY	668	SZWAJCARJA	680
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	668	Z. S. R. R.	681
Praca P. K. P. w marcu 1932 r.		WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.	682
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	682

POTRZEBY POLSKIEJ ŻEGLUGI MORSKIEJ

NA MORZACH bandera polska zjawiła się dopiero przed kilku laty, stąd też trudno jest dzisiaj porównywać naszą flotę handlową z flotą chociażby najmniejszych państw, posiadających jednak od wieków w swoim własnym władaniu wybrzeże morskie oraz mających tam dorobek całych pokoleń i przynajmniej kilkadziesiąt lat celowej pracy państw i rządów. Nasza flota handlowa — ilość statków i tonnaż, przez nas posiadany — nie pozostaje w żadnej proporcji do wielkości liczebnej naszego narodu, ani do sił gospodarczych, jakimi rozporządzamy. Posiadamy 33 statki handlowe o pojemności 67 tys. tonn rej. brutto, co wynosi na 1 milion mieszkańców 1 statek i ok. 2 tys. ton tonnażu, zaś na 1 miliard złotych obrotu zagranicznego wypada 20 tys. brt tonnażu. Dla porównania podamy, że np. w Belgii na 1 milion mieszkańców wypada 68,5 tys. brt tonnażu, czyli 34 razy więcej niż w Polsce, a na 1 miliard

obrotu zagranicznego 55 tys. brt; we Francji odnośne liczby wynoszą 89 tys. brt i 142 tys. brt; we Włoszech — 81 i 333 tys. brt; w Niemczech 67,5 oraz 125 tys. brt; są to liczby nieproporcjonalnie wyższe od liczb polskich.

Widzimy więc, że załówek naszej floty handlowej, rozbudowanej przeważnie wysiłkiem Państwa Polskiego, ma przed sobą bardzo duże jeszcze możliwości rozwoju. Niewykorzystana w tym kierunku dostatecznie poważna potencjalna ekspansja Narodu Polskiego pozwala rokować polskiej flocie handlowej jak najlepszą przyszłość i należyty rozwój. Gdyby tylko 15% towarów, które wychodzą z Polski i do Polski przychodzą morzem, było przewożone statkami polskimi, to rozwój i rozbudowa naszej floty szłyby bardzo prędko i stałyby się ona interesem dochodowym, rozwijającym się pomyślnie, bez pomocy pośredniej i bezpośredniej Państwa.

Żądania nasze nie są wielkie, jeżeli zważymy, że są państwa, gdzie prawie połowę towaru w wymianie morskiej przewozi się na statkach pod flagą narodową.

Musimy więc zastanowić się, co trzeba zrobić, aby rozwój naszej floty handlowej oprzeć na wzmagającym się stopniowo udziale jej w przewozie towarów, idących morzem z Polski i do Polski.

Zadanie to musimy podzielić na dwa odrębne zadania: 1) techniczno-organizacyjne, które narazie spoczywa w rękach Państwa, 2) gospodarczo-handlowe, które całkowicie zależne jest od prywatnych sfer gospodarczych.

Rozpatrzmy zagadnienie pierwsze, t. j. techniczne przygotowanie warunków dla korzystania z polskiej floty handlowej.

Poza zbudowaniem i modernizacją portów (Gdańsk i Gdynia), rozbudową kolei do portów, wprowadzeniem taryf portowych i bezpośrednich taryf kolejowomorskich, Państwo Polskie stworzyło również pierwsze polską flotę handlową i w ten sposób umożliwiło korzystanie z portu gdyńskiego, który bez pionierskiej pracy własnej floty byłby narażony na ciche sabotaż; również jego rozwój byłby bezwzględnie znacznie opóźniony. Jeżeli więc chodzi o przygotowanie techniczno-organizacyjne, to w ciągu tych kilku lat zrobiono już dużo, aby umożliwić naszemu kupcowi wykorzystanie polskiej floty handlowej. Widzimy, że porty nasze już są połączone polskimi liniami regularnymi ze wszystkimi prawie krajami nad Bałtykiem. Mamy połączenia regularne z Anglią (Londyn i Hull), z Rotterdamem, połączenia towarowe i pasażerskie z Ameryką Północną. Dalsza linja rozwoju polskiej floty handlowej idzie w kierunku połączenia Gdyni i Gdańska ze wszystkimi portami ważniejszymi w Europie. System, jaki obrano, ma na celu współpracę z flotą danego kraju, do którego linja polska dochodzi; przeprowadzono to w ten sposób, że tworzy się linje mieszane, jak np. polsko-angielską, lub porozumienia, jak polsko-finlandzkie i t. p. W ten sposób, nawiązując bezpośredni kontakt z armatorami danych krajów, wytwarzamy sobie przyjaciół naszych portów, przyjaciół naszej polityki morskiej. Równocześnie wykazujemy tą drogą, że Polska, która obecnie ma możność sama, bezpośrednio, bez obcego pośrednictwa prowadzić z nimi handel, jest gotowa tym swym zarobkiem z nimi się dzielić, żądając jedynie równouprawnienia w rodzinie morskich narodów. Polityka tworzenia wspólinteresów, a nie przeciwności, wyda, niewątpliwie, oceniana zwłaszcza na dłuższą metę, w polskiej polityce morskiej najlepsze rezultaty.

Niewielki fundusz subwencyjny, jakim nasza żegluga rozporządza, nie może się porównywać z setkami milionów, jakie inne państwa wydają na podtrzymanie i rozbudowę swej floty handlowej. Tem niemniej jednak fundusz ten pozwoli nam na stopniowe organizowanie i rozbudowę zdrowych i opartych na kalkulacji handlowej linii regularnych morskich, łączących nasze porty z najważniejszymi ośrodkami handlowymi w Europie. o ile nasze społeczeństwo gospodarcze dorzuci do sprawy morskiej tyle wysiłku, ile dotychczas zrobiło samo Państwo. W ten sposób przechodzimy do zagadnienia gospodarczo-handlowego naszej floty handlowej, które w całości zależne jest od zrozumienia i odpowiedniego ustosunkowania się naszego życia gospodarczego. Jest

to zagadnienie, które dla łatwości ujęcia nazwiemy: reorganizacja naszej wymiany towarowej z zagranicą.

Rozumiemy wszyscy, że Polska, odziedziczywszy trzy struktury gospodarcze, musiała początkowo korzystać w swej wymianie towarowej z zagranicą z dotychczasowych dróg, przyczem cały szereg zagadnień, a przede wszystkim sprawa transportu morskiego, pozostawał poza sferą wpływów kupiectwa polskiego i była mu zupełnie nieznaną. Rozumiemy, że brak stabilizacji stosunków gospodarczych w pierwszych latach po powstaniu Państwa Polskiego nie sprzyjał powstaniu polskiego handlu zagranicznego, rozumiemy również, że wyczerpane siły finansowe naszego kupiectwa nie pozwalały mu na wyemancypowanie się od wpływów obcego pośrednictwa i szukanie własnych dróg dla zbytu i zakupu towarów. Zrozumiałe jest wreszcie, że z powodu tego ciężkiego położenia naszego handlu i życia gospodarczego wogóle Państwo musiało być pionierem rozbudowy naszego aparatu morskiego, musiało samo zarówno zbudować porty, jak i samo stworzyć flotę handlową. Z chwilą jednak, gdy praca ta została wykonana, powstaje pytanie, czy nie jest już czas, aby sfery gospodarcze wykorzystaly stworzony aparat techniczny i gwoli przedewszystkiem interesowi własnemu nauczyły się nim posilkować i z niego korzystać, oszczędzając tą drogą nie tylko sobie, ale i krajowi zbędnych wydatków za transport i pośrednictwo obcych organizmów gospodarczych, niejednokrotnie zdecydowanie wrogich państwowości polskiej.

Nie chcemy niedoceniać i dziś trudności, jakie istnieją w handlu zagranicznym dla naszego kupiectwa, szczególnie jeżeli chodzi o sfinansowanie transakcyj, rozumiemy, że przy najlepszej woli kupca polskiego nieraz nie stać go na inną transakcję, jak franco wagon swój skład lub fabryka. Tem niemniej jednak istnieje zdrowa kalkulacja, a przede wszystkim istnieje nieraz konieczność konkurencyjna szukania bezpośredniości w handlu. Jeżeli uświadomimy sobie trudności finansowe naszego handlu, to jednak musimy sobie zdawać sprawę i z tego, iż istnieje 30% naszego kupiectwa, które może, a nawet musi szukać rynku zbytu i rynku zakupu bezpośredniego. I oto tutaj napotyka się na niczem niezrozumiałą obojętność w wykorzystaniu naszej własnej floty handlowej. Kupiec nasz nie umie, nie lubi i ma wyraźną niechęć do kupna f. o. b. i sprzedaży c. i. f. Te magiczne słowa f. o. b. i c. i. f. stanowią cały klucz zagadnienia wykorzystania naszej floty handlowej.

F. o. b. oznacza dysponowanie towarem przez zakupującego w porcie jego załadunku, a więc możność użycia do przewozu własnego polskiego statku. C. i. f. oznacza dostarczenie towaru do obcego portu, a więc dysponowanie jego morskim przewozem i możność użycia polskiego statku do przewozu. Byłoby błędem niedoceniać trudności, jakie kupiec polski spotyka przy transakcjach f. o. b. i c. i. f., gdyż inne organizacje i inne kupiectwo chce dysponować towarem jak najdłużej gwoli wykorzystania swej floty. Czy istniejące jednak trudności w tej walce o polską flotę mogą należycie usprawiedliwić abnegację naszego kupiectwa? Czy można bez walki, bez wysiłku cokolwiek zdobyć i cokolwiek osiągnąć?

Pozornie małe zarobki, z których kupiec rezygnuje, nie walcząc o f. o. b. i c. i. f. swych transakcyj, są

w istocie dla niego stratami daleko większemi, aniżeli wydaje się to na pierwszy rzut oka. Te dalsze straty płyną stąd, że odgrywa on ciągle rolę drugorzędną i nigdy nie dociera do bezpośredniego źródła zakupu lub odbioru, nie mówiąc już o tem, że pozabawia się sprzymierzeńca, jakim jest w handlu własna flota handlowa.

Najsmutniejszą rzeczą w tej sprawie jest ten moment, że większość naszych kupców i naszych fabryk nie chce zerwać z utartemi drogami handlu, jeszcze z przed wojny, nie chce zrywać z tradycją, nie chce—jak mówią— „eksperymentować”. Powyższe psychiczne nastawienie jest znakomicie wyzyskiwane przez naszych sąsiadów, i dlatego reorganizacja naszej wymiany towarowej zupełnie nie rusza z miejsca. O ile stosunkowo łatwo było skierować

towar do naszych portów, mając w ręku broń w postaci wyjątkowych taryf kolejowych i morskich cel preferencyjnych, o tyle zmuszenie naszego kupiectwa, aby starało się sprzedawać towar w porcie odbiorczym, a kupować go w porcie nadawczym, natrafia na trudności pozornie nie do pokonania, a tkwiące, jak już podnosiliśmy, w niechęci porzucenia starych dróg, względnie niechęci przeprowadzenia kalkulacji, niezależnej od konjunktury, a obliczanej na dłuższą metę.

Polska flota handlowa, idąca ręką w rękę z naszym kupiectwem i stabilizująca stawki przewozowe na długie okresy, jest najlepszym pancierzem ochronnym każdego rynku zdobytego i każdej tranzakcji importowej. Kupiectwo polskie musi nauczyć się kupować f. o. b. i sprzedawać c. i. f.

Dr. Feliks Hilchen

PORT GDYŃSKI

ANALIZUJĄC z ekonomicznego punktu widzenia pracę, zrealizowaną w ciągu kilku lat na terenie Gdyni, trzeba zdawać sobie sprawę, że utworzenie na miejscu małej wioski rybackiej poważnego ośrodka handlu morskiego bynajmniej nie polegało tylko na wykonaniu wielkich co do rozmiaru i kosztownych robót inwestycyjnych na terenie samego portu, lecz obejmowało również szereg dalszych prac i posunięć, bądź natury technicznej, bądź organizacyjnej lub handlowej. Stąd też jasnym się staje, że budowa basenów i falochronów, moli i nadbrzeży, wznoszenie dźwigów i magazynów portowych, to tylko jeden z elementów—wprawdzie niewątpliwie najdonioślejszy, jednak nie najtrudniejszy—w całokształcie wysiłku twórczego Rządu i społeczeństwa polskiego, znajdującego dopiero pełny swój obraz w obrotach towarowych portu.

Co dotychczas osiągnięto w budowie samego portu?

W chwili obecnej w porcie gdyńskim może być równocześnie ładowanych 50 statków. Port posiada 3 baseny portowe, awanport oraz kanał przemysłowy o głębokości 8—12 m, 629 ha terenów, gotowych do załadunku, 2.430 m falochronów, 10.945 m nabrzeży, 85 km torów kolejowych, 15 km dróg portowych, 48 dźwigów, z czego 17 o nośności 1,5 t, 15—po 2,5 oraz 3 t, 2—po 5 t, 13 po 7 t i 1 o nośności 50 t, dalej 2 urządzenia taśmowe, 3 wywrotnice do przeładunku węgla, 18 magazynów i składów portowych o łącznej powierzchni 105.090 m², tabor holowniczy, statków do bagrowania, łodzi motorowych i t. p.

Należy zaznaczyć, że budowa portu prowadzona jest przy wykorzystaniu najbardziej nowoczesnych metod, same zaś urządzenia w porcie, jak np. dźwigi, wywrotnice, większość magazynów, odpowiadają najnowszym wymaganiom techniki i obrotu portowego. Istniejące na terenie portu składy i magazyny nadają się do przeładunku i przechowania transportów drobnicy, przyczem w pierwszej linii znajdują się magazyny dla składowania krótkoterminowego, w drugiej składy długoterminowe—piętrowe. Na szczególne wymienienie ze względu na swoje urządzenia lub technikę budowy zasługują magazyny Dyrekcji Polskiego Monopoli Tytoniowego, dalej składy Cukroportu, magazyn państwowy Nr. 6 na nadbrzeżu amerykańskim, przeznaczony dla bawełny, magazyn państwowy Nr. 5 na nadbrzeżu polskim, posiada-

jący szereg oddzielnych komór dla artykułów drobnicowych i t. d.

Z innych urządzeń i przedsiębiorstw w porcie trzeba wymienić wybudowaną w 1930 r. chłodnię portową, która, co do wielkości, jest jedną z największych na świecie, ustępując jedynie chłodni hamburskiej. Powierzchnia składowa ogólna wynosi 10.000 m², powierzchnia zaś pomieszczeń chłodniczych 7.000 m². W swoich komorach chłodzących może chłodnia pomieścić jednorazowo około 700 wagonów towarów, które wymagają określonej niskiej temperatury. Niezależnie od chłodni portowej ostatnio wykończona została chłodnia rybna wraz z halą licytacyjną i wytwórnią sztucznego lodu.

Jednym z pierwszych przedsiębiorstw, powstałych na terenie portu, jest wybudowana w 1927 r. „Łuszczarnia Ryżu”. Urządzenia fabryczne łuszczarni obliczone są na przeróbkę roczną 100.000 t ryżu surowego. W r. ub. uruchomiona została również „Olejarnia Gdyńska”. Olejarnia ta, oprócz właściwych urządzeń przemysłowych, posiada wielki nowoczesny silos o pojemności 6.500 t, przystosowany również do celów eksportu zboża. Przedmiotem produkcji są oleje: lniany, słonecznikowy, palmowy, oliwa i pokosty. Roczna przeróbka ma wynosić ok. 50—80 tys. t surowca.

Powstanie wymienionych 3 przedsiębiorstw miało pierwszorzędne znaczenie dla rozwoju obrotów portowych, jak i całego życia gospodarczego. Uruchomienie chłodni było jednym z ważniejszych momentów, warunkujących rozwój naszego eksportu hodowlanego; jej powstanie umożliwiło skoncentrowanie w porcie gdyńskim importu owoców południowych; chłodnia może odegrać również poważne znaczenie w rozwoju naszego eksportu warzyw. Dzięki powstaniu łuszczarni ryżu uniezależniliśmy się całkowicie od usług obcego przemysłu przetwórczego; analogiczne zadanie ma spełnić olejarnia w zakresie pokrycia naszego zapotrzebowania na oleje roślinne.

Poza tem na terenie portu znajduje się jeszcze mała stocznia okrętowa, posiadająca dok pływający o nośności 5.500 DW oraz dźwig pływający o nośności 50 t, dalej pochylnia (slip) dla kutrów rybackich i zapasowa elektrownia.

Plan dalszej rozbudowy portu na lata najbliższe obejmuje: wykończenie 3 rozpoczętych już basenów

portowych o łącznej długości nadbrzeży 2.500 m, budowę 4 nowych składów portowych o użytkowej powierzchni 40.000 m², budowę elewatora zbożowego o pojemności 10.000 t, osobowej stacji kolejowej dla ruchu zamorskiego, ewentualnie również nowej stoczni okrętowej oraz szeregu fabryk i przedsiębiorstw przemysłowych, związanych z pracą portu i jego rozwojem.

Równoległe z budową portu, jako jego uzupełnienie, powstawało nowoczesne miasto portowe. W chwili obecnej Gdynia liczy już przeszło 30 tysięcy mieszkańców, posiada szereg poważnych gmachów, zakłady użyteczności publicznej, jak: Miejskie Zakłady Elektryczne, Miejskie Zakłady Wodociągowe i Kanalizacji, Gazownię Miejską, oddziały najpoważniejszych banków krajowych, hotele, placówki konsularne i t. d.

Poza prowadzeniem budowy portu, popieraniem rozwoju miasta i wysiłków prywatnych, zmierzających do tworzenia poszczególnych przedsiębiorstw przemysłowych, zadaniem, jakie stanęło przed Rządem i wymagało szybkiego rozwiązania, były sprawy, związane z zapewnieniem nowemu portowi dogodnych połączeń z jego zapleczem oraz odpowiedniej sieci linii żeglugowych, łączących Gdynię z najważniejszymi centrami handlu zamorskiego. Oba zadania zostały w dużej mierze pozytywnie rozwiązane. Z chwilą zakończenia budowy magistrały węglowej, łączącej bezpośrednio Gdynię z zagłębiem węglowym, port gdyński będzie posiadał już dogodne połączenie z najważniejszymi ośrodkami zaplecza. Również w zakresie zapewnienia Gdyni połączeń okrętowych zrobiono duży krok naprzód. W chwili obecnej port obsługiwany jest przez 24 regularne linie okrętowe, które utrzymują komunikację ze wszystkimi ważniejszymi portami zachodniej i północnej Europy, morza Śródziemnego, Północnej Afryki, Północnej i Południowej Ameryki, przyczem dzięki istnieniu rodzimych przedsiębiorstw żeglugowych port ma zapewnioną odpowiednią konkurencyjność frachtów morskich.

Obok tych niejako technicznych przygotowań i prac, umożliwiających wykorzystanie drogi morskiej i rozwinięcie bezpośredniej wymiany towarowej morzem, ze strony Rządu przedsięwzięto również szereg środków, mających na celu wywarcie decydującego wpływu i przyspieszenie zmiany kierunków naszej wymiany towarowej z zagranicą w obrocie zamorskim. W tym celu śladem innych państw morskich został zapoczątkowany w 1929 r. system wyjątkowych taryf kolejowo-portowych, w 1930 r. zaś — system bezpośrednich taryf lądowo-morskich. Dalszym środkiem do ściągnięcia na najkorzystniejszą dla życia gospodarczego Polski drogę jej wymiany towarowej było wprowadzenie w końcu r. ub. preferencyjnych cel morskich.

Powyzsza celowa polityka Rządu w kierunku skierowania przez Gdynię gros polskiego obrotu zamorskiego spowodowała również powstanie na terenie Gdyni szeregu przedsiębiorstw, związanych z rozwojem handlu zamorskiego. Powstało więc kilkanaście firm maklerskich z Polską Agencją Morską na czele, zrzeszonych w Związku Maklerów Okrętowych. Powstał Związek Spedytorów, reprezentujący prawie wszystkie firmy gdyńskie, oraz Rada Interesentów Portu w Gdyni, zrzeszająca poza 2 wymienionymi wyżej związkami również Związek Armatorów Pol-

skich, Związek Przemysłowców Portowych oraz przedstawiciele koncernów węglowych. Wreszcie ostatnio do Gdyni przeniesiona została siedziba Pomorskiej Izby Przemysłowo-Handlowej, która, poza szeregiem innych swoich czynności, zaprzysięga również rzeczoznawców portowych różnych dziedzin życia gospodarczego.

Wszystkie wyżej przeprowadzone prace dały już poważne rezultaty, wyrażające się zarówno w ruchu okrętowym, jak i w obrotach towarowych portu gdyńskiego:

	Ruch statków:				Obrót zamorski
	na wejściu		na wyjściu		
	s/s	nrt	s/s	nrt	
1924	29	40.469	29	40.469	10.167
1925	85	74.919	79	71.549	55.571
1926	312	209.928	316	213.086	404.561
1927	542	426.722	532	421.226	898.094
1928	1.108	984.893	1.093	972.902	1.957.268
1929	1.567	1.442.492	1.575	1.445.400	2.822.502
1930	2.238	2.029.822	2.219	2.014.299	3.625.746
1931	3.144	2.649.568	3.148	2.665.399	5.300.114

W 1931 r. Gdynia pod względem obrotu towarowego stanęła w rzędzie najpoważniejszych portów europejskich, przewyższając nawet obroty takiego wielkiego portu, jak Brema¹⁾. Gros obrotów stanowią jeszcze w dalszym ciągu obroty towarów masowych, tem niemniej jednak różniczkowanie obrotu i udział wysokowartościowych towarów drobnicowych wzrasta bardzo szybko. Świadczy o tem najlepiej niżej podane zestawienie (w tonnach):

	1930	1931	4 mies. 1932
P r z y w ó z			
Ryż surowy	46.864	75.286	21.748
Owoce świeże	614	238	9.435
Owoce suszone	—	1.864	1.553
Kawa, kakao, herbata	—	308	2.074
Tytoń	982	4.495	2.242
Nasiona oleiste	—	2.410	1.727
Śledzie	—	1.503	3.750
Fosforyty, piryty	24.818	13.076	6.118
Mączka Thomasa	85.315	71.205	5.350
Rudy żelazne	41.230	21.742	—
Złom	272.479	341.901	9.394
Bawełna	564	6.063	3.157
Inne towary	31.251	18.458	9.616
Razem:	504.117	558.549	76.164
W y w ó z			
Żyto	8.259	18.680	1.628
Ryż wyluszczonej	3.594	21.171	2.195
Mączka ryżowa	9.309	6.487	2.197
Ziemiaki	—	15.572	3.769
Cukier	89.766	115.529	45.017
Bekony	11.196	51.821	19.153
Wędliny (szynki)	1.058	7.608	2.964
Masło	1.469	1.723	4
Jaja	484	5.601	375
Melasa	1.023	1.906	7.400
Drzewo	2.058	26.820	793
Węgiel	2.954.381	4.373.095	1.178.895
Sól potasowa	1.986	32.791	4.403
Nawozy azotowe	3.086	8.908	8.332
Żelazo i wyroby	1.232	11.256	5.818
Cynk	132	15.142	4.782
Papier	—	1.730	3.142
Materiały i wyroby włókiennicze	387	2.889	131
Inne towary	32.211	21.736	12.066
Razem:	3.121.631	4.741.565	1.303.064

Z podanych powyżej liczb wynika, że Gdynia zdobyła już poważne i trwałe stanowisko zarówno

¹⁾ Szczegóły — p. art. P. Wl. Gieysztor — „Polska Gospodarcza” zes. 4/1932, str. 97.

w imporcie, jak i w eksporcie szeregu artykułów. Rozpatrzmy niektóre pozycje.

Import znacznych ilości ryżu pozostaje, jak już wyżej podkreślaliśmy, w ścisłym związku z wybudowaniem na terenie Gdyni Łuszczarni Ryżu, której produkcja zaspakaja nie tylko potrzeby rynku wewnętrznego, ale stwarza poważne nadwyżki eksportowe. Ryż łuszczony i mączkę eksportujemy zresztą nie tylko do krajów zamorskich, ale również koleją do takich krajów, jak: Czechosłowacja, Austria, Niemcy, Węgry i Rumunia.

W ciągu ostatnich miesięcy wzrósł bardzo znacznie import owoców świeżych, jak i suszonych oraz kawy, kakao i herbaty. Wzrost tych wysokowartościowych ładunków posiada dla portu b. duże znaczenie, spowodowany zaś został przez wprowadzenie w życie preferencyjnych ceł morskich. Należy dodać, że w końcu września r. ub. powstała na terenie Gdyni przetwórnia owocowa, opierająca swą pracę na sprowadzanych z Kalifornii owocach suszonych w stanie nieobrobionym. Cła morskie, projektowana budowa specjalnych składów owocowych oraz zamierzone utworzenie w Gdyni aukcji owocowej — pozwalają przypuszczać, że Gdynia, predestynowana do tego dzięki swemu położeniu, stanie się centrum handlu owocami południowymi na Bałtyku.

Do trwałych zdobyczy Gdyni należy zaliczyć również import tytoniu, przyczem prócz dominującej roli w imporcie tytoniu dla Polski port gdyński może również odgrywać poważną rolę w tranzycie tytoniu, np. do państw nadbałtyckich.

Wzrost importu nasion oleistych wywołany jest uruchomieniem Gdyńskiej Olejarni, a w przyszłości — wobec budowy nowej większej olejarni — należy się liczyć jeszcze ze znacznym rozwojem tego przywozu.

Poważne zdobycze w ostatnich miesiącach wykazuje port gdyński w zakresie importu śledzi.

Ciekawem i dotychczas z pomyślnym rezultatem przeprowadzonym usiłowaniami jest próba skoncentrowania w Gdyni importu bawełny. Należy dodać, że port gdyński, jako port bawełniany, posiadałby znaczenie nie tylko dla Polski, lecz również dla Czechosłowacji, a ponadto takich krajów, jak: Rumunia, Węgry i państwa bałtyckie.

W wywozie dominujące znaczenie zajmuje węgiel. Próby z eksportem ziemniaków, przeprowadzone w 1931 r., dały pomyślne rezultaty i należy się liczyć, że eksport ten w przyszłości może zająć poważne miejsce w obrotach portu. Bardzo pomyślnie rozwija się eksport przez Gdynię cukru. Szczególne zasługi portu gdyńskiego posiada dla rozwoju naszego eksportu bekonów i szynki do Anglii. W 1931 r. Gdynia zdołała również odciągnąć od portów obcych poważne ilości jaj, eksportowanych na rynek angielski. Dalsze możliwości tego eksportu są poważne. Eksport melasy, zapoczątkowany w 1930 r., rokuje pomyślny rozwój.

Sama analiza obrotów portu gdyńskiego oraz przytoczone fakty rozwoju na terenie Gdyni szeregu przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych — świadczą o gospodarczej celowości budowy tego portu. Nie od rzeczy jednak będzie podać krótki przegląd arumentów, które zadecydowały o powstaniu tego nowego portu polskiego.

Obroty handlu zamorskiego Polski w 1931 r. wyniosły przeszło 15,6 milj. t. Obecne liczby obrotów

towarowych portów polskich nie przedstawiają jeszcze maksymalnych możliwości handlu polskiego tą drogą, przeciwnie, w przyszłości będą one wzrastać jeszcze bardzo znacznie. Wpłyne na to w pierwszym rzędzie przesunięcie na porty polskie poważnych jeszcze transportów towarów, kierowanych dotąd do Polski i z Polski przez porty obce. Następnie odegra tu niewątpliwie poważną rolę ożywienie konjunktury na rynkach światowych i spowodowany przez nie wzrost międzynarodowych obrotów handlowych. Nie można również pomijać sprawy tranzytu, który w miarę rozwoju i doskonalenia się aparatu akwizycyjno-handlowego portów polskich zostanie skierowany tą drogą przez państwa, stanowiące naturalne zaplecze naszego wybrzeża morskiego, a mianowicie Czechosłowację, Rumunię, Węgry i Południową Rosję. Mówiąc o tranzycie, nie można zapominać, że porty polskie, dzięki swojemu centralnemu położeniu na Bałtyku, posiadają również pierwszorzędne znaczenie jako punkty tranzytowe i centra handlowe dla krajów morza Bałtyckiego.

Równocześnie trzeba dodać, że wobec kurczenia się możliwości naszego eksportu do krajów, stanowiących nasze naturalne rynki zbytu, jak: Niemcy, Z. S. R. R., Czechosłowacja, Austria i Węgry, gdzie przed wojną lokowaliśmy przeszło 90% zewnętrznego obrotu towarowego ziem polskich, udział naszego handlu zamorskiego w ogólnych liczbach obrotu ilościowego odgrywa coraz większe znaczenie.

W 1931 r. procentowy udział przy uwzględnieniu wagi handlu zamorskiego w ogólnym obrocie towarowym doszedł do 63,2%, kiedy w 1930 r. wynosił jeszcze tylko 51,3%, a np. w 1925 r. tylko 15%.

Sam port gdański, odgrywający przed wojną drugorzędną rolę wśród portów niemieckich, nie był należycie przygotowany do zaspokojenia potrzeb rozwijającego się handlu zamorskiego Polski. O niedostatecznych możliwościach portu gdańskiego do obsłużenia potrzeb handlu morskiego Polski może służyć fakt, że, według obliczeń PP.: Dyr. F. Hilchena i T. Nowackiego, Polska z tytułu usług obcych kolei i portów w jej handlu zamorskim w okresie lat 1926—1929 zapłaciła zł 1.062 milj.¹⁾ Dla poszczególnych lat straty te wynoszą (w milj. zł): 1926 r. — 420, 1927 r. — 230, 1928 r. — 212, 1929 r. — 200.

W zestawieniu z liczbami równoczesnego wzrostu obrotów portu gdyńskiego wykazują one dobitnie znaczenie i potrzebę portu gdyńskiego dla naszego życia gospodarczego.

Należy jeszcze dodać, że port gdański, datujący swoje powstanie z wieków średnich, posiada bardzo ograniczone możliwości rozbudowy i przystosowania do zupełnie zmienionych warunków ekonomicznych chwili obecnej. Dalej, że nawet częściowe jego zmodernizowanie i rozszerzenie mogło być przeprowadzone tylko kosztem drogiego wywłaszczenia i pewnych trudności w eksploatacji, że natomiast przeciwnie budowa nowego portu na niezabudowanych terenach i przy użyciu najbardziej nowoczesnych metod była pod względem dogodności późniejszej eksploatacji najbardziej wskazana, a równocześnie najdogodniejsza pod względem kosztów. Wreszcie nie

¹⁾ Por. — Dr. F. Hilchen: „Wpływ organizacji handlu zagranicznego na bilans płatniczy” oraz T. Nowacki: „Organizacja zaplecza portów polskich”.

można pomijać faktu, że odrębna waluta w Gdańsku, drożyzna robocizny, nie mówiąc już o różnych utrudnieniach natury politycznej, wysuwały celowość stworzenia drugiego polskiego portu, któryby razem z Gdańskiem, zmodernizowanym w ramach racjonalnych możliwości, zaspakajał większą część potrzeb obrotu zagranicznego Polski. O celowości wyboru tej drogi

i konsekwencji w przeprowadzeniu wytkniętego programu mogą świadczyć podane wyżej liczby obrotów towarowych Gdyni, a równocześnie zwiększenie się obrotów Gdańska z 2 miljn. t w latach przedwojennych do przeszło 8 miljn. t w latach ostatnich.

Dr. St. Zb. Szyszkowski

ŻYCIE GOSPODARCZE

PRZEMOWIENIE PANA WICEPREMJERA WŁ. ZAWADZKIEGO O SYTUACJI GOSPODARCZEJ¹⁾

Zagadnienia gospodarcze nietylko wysuwają się w tej chwili na pierwszy plan, ale można powiedzieć, że w sposób zupełnie jednostronny opanowały umysły, tak, że niejednemu wydaje się, że niema właściwie nic ważniejszego, jak bolączki gospodarcze. Ta jednostronność ma swoje niedogodności i niebezpieczeństwa. Z drugiej strony niebezpieczne byłoby wpaść w odwrotną krańcowość i nie doceniać zjawisk gospodarczych. Zdaje mi się, że można stwierdzić z całą obiektywnością, że Rząd Marszałka Piłsudskiego zawsze zupełnie słusznie wagę tych zagadnień doceniał, nie uważając z jednej strony, żeby one były jedyną osią, dokoła której wszystko ma się obracać, a z drugiej strony przywiązując do nich też wagę, na którą zasługują, jako podstawa materialnej potęgi Państwa, jako podstawa dobrobytu ludności. W warunkach obecnych jeszcze jeden wzgląd, może drugorzędny, ale poważny, dochodzi do tego, a mianowicie: zjawiska gospodarcze ze względu na nastroj, o którym mówiłem, są dziedziną, w której wroga propaganda wewnętrzna i zewnętrzna szuka najważniejszej przeciwko nam broni. Z tego powodu zasługują one na to, żeby się nad nimi zastanowić.

Nawiążę tutaj do przemówienia Pana Premiera Prystora, wygłoszonego na posiedzeniu Sejmu w dn. 1 października r. ub. Oczywiście, w ciągu 8 miesięcy, które upłynęły od tego czasu, zaszły pewne zmiany, wypadki się rozwijały, ale cechy zasadniczej sytuacji pozostały te same, jak je scharakteryzował Pan Premier Prystor, może się nawet wyjaszczyły obecnie jeszcze bardziej; te same pozostały również wytyczne polityki gospodarczej Rządu. Uwydatniły się wreszcie niektóre zjawiska, świadczące o tem, jak bardzo ten kryzys, który przeżywamy, jest uzależniony od kryzysu światowego i jak prawidłowe i słuszne były wytyczne, zarysowane przez Pana Premiera Prystora, a wyrażające się w dążeniu do oderwania się od kryzysu światowego.

Chciałbym zatrzymać się na dwóch zjawiskach, charakteryzujących ogólny kryzys światowy i wykazujących może specjalnie silnie jego wpływ na nasze warunki.

Pierwsze zjawisko stanowią momenty, które można by nazwać momentami strukturalnymi w tym kryzysie. Nie chcę przeprowadzać dyskusji, czy kryzys obecny jest strukturalny, czy konjunkturalny — taką dyskusję uważam za niecelową, ale chcę wskazać na niewątpliwie silny moment strukturalny w obec-

nym kryzysie. Rozwój kapitalizmu przedwojennego szedł w kierunku zdobywania nowych rynków w krajach nowych, rozwijających się, w kolonjach, krajach o ustroju patryjarchalnym. Wypadki wojenne doprowadziły do silnego rozwoju gospodarczego tych krajów, zmniejszając tem samem pole ekspansji dla kapitału amerykańskiego i europejskiego. Z tego powodu nastawienie rozwoju gospodarczego musiało ulec zmianie i przestawić się na poszukiwanie nowej równowagi. To szukanie dostosowania się do nowych warunków stwarza szereg zjawisk kryzysowych. Ten moment strukturalny przejawiał się m. in. w silnym nacisku jednych państw na drugie w celu zdobycia nowych rynków zbytu i również w obronie przed załewem obcych towarów.

W rezultacie dało to szereg nowych posunięć na terenie międzynarodowym, wyrażających się w formie wzmożonej ochrony celnej, w formie układów preferencyjnych, jawnych lub tajnych, dewaluacji wartości pieniądza, w ograniczeniach i przepisach dewizowych, a jeszcze przedtem w eksporcie dumpingowym, który na tak wielką skalę jest zjawiskiem powojennem. To są zjawiska, w których się moment strukturalny przejawia.

Oddziaływając bardzo poważnie na państwa inne, ów moment strukturalny musiał uderzyć bardzo silnie i w nas dla 2 zasadniczych przyczyn: 1) dlatego, że Państwo nasze powstało z 3 dzielnic, z których każda miała inne nastawienie gospodarcze i z których każda przy połączeniu w jedno samodzielne państwo musiała dokonać u siebie przestawienia strukturalnego, żeby się do nowych warunków przystosować, a dalej 2) że Państwo nasze, jako państwo młode, nie miało wyrobionych stosunków międzynarodowych, nie miało terenów w formie kolonij, czy też w formie krajów, uzależnionych kredytowo, czy w inny sposób. I wskutek tego Państwo nasze musiało ten nacisk szczególnie ciężko odczuć.

To była jedna grupa przyczyn, dla których siła kryzysu musiała w nas uderzyć. Druga polega na tem, że kryzys stał się przedewszystkiem kryzysem finansowym. Istotą kryzysu dzisiejszego nie jest to, że produkcja nie ma nabywców, dostatecznej ilości spożywców, że brak sposobności korzystnego uruchomienia przedsiębiorstw. Ale na pierwszy plan wysuwa się ten moment, że niema w tej chwili kapitału dla uruchomienia tych towarów, które mogłyby nabywców znaleźć. Niema kapitału, żeby połączyć producenta i spożywcę, połączyć w przestrzeni, a zwłaszcza w czasie.

¹⁾ Wygłoszone w dn. 1/VI r. b. na plenarnem posiedzeniu Klubu Parlamentarnego B. B. W. R.

Ten brak kapitału przejawia się w formie ograniczeń kredytowych, w nacisku kredytowym jednych jednostek na inne jednostki, jednych krajów na inne kraje, w wycofywaniu kredytów, w nieudzielaniu ich nawet w wypadkach, kiedy dłużnik przedstawia zupełnie pewne zabezpieczenie. To są cechy, dające się odczuć życiu gospodarczemu w całym świecie — i znowu musieliśmy być tu uderzeni szczególnie silnie, nie tylko dlatego, że jesteśmy krajem dłużniczym, ale że zaczęliśmy nasze życie gospodarcze z małym kapitałem i wskutek tego każde wycofanie kredytu, czy nieudzielenie go szczególnie silnie nas uderza. Tem silniej jeszcze, ponieważ nasz obrót towarowy zagraniczny jest mały w stosunku do zakresu gospodarki.

Biorąc pod uwagę te zjawiska, mogliśmy przypuszczać, że kryzys odbije się na naszym kraju znacznie silniej, niż na krajach innych. Jeżeli jednak zanalizować uważnie liczby, to musimy powiedzieć, że kryzys, który przejawiał się u nas, nie jest większy w natężeniu i sile niż kryzys w innych krajach. Można oczywiście przytoczyć liczby, z których wynikałoby, że w pewnych dziedzinach spadliśmy niżej niż niektórzy z naszych sąsiadów. Dzieje się to tam, gdzie w kryzysie obecnym szczególnie silnie uwydatnił się moment strukturalny, tam, gdzie się struktura życia gospodarczego przekształciła, gdzie różne dziedziny w stopniu nierównym mogły na tem ucierpieć.

Jeżeli jednak przejdziemy do ogólnych liczb, charakteryzujących całe położenie gospodarcze, to przekonamy się, że u nas natężenie kryzysu nie jest silniejsze niż w innych krajach, przeciwnie jest słabsze niż gdzieindziej. Jeżeli porównamy np. ostatnie miesiące z rokiem 1927, stwierdzimy wszędzie zmniejszenie się bardzo znaczne obrotu. Zmniejszenie przywozu waha się od 39% do 72%. W Polsce zmniejszenie się przywozu wynosi 72%, w Rumunii 71%, na Węgrzech 68%, w Niemczech 69%, w Stanach Zjednoczonych 62%, w Czechosłowacji także 62%. Więc pod względem przywozu zmniejszenie nasze przedstawia się poważnie, ale nie bardzo się różni od zmniejszenia się przywozu w innych krajach. Jeżeli natomiast weźmiemy liczby, dotyczące wywozu, to tam stoimy na trzecim miejscu. Wywóz zmniejszył się u nas o 54%, w Stanach Zjedn. o 62%, we Francji o 62%, w Austrii o 62%, we Włoszech o 58%, na Węgrzech i w Rumunii o 56%. Lepiej od nas stoi Anglja, gdzie wywóz zmniejszył się o 47%, i Niemcy, gdzie zmniejszenie wywozu wynosi 39%.

Są to liczby, świadczące o tem, że choć przesilenie nabrało u nas dość znacznego natężenia, to jednakże nie jest ono silniejsze niż w krajach innych, a jeżeli chodzi o wywóz, to pomimo trudności, stawianych naszemu wywozowi ze wszystkich stron, potrafiliśmy nie dopuścić do tego, by zmniejszył się w tym stopniu, co w innych państwach.

Jeżeli weźmiemy liczby, dotyczące obiegu pieniądza i pokrycia banknotów, to we wszystkich krajach, z wyjątkiem Francji, gdzie obieg i pokrycie banknotów podniosło się przeszło o 20% — jedno i drugie zmniejszyło się w stopniu większym lub mniejszym. U nas suma obiegu spadła od 1928 r. o 11·4%, w Anglii o 13·6%, w Austrii o 6%, w Jugosławii o 8%, w Niemczech o 8%, na Węgrzech o 18%, we Włoszech o 22%. Są tu liczby i wyższe i niższe od naszych. Pokrycie u nas spadło o 30%, w Anglii o 21%, w Austrii o 47%, w Czechosłowacji o 26%, w Jugo-

stawii o 45%, w Niemczech o 65%, w Rumunii o 43%, we Włoszech o 35%. I znowu są to liczby wyższe i niższe, ale przeważnie wyższe od naszych. Pogorszenie więc pod tym względem istnieje i u nas, ale mniejsze niż w innych krajach.

Liczby, dotyczące bezrobocia, w porównaniu z liczbami z 1927 r. wykazują wzrost bezrobocia we wszystkich krajach. Ale znowu w porównaniu z innymi krajami te powiększenie się bezrobocia u nas nie przedstawia się tak katastrofalnie. W Anglii, która była klasycznym krajem bezrobocia już przed wojną, z 1 miliona w 1927 r. wzrosło ono na 2·2 miljn. W innych krajach powiększenie się bezrobocia jest dużo większe. We Francji wzrosło bezrobocie 5-krotnie, w Niemczech z 1 miljn. na 6 miljn., w Czechosłowacji wzrosło 12-krotnie, we Włoszech z 227 tys. podniosło się na przeszło 1 miljn. U nas bezrobocie podniosło się z 205 tysięcy w 1927 r. na 365 tys. obecnie. Wzrost jest znaczny, ale nawet jeżeli przypuścimy, że liczby nie odzwierciedlają właściwego stanu rzeczy, ze względu na częściowych bezrobotnych niezarejestrowanych, to stwierdzić musimy, że sytuacja nasza nie jest gorsza niż w innych krajach, a w wielu wypadkach względnie lepsza.

Możnaby jeszcze przytoczyć i inne liczby. Zatrzymam się tu jednak jeszcze tylko na kwestji waluty. Od jesieni r. ub. cały szereg walut w najrozmaitszych krajach doznał wstrząsów bardzo silnych. Wiemy, jak zdewaluowany został funt angielski, jak za nim poszły pieniądze państw skandynawskich. Inne kraje nie poszły drogą dewaluacji, ale wprowadziły szereg restrykcji, przepisów, które zresztą okazały się środkami zawodnemi, za którymi zaczynały iść zarządzenia moraryjne, omówione, albo nieomówione, z wierzycielami, mniej lub więcej ostre zarządzenia, które doprowadziły do częściowego lub całkowitego moratorium, wreszcie były niektóre kraje, które zaprzestały płacić zobowiązania bez porozumienia się z wierzycielami.

Polska jest jednym z nielicznych krajów Europy, który żadnych ograniczeń nie wprowadził. Nietylko utrzymujemy walutę zupełnie mocną, zupełnie nie naruszoną, ale osiągnęliśmy to, nie stosując żadnych ograniczeń i przepisów, które były i są stosowane przez inne kraje mniej lub więcej skutecznie. Znowu dowód, że przesilenie i na tym ważnym odcinku nas złamać nie potrafiło.

Jeżeli zestawimy te 2 szeregi faktów — z jednej strony fakt, że naskutek obiektywnych warunków powstawania państwowego i gospodarczego Rzeczypospolitej mogliśmy być uderzeni przez kryzys silniej niż inne kraje, z drugiej zaś strony że mimo tego uderzenia potrafiliśmy dojść do tego, że skutki i natężenie kryzysu stały się u nas względnie słabszymi niż gdzieindziej — to jest to dowód, że polityka Rządu w tym kierunku nie była zła, że polityka ta, systematyczna, zdecydowana, konsekwentna, biorąca stałe odpowiedzialność — była polityką właściwą i dobrą.

Wytyczne tej polityki, sformułowane przez Pana Premiera Prystora, polegają na odcięciu się od kryzysu światowego przedewszystkiem oraz na wyłonieniu ze społeczeństwa wszystkich sił w celu ożywienia własnego życia gospodarczego.

Jeżeli chodzi o odcięcie się od kryzysu światowego — Pan Premier Prystor wskazał na 2 główne dziedziny, gdzie to jest konieczne i gdzie musi być zrobione: jedna — to dziedzina rolnictwa, ceny produk-

tów rolnych, ceny zboża; druga — to dziedzina finansowa. Jakież rezultaty osiągnęliśmy w tych dziedzinach?

Jeżeli chodzi o rolnictwo i o politykę rolną, to, jak wiemy, Rząd zrobił w tym kierunku szereg poważnych wysiłków, także i finansowych, starając się przyjąć rolnictwu z pomocą w 3 kierunkach: przez akcję interwencyjną zakupu zboża, przez premje wywozowe i przez uruchomienie kredytów zastawowych. Akcja ta kosztowała Skarb Państwa dość dużo i wydaje mi się, że dała poważne wyniki. Jeżeli porównamy ceny zboża u nas z cenami zboża na jednym z wolnych rynków, np. na rynku w Chicago, to — choć może w wielu wypadkach nie potrafiliśmy utrzymać cen na pożądanym poziomie — jednak uchroniliśmy ceny zboża od fluktuacji, która na rynku chicagowskim panowała. W ciągu 1931 r. — jeżeli chodzi o pszenicę — rozpiętość cen między Warszawą a Chicago wynosiła zł 4 — 10 na korzysć Warszawy. Od września do grudnia ceny rosły mniej więcej równolegle, ale u nas ruch ten jest silniejszy; ceny, które na naszym rynku we wrześniu były wyższe o zł 8, w końcu grudnia dają różnicę do zł 10. W r. b. ta różnica uwydatnia się bardzo znacznie i w tej chwili różnica między rynkiem warszawskim a rynkiem chicagowskim wynosi zł 13 na kwintalu pszenicy. Gdyby nie akcja w kierunku podtrzymania cen rolnych, ceny nasze nie mogłyby się utrzymać na znacznie wyższym poziomie od cen wolnego rynku. Ta rozpiętość, która istnieje i która pozwala na systematyczne podnoszenie cen żyta i pszenicy i na utrzymanie tych cen, jednocześnie uchroniła rolnictwo od znacznych strat, bo gdy te kilku- czy kilkunastozłotowe różnice pomnożymy przez ilość sprzedanego zboża, otrzymamy poważną ilość milionów. To byłyby straty, od których Rząd uchronił rolnictwo przez swoją akcję interwencyjną. W tej dziedzinie akcja odcięcia się od kryzysu dała wyniki zadowalające i jest w dalszym ciągu utrzymywana. Jest tendencją Rządu tę akcję utrzymać i do skutku doprowadzić.

Jeżeli teraz przejdziemy do polityki finansowej, to tutaj sprawa odcięcia się od kryzysu światowego ma inne znaczenie. Tutaj pojęcie to ma inną treść. W jaki sposób może to być przeprowadzone?

Kryzys światowy u nas przejawiał się właśnie w momencie finansowego kryzysu w wycofywaniu kredytów zagranicznych od nas i, z drugiej strony, w trudnościach, które spotykamy w uzyskaniu nowych kredytów. Na to my nie możemy poradzić. Możemy jednak zrobić inną rzecz w granicach naszych możliwości: możemy uniezależnić się tak, jak to tylko możliwe, od konieczności uciekania się do obcej pomocy. To oczywiście możemy osiągnąć tylko pod warunkiem zachowania równowagi budżetowej i utrzymania płynności naszej instytucji emisyjnej, co daje stałość i moc naszej walucie. Równowaga budżetu i stałość waluty — słusznie były przyjęte jako dalsze wytyczne. Jedno i drugie osiągnięte zostało drogą niewątpliwie ciężkich ofiar, drogą systematycznie i konsekwentnie przeprowadzanych oszczędności. Jedno i drugie: restrykcje i ofiary musiały się odbić dosyć boleśnie na interesach jednostek. Te ofiary musi społeczeństwo ponieść. Gdyby Rząd nie zdecydował się na pociągnięcie społeczeństwa do tych ofiar, musiałyby społeczeństwo ponieść w konsekwencji ofiary znacznie cięższe. Polityka utrzymania, kosztem

silnych restrykcji budżetowych, równowagi budżetowej i stałości waluty, była polityką prawdziwie słuszną.

Chciałbym podkreślić, że ofiary, które poniesione zostały dla utrzymania równowagi budżetu, zostały poniesione przez wszystkie warstwy społeczeństwa. Tendencją i wysiłkiem Rządu było to, by równomiernie te ofiary rozłożyć. Równowagę budżetu Rząd starał się osiągnąć przez oszczędności, przez zmniejszenie wydatków, jak i przez nowe podatki. Przy nakładaniu nowych podatków Rząd największą wagę położył na to, żeby obciążyć te dochody, które dotychczas obciążone nie były. W tej myśli nałożony został kryzysowy dochodowy podatek od dochodów skumulowanych, kryzysowy dodatek do podatku od nieruchomości.

Z drugiej strony, sam mechanizm kryzysu pociągał ciężkie ofiary ze strony klas pracujących, ofiary, które niewątpliwie były bardzo ciężkie, ale które klasa pracująca wskutek zmniejszenia się produkcji i obrotów musi ponieść we wszystkich krajach.

Jeżeli dalej chodzi o kwestję stałości waluty, to tutaj w pierwszym rzędzie staraliśmy się, żeby — przez zapewnienie równowagi budżetu — od strony budżetowej nie groziło instytucji emisyjnej żadne niebezpieczeństwo. To zostało osiągnięte. Pewne doraźne ułatwienia, których chwilowo stwarza Bank Polski Skarbowi, udzielając środków obrotowych, są normalną pomocą, której zawsze udziela instytucja emisyjna Skarbowi Państwa i udzielenie takiej pomocy nie ma nawet charakteru kryzysowego. Do nieuprawnionej pomocy ze strony instytucji emisyjnej Skarb Państwa nigdy się nie uciekał. Walucie naszej nie grozi z tej strony żadne niebezpieczeństwo. Złoty jest mocny i mocny pozostanie.

Jeżeli chodzi o budżet, to mogę stwierdzić, że w dalszym ciągu wysiłek nasz będzie skierowany w kierunku utrzymania równowagi budżetu. Chciałbym tu sprostować różne wersje ostatnich dni, że ostatnie zarządzenia Rządu nie zapewniają równowagi budżetu na rok rozpoczęty. Tak nie jest. Wersje te, oparte na obliczeniach, które szacują dochody znacznie niżej, niż one się okazują w rzeczywistości, nie biorą ponadto pod uwagę rezerw, które są w rozporządzeniu i które mogą być uruchomione bez niedogodności dla życia gospodarczego. Te rezerwy traktowane są ściśle jako rezerwy na wypadek, gdyby dochody spadły poniżej przewidzianej sumy. Obok rezerw są oszczędności w wydatkach, które Rząd osiągnął heroiczną decyzją obniżania poborów pracowników, decyzją, która Rządowi z ogromną trudnością przyszła. Te oszczędności, które poczynił Rząd i te rezerwy są takie, że pozwolą budżet zrównoważyć nawet w najgorszym wypadku i żadne niebezpieczeństwo ani budżetowi ani walucie z tej strony nie grozi.

Pozostaje działalność w kierunku ożywienia życia gospodarczego. Tu znowu mamy cały szereg wysiłków, które Rząd zrobił w granicach, w których zrobić je mógł. Bo o ile Rząd nad budżetem panuje, o tyle dla ożywienia życia gospodarczego może stwarzać tylko ułatwienia. Rząd życia gospodarczego nie może tworzyć i ożywiać go nie może. Życie gospodarcze musi to samo zrobić. Chodzi tylko o pewne ułatwienia, które są w dyspozycji czynników rządowych.

Tu zwrócę uwagę na pewne punkty ważne. Naskutek procesów deflacyjnych w całym świecie nastąpiła

obniżka cen. Ta obniżka występuje w sposób nierówny i niesystematyczny, jak wszystkie zjawiska żywiolowe. Jedne ceny spadają nisko, a drugie utrzymują się na poziomie, nie odpowiadającym sile nabywczej pieniądza. To nie pozwala wyjść z kryzysu. Konieczne jest dostosowanie cen jednych do drugich. Konsekwentnie wobec tego Rząd podjął kwesję obniżenia tych cen, które pozostają na poziomie, odpowiadającym innej sile nabywczej pieniądza. I niezależnie od tego, czy chce się tego, czy nie, czy to przyjemne, czy nie, w kierunku tej konieczności iść musimy. Akcja obniżenia cen, która została podjęta, będzie musiała być prowadzona dalej. Równoległe do akcji obniżenia cen Rząd będzie się starał obniżyć koszty produkcji. Akcja obniżenia kosztów produkcji wyraziła się już w ulgach w podatku obrotowym i w innych ulgach, które zostały przez Sejm uchwalone na ubiegłej sesji. W dalszym ciągu obniżenie kosztów produkcji przeprowadza się, poniekąd samo przez się, w sposób niestety bolesny przez obniżenie zarobków. Trzeba jednak, żeby obniżenie zarobków nie ograniczyło się do tych, którzy są najniżej uposażeni. Musi ono objąć i tych, którzy są bardziej uprzywilejowani. Przygotowuje się dekret Prezydenta, któryby stwarzał podstawy dla obniżenia uposażeń, które nie odpowiadają warunkom gospodarczym ani możliwościom finansowym danych przedsiębiorstw.

Rząd w dalszym ciągu stoi na stanowisku racjonalnej organizacji szeregu ważnych dziedzin produkcji. Starając się tej organizacji nie narzucać, jednak w kierunku jej działać będzie. Zostało to przeprowadzone w przemyśle węglowym, a musi być rozszerzone i na inne dziedziny przemysłu.

Wspomnę jeszcze o szeregu wysiłków, dokonanych w kierunku rozwinięcia naszego eksportu, w zakresie przeciwdziałania tym utrudnieniom, na które napotyka na każdym kroku nasz eksport. Eksport ten jest nam konieczny dla utrzymania naszego bilansu handlowego, a szczególnie ważny jest dla nas w chwili przesilenia finansowego. O ile jednak eksport na rynki zagraniczne posiada dla nas wielkie znaczenie,

o tyle nie mniej ważny pozostaje dla nas rynek wewnętrzny. Jest w tej chwili szereg obiektywnych danych, że rynek wewnętrzny może się rozszerzyć i że z tej strony może przyjść ożywienie dla życia gospodarczego. Daje się stwierdzić, że rozmiary konsumpcji są dzisiaj większe niż rozmiary produkcji, i że nie ma większych zapasów ani producent, ani kupiec. Zapotrzebowanie towarów jest i mogłoby być zużytkowane przez produkcję, gdyby nie brak kapitału obrotowego dla uruchomienia zakładów i mogących prosperować przedsiębiorstw. Można stwierdzić, że inwestycje, robione w ostatnich czasach, są bardzo małe, nie idą nawet tak daleko, żeby zakłady produkujące otrzymały konieczne renowacje. W tej dziedzinie istnieją znaczne możliwości dla naszego przemysłu.

Dla ożywienia życia gospodarczego konieczne jest większe zaufanie społeczeństwa do samego siebie, konieczne jest, aby poszczególne jednostki nie poddawały się tak łatwo depresji, żeby starały się wciągać aktywnie w kierunku rozwoju życia gospodarczego całego kraju i uruchamiać warsztaty własne. Duże znaczenie ma to, żeby nasi rodacy zechcieli oddać trzymane dziś nieraz przez siebie bezproduktywnie pieniądze do użytku społecznego, bynajmniej nie w celach filantropijnych, ale osiągając przy tym jednocześnie swoją korzyść. Jeżeli chodzi o korzystne warunki użycia u nas kapitału, to te warunki istnieją.

Przedstawiłem obiektywnie istniejącą sytuację i przedstawiłem możliwości, które dla poprawienia sytuacji gospodarczej istnieją, przedstawiłem prace, które czynniki rządowe w tym kierunku przedsięwzięły, które w dalszym ciągu z tą samą konsekwencją prowadzić będą. Poprawa może przyjść od samego życia gospodarczego. I jedno jest pewne, że koniec kryzysu nie wyskoczy pewnego poranka tak, jak Minerwa z głowy Jowisza, lecz wymagać będzie uciążliwej, wyteżonej, wytrwałej pracy.

Wytrwałość, praca i — co najważniejsze — opanowanie nerwów, zaufanie we własne siły — to są dziś rzeczy najważniejsze. Wydaje mi się koniecznym, żeby w tym kierunku usposabiać społeczeństwo.

RYNEK PRACY W MARCU I KWIETNIU 1932 R. —

Maksymalne natężenie bezrobocia, w związku z długotrwałymi chłodem, przypadło w r. b. stosunkowo późno, mianowicie w dn. 26/III, w którym w P.U.P.P. zarejestrowanych było 355.970 bezrobotnych. Od tej chwili rozpoczął się stopniowy spadek liczby bezrobotnych, w początkach słabszy, w kwietniu silniejszy, osiągając w ostatnim tygodniu tegoż miesiąca ponad 10 tys. W wyniku omawianych przemian na rynku pracy liczba bezrobotnych z 343.846 w początkach marca wzrosła do 352.754 w początkach kwietnia i spadła do 328.686 na początku maja. Równocześnie poważne wahania wykazała liczba częściowo zatrudnionych.

Poniższe zestawienie podaje liczby bezrobotnych w początkach poszczególnych miesięcy ostatnich 4 lat:

	1929	1930	1931	1932
Styczeń	126.429	186.427	303.148	289.057
Luty	160.843	249.462	345.295	332.512
Marzec	177.462	282.568	365.648	343.846
Kwiecień	170.494	295.612	379.021	352.754
Maj	149.093	273.717	355.102	328.686
Czerwiec	122.771	228.321	320.109	
Lipiec	106.622	207.258	276.378	
Sierpień	97.191	194.279	261.059	
Wrzesień	91.512	176.810	251.608	
Październik	83.063	167.454	251.378	
Listopad	93.800	167.349	253.355	
Grudzień	126.644	211.918	261.964	

Liczby częściowo zatrudnionych w ciągu tegoż okresu podaje następujące zestawienie (w początkach miesięcy):

	1929	1930	1931	1932
Styczeń	21.726	36.663	103.707	144.489
Luty	15.847	88.712	194.434	155.282
Marzec	16.554	117.973	194.148	140.829
Kwiecień	16.967	109.519	118.753	170.399
Maj	21.791	142.647	109.442	146.207
Czerwiec	26.343	127.511	153.991	
Lipiec	30.299	94.065	151.077	
Sierpień	36.044	78.117	119.518	
Wrzesień	38.837	89.811	128.491	
Październik	35.067	63.183	125.225	
Listopad	34.572	119.498	122.853	
Grudzień	36.111	97.127	134.362	

Z całkowitej liczby częściowo zatrudnionych w początku maja r. b. 4.442 osób pracowało 1 dzień w tygodniu, 10.597 — 2 dni, 60.352 — 3 dni, 38.018 — 4 dni i 32.818 — 5 dni w tygodniu. Średnio zatem każdy z częściowo zatrudnionych pracował 3/6 dni w tygodniu.

Poniższe zestawienie podaje liczby bezrobotnych według grup zawodowych (w początkach miesięcy):

	Marzec	Kwiecień	Maj
Górnicy	15.887	18.463	21.526
Hutnicy	4.960	5.984	7.258
Metalowcy	34.087	35.896	35.580
Włókiennicy	31.089	27.343	25.633
Budowlani	40.334	41.639	36.227
Umysłowi	38.608	40.153	43.556
Pozostali	178.881	183.261	158.896

Ogółem: 343.846 352.754 328.686

Sytuacja górnictwa węglowego, jak zazwyczaj na wiosnę, uległa pogorszeniu; zmniejszył się silnie zbyt na rynku krajowym, a także i na zagranicznych rynkach (w stosunku do r. ub.), mimo dość znacznego wzrostu wywozu w kwietniu r. b. W rezultacie obniżył się stan zatrudnienia w górnictwie węglowym, pociągając za sobą zwiększenie liczby bezrobotnych górników. Stan zatrudnienia przemysłu naftowego zmian większych nie wykazał.

Wytwórczość hut żelaznych w okresie omawianym wykazała lekki wzrost w stosunku do miesiąca lutego; tem niemniej zatrudnienie rąk roboczych wykazuje nadal tendencję zniżkową. Wytwórczość hut cynkowo-olowianych jest nadal niska. W rezultacie liczba be. robotnych hutników rośnie stosunkowo szybko.

Przemysł metalowy należy nadal do najsłabiej zatrudnionych gałęzi przemysłu; przyczyny takiego stanu wynikają z powszechnego zaniechania robót inwestycyjnych oraz osłabienia budownictwa. Sytuacja przemysłu metalowego uległa w końcu r. ub. i początku r. b. stosunkowo znacznemu pogorszeniu. Dlatego też zasługuje na podkreślenie, że w kwietniu nastąpił pewien zwrot, wyrażający się w lekkim spadku liczby bezrobotnych metalowców. Wiąże się to prawdopodobnie z napływem, oczywiście nieznacznym, zamówień ze strony przemysłu budowlanego.

W przemyśle bawełnianym łódzkim w marcu sytuacja uległa wyraźnej poprawie; w kwietniu, mimo pogorszenia się zbytu tkanin na rynku wewnętrznym, wytwórczość wykazała nieznaczny wzrost. W przedsiębiorstwach jednak zatrudnienie zostało obniżone w drodze redukcji tygodnia pracy. W przemyśle wełnianym łódzkim i bielskim, w związku ze słabym zbytem, nastąpiło zmniejszenie zatrudnienia i produkcji. Uruchomienie fabryk białostockich utrzymało się na poziomie z końca marca i wynosiło ok. 30%. W przemyśle dzianym i pończosznym daje się zauważyć pewne ożywienie. Ogólnie, zatrudnienie przemysłu włókienniczego wykazuje w okresie omawianym poprawę.

Zatrudnienie przemysłu budowlanego w ciągu kwietnia, wskutek wzmaganą się drobnego budownictwa, uległo lekkiej poprawie. Zatrudnienie pracowników umysłowych natomiast pogarsza się w dalszym ciągu.

Wreszcie wybitne zmniejszenie wykazuje grupa bezrobotnych pozostałych zawodów, obejmująca robotników niefachowych. Jest to zwykłe zjawisko na początku wiosny, wynikające z uruchomienia robót ziemnych.

Plące ujawniają nadal tendencję zniżkową.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W KWIECIEŃNIU 1932 R.

Sytuacja przemysłu węglowego w kwietniu w porównaniu z marcem uległa sezonowemu pogorszeniu, a mianowicie zbyt węgla w kraju spadł dość znacznie — głównie wskutek zmniejszenia się zapotrzebowania na cele opałowe. Natomiast wywóz węgla w kwietniu wzrósł dość poważnie — w związku z wykorzystaniem kontyngentów eksportowych za miesiące: luty i marzec, które w tych miesiącach nie zostały wyczerpane wskutek strajku w rej. dąbrowskim, a także w związku z utworzeniem konwencji eksportowej i funduszu wyrównawczego. W wyniku tej konjunktury wydobycie węgla kamiennego w kwietniu przy tej samej ilości dni roboczych (26) co w marcu spadło o ok. 5%.

Liczbowo stan przemysłu węglowego w kwietniu — według danych tymczasowych — ilustruje następujące zestawienie (w tys. tonn):

Rejony węglowe	Wydobycie	Zbyt w kraju	Eksport	Zapasy na zwalach ¹⁾
Śląski	1.671	769	732	1.870
Dąbrowski	452	246	108	675
Krakowski	141	105	1	133
Razem:	2.264	1.120	841	2.678
Marzec 1932 ²⁾	2.379	1.376	729	2.641
Kwiecień 1931	2.902	1.373	1.101	2.034

Wydobycie węgla kamiennego w kwietniu spadło w stosunku do marca o 115 tys. t, a w stosunku do kwietnia 1931 r. o 638 tys. t. Przeciętne dzienne wydobycie (przy 26 dniach roboczych) spadło o ok. 45 tys. t do ok. 87 tys. t.

Ogólny zbyt węgla kamiennego w kwietniu spadł o 144 tys. t w porównaniu z marcem i wynosił 1.961 tys. tonn. Wobec spadku zbytu w kraju, a wzrostu eksportu³⁾ nastąpiło w ich ustosunkowaniu się pewne przesunięcie na korzyść eksportu. Mianowicie, w marcu zbyt krajowy stanowił 65,37%, a eksport 34,63%, w kwietniu udział zbytu krajowego spadł do 57,11%, a eksportu wzrósł do 42,89% zbytu ogólnego.

Zbyt węgla w kraju spadł w kwietniu w stosunku do marca o 256 tys. t. Spadek ten został spowodowany zmniejszeniem zapotrzebowania węgla zarówno dla celów opałowych, jak i ze strony przemysłu. Z poszczególnych gałęzi przemysłowych wzrost zapotrzebowania węgla w kwietniu dotyczył przemysłu cukrowniczego, co pozostaje w związku ze stopniowym przygotowywaniem się tej gałęzi wytwórczości do nadchodzącej kampanji. Również pewną poprawę wykazuje przemysł cemen-

towy oraz ceramiczny, łącznie z cegielniami i wapiennikami. Z innych gałęzi wytwórczości tylko brykietniarstwo, gazownia i przemysł chemiczny utrzymały stan posiadania z miesiąca marca. Wszystkie pozostałe gałęzie przemysłowe wykazują mniejszy lub większy spadek zapotrzebowania, przyczem najsilniej uwiódł się on w przemyśle hutniczym i metalowym. Dostawy węgla kolejowego w kwietniu wzrosły, co zostało spowodowane wyrównaniem zaległości w dostawach z miesiąca lutego i marca ze strony kopalń rej. dąbrowskiego i krakowskiego, które z powodu strajku w tym okresie nie były w możności całkowicie wyczerpać swych kontyngentów.

Zapasy węgla na zwalach kopalnianych w kwietniu niezmiernie wzrosły, ponieważ wydobycie nieco przewyższyło zbyt łącznie z zużyciem własnym kopalni.

Liczba robotników w. zapisanych z końcem miesiąca sprawozdawczego w kopalniach węgla kamiennego, wynosiła:

Rejony	Marzec	Kwiecień	Zniżka w kwietniu
Śląski	65.386	61.248	— 4.138
Dąbrowski	26.130	24.187	— 1.943
Krakowski	8.469	7.969	— 500
Razem:	99.985	93.404	— 6.581

W związku z unieruchomieniem z dniem 16/IV kopalni „Jowisz” oraz dalszym zwalnianiem robotników na innych kopalniach liczba zatrudnionych robotników w przemyśle węglowym w ciągu kwietnia zmniejszyła się o 6 581.

Wydatność pracy, mierzona przeciętnym wydobyciem na robotniko-dniówkę, w marcu w porównaniu z lutym przedstawiała się następująco (dane w kg):

Rejony	Luty	Marzec
Śląski	1.486	1.539
Dąbrowski	924	952
Krakowski	1.034	1.062

Przeciętne zarobki robotnicze na dniówkę opłaconą całą załogą w poszczególnych rejonach węglowych w marcu w porównaniu z 2 poprzednimi miesiącami wyniosły (w zł):

Rejony	Styczeń	Luty	Marzec
Śląski	10'50	9'68	9'69
Dąbrowski	8'93	7'70	7'60
Krakowski	8'26	8'10	7'28

Jak z powyższych danych wynika, zarobki robotnicze dość znacznie zmalały, co tłumaczy się obniżką płac od dn. 1/II r. b.

W ciągu m. sprawozdawczego toczyły się pertraktacje w sprawie obniżki płac robotniczych w płytkich kopalniach węgla kamiennego rej. dąbrowskiego, niezrealizowanych w Radzie Zjazdu Przemysłowców Górniczych. W wyniku pertraktacji obniżone zostały płace na powyższych kopalniach o 8%.

¹⁾ Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalni, na deputaty robotnicze, oraz węgla, skreślonego przy sprawdzaniu zapasów.

²⁾ Liczby poprawione.

³⁾ P. zesz. 19/1932, str. 545.

Ceny węgla w kraju loco kopalnia pozostały w kwietniu niezmiennie, również nie uległy zmianie ceny węgla eksportowego do krajów konwencyjnych. Ceny węgla f.o.b. Gdańsk-Gdynia pod wpływem zaostrejającej się konkurencji węgla brytyjskiego kształtowały się zniżkowo i wynosiły dla grubych gatunków węgla górnośląskiego średnio po sh 12 za tonnę, przy czym dokonywane były głównie tranzakcje z natychmiastową dostawą, gdyż importerzy, wobec niewyjaśnionej sytuacji na światowym rynku walutowym, wstrzymywali się od zawierania tranzakcji na dłuższe terminy dostaw.

Taryfy kolejowe na przewóz węgla i koksu wewnątrz kraju pozostały w kwietniu niezmiennie. W dziedzinie międzynarodowych taryf związkowych — wypowiedziana została przez polskie Ministerstwo Komunikacji polsko-węgierska taryfa towarowa na przewóz węgla i koksu z ważnością od dn. 31/V 1932 r. Wypowiedzenie to zostało spowodowane trudnościami w realizowaniu należności Ministerstwa Komunikacji, które to sumy Dyrekcja Królewsko-Węgierskich Kolei Państwowych w Budapeszcie przekazuje na rachunek Polski w pengö według oficjalnego kursu.

Stawki frachtowe na węgiel pozostawały w kwietniu nadal niskie, a nawet w pewnych wypadkach uległy dalszej niższe. Ożywienie, jakie wykazuje frachtowy rynek węglowy, zostało głównie wywołane dokonaniem kilku większych tranzakcji. Należy tu zanotować kontrakt na dostawę ok. 50.000 t do Sztokholmu (Gefle-Distrikt) oraz ok. 45.000 t do Rönnskar. Oba te kontrakty zostały zawarte przez armatorów po bardzo niskiej stawce. Sprzedano poza tem dość duże ilości węgla do Finlandji, z których jednak dotychczas zafrachtowano ok. 50.000 t do Koivisto. Stawka frachtowa została ustalona na sh 3/7 za tonnę; poza tem notowano z Gdańsk/Gdyni — w sh pap. za tonnę: do Sztokholmu, do Göteborgu 4/3, do Kopenhagi, do Aarhus 4/3 — 4/6, do Tromsøe 6/-, do Oslo 5/-, do Bergen 5/6, do Drontjem 5/9, do Stavanger 5/6, do Rygi 4/-, do Tallina 4/3, do Gent 4/3, do Rouen 5/3, do Bordeaux 6/6, do Bayonne 7/-, do Nice 10/-, do Wenecji 8/9, do Savona, Livorno, Genova, Spezia 7/9, do Lizbony 9/-, Algieru, Philippeville, Bona, Sfax, Oran 8/6—8/9, do Buenos Aires 9/-.

Produkcja koksu w kwietniu w porównaniu z marcem spadła o 5.608 t do 83.383 t. W jeszcze większym stopniu spadł zbył ogólny koksu, bo o 27.840 t do 55.053 t, z czego na zbył krajowy przyp. da 44.193 t, t. j. o 24.230 t mniej w porównaniu z marcem, a na eksport 10.860 t, t. j. o 3.610 t mniej. Spadek zbytu krajowego został spowodowany głównie zmniejszeniem się zapotrzebowania na cele opału domowego; spadek eksportu tłumaczy się zmniejszeniem wysyłek do Austrii i Rumunii oraz zaprzestaniem wysyłek do Danji, Finlandji i Szwecji. Zapasy koksu wzrosły i wynosiły na dz. 30/IV 222.956 t. Załoga robotnicza w kwietniu wynosiła 1.891 osób.

Produkcja brykietów w kwietniu wynosiła 15.062 t, t. j. o 772 t więcej niż w marcu. Natomiast spadł ogólny zbył brykietów, a mianowicie o 1.192 t i wynosił 14.842 t, z czego na

zbył krajowy przypada 14.557 t, a na eksport 285 t. Ponieważ ogólny zbył brykietów łącznie z zużyciem na cele własne był mniejszy niż produkcja, przeto zapasy brykietów wzrosły i wynosiły w ciągu kwietnia 2.580 t. Załoga robotnicza w brykietniach w miesiącu sprawozdawczym wynosiła 111 osób.

Węgla brunatnego wydobyto w kwietniu 2.066 t, t. j. o 837 t mniej w porównaniu z marcem. Również spadł odpowiednio zbył krajowy. Załoga robotnicza w kopalniach węgla brunatnego wynosiła z końcem kwietnia 165 osób.

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W LUTYM 1932 R. — Wydobyte węgla kamiennego w lutym 1932 r. w porównaniu ze styczniem 1932 r. oraz z lutym 1931 r. przedstawiało się następująco:

Rejony	W stosunku:			
	do stycznia 1932		do lutego 1931	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	— 269.595	— 13'55	— 342.933	— 16'63
Dąbrowski . .	— 236.181	— 43'78	— 238.256	— 43'99
Krakowski . .	— 73.393	— 39'90	— 69.860	— 38'72
Ogółem:	— 579.169	— 21'35	— 651.049	— 23'38

Jak wynika z powyższego zestawienia, w lutym przy tej samej ilości dni roboczych co w styczniu wydobyte węgla kamiennego wskutek kurczącej się stale pojemności rynku wewnętrznego, a w większym jeszcze stopniu wskutek spadku eksportu, poważnie obniżyło się; w związku z spadkiem ogólnego wydobycia — przeciętne dzienne wydobyte przy 24 dniach roboczych spadło o 24.132 t do 88.903 t.

Wydobyte węgla kamiennego w lutym 1932 r.

Rejony węglowe	L u t y		S t y c z e ń — l u t y		
	1 9 3 2	1913=	1 9 3 2	1913=	1 9 3 1
	tonn	100	tonn	100	tonn
Śląski	1.719.774	64'13	3.709.143	69'15	4.631.777
przec. dzienna	71.657	66'35	77.274	71'55	96.495
Dąbrowski . .	303.334	53'38	842.849	70'53	1.214.584
przec. dzienna	12.639	54'68	17.559	75'96	25.304
Krakowski . .	110.570	67'33	294.533	89'67	398.136
przec. dzienna	4.607	69'67	6.136	92'79	8.295
Ogółem:	2.133.678	62'49	4.846.525	70'37	6.244.497
przec. dzienna	88.905	64'55	100.969	73'31	130.094

Zapasy węgla kamiennego na zwalach kopalnianych — wskutek mniejszego wydobycia od ogólnego zbytu łącznie z zużyciem własnym — uległy nieznacznemu spadkowi.

Obrót węgla kamiennego, Koksu, brykietów i węgla brunatnego — w lutym 1932 r. (w tonnach)

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzed. miesiąca	Wydobyte (produkcja)	Do dyspozycji ¹⁾	R O Z C H Ó D								Pozostałość na zwalach na następ. miesiąc
				Z B Y T			Z U Ż Y C I E				Ogółem	
				W kraju	Zagranicę	Razem.	Na cele własne	Deputaty robot.	urzęd.	Razem		
W ę g i e l k a m i e n n y												
Śląski	1.856.465	1.719.774	3.574.609	902.256	566.076	1.468.332	165.604	29.925	4.465	199.994	1.668.326	1.906.283
Dąbrowski	733.415	303.334	1.032.879	229.246	64.010	293.256	51.400	8.260	2.202	61.862	355.116	677.761
Krakowski	139.779	110.570	250.349	94.398	575	94.973	21.880	3.200	757	25.837	120.810	129.539
Ogółem:	2.729.659	2.133.676	4.857.837	1.225.900	630.661	1.856.561	238.884	41.385	7.424	287.693	2.144.254	2.713.583
K o k s												
Śląski	188.237	85.458	273.695	71.981	12.528	84.509	258	—	19	277	84.786	188.909
B r y k i e t y												
Śląski	1.266	17.946	19.270	14.665	391	15.056	—	7	—	7	15.063	4.207
W ę g i e l b r u n a t n y												
Zawiercki	93	2.257	2.350	1.971	—	1.971	195	163	21	379	2.350	—

¹⁾ Z uwzględnieniem przypisów i skreśleń przy sprawdzaniu zapasów oraz obrotu między kopalniami.

Zmiany w zbyciu krajowym i eksporcie w lutym w stosunku do stycznia ilustruje poniższe zestawienie:

Rejony	Zbyt w kraju		Eksport	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	10.684	1'17	214.106	27'44
Dąbrowski	64.568	21'98	108.211	62'83
Krakowski	45.034	32'30	340	37'16
Ogółem: —	120.286	8'94	322.657	33'85

Zbyt węgla kamiennego — w lutym 1932 r.
(według odbiorców)

Rodzaj odbiorców	Luty 1932 tonn	S t y c z e ń — l u t y			
		1932		1931	
		tonn	%	tonn	%
I.—Przemysł					
Metalurgiczny:					
żelazny	63.100	122.443	4'76	241.911	7'58
innych metali	41.722	94.519	3'67	155.863	4'89
Koksownie	120.002	247.906	9'64	315.083	9'88
Brykielni	17.706	39.007	1'52	52.405	1'64
Gazownie	22.462	50.464	1'96	58.923	1'85
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie nie mające węgla własnego) ¹⁾	1.704	5.869	0'23	22.235	0'70
Naftowy	8.107	16.611	0'65	20.904	0'65
Solny	9.165	23.639	0'92	23.978	0'75
Cementowy, ceramiczny oraz cegielni i wapienniki	17.784	36.658	1'43	51.321	1'61
Obróbczy (metalowy i inny)	9.833	19.158	0'74	20.278	0'64
Chemiczny	27.160	61.764	2'40	81.895	2'57
Garbarski i przetwórczy zwierzęcych	2.498	4.944	0'19	5.197	0'16
Rolniczy (przetwórczy rolny, browary, młyny i gorzelnie)	54.114	107.518	4'18	149.027	4'67
Cukrowniczy	5.965	14.272	0'55	23.009	0'72
Papierniczy	19.927	41.628	1'62	49.743	1'56
Włókienniczy	54.966	105.236	4'09	119.171	3'74
Inne gałęzie	108.842	235.260	9'15	292.468	9'17
Razem przemysł¹⁾:	585.057	1.226.896	47'70	1.683.411	52'78
II.—Inni odbiorcy					
Koleje żelazne	210.304	525.691	20'44	622.612	19'52
Żegluga	—	40	—	20	—
Institucje miejskie (oprócz gazowni)	35.401	74.635	2'90	77.354	2'43
Wojskowość	6.511	12.989	0'50	13.798	0'43
Institucje państw.	11.011	21.934	0'85	19.283	0'61
Opał domowy	211.282	390.840	15'20	369.373	11'58
Pośrednicy	166.334	319.061	12'41	403.395	12'65
Razem inni odbiorcy²⁾:	640.843	1.345.190	52'30	1.505.835	47'22
Ogółem w kraju:	1.225.900	2.572.086	100'00	3.189.246	100'00

Spadek zbytu krajowego został wywołany dość poważnym zmniejszeniem się zapotrzebowania na węgiel dla celów przemysłowych. Znaczniejszy zwłaszcza spadek zapotrzebowania wykazały koksownie, przemysł chemiczny, papierniczy i bry-

kielni. Natomiast nieznacznie zwiększył swe zapotrzebowanie przemysł włókienniczy i metalowy. Dostawy węgla dla kolei w lutym wynosiły zaledwie ok. 66% dostaw, uskuteczni-onych w styczniu; jest to wynikiem zmniejszonego ruchu przewozowego na kolejach oraz nagromadzenia znacznych rezerw w miesiącach poprzednich, a także częściowo skutkiem trwającego w omawianym okresie strajku w zagłębiach: dąbrowskim i krakowskim. Zapotrzebowanie na węgiel opałowy kształtowało się w lutym zwykle w związku ze znacznym obniżeniem się temperatury, co przyczyniło się do usunięcia nadmiaru węgla na rynku.

Co się tyczy sytuacji na rynkach zagranicznych, to eksport węgla w lutym w porównaniu ze styczniem spadł dość znacznie, co tłumaczy się stopniem wyczerpywania się dawnych zakontraktowanych ilości oraz wzmogoną konkurencją węgla brytyjskiego. Również do zmniejszenia eksportu przyczyniło się bardziej rygorystyczne stosowanie przepisów dewizowych, względnie restrykcyj przywzowowych, zamykających zupełnie niektóre rynki dla eksportu węgla polskiego. Do takich ograniczeń zaliczyć należy np. zmniejszenie przez austriacki Bank Narodowy przydziału dewiz importerom węgla, podobne ograniczenia, stosowane przez Jugosławię, oraz zupełne niewpuszczenie węgla polskiego do Węgier. Również niewyjaśniona sytuacja walutowa w niektórych państwach odbiorczych powstrzymuje zarówno eksporterów jak i importerów węgla od zawierania transakcji na dalsze terminy dostaw.

Eksport węgla kamiennego — w lutym 1932 r.

K R A J E	Luty 1932 tonn	S t y c z e ń — l u t y			
		1932		1931	
		tonn	%	tonn	%
I.—Rynki licencyjne					
Austria	104.440	232.057	14'65	317.108	15'26
Czechosłowacja	55.091	127.178	8'03	132.386	6'37
Jugosławia	2.412	2.957	0'19	3.803	0'18
Niemcy	561	740	0'05	315	0'01
Węgry	720	3.020	0'19	45.434	2'19
II.—Rynki, objęte konwencją eksportową					
Dania	114.243	303.538	19'16	338.729	16'30
Norwegia	59.859	152.677	9'64	156.887	7'55
Szwecja	132.535	336.796	21'26	362.983	17'47
Estonia	—	4.076	0'26	7.405	0'36
Finlandia	660	5.627	0'35	25.355	1'22
Łotwa	6.105	29.100	1'84	51.543	2'48
Litwa	5.045	17.660	1'12	26.360	1'27
Kłajpeda	804	7.154	0'45	1.835	0'09
Islandia	—	5.505	0'35	1.950	0'09
Belgia	—	13.405	0'85	21.918	1'05
Francja	24.041	80.243	5'06	178.751	8'60
Holandia	6.000	19.793	1'25	11.870	0'57
III.—Inne rynki europejskie					
Włochy	62.925	139.866	8'83	147.745	7'11
Szwajcaria	7.137	14.297	0'90	21.875	1'05
Rumunia	1.750	3.200	0'20	5.697	0'27
Hiszpania	—	—	—	15.113	0'73
Z. S. R. R.	—	—	—	3.651	0'18
Portugalia	—	—	—	50	—
IV.—Rynki pozaeuropejskie					
Egipt	1.080	8.037	0'51	24.242	1'17
Algier	—	—	—	6.975	0'34
Turcja Azjatycka	1.080	7.587	0'48	17.267	0'83
Turcja Azjatycka	—	450	0'03	—	—
V.—Węgiel okrętowy					
Razem zagran.:	612.336	1.553.987	98'11	2.029.957	97'68
VI.—W. M. Gdańsk	18.325	29.992	1'89	48.144	2'32
Ogółem:	630.661	1.583.979	100'00	2.078.101	100'00

¹⁾ Bez zużycia na cele techniczne kopalni

²⁾ Bez zużycia na deputaty.

Liczbę czynnych kopalń węgla kamiennego w lutym ilustruje następujące zestawienie:

Rejony	L u t y :		
	Styczeń 1932	1931	1932
Śląski	47	53	45
Dąbrowski . . .	27	29	27
w tem:			
głębokie	18	18	18
płytkie	9	11	9
Krakowski . . .	8	8	8
Ogółem:	82	90	80

Spadek liczby kopalń czynnych został spowodowany czasowem unieruchomieniem w miesiącu sprawozdawczym kop. „Kleofas” i kop. „Matylda-Wschód” w rej. śląskim.

Spadek zapotrzebowania węgla zarówno w kraju jak i na rynkach zagranicznych, oraz strajk w rej. dąbrowskim i krakowskim wpłynęły niekorzystnie na stan zatrudnienia w kopalniach węgla kamiennego¹⁾. W kopalniach przeprowadzono dalsze zwolnienia robotników, wskutek czego (oraz dzięki wspomnianemu wyżej unieruchomieniu 2 kopalń) liczba przeciętnie zatrudnionych robotników w lutym w porównaniu ze styczniem spadła o 3.457 (3·20%) do 104.448.

Liczba wszystkich dniówek odrobionych spadła w lutym o 365.581 (18·67%) do 1.592.834, przyczem liczba dniówek zwykłych odrobionych spadła o 349.501 (18·36%) do 1.554.340, a liczba dniówek nadliczbowych o 16.080 (29·46%) do 38.494. Liczba wszystkich dniówek opuszczonych wzrosła w lutym w porównaniu ze styczniem o 266.531 (38·86%) do 952.415 — dzięki z jednej strony wzrostowi o 31.904 (5·74%) do 587.841 liczby świętówek (dniówek, opuszczonych z przyczyn niezależnych od robotnika) oraz z drugiej strony wzrostowi liczby dniówek opuszczonych wskutek strajku z 4.172 w styczniu do 236.747 w lutym. Na jednego przeciętnie zatrudnionego robotnika przypada dniówek zwykłych odrobionych w lutym 14·88 wobec 17·64 w styczniu, dniówek nadliczbowych 0·37 wobec 0·51 i wszystkich opuszczonych 9·12 wobec 6·36.

Przeciętne wydobycie na robotniko-dniówkę wynosiło w rej. śląskim w lutym 1.486 kg wobec 1.528 kg w styczniu, w rej. dąbrowskim 924 kg wobec 1.091 kg, w rej. krakowskim 1.034 kg wobec 1.134 kg, przeciętnie dla całego Państwa 1.340 kg wobec 1.385 kg, czyli spadło o 45 kg.

Przeciętny całkowity zarobek dorosłego mężczyzny na dniówkę opłaconą obniżył się w lutym w rej. śląskim do zł 9·84 (zł 10·67 w styczniu), w rej. dąbrowskim do zł 7·92 (zł 9·17) i w rej. krakowskim do zł 8·30 (zł 8·46). Spadek zarobków w rej. śląskim tłumaczy się obniżką płac z dniem 1 lutego r. b., przyczem obniżka ta w rewirze centralnym stanowiła 8%, a w kopalniach rewiru południowego, w których płace były dotychczas mniejsze od płac kopalń centralnego rewiru, zostały ustalone nadal niższe stawki (o 2—10%) zależnie od sytuacji kopalń. Nowe stawki obowiązują od 1 lutego r. b. na czas nieokreślony — z tem, że mogą być po raz pierwszy wymówione na dzień 1 czerwca 1932 r. W rej. dąbrowskim i krakowskim trwał od dn. 18 lutego do końca miesiąca strajk, który objął wszystkie głębokie kopalnie powyższych rejonów.

Przeciętny dochód dorosłego mężczyzny w lutym zmniejszył się w rej. śląskim do zł 167·27 (w styczniu zł 193·70), w rej. dąbrowskim do zł 99·31 (zł 173·35) i w rej. krakowskim do zł 108·27 (zł 163·93). Ten znaczny spadek przeciętnego dochodu robotników został spowodowany wspomnianą powyżej obniżką płac oraz znacznym spadkiem dniówek odrobionych z powodu strajków.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

ZNACZNE DOWIERCENIE GAZOWE. — W otworze Nr. VII kopalni „Znicz” w Dobrucowej w ostatnich dniach maja r. b. nawiercono gaz w ilości 40 m³/min., przy wolnym wypływie. Gaz uzyskano z głęb. 898·80 m w rurach 9" z wkładek drobnoziarnistych piaskowców hieroglifowych, należących do partii II pstrych łupków eocenu. Gazy ujęto zmontowaniem głowicy i ułożeniem rur do gazociągu kopalnianego.

Kopalnia „Znicz” należy do dość wydajnych kopalń, dających obecnie w końcu czwartego roku po ostatniem dowierczeniu w 1928 r. ok. 3—4 wagonów miesięcznie, a od pierwszego dowierczenia ropy w 1927 r., oprócz dość długotrwałej produkcji gazowej, dała blisko 350 wag. ropy. W dowierceniach w latach ubiegłych ropę nawiercono w głębokości: 975, 1.020 i 1.033 m, gaz w 925 m. Wydajność pierwszych początkowych dowierceń — ok. 1 t dziennie dla ropy i 17 m³/min. dla gazu. W jednym z otworów ropę nawiercono w 2 poziomach na głęb. 1.020 m i 1.033 m. Nawiercona ropa jest bez zanieczyszczeń i wody.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

KONSOLIDACJA WŁÓKIENNICZEGO PRZEMYSŁU ZAROBKOWEGO W ŁODZI.

Włókienniczy przemysł zarobkowy odgrywa ostatnio w strukturze gospodarczej okręgu łódzkiego dość poważną rolę. Na terenie Łodzi i całego okręgu przemysłowego znajduje się ok. 700 przedsiębiorstw włókienniczych, pracujących wyłącznie zarobkowo, a ponadto cały szereg przedsiębiorstw pracuje częściowo zarobkowo. Przedsiębiorstwa te zatrudniają znaczną liczbę robotników i pod względem rozmiarów oraz urządzeń technicznych nie ustępują przedsiębiorstwom, pracującym na rachunek własny.

Na terenie przedsiębiorstw zarobkowych powstała ostatnio ostra walka konkurencyjna, której źródłem upatrywać należy w pogłębiającym się we włókiennictwie kryzysie. Walka ta spowodowała, że przedsiębiorstwa zarobkowe znalazły się w ciężkiej sytuacji, gdyż chaos cen i warunków pracy postawił byt ich pod znakiem zapytania. Trudności te pogłębione zostały wydatnie przez brak konsolidacji organizacyjnej, która mogłaby się przyczynić do uzdrowienia opłakanych stosunków. Konieczność utworzenia takiej organizacji ostatnio zaczęła się coraz silnie utrzymywać w opinii poszczególnych przemysłowców, tem bardziej, że utworzenie wspólnej organizacji przemysłu zarobkowego, obejmującej wszystkie przedsiębiorstwa, nie nasuwa tych trudności, jakie nastroczają się w przemyśle, pracującym na rachunek własny. Zróżniczkowanie wielkości poszczególnych przedsiębiorstw oraz niejednolity charakter ich produkcji, występujący bardzo jaskrawo w przemyśle, pracującym na rachunek własny, w przedsiębiorstwach zarobkowych, które łączą zasadniczą wspólnotę zadań i celów, schodzi na dalszy plan.

Wynikiem tych dążeń organizacyjnych jest powstanie przy Stowarzyszeniu Fabrykantów Przemysłu Włókienniczego, grupującym średni i drobny przemysł, sekcji przemysłu zarobkowego. Zgłosiło już do niej akces kilkadziesiąt firm, a przez nawiązanie kontaktu z poszczególnymi ośrodkami na prowincji stworzono podstawy dla organizacji, obejmującej cały okrąg łódzki. Organizacja ta w szeregu swych zadań wysuwa konieczność zrzeszenia całego przemysłu zarobkowego, uregulowania spraw, związanych z zagadnieniami podatkowymi, ujednoczenia plac robotniczych, ujednostajnienia cenników za pracę zarobkową i t. d.

M. K.

UDZIAŁ PRZEMYSŁU WŁÓKIENNICZEGO W TARGACH WSCHODNICH — p. str. 667.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

AKCJA INTERWENCYJNA W ZAKRESIE CEN ZBOŻ. — Ostatnio odbyła się narada w Prezydium Rady Ministrów u Pana Wicepremiera Wł. Zawadzkiego w sprawie polityki zbożowej, na której postanowiono wyasygnować niezbędne środki na akcję interwencyjną w celu utrzymania wewnątrz kraju poziomu cen zboża. Decyzja ta niezbędna była wobec

zwiększonej podaży zboża w II połowie ubiegłego miesiąca na rynku wewnętrznym i wobec czasowego skurczenia się możliwości eksportowych.

Aczkolwiek poziom cen zbóż chlebowych na międzynarodowych rynkach od kilku miesięcy wykazuje systematyczną, choć powolną zwyżkę i chociaż ostatnio usunięty został jeden z najważniejszych elementów zniżkowych, mianowicie eksport zboża Rosji Sowieckiej, która ma obecnie wewnętrzne trudności aprowizacyjne oraz zakupuje zboże do Władystoku — to jednak międzynarodowy rynek zbożowy znajduje się w dalszym ciągu

¹⁾ Szczegółowe dane, dotyczące stanu zatrudnienia, wydajności pracy i zarobków robotniczych, publikuje kwartalnik Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej „Praca i Opieka Społeczna”.

pod wpływem ogólnej ciężkiej sytuacji finansowej, uniemożliwiającej ostateczne odprężenie. Znaczne zmniejszenie się zapasów zboża zaocenicznego i przewidywany niższy od normalnego urodzaj w Ameryce Północnej rokurą nadzieje ustabilizowania się stosunków zbożowych w nadchodzącym okresie, a w tych warunkach tem bardziej niezbędne jest zachowanie dotychczasowej linii wytycznej naszej polityki zbożowej, odgrywającej nies'ychanie ważną rolę w całokształcie naszych stosunków gospodarczych.

NARADA W SPRAWIE POLITYKI ROLNEJ W ROKU 1932/33. — W dn. 10 i 11 czerwca r. b. odbędzie się w Ministerstwie Rolnictwa — wzorem lat poprzednich — konferencja z przedstawicielami organizacji rolniczych dla omówienia pewnych zagadnień, związanych z polityką rolną. Podobnie, jak na poprzednich, tak i na tegorocznej konferencji reprezentowany będzie jedynie świat rolniczy, a to z tej racji, że zadaniem omawianych narad jest sprecyzowanie, a często uzgodnienie rozbieżnych nieraz poglądów poszczególnych organizacji rolniczych na pewne zagadnienia gospodarcze i ustalenie, o ile to jest możliwe, jednej, wspólnej całejmu zorganizowanemu rolnictwu, opinji w tych sprawach.

Porządek dzienny tegorocznej konferencji obejmuje podobne zagadnienia, co w roku ubiegłym, a więc na pierwszy plan wysuwają się sprawy, dotyczące polityki zbożowej w roku 1932/33, sprawy, związane z organizacją zbytu artykułów hodowlanych oraz niektórych rolinnych, wreszcie sprawy celne i taryfowe.

Zagadnienia kredytowe i finansowe nie będą tym razem przedmiotem rozważań, gdyż Ministerstwo Rolnictwa stanęło na stanowisku, że postulaty rolnictwa, dotyczące tych zagadnień, zostaną sprecyzowane w ramach prac Centralnego Komitetu do Spraw Finansowo-Rolniczych.

Tegoroczna konferencja została poprzedzona szczegółową ankietą, rozсланą do zainteresowanych organizacji rolniczych

W SPRAWIE OBROTU MLEKIEM. — Nadchodzący sezon eksportowy w dziedzinie nabiału nie rokuje nadziei na poważniejszą poprawę stosunków. Dlatego też zarówno produkcja mleka w gospodarstwach indywidualnych, jak i zorganizowany przemysł mleczarski stopniowo dostosowują się do nowych warunków, które zmuszają do zwrócenia większej uwagi na pogłębienie pojemności rynku wewnętrznego. Możliwości zwiększenia pojemności rynku wewnętrznego, przede wszystkim, w zakresie mleka, istnieją niewątpliwie. Według obliczeń, dokonanych w 1927 r., konsumpcja mleka w Warszawie wynosiła na głowę ludności 0'2 l dziennie wobec 0'9 l w Lucernie, 0'6 l w Zurychu i t. p., co wskazuje na olbrzymie jeszcze niewyżyskane możliwości zwiększenia spożycia mleka w kraju.

Ministerstwo Rolnictwa podjęło inicjatywę sformułowania opinji zorganizowanego rolnictwa, zarówno co do charakteru i znaczenia zmieniających się warunków produkcji mleczarskiej, jak i co do trudności, napotykaných na drodze do zwiększenia konsumpcji mleka w kraju.

W tym celu w dn. 12/IV 1932 r. w Ministerstwie Rolnictwa odbyła się konferencja wszystkich zainteresowanych organizacji rolniczych i spółdzielczych z udziałem reprezentantów Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, magistratów większych ośrodków miejskich oraz handlu mleczarskiego.

Po wyczerpującej dyskusji, którą poprzedził referat, oparty na wynikach rozpisanej przez Ministerstwo Rolnictwa ankiety, ilustrującej stosunki, panujące w dziedzinie dostawy mleka do miast na terenie całego Państwa, powzięto następujące uchwały:

1. — Konferencja stwierdza, że niezadowolające zarówno z punktu widzenia rolników-producentów, jak i konsumentów obecne stosunki na rynkach zbytu mleka i jego przetworów w większym niż dotychczas stopniu wskazują na konieczność racjonalnego zaopatrzenia w świeże mleko miast i okolic pod-

miejskich w kraju przez zorganizowane rolnictwo i fachowy przemysł mleczarski.

2. — Konferencja stwierdza, że celem zabezpieczenia opłacalności produkcji oraz uregulowania sprawy zaopatrzenia miast w mleko i jego przetwory nieodzowne jest, aby rolnicy tworzyli własne przedsiębiorstwa mleczarskie oraz dążyli do nawiązania ścisłego kontaktu z już istniejącym racjonalnie zorganizowanym zawodowym przemysłem mleczarskim. Wszelkie przedsiębiorstwa mleczarskie powinny odpowiadać wymaganiom ustawowym, a dążeniem zorganizowanego rolnictwa jest wyłączenie nadmiernego pośrednictwa w handlu mlekiem.

3. — Organizacje rolnicze, zgodnie z ustalonym w swoim czasie podziałem kompetencji organizacyjnych, ustalą we wzajemnym porozumieniu rejony produkcji mleka, w których to rejonach będą organizowane planowo spółdzielcze mleczarnie, zlewnie mleka oraz dostawa mleka do miast w stanie świeżym.

4. — Spożycie mleka w miastach może być znacznie powiększone przez zapewnienie konsumentom dostawy produktu doborowego gatunku w naczyniach zamkniętych, bezpośrednio do mieszkań oraz przez eliminowanie z obrotu mleka niekontrolowanego, sprzedawanego w handlu ulicznym i okrężnym.

5. — Konferencja uważa za konieczne prowadzenie na szeroka skalę akcji propagandowej w kierunku podniesienia jakości mleka, zwiększenia spożycia mleka w miastach oraz wypowieda się za zwiększeniem kontaktu organizacji rolniczych z powstającymi ligami nabiałowymi i za współdziałaniem w ich organizacji i rozwoju.

6. — Wobec dużej rozpiętości cen mleka w handlu detalicznym i płaconych producentom, co zostało wywołane przede wszystkim brakiem rolniczych zakładów mleczarskich oraz niuregulowaniem zgodnie z interesami zarówno producentów jak i spożywców sprawy ustalania cen mleka — konferencja uważa za konieczne powołanie przy izbach rolniczych, względnie miejskich organizacjach rolniczych przy czynnym współdziałaniu izb przemysłowo-handlowych stałych komisji porozumiewawczych, w których byłyby reprezentowane w równej mierze interesy producentów i handlujących. Celem tych komisji byłoby uzgadnianie wzajemnych stosunków pomiędzy producentami a zawodowym przemysłem i handlem mleczarskim oraz notowanie cen mleka. Konferencja domaga się ujednostajnienia systemu notowania cen mleka na wszystkich rynkach w kraju oraz uwzględnienia rozpiętości w cenach, zależnie od wartości i jakości mleka. Jednocześnie konferencja wypowieda się za zniesieniem obowiązującej na terenie Górnego Śląska ustawy niemieckiej z 1914 r. oraz wszelkich rozporządzeń wykonawczych, a także działających na podstawie tej ustawy komisji cennikowych.

7. — Konferencja uważa, że celem zwiększenia pojemności krajowych rynków zbytu dla mleka świeżego należy dążyć do rozbudowy przetwórczego przemysłu mleczarskiego w dziedzinie fabrykacji kazeiny, wszelkich postaci mleka kondensowanego, proszkowanego i t. p. na potrzeby wojskowe, przemysłu cukierniczego, czekoladowego i farmaceutycznego, który zaopatruje się w te artykuły przeważnie zagranicą. W związku z tem konferencja prosi Ministerstwo Rolnictwa o zbadanie zagadnienia ewentualnej ochrony celnej, zapewniającej korzystne warunki rozwoju tych gałęzi przemysłu mleczarskiego.

Ponadto na konferencji zaznajomiono się w ogólnych zarysach z projektem rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych o dozorcze nad mlekiem i jego przetworami. Reprezentanci zorganizowanego rolnictwa jednogłośnie wypowiedzieli opinję, że racjonalizacja dostawy mleka do miast nie jest do pomyślenia bez oparcia jej na rygorystycznych przepisach. Podniesiono nawet konieczność wprowadzenia zasady licencjonowania handlu mlekiem.

Na konferencji wybrano specjalną komisję, która po szczegółowym zapoznaniu się z projektem rozporządzenia o dozorcze nad mlekiem zaprojektowała doń szereg poprawek, idących po linii interesów rolnictwa, zainteresowanego w sprawie uregulowania dostawy mleka do miast.

E. W.

OPINIA SFER ROLNICZO - HANDLOWYCH O HANDLU TERMINOWYM ZBOŻEM — p. str. 665.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

KRYZYS HANDLU ŚWIATOWEGO. — Na temat powyższy Stowarzyszenie Polskich Dziennikarzy i Publicystów Gospodarczych urządziło w dn. 25 maja r. b. wieczór dyskusyjny, w którym wzięli udział również zaproszeni goście ze sfer rządowych i gospodarczych oraz kilkunastu radców i attaché handlowych obcych ambasad i poselstw w Warszawie. Dyskusję zagał P. Dr. Roger Battaglia w języku polskim i francuskim. Charakteryzując kryzys handlu światowego, referent wskazał na następujące zasadnicze przyczyny, wiążące się w pewną organiczną całość, stanowiącą rzeczową bazę dla zjawisk kryzysowych: 1) trwająca stale zniżkowa tendencja cen, 2) nieufność sfer handlowych do dalszego kształtowania się stosunków gospodarczych świata, 3) spadek siły nabywczej i konsumpcji, 4) paraliż międzynarodowego obrotu kapitałów i kredytów handlowych wynikający z nieufności kapitałów, 5) „solipsyzm” poszczególnych państw w zakresie polityki handlu zagranicznego, wyrażający się w nadmiernym protekcjonizmie i prohibicjonizmie, 6) mnożące się wypadki niewypłacalności państw oraz wynikające z nich ograniczenia w obrocie płatniczym. Jako najważniejszy motyw obecnego kryzysu referent wskazał zaktócenia w cyrkulacji międzynarodowych kapitałów, które wysunęły na pierwszy plan troskę o równowagę obrotów płatniczych z zagranicą. Przywrócenie równowagi w międzynarodowych obrotach kapitałowych w sposób automatyczny mogłoby zatrzymać zniżkową tendencję cen, kładąc tem samem kres słabnięciu siły nabywczej. Równowaga ta jednak jest w tej chwili trudna do osiągnięcia ze względu na nieufność natury politycznej, wyrażającą się w obawie wojen z ich wszystkimi konsekwencjami. Zewnętrznym wynikiem, podsycającym te obawy, są niewątpliwie dążności rewizjonistyczne w stosunku do traktatów powojennych. Dużą rolę gra również antykapitałistyczna polityka różnych państw, obciążająca nadmiernie dochód z kapitałów oraz krępująca ich swobodę nadmiernym interwencjonizmem. Jako wyjście z sytuacji prelegent wskazał z jednej strony na przewroty o charakterze socjalnym, bądź też na drogę porozumienia między państwami, mającego na celu odbudowę zachwianego zaufania. Porozumienie to musiałoby dotyczyć przede wszystkim stabilizacji sto unków politycznych.

W dalszym ciągu zagajenia P. Dr. Battaglia przestrzegał przed pesymizmem oraz podkreślał wyjątkowo liberalne stanowisko Polski w handlu światowym.

Następnie zabrał głos P. Wiceminister Doleżał, zaznaczając, iż środki reglamentacyjne i protekcjonistyczne, stosowane przez wszystkie niemal państwa świata, w gruncie rzeczy nikomu nie przyniosły efektywnych rezultatów, gdyż wywołały mniej więcej równomierne skurczenie się eksportu światowego o ok. 40%. Fakt ten wskazuje, iż droga ograniczania obrotów światowych jest błędna, i że należy szukać drogi do międzynarodowych porozumień, któreby poprzez grupowe ujmowania interesów bliżej ze sobą gospodarczo związanych państw doprowadziły do porozumienia światowego. Jednocześnie mówca podkreślił trudności płatnicze w rozrachunkach międzynarodowych, wynikające ze spadku cen, co oznacza wzrost realnej wartości długów i tak nadmiernie wysokich.

Ten ostatni moment podkreślił w swem przemówieniu P. Dyrektor Inż. Szydłowski, dając wyraz przekonaniu, iż jednym z nieuniknionych etapów rozwojowych obecnego kryzysu musi być powszechna niewypłacalność. Kryzys — zdaniem mówcy — znajduje się obecnie jeszcze przed najniższym punktem, który dopiero może nastąpić po faktycznej niewypłacalności.

W dalszym ciągu zabierali głos w dyskusji: Prezes Stowarzyszenia Dr. Alfred Kielski, Redaktor T. Garczyński, Dr. Atlas, Radca Handlowy Poselstwa Rumuński Dr. Flou, Dr. Laskowski i in.

HANDEL ZAGRANICZNY W KWIETNIU 1932 R. — Liczby globalne handlu zagranicznego za ostatnie miesiące przedstawiają się następująco:

	Przywóz		Wywóz		Saldo
	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł	
Styczeń 1932	143.770	80.462	1.280.300	95.316	+ 12.854
Luty „	113.102	63.858	1.097.653	97.469	+ 33.791
Marzec „	103.699	65.605	938.913	96.331	+ 30.726
Kwiecień „	122.706	78.896	1.067.629	96.211	+ 17.315

W porównaniu z tym samym okresem czasu r. ub. obroty uległy w r. b. bardzo poważnemu zmniejszeniu, jak zresztą i we wszystkich innych krajach. Jednakowoż w Polsce spadek obrotów handlu zagranicznego był słabszy niż w innych krajach europejskich (tem bardziej zamorskich), a w 3 ostatnich miesiącach obserwujemy zahamowanie procesu zniżkowego, w szczególności przez wzrost importu; pod tym ostatnim względem Polska jest jednym z b. nielicznych wyjątków na rynku światowym. Jedyne w nieznacznym stopniu wzrost przywozu tłumaczony być może zawieraniem umów kontyngentowych, osłabiających działanie chowiającej od początku r. b. reglamentacji przywozu, nigdy bowiem nie była ona stosowana rygorystycznie. Również wpływ czynnika sezonowości nie jest tu decydujący. Wydaje się natomiast, że przywóz osiągnął już w początku r. b. poziom, który w porównaniu z siłą kupczą kraju stanowi minimum, zważywszy zaś na stałość waluty, brak jakichkolwiek restrykcji dewizowych oraz względna nikłość zarządzeń restrykcyjnych, rynek polski wzmógł swą atrakcyjność dla importera obcego.

Poniżej wymieniamy pozycje przywozowe, które w kwietniu w porównaniu z marcem wykazały bardziej charakterystyczne zmiany (w tys. zł):

	Kwiecień 1932	Marzec 1932
Produkty spożywcze . . .	14.322	8.827
w tem:		
ryż	1.900	43
herbata, kawa, kakao	2.421	1.720
tytoń	3.139	204
Rudy żelazne	318	3
Opony i dętki	840	274
Szmelc żelazny	413	128
Maszyny i aparaty	3.915	2.908
Materj. elektrotechniczne	2.183	1.726
Juta	617	337
Bawełna	7.130	5.389
Wełna	5.110	2.393
Przędza wszelka	4.663	4.417
Tkaniny	4.339	3.227

Okazuje się więc, że wzrost przywozu wynika ze zmian w rozmiarach importu artykułów spożywczych kolonialnych oraz artykułów surowcowych i inwestycyjnych; przywóz tego rodzaju nie nasuwa żadnych zastrzeżeń i jego wzmożenie należy traktować jako objaw korzystny, wskazujący na pewne ożywienie w procesie renowacyjnym i produkcyjnym. Porównyując przywóz tegoroczny z zeszłorocznym w ujęciu bardziej ogólnikowym możemy stwierdzić, że w 4 pierwszych miesiącach r. b. udział artykułów spożywczych wzrósł w 12,9% na 14,9%, udział surowców uległ małej zmianie udział wyrobów gotowych spadł z 46,6% na 45,2%; znaczy to, że sprowadzamy z zagranicy towary niezbędne dla przetrwania, a w słabszym stopniu potrzebne dla renowacji i rozwijania aparatu produkcyjnego, więc zmiany kwietniowe są zmianami na lepsze. Dodać też należy, że wzrost przywozu sam przez się jest zjawiskiem raczej dodatnim, bowiem duże jego skurczenie było poważną trudnością dla naszej ekspansji handlowej, zważywszy na opieranie się międzynarodowych stosunków handlowych w coraz silniejszym stopniu na zasadach kompensacyjnych. Polska polityka handlowa w okresie kryzysu bynajmniej nie zmierzała do ograniczenia przywozu, a wprowadzone restrykcje były narzucone przez konieczność utrzymania aktywności bilansu, zagrożonego przez konieczność utrzymania naszych odbiorców, i były też zawsze usuwane, gdy można było uzyskać wzajem równorzędne udogodnienia eks-

portowe; wzrost więc importu winien był uważany za argument do odpowiedniego zwiększenia eksportu.

Niestety, jednak wywóz z Polski utrzymuje się ostatnio na niezmiennym poziomie, zarówno co do samej wartości, jak i wagi, co przy zwykłej tendencji przywozu powoduje spadek salda aktywnego; przypomnieć wypada, że w II połowie r. ub. saldo to wynosiło ok. zł 40 milin. miesięcznie. Jednocześnie zachodzą niekorzystne zmiany w strukturze wewnętrznej wywozu. Udział wyrobów gotowych stale wzrastał, a mianowicie wynosił w 1926 r. 13,8%, w 1927 r. 14,0%, w 1928 r. 14,5%, w 1929 r. 19,6%, w 1930 r. 21,6%, w 1931 r. 23,8% w pierwszych zaś 4 miesiącach r. b. tylko 20,0%; natomiast udział wywozu surowców wzrósł z 42,6% w r. ub. na 48,5% w 4 mies. r. b., a wywóz artykułów spożywczych utrzymał się prawie bez zmian. Co się tyczy kwietnia r. b., wykazał on poważniejsze zmiany w następujących pozycjach eksportowych (w tys. zł):

	Kwiecień 1932	Marzec 1932
Zboża (4 główne rodzaje)	7.614	7.797
Cukier	3.082	4.624
Bekony	7.238	5.478
Jaja	5.155	2.252
Drzewo i wyroby	11.206	12.387
Nasiona	2.373	4.467
Węgiel	16.424	14.405
Parafina	506	1.160
Nawozy sztuczne	3.467	1.769
Szyny, żelazo, stal	2.844	577
Cynk i pył cynkowy	2.653	6.410
Przędza	1.821	2.327
Tkaniny	2.479	3.069
Konfekcja	1.106	1.204

Trudno jest znaleźć wspólną charakterystykę dla tych zmian, wywołanych w bardzo dużym stopniu zarządzeniami administracyjnymi różnych państw, stosowanymi do różnych też kategorii towarów. W coraz silniejszy też stopniu oddziaływała na wywóz stale się rozszerzające restrykcje dewizowe, po unieruchomieniu bowiem na rynkach zbytu dosyć poważnych sum eksporterzy nie mogą nadal wywozić na warunkach bezterminowego kredytu, do czego sprowadzają się skutki reglamentacji dewiz. Zaostrzenie tej reglamentacji w niektórych państwach południowo-europejskich i bałtyckich oddziaływało na wywóz polski analogicznie do reglamentacji przywozu w krajach zachodnich, a mianowicie uderza przedewszystkiem w wywóz wyrobów gotowych. Na tem tle konsekwentny wzrost przywozu nabiera zupełnie specyficznej wymowy, stanowiąc nader wyrazisty dowód, że polska polityka handlowa jest na tle obecnej sytuacji europejskiej liberalna, a więc uzasadnia konieczność liberalnego również traktowania naszego wywozu przez odbiorców zagranicznych.

W. J.

HANDEL WEWNĘTRZNY

AKCJA POMOCY DLA HANDLU. — W dn. 31 maja r. b. odbyła się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu pod przewodnictwem Pana Ministra Dr. F. Zarzyckiego i przy udziale P. Dyrektora Dep. Handlowego M. Sokolowskiego kolejna konferencja Komisji Handlowej, poświęcona sprawie kredytów dla kupiectwa. Na konferencji tej, przy udziale przedstawicieli zainteresowanych resortów oraz przedstawicieli Banku Polskiego, Banku Gospodarstwa Krajowego, Państw. Banku Rolnego i P. K. O., zostały szczegółowo omówione tezy kupiectwa w odniesieniu do kredytu krótkoterminowego, średnioterminowego, długoterminowego, komitetów opiniodawczych i polityki kredytowej wobec handlu banku emisyjnego oraz banków państwowych.

Sfery kupieckie stwierdziły, iż w zakresie tez ogólnych:

1) należy zastosować w polityce kredytowej państwowych instytucji bankowych jednakowe objętywnie warunki udzielania kredytów o charakterze i zakresie, przez instytucje te stosowanym, dla wszelkich form handlu, zwłaszcza bez dotychczasowego szczególnego uprzywilejowania handlu spółdzielczego;

2) należy stworzyć fundusz kredytowy dla kupiectwa w Banku Gospodarstwa Krajowego, przyczem fundusz ten winien być rozprowadzony przedewszystkiem w formie kredytów: a) krótkoterminowego wekslowego — na cele obrotowe, b) średniotermi-

nowego kredytu, indywidualnie zabezpieczonego — przedewszystkiem na cele konwersyjne.

W odniesieniu do kredytów krótkoterminowych zaprojektowano, że:

1) funduszu dla kredytu krótkoterminowego dostarczy Bank Gospodarstwa Krajowego;

2) zasady rozdziału tego funduszu w globalnych sumach na poszczególne okręgi izb przemysłowo-handlowych ustali Komisja do Spraw Handlu przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu po wysłuchaniu opinii zainteresowanych izb;

3) kredyt tego rodzaju udzielany będzie: a) za pośrednictwem spółdzielni kredytowych, kwalifikowanych przez właściwe związki rewizyjne, ewent. przy dodatkowej gwarancji centralnej instytucji bankowej, względnie b) w miejscowościach, pozbawionych instytucji spółdzielczych kredytowych — przez kasy komunalne;

4) z kredytu powyższego korzystać będą przedsiębiorstwa handlowe, istniejące co najmniej 2 lata, przyczem kredyt ten udzielany będzie w wysokości najwyższej do zł 2.000 na przeciąg 4 miesięcy za pokryciem wekslowem z odpowiednim poręczeniem.

W sprawie kredytów średnioterminowych wypowiedziano się, że:

1) fundusz dla kredytu średnioterminowego powstaje w drodze zakupu przez instytucje długoterminowych ubezpieczeń społecznych papierów lokacyjnych od Banku Gospodarstwa Krajowego; w związku z tem powinna być poddana rewizji dotychczasowa polityka lokacyjna instytucji długoterminowych ubezpieczeń społecznych w kierunku lokowania ich funduszy przedewszystkiem w tych okręgach i w tych warstwach gospodarczych, z których są one w formie składek czerpane;

2) kredyt średnioterminowy rozprowadzony będzie przez B. G. K. za pośrednictwem spółdzielni kredytowych względnie kas komunalnych (jak wyżej) lub też w miejscowościach, gdzie B. G. K. posiada oddziały, także — w miarę możliwości — bezpośrednio;

3) kredyt ten udzielany będzie na okres 2 — 3 lat według zasad, stosowanych w ubiegłych latach przez P. K. O. przy rozprowadzeniu 10-kwartalowego kredytu dla kupców i rzemieślników.

Stwierdzono ponadto, że niezależnie od kredytu krótkoterminowego i średnioterminowego należy stworzyć możliwość korzystania przez przedsiębiorstwa handlowe — w wyjątkowych wypadkach — z kredytu długoterminowego.

1. — Z kredytu tego mogą korzystać wyłącznie większe przedsiębiorstwa handlowe, względnie handlowo-przemysłowe, posiadające własne nieruchomości, które stanowią organiczną podstawę dla działalności zawodowej odnośnych warsztatów pracy.

2. — Ponadto warunkiem udzielania tego kredytu powinno być pozytywne zaopiniowanie odnośnych wniosków w każdym wypadku przez właściwe komitety opiniodawcze przy izbach przemysłowo-handlowych.

3. — Kredyt długoterminowy udzielany będzie przez Bank Gospodarstwa Krajowego bezpośrednio zainteresowanym przedsiębiorstwom handlowym w formie amortyzacyjnego kredytu hipotecznego — z funduszy powstałych, jak dla kredytu średnioterminowego, t. j. w drodze zakupu przez instytucje długoterminowych ubezpieczeń społecznych papierów lokacyjnych B. G. K.

Celem nadzorowania wyżej przedstawionej akcji kredytowej dla kupiectwa przedewszystkiem w tym kierunku, by rozprowadzane fundusze — zarówno w formie kredytów krótkoterminowych, jak i średnioterminowych — dostawały się istotnie do rąk kupiectwa, powinny być powołane przy poszczególnych izbach przemysłowo-handlowych specjalne komitety opiniodawcze, w których skład weszliby przedstawiciele kupiectwa z terenu zainteresowanych okręgów.

Wskazane jest, aby przy właściwych organach poszczególnych spółdzielni względnie kas komunalnych (rady nadzorcze, komitety dyskontowe) komitety opiniodawcze izb przemysłowo-handlowych posiadały mężów zaufania, powołanych do czuwania nad prawidłowym zużytkowaniem funduszu kredytowego dla kupiectwa.

Komitety opiniodawcze izb przemysłowo-handlowych powinny równocześnie udzielać B. G. K. opinii w sprawie przyznawania poszczególnym przedsiębiorstwom handlowym amortyzacyjnego kredytu hipotecznego.

W każdym razie sprawa kontroli nad właściwym zużytkowaniem sum, udzielonych z funduszu kredytowego dla kupiectwa, powinna doznać rozwiązania w drodze uzgodnienia poglądów w tej kwestji między Związkiem Izb Przemysłowo-Handlowych a centralnymi instytucjami placówek kredytowych pośredniczących, względnie — między poszczególnymi izbami a placówkami pośredniczącymi.

W zakresie polityki kredytowej wobec handlu Banku Polskiego, Banku Gospodarstwa Krajowego oraz Państwowego Banku Rolnego wysunięto następujące tezy:

1. — Doświadczenia w zakresie ogólnego wykorzystywania przez przedsiębiorstwa kupieckie bezpośrednich kredytów bankowych uzasadniać powinny stosowanie ze strony Banku Polskiego oraz Banku Gospodarstwa Krajowego polityki bardziej liberalnej w zakresie bezpośredniego kredytowania handlu — jeśli chodzi o liczbę klienteli z pośród średniego i większego kupiectwa.

2. — Bank Gospodarstwa Krajowego powinien przyczynić się do realizacji dezyderatów kupiectwa w zakresie kredytów krótkoterminowych i średnioterminowych — według tez, wyżej przedstawionych:

3. — Bank Polski powinien:

a) upoważnić swe oddziały do szerszego niż dotychczas stosowania we własnym zakresie kredytu dyskontowego dla kupców do zł 5.000;

b) zalecić swym oddziałom, by w praktyce nie eliminowały kredytobiorców - kupców w granicach zł 5 — 25 tys.;

c) zalecić swym oddziałom, aby w każdym razie utrzymywały dotychczasową liczbę kredytobiorców z pośród kupiectwa przez wprowadzanie nowych klientów na miejsce firm odpadających.

4. — Państwowy Bank Rolny powinien dla usprawnienia i ułatwienia obrotu płodami rolnymi:

a) wprowadzić zaliczkowanie dokumentów przewozowych w handlu wewnętrznym i zagranicznym;

b) zastosować otwieranie co najmniej na ważniejsze miejscowości w Państwie akredytyw, płatnych za okazaniem dokumentów przewozowych.

Po dokładnym przedyskutowaniu tymczasowych tez w sprawie kredytów dla kupiectwa Komisja Handlowa postanowiła wyłonić specjalną podkomisję, która miałaby na celu opracowanie przy współpracy z Min. Skarbu możliwości realizacji powyższych tez kredytowych.

Następna konferencja Komisji Handlowej została wyznaczona na dz. 14 czerwca r. b. i będzie poświęcona sprawie prymitywnych form handlu.

M. Sz.

OPINIA SFER ROLNICZO - HANDLOWYCH O HANDLU TERMINOWYM ZBOŻEM. — W związku z zainteresowaniem się sfer rolniczo-handlowych zagadnieniem handlu terminowego ziemiopłodami oraz przychylając się do odpowiedniego wniosku sfer rolniczych, Ministerstwo Przemysłu i Handlu zajęło się oświetleniem tego zagadnienia. W związku z tem opracowany został referat, który był przedstawiony na konferencji w Ministerstwie Przemysłu i Handlu w dn. 9/XII r. ub. Referat szczegółowo analizował pojęcie transakcji terminowych oraz ich rolę, jaką odgrywają zagranicą. Konferencja, nie zajmując ostatecznego stanowiska w tej sprawie, postanowiła powierzyć Związkowi Giełd Zbożowo-Towarowych w Polsce zebranie opinii i opracowanie wniosków w sprawie wprowadzenia ter-

minowego handlu zbożem na giełdach krajowych. Rada Związku Giełd po dokładnem przestudowaniu sprawy i uzgodnieniu swego stanowiska z poszczególnymi giełdami uznała wprowadzenie handlu terminowego w chwili obecnej za niewskazane ze względu na ujemny wpływ, jaki ta forma handlu wywarłaby na życie gospodarcze kraju, gdyż od chwili powstania giełd zbożowo-towarowych do dnia dzisiejszego ani na giełdach ani też poza giełdami żadnych transakcji terminowych ziemiopłodami nie zawarto, a potrzeba reglamentacji tego handlu w drodze rozporządzenia mogłaby wówczas nastąpić, gdyby taki handel w rzeczywistości powstał. W dalszym ciągu Rada Związku Giełd podkreśla, że w Polsce niema podstaw dla zawierania terminowych transakcji zbożem, albowiem: a) brak firm handlowych, rozporządzających wielkimi kapitałami dla zaangażowania się w terminowych transakcjach ziemiopłodami; b) brak możliwości korzystania z kredytu z powodu ciasnoty na rynku pieniężnym i wysokiej stopy procentowej, gdyż ustawowe odsetki 15% od kapitału z doliczeniem kosztów handlowych nie stoją w żadnym stosunku do ewentualnego możliwego zysku przy transakcjach terminowych; c) spekulacja na dłuższą metę wobec krepujących przepisów o sposobie przemianu i cenach przetworów zbożowych, każdorazowo regulowanych w drodze administracyjnej, jako też przepisów ustawowych o lichwie artykułów pierwszej potrzeby, byłaby niemożliwa.

Przypuszczać należy, iż liczba osób, biorących udział w clearingu terminowym, będzie bardzo skromna, a ponieważ aparat jest kosztowny, gdyż konieczne jest urządzenie kasy likwidacyjnej, buchalterji, korespondencji etc., przeto koszty, obciążające każdą transakcję, będą b. znaczne, co działać będzie hamująco na rozwój tego handlu, a skoro niema widoków, że transakcje terminowe odbywać się będą masowo, cała impreza będzie raczej szkodliwa aniżeli pożyteczna, a z cenami terminowymi nikt na serio liczyć się nie będzie.

Reasumując powyższe wywody, Rada Związku Giełd wnosi, aby sprawę handlu terminowego w Polsce uważać chwilowo za nieaktualną i przystąpić do ponownego jej rozpatrzenia dopiero po ustąpieniu kryzysu i nastaniu normalnych warunków ekonomicznych.

Wobec powyższego oświadczenia Rady Związku Giełd Zbożowo-Towarowych Ministerstwo Przemysłu i Handlu zwróciło się w formie ankiety do sfer rolniczych, przemysłowych i kupieckich z zapytaniem, czy podzielają stanowisko giełd w tej sprawie, czy też uważają za wskazane zwołanie utworzonej dla rozpatrzenia tej sprawy komisji celem zajęcia ostatecznego stanowiska. Sfery kupieckie wypowiedziały się, iż, nie przesądziły sprawy zasadniczo negatywnie, opinię Związku Giełd podtrzymują, podkreślając, że w zmienionych warunkach sprawa transakcji terminowych może stać się aktualną.

Między innymi argumentami, przemawiającymi za tymczasowym nieprzystępowaniem do organizowania handlu terminowego, wysunięto następujące: 1) doświadczenia z kredytem warrantowym wskazywały na niezbyt regularne wywiązywanie się producenta z swych zobowiązań; handel terminowy opiera się nie tylko na precyzyjnym wywiązywaniu się kupca z przyjętego w tym handlu obliża, lecz również na takim samym stęsurku producenta do kupca, a istnieje obawa, że w specyficznej polskiej strukturze gospodarczej skoncentrowałyby się obliża na handlu przez niemożliwość realizowania, względnie przerzucania obliż na zobowiązanego producenta; 2) handel terminowy może się rozwinąć, o ile na fluktuację cen nie będą poza momentami konjunktury krajowej i światowej wpływały żadne inne postronne czynniki; tymczasem o cenach zboża decyduje nie konjunktura, lecz awantur interwencyjny. W konsekwencji więc spadłby cały handel terminowy do jednego z dalszych środków interwencyjnych Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych. Tak więc sprawa wprowadzenia handlu terminowego ziemiopłodami w Polsce nie może być narazie aktualną.

RUCH CEN W KWIETNIU 1932 R. — W kwietniu r. b. nastąpiła nieznaczna poprawa w handlu i obroty uległy lekkiemu zwiększeniu. Był to zwykły objaw sezonowy, ale występujący w r. b. w bardzo skromnych rozmiarach, tak, że obroty tegoroczne były o wiele niższe niż w tymże sezonie w r. ub., nie mówiąc już o latach poprzednich; przytem zaznaczyć należy, że wzrost obrotów nastąpił w pewnych tylko branżach, jak przede wszystkim: w dziale manufaktur, konfekcji, obuwia i galanterji, w wielu zaś innych nastąpił dalszy spadek obrotów, jak np. w branży kolonialno-spożywczej, w której przejściowo zresztą w II połowie marca nastąpiło przedsięwzięte ożywienie obrotów.

Kupiectwo znajdowało się w dalszym ciągu w dużych trudnościach finansowych. Transakcje kredytowe uległy dalszej re-

dukcji na rzecz sprzedaży gotówkowej. Wobec tego kupcy — w dążeniu do zdobycia kapitałów obrotowych — udzielali bardzo znacznych zniżek cen przy sprzedaży za zapłatą gotówkową.

Jednocześnie w związku z powyższym zapotrzebowanie kredytowe na bieżące cele obrotowe ze strony handlu — jak zresztą i ze strony przemysłu i rolnictwa (finansowanie zasiewów i robót polnych) — nieco wzmożło się, gdy tymczasem kredyty uległy dalszemu lekkiemu skurczeniu — nawet w Banku Polskim, który stosował jeszcze ostrzejszą cenzurę materiału wekslowego, dzięki czemu jednocześnie uzyskał poprawę w zakresie odsetka weksli protestowanych; nie może być to jednak uważane za ogólną poprawę wypłacalności, która — przeciwnie — uległa raczej dalszemu pogorszeniu.

Zdolność nabywczą ludności rolniczej pozostawała wciąż bardzo ograniczona — mimo wyższości cen zarówno na zboże, jak i na artykuły hodowlane; ogromne wyczerpanie finansowe, konieczność zdobycia środków na cele robót wiosennych — uniemożliwiały jakiegokolwiek rozszerzenie zakupów ze strony rolnictwa.

Siła nabywczą ludności miejskiej, mimo stałego sezonowego kurczenia się bezrobocia, nie wykazywała też poprawy; ciągle bowiem rozszerzały się zniżki płac, wciąż postępowało czę-

ściowe unieruchomienie zakładów, powodujące zniżki zarobków, wreszcie kurczenie się ogólnych obrotów handlowych odbijało się silnie na dochodach znacznej części ludności miejskiej.

Możliwości zbytu zagranicą stają się coraz słabsze nie tylko ze względu na postępujący wciąż spadek siły nabywczej prawie we wszystkich krajach, ale na zjawiające się prawie co dzień wciąż nowe drakońskie utrudnienia przywozu, jakie — pod najrozmaitszymi formami — bardzo wiele krajów stosuje w obronie swych bilansów płatniczych.

Ceny, które w r. b. już w lutym nieco podniosły się, by jednak w marcu powrócić do poziomu styczniowego — wykazały w kwietniu nową wyższość, i to znacznie silniejszą, pozostając jednak na poziomie znacznie niższym od najniższego poziomu w 1931 r. Ceny hurtowe wzrosły w kwietniu — o 2,5%, ceny detaliczne — o 1,9%. O wyższość zdecydował tylko wzrost cen artykułów rolnych, gdyż ceny artykułów przemysłowych w dalszym ciągu nieprzerwanie zniżkowały.

Ruch wskaźników cen hurtowych — ogólnego, jak i poszczególnych grup towarowych — ilustruje następujące zestawienie:

	Wskaźnik ogólny	Artykuły rolne	W t e m:			W t e m:					
			prod. roślinne	spożywcze zwierzęce	Artykuły przemysł.	drzewo	artykuły włókienn.	węgiel	metale	różne	Artykuły kolonialne
			W s k a ż n i k								
			1927 = 100								
IV 1930	85,0	71,3	65,0	81,5	96,5	108,0	81,6	121,0	92,8	101,2	97,4
III 1931	72,5	59,8	57,1	64,8	83,4	76,9	68,4	121,0	83,7	92,3	84,1
IV "	74,1	64,5	70,3	58,5	82,1	74,1	66,1	121,0	82,4	93,2	82,1
XII "	66,4	57,2	62,4	51,8	74,0	66,7	52,4	121,2	80,1	85,9	73,5
I 1932	63,9	51,8	57,8	45,4	74,4	71,2	52,7	121,2	80,5	84,6	76,4
II "	64,6	54,5	59,3	49,5	73,0	64,3	52,6	121,2	79,2	83,6	77,2
III "	63,8	54,1	62,3	45,6	71,6	60,4	52,5	121,2	76,6	82,8	77,2
IV "	65,4	59,0	66,8	50,8	70,2	60,4	51,2	121,2	74,6	81,0	75,4

Ceny artykułów rolnych, które po silnym wzroście w lutym, w marcu lekko zniżkowały, odzyskały w kwietniu ponownie silną tendencję wzrostową, wykazując wzrost o 9,0% i osiągając poziom wyższy niż we wszystkich poprzednich miesiącach roku gospodarczego 1931/32 z wyjątkiem jedynie listopada.

W tendencji zwykłej przodowały w miesiącu sprawozdawczym ceny spożywczych produktów zwierzęcych, wykazując wzrost o 11,3% i wyrównując w ten sposób z dużą nadwyżką spadek marcowy. Zwyżka cen dotyczy w tej grupie przedewszystkiem bydła rągatego oraz trzody chlewniej; spowodowana ona została forsowną wyprzedażą względnie wybiemem w miesiącach poprzednich. Zwyżka cen była tak duża, że wahała się w granicach 20 — 40%. Za cenami żywcza poszły ceny mięsa. Natomiast ceny nabiału kształtowały się zniżkowo, z wyjątkiem mleka, które podrożało o ok. 10%. Zapotrzebowanie na masło skurczyło się (dopiero pod koniec miesiąca ulegając pewnej poprawie) i w związku z tem ceny spadły. Jeszcze silniej, bo o ok. 20%, obniżyły się ceny jaj — wobec dużej podaży towaru.

Ceny roślinnych produktów spożywczych, zwyżkując już od lutego, w kwietniu podniosły się o 7,3%, osiągając poziom rekordowy w roku gospodarczym 1931/32 (w pierwszych 9 miesiącach). Tendencja cen zbóż była odmienna od światowej, gdyż na rynkach światowych ceny — po przejściowej zwyżce w I połowie miesiąca — w II połowie obniżyły się, a tymczasem w Polsce przez cały miesiąc zwyżkowały wskutek słabych dowozów, spowodowanych pracami w polu względnie wyczerpywaniem się zapasów zbóż. Właściwie zwyżkowały silnie ceny pszenicy i żyta, ceny jęczmienia już znacznie słabiej, a ceny owsa wykazywały przez cały miesiąc poziom prawie niezmienny.

Ceny artykułów przemysłowych po przejściowej lekkiej zwyżce w styczniu, od lutego powróciły do swej poprzednio nieprzerwanej wielomiesięcznej tendencji zniżkowej. W kwietniu spadły w dalszym ciągu o 1,9%. Zniżkowały — prócz węgla i drzewa — wskaźniki wszystkich pozostałych grup towarowych.

W grupie drzewnej — mimo sezonowego ożywienia i pewnego wzrostu zbytu tarcicy na rynku krajowym — ceny wykazywały tendencję raczej zniżkową. Notowania G. U. S. nie wykazują zmian, dlatego też wskaźnik tej grupy pozostał niezmienny.

Ceny węgla pozostały również niezmiennione, pozostając zresztą sztywne już od marca 1931 r.

W grupie metali ceny żelaza wykazały zniżkę — po długim okresie sztywności; również spadły ceny cyny. W rezultacie wskaźnik cen tej grupy obniżył się o 2,6%.

W grupie włókienniczej — przy utrzymaniu w kwietniu pewnego ożywienia sezonowego i naogół niezmiennym zbycie towarów — wskaźnik cen obniżył się o 2,4%, mianowicie dzięki zniżce cen bawełny oraz przędzy — zarówno zresztą bawełnianej, jak i wełnianej.

Grupa „różnych” artykułów przemysłowych wykazuje w kwietniu nieco większy spadek cen niż w poprzednich miesiącach, mianowicie o 2,2%. Przedewszystkiem spadały wciąż ceny skór — zarówno surowych, jak i wyprawionych, poza tem potaniał szereg chemikaliów, m. in. benzol oraz terpentyna.

Ceny kolonialnych produktów spożywczych — po zwyżce na początku roku i stabilizacji w marcu — w kwietniu zniżkowały znowu, mianowicie o 2,3%. Spadły, mianowicie, dość poważnie (o ok. 8%) ceny ryżu — tak, że mimo jednoczesnej zwyżki cen herbaty wskaźnik cen całej grupy obniżył się.

Ruch cen w ciągu roku, t. j. od kwietnia 1931 r. do kwietnia 1932 r., dał zniżkę ogólnego poziomu cen o 11,7%, przy czym ceny artykułów rolnych spadły o 8,5%, a ceny artykułów przemysłowych o wiele silniej, bo o 14,5%. Jak widzimy, nastąpiło pewne zwarcie się „nożyc” między cenami artykułów rolnych i przemysłowych. Biorąc na uwagę poszczególne grupy towarowe, widzimy dużą dysproporcję w ruchu cen, który — wykazując ogólną silną tendencję zniżkową — odbywa się bardzo nierównomiernie w poszczególnych dziedzinach gospodarczych i gałęziach produkcji, co wpływa hamująco na rozwój procesów konjunkturnalnych i utrudnia „odmrozenie” życia gospodarczego, t. j. stworzenie warunków, umożliwiających gospodarstwu przejście w kierunku łagodnej poprawy. Mianowicie, w grupie artykułów przemysłowych ceny węgla w ciągu roku nawet podniosły się o 0,2%, ceny metali obniżyły się tylko o 9,5% (głównie dzięki spadkowi światowych cen metali nieżelaznych, choć ostatnio zostały obniżone i sztywne przez bardzo długi czas ceny żelaza), ceny „różnych” artykułów przemysłowych spadły o 13,1% (hamująco działała tu sztywność cen produktów naftowych, cementu i t. p. wyrobów przemysłów skartelizowanych), ceny drzewa zato obniżyły się o 18,1%, a ceny materiałów włókienniczych o 22,5%. Jeśli chodzi o artykuły rolne, to tu występują ostro w poprzednich miesiącach przesunięcie się ciężaru kryzysu rolnego z działu roślinnego na hodowlany — w kwietniu w dużym stopniu łagodzi się, gdyż porównanie kwietnia r. b. z kwietniem r. ub. wykazuje już nie dwie rozbieżne tendencje cen, ale tylko różnice w nasileniu

spadku; mianowicie, ceny roślinnych produktów spożywczych obniżyły się w ciągu roku tylko o 5,0%, a ceny produktów zwierzęcych znacznie silniej, bo o 13,3%. Grupa artykułów kolonialnych wykazała w okresie rocznym zniżkę cen o 8,2%.

Ceny detaliczne — po stabilizacji w lutym i ponownym spadku w marcu — w kwietniu wykazały wzrost, osiągając poziom najwyższy w r. b., lecz niższy od poziomu z grudnia r. ub.

Ruch wskaźników cen detalicznych (w Warszawie) przedstawia się następująco:

Wskaźnik ogólny	Wskaźnik cen ¹⁾		
	(1927 = 100)		
	III 1932	IV 1932	IV 1931
Wskaźnik ogólny	78.9	80.4	92.4
Artykuły rolne	67.5	72.0	83.3
„ przemysł.	89.6	88.0	101.3
Żywność	69.9	74.0	84.5

Jak widzimy, wzrost cen detalicznych była wynikiem zwykłego ruchu cen artykułów żywnościowych (+5,8%), podczas gdy ceny artykułów przemysłowych w dalszym ciągu spadały (-1,8%). W grupie artykułów żywnościowych zwykowały silnie ceny mięsa, zwłaszcza wieprzowego, wędlin, słoniny, nieco w mniejszym zaś stopniu ceny chleba, mąki, kaszy, a także mleka; natomiast spadek wykazały ceny masła i jaj.

Ruch cen detalicznych w ciągu roku, t. j. od kwietnia 1931 r. do kwietnia 1932 r., wykazuje spadek o 13,1%, a więc większy niż spadek cen hurtowych (porównanie — ze względu na zupełnie odmienne podstawy wskaźników — jest tylko bardzo przybliżone). Nieznacznie silniej spadły ceny artykułów rolnych (o 13,6%) niż ceny artykułów przemysłowych (o 13,1%), czyli stosunek jest odwrotny jak przy cenach hurtowych.

Koszty utrzymania (w Warszawie), obliczane w r. b. na podstawie zmienionych norm budżetowych, podniosły się w kwietniu o 3,2% — dzięki poważnej wyższości kosztów żywności (o 5,8%) przy lekkiej niższości „innych” kosztów (o 0,6%). W ciągu roku koszty utrzymania spadły o 8,2% — głównie dzięki niższości kosztów żywności oraz odzieży i obuwiu.

TARGI I WYSTAWY

UDZIAŁ PRZEMYSŁU WŁÓKIENNICZEGO W TARGACH WSCHODNICH.

— Tegoroczne Targi Wschodnie zorganizowane zostały — z uwagi na zachwianą równowagę między podażą i popytem i spowodowaną przez to stagnację w obrotach handlowych — pod hasłem doprowadzenia do jak największej liczby konkretnych transakcji. Z uwagi na trudną sytuację włókiennictwa Zarząd Targów wyraził gotowość przyznania firmom łódzkim daleko idących ulg, któreby umożliwiły jak największej ilości firm wzięcie udziału w kampanii tegorocznej. Zwłaszcza w obecnej sytuacji jak najliczniejszy udział przemysłu włókienniczego w Targach tegorocznych leży w interesie poszczególnych firm, gdyż ostatnio znaczna ich część przestawiła się na bezpośrednie obroty z handlem detalicznym, który na terenie Małopolski w dalszym ciągu kontynuuje stosunki z dostawcami zagranicznymi, wobec czego byłoby pożądane poinformowanie odnośnych sfer o konkretnych możliwościach zastąpienia importu konkurencyjnym pod każdym względem towarem polskim. Nawiasowo nadmienić należy, że np. liczne spółdzielnie małopolskie zaopatrują się w towary włókiennicze przeważnie w Czechosłowacji, gdy tymczasem ceny tych towarów, produkowanych przez przemysł polski, są znacznie niższe. W tych warunkach udział włókiennictwa łódzkiego w tegorocznych Targach Wschodnich mógłby przynieść realne wyniki w postaci zwiększenia zbytu towarów włókienniczych na terenie województw wschodnich.

Doceniając te wszystkie momenty, przedstawiciele przemysłu łódzkiego stwierdzili, że istotnie zachodzi potrzeba wydatnego zainteresowania się tegoroczną kampanią Targów Wschodnich ze strony włókiennictwa łódzkiego. Udział przemysłu włókienniczego zostanie zorganizowany w formie kolektywnego stoiska szeregu firm przemysłowych, zawierających m. in. kolekcję towarów, adresy firm oraz ceny detaliczne wszystkich artykułów.

M. K.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie od 23 do 31 maja r. b. kształtował się następująco (ceny za 100 kg):

	16-22/V		23-31/V		Spadek %
	zł	\$	zł	\$	
Pszenica					
Warszawa	32.50	3.65	32.10	3.60½	- 1.2
Poznań	30.00	3.37	29.87½	3.35½	- 0.4
Lwów	30.62½	3.44	30.48	3.42	- 0.4
Przeciętna	31.04	3.48½	30.81½	3.46	- 0.7
Żyto					
Warszawa	30.12½	3.38½	30.12½	3.38½	-
Poznań	28.67	3.22	28.62½	3.21½	- 0.1
Lwów	28.00	3.14½	28.00	3.14½	-
Przeciętna	28.93	3.25	28.91½	3.24½	-
Owies					
Warszawa	25.47	2.86	25.12½	2.82	- 1.3
Poznań	22.85	2.56½	21.89	2.46	- 4.2
Lwów	25.70	2.89	25.62½	2.88	- 0.2
Przeciętna	24.67	2.77	24.21½	2.72	- 1.8
Jęczmień browarowy					
Warszawa	25.12½	2.82	25.00	2.81	- 0.5
Poznań	24.85	2.79	-	-	-
Lwów	24.50	2.75	24.25	2.72	- 1.0
Przeciętna	24.82	2.79	24.62½	2.76½	- 0.8
Jęczmień zwykły					
Warszawa	24.15	2.71	23.25	2.61	- 3.7
Poznań	22.85	2.56½	22.39	2.62½	- 2.0
Lwów	19.00	2.13	18.50	2.07½	- 2.6
Przeciętna	22.00	2.47	21.38	2.40	- 2.8

— Dla zbóż chlebowych panowała w okresie sprawozdawczym (od 23 do 28 maja) na większości rynków tendencja słabsza, przynosząc w rezultacie tygodniowym niżki szeregu cen; niżki te, jak i w okresie poprzednim, nie są naogół poważniejsze. Na giełdzie warszawskiej zniżkowała nieznacznie pszenica, jęczmień przemiałowy oraz otręby pszenne i żytnie; nieco większą stratę w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego wykazuje mąka pszenna (zł 2.00 na 100 kg) i żytnia (zł 1.00). Na giełdzie poznańskiej i gdańskiej osłabienie tendencji odbiło się w mniejszym stopniu; na pierwszym zniżkował jęczmień przemiałowy, owies oraz otręby pszenne i żytnie, druga zaś wykazuje niżki cen pszenicy, żyta; jęczmienia pastewnego oraz otrąb pszennych i żytnich. Na pozostałych giełdach prowincjonalnych przy bardzo małym ożywieniu ceny nie uległy poważniejszym wahaniom, utrzymując się naogół na dotychczasowym poziomie.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica dworska 32.00 — 32.50 (32.50 — 33.00), — zbierana 31.50 — 32.00 (32.00 — 32.50), żyto 30.00 — 30.25 (30.00 — 30.25), jęczmień brow. 24.50 — 25.50 (24.50 — 25.50), — przemiałowy 23.00 — 23.50 (23.25 — 23.75), owies jednolity 25.50 — 26.50 (25.50 — 26.50), — zbierany 24.00 — 24.50 (24.00 — 24.50), mąka pszenna luksusowa 50.00 — 55.00 (52.00 — 57.00), — pszenka 4/0 45.00 — 50.00 (47.00 — 52.00), — żytnia pyłkowa 45.00 — 46.00 (46.00 — 47.00), — sitkowa 34.00 — 35.00 (35.00 — 36.00), — razowa 34.00 — 35.00 (35.00 — 36.00), otręby pszenne szale 17.00 — 17.50 (17.50 — 18.00), — pszenne średnie 17.00 — 18.00 (17.25 — 17.75), — żytnie 17.00 — 17.50 (18.00 — 18.50).

Poznań. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 29.75 — 30.00 (29.75 — 30.00), żyto 28.50 — 28.75 (28.50 — 28.75), jęczmień przemiałowy 64 do 66 kg 21.25 — 22.25 (21.75 — 22.75), — 68 kg 22.25 — 23.25 (22.75 — 23.75), owies 21.50 — 22.00 (22.50 — 23.00), mąka pszenna 65%owa wraz z workiem 44.25 — 46.25 (44.25 — 46.25), — żytnia 65%owa wraz z workiem 42.25 — 43.25 (42.25 — 43.25), otrę-

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

¹⁾ W Warszawie.

by pszenne grube 16'75 — 17'75 (17'00 — 18'00), — pszenne średnie 15'75 — 16'75 (16'00 — 17'00), — żytnie 17'00 — 17'25 (17'25 — 17'50).

Gdańsk. — Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica czerwona o wadze 128 hl. 17'00 (17'60), żyto 16'25 (17'35), jęczmień średni 14'00, — pastewny 13'50 (14'50), otręby pszenne 10'00 — 10'50 (11'25). — żytnie 10'00 — 10'50 (11'50).

MATERIAŁY BUDOWLANE

— Zapotrzebowanie na materiały budowlane wzrosło stosunkowo nieznacznie mimo rozpoczęcia sezonu budowlanego. Tendencja spokojna, transakcje przeważnie gotówkowe.

Katowice. — Ceny orientacyjne — w zł za 1.000 sztuk franco wagon: cegła zwyczajna palona 50'00, — szamotowa krajowa 32'33 SK (za 1 tonnę) 140'00, — sufitowa Kleina 130'00, sufitowa Ackermanna 340'00, — pustakowa 60'00, — ostropalona sort. oblicówka 80'00, dachówka cementowa 22 szt. na 1 m² 215'00, dachówka karpiówka I 120'00; za 100 kg: wapno palone 3'20 — 4'00, — gaszone (za 1 m³) 32'00 — 35'00, gips murarski w workach 6'00 — 7'00, — sztukatorski herceński 15'00 — 16'00, smoła gazowa preparowana 22'00 — 24'00, asfalt sztuczny 18'00 — 25'00, gudron krajowy 26'00 — 32'00, lepik krajowy 25'00 — 28'00, karbolineum 40'00 — 45'00; za rolę 7 m² loco skład: papa Nr. 200 3'90, — Nr. 150 4'50, — Nr. 125 5'20, — Nr. 100 5'80, — Nr. 80 6'50.

Poznań. — Ceny orientacyjne — w zł za 1.000 szt. franco wagon cegielnia za gotówkę: cegła ilowa 40'00, — dziurawka 50'00, — pustaki Kleina i Foerstera 95'00 — 100'00, — pustaki Westfala 15-ki 190'00 — 200'00, płyty ściennie 95'00 — 100'00, dachówka 100'00.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 23 do 28 maja 1932 r.

— Okres sprawozdawczy nie przyniósł niemal żadnej zmiany na giełdzie warszawskiej; poza akcjami Banku Polskiego nie interesowano się zupełnie innymi akcjami.

Kurs akcji Banku Polskiego kształtował się w okresie sprawozdawczym zniżkowo, wykazując w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego zniżkę o \mathcal{Z} 1'0 na akcji. Poza tem notowane były sporadycznie akcje Warsz. T-wa Fabryk Cukru, których kurs utrzymał się mniej więcej na poziomie ostatnich, dość dawnych już notowań. Z dn. 24 maja r. b. akcje S. A. „Bracia Jabłkowski”, z dn. 27 maja zaś akcje „Warsz. T-wa Kopalń Węgla i Zakładów Hutniczych” oraz S. A. „H. Cegielski” notowane są bez kuponów z 1931 r.; wszystkie powyższe kupony bez wartości.

Na giełdach prowincjonalnych zainteresowania akcjami nie było w okresie sprawozdawczym niemal zupełnie; obracano wyłącznie akcjami Banku Polskiego — po kursach naogół utrzymanych.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 28/V
Bank Polski	zł 100	71'00	70'00	70'00
Warsz. T-wo Fabryk Cukru	zł 100	17'00	17'00	17'00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (maksimum i minimum — w zł): Bank Polki — 69'00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były zupełnie notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej — w nawiasach podane są notowania okresu poprzedniego): Bank Polski — 68'00 (69'00 — 68'00).

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

PRACA POLSKICH KOLEI PAŃSTWOWYCH W MARCU 1932 R. — Przewóz podróżnych w marcu r. b. (31 dni) wyniósł ogółem 9,675,426 osób i w porównaniu z lutym r. b. (29 dni — 8,710,027 osób) zwiększył się o 11'2%, a w porównaniu z marcem r. ub. (11,237,846 osób) zmniejszył się o 13'9%.

W związku z przedłużającymi się prawie do końca marca wskutek sprzyjających warunków atmosferycznych sportami zimowymi ruch pazeżerski w kierunkach szlaków górskich był dość ożywiony, szczególnie w okresie świąt wielkanocnych.

Regularność ruchu pociągów pazeżerskich wynosiła w marcu 85% — wskutek opadów śnieżnych, szczególnie w wschodnich dystryktach okręgowych, co spowodowało znacznie większe opóźnienia niektórych pociągów.

Przewóz towarów w marcu r. b. przy 26 dniach roboczych wyniósł 3,717,565 t (oprócz kolejowych gospodarczych) i w porównaniu z lutym r. b. (24 dni — 3,402,615 t) zwiększył się o 9'2%, a w porównaniu z marcem r. ub. (26 dni — 4,746,811 t) zmniejszył się o 21'7%. Naładowano w marcu r. b. na stacjach linii normalnotorowych P. K. P. i W. M. Gdańska 271,002 wagony 15-tonnowe, a przyjęto od kolei zagranicznych 30,101 wag. z ładunkami, adresowanymi do Polski oraz przechodzącymi przez Polskę tranzytem, czyli razem przewieziono 301,103 wag. ładowne (włącznie z przesyłkami gospodarczymi kolejowymi). W porównaniu z lutym r. b. (265,640 wag.) ogólna praca kolei w zakresie przewozu towarów zwiększyła się o 13'4% (liczby wagonów, użytych do przewozu), naładunek zaś na stacjach P. K. P. i W. M. Gdańska (241,193 wag.) zwiększył się o 12'4%. W porównaniu z marcem r. ub. (379,267 wag.) praca ogólna kolei zmniejszyła się o 22'6%.

Tabor parowozowy i wagonowy w dn. 1/III r. b. wynosił: parowozów było 5,404, czyli w porównaniu z marcem r. ub. (5,389) więcej o 1'8%, w naprawie było parowozów 11,88% (w r. ub. 14'56%); wagonów osobowych było 12,119 — więcej niż w r. ub. (12,030) o 0'7% (w naprawie w r. b. 9'19%, w r. ub. 9'92%); wagonów towarowych było 160,411 — więcej niż w r. ub. (155'522) o 3'1% (w naprawie w r. b. 2'47%, w r. ub. 3'68%). Nowego taboru normalnotorowego dostarczyły fabryki w marcu r. b.: 5 parowozów towarowych, 6 wagonów osobowych, 5 pocztowych, 150 towarowych. Na dz. 1/IV r. b. liczba wagonów towarowych, odstawionych do rezerwy, wynosiła 65,302 (na dz. 1/III 79,395), a mianowicie: 27,235 krytych, 25,604 węglarek, 12,061 platform, 402 innych.

Przebieg pociągów w marcu r. b. wyniósł 7,921,208 poc.-km, a mianowicie w ruchu osobowym 5,137,495, towarowym 2,783,713. W porównaniu z lutym r. b. (7,431,937 poc.-km) ogólny przebieg pociągów w marcu r. b. zwiększył się o 6'2%, a w porównaniu z marcem r. ub. (9,454,135 poc.-km) zmniejszył się o 16'2%.

Wpływy P. K. P. w marcu r. b. wynosiły (w zł):

Przewóz podróżnych	19,652,685
„ bagażu i przesyłek ekspresowych	920,047
„ towarów	56,639,611
Wpływy uboczne	872,922
Razem:	78,085,265

W porównaniu z lutym r. b. (zł 68,272,170) wpływy w marcu zwiększyły się o 14'4%, w porównaniu zaś z marcem r. ub. (zł 96,396,267) zmniejszyły się o 19%.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

ZMIANY W STRUKTURZE POLSKICH TOWARZYSTW ŻEGLUGOWYCH. — Początkowe próby powołania do życia polskich przedsiębiorstw żeglugowych, podejmowane przez kapitały prywatne, zarówno w kraju, jak i wśród wychodźstwa polskiego w Ameryce, nie zostały uwiecznione pomyslnymi wynikami, bądź ze względu na niedostateczność posiadanych kapitałów własnych, bądź też brak fachowego przygotowania inicjatorów i kierowników zakładanych przedsiębiorstw, w szczególności zaś ich nieumiejętności orjentowania się w konjunkturze światowej.

Kilkoletnie niepomysłne wyniki inicjatywy prywatnej, a równocześnie coraz bardziej nagląca potrzeba posiadania przez Państwo Polskie własnej floty handlowej — były przyczyną ingerencji Rządu do powyższej dziedziny życia gospodarczego. Podejmując, w imię ogólnej racji stanu, powyższą pracę, Rząd zastosował 2 metody działania. Tak więc w grudniu 1926 r. utworzone zostało czysto państwowe przedsiębiorstwo żeglugowe p. f. P. P. „Żegluga Polska”, którego struktura organizacyjna została oparta następnie na przepisach rozporządzenia o komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych; równocześnie Rząd starał się pozyskać do współpracy przy tworzeniu polskiej floty handlowej obce towarzystwa żeglugowe. W wyniku tych ostatnich usiłowań utworzono: 1) w styczniu 1929 r. przy współdziałaniu angielskiej linii okrętowej „Ellermans Wilson Line” mieszane „Polsko-Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe”, w którym udział strony polskiej wynosił 75%, 2) w początkach 1930 r. przy współdziałaniu duńskiego towarzystwa okrętowego „The East Asiatic Company” mieszaną spółkę p. f. „Polskie Transatlantyczne Towarzystwo Okrętowe — Linja Gdynia — Amerika”, w której strona polska partycypowała w 52% -ach.

Przystępując do tworzenia mieszanych przedsiębiorstw żeglugowych przy współdziałaniu poważnych przedsiębiorstw zagranicznych, Rząd zamierzał tą drogą osiągnąć 2 zasadnicze cele. Chodziło więc z jednej strony o wykorzystanie rozległych stosunków handlowych i doświadczeń w zakresie handlowym i eksploatacyjnym tych starych i, jak już zaznaczono wyżej, poważnych przedsiębiorstw żeglugowych, z drugiej zaś strony — o zainteresowanie kapitału obcego — przez przejęcie części ryzyka i stworzenie pewnych ogólnych korzyści, wynikających ze współpracy z kapitałami publicznymi — nowym portem i rozwojem polskiej żeglugi.

Trudno jest dzisiaj powiedzieć, czy wybrane drogi postępowania były najlepsze z możliwych. W każdym razie uzasadnione jest twierdzenie, że wypróbowanie obu form organizacyjnych dla naszej ekspansji na morzu było celowe z punktu widzenia zdobycia doświadczeń handlowych i niewątpliwie pod wieloma względami było korzystne, zwłaszcza w pierwszym stadium rozwoju polskich przedsiębiorstw żeglugowych.

Pomijamy tu zupełnie celowo Polsko-Skandynawskie Przedsiębiorstwo Transportowe (Polskarob), które — powołane do życia, wkrótce po utworzeniu P. P. „Żegluga Polska”, przez koncern węglowy „Robur” — służy niemal wyłącznie do zaspokojenia własnych potrzeb w zakresie transportu przedsiębiorstw węglowych i tem samem stanowi zupełnie odrębny typ przedsiębiorstwa żeglugowego.

Działalność P. P. „Żegluga Polska” rozwijała się naogół normalnie. W pierwszym stadium rozwoju uruchomiona została nieregularna żegluga towarowa, a w parę miesięcy potem żegluga przybrzeżna. W kwietniu 1930 r., uwzględniając potrzeby morskiego obrotu towarowego Polski oraz szczególnie niepomysłne warunki dla żeglugi trampowej, przedsiębiorstwo uruchomiło pierwszą swoją linię regularną do Rygi, Tallina i Helsinek, a w początkach r. b. linię do Rotterdamu.

Stopniowo wylaniała się również celowość przekształcenia struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa, znajdująca ostatecznie swój wyraz w ustawie z dn. 17/III r. b. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 32, poz. 339) o przekształceniu P. P. „Żegluga Polska” na spółkę akcyjną. Przyczyną wyboru tej nowej formy organizacyjnej należy szukać przede wszystkim w przekonaniu Rządu o zakończeniu pionierskiego okresu działalności przedsiębiorstwa i celowości stworzenia warunków dla ewent. współpracy kapitałów samorządowych lub prywatnych w dalszym prowadzeniu przedsiębiorstwa, następnie zaś w chęci umożliwienia współdziałania wszystkich polskich przedsiębiorstw żeglugowych przez ujednoczenie ich form organizacyjnych i warunków prawnej działalności¹⁾.

Wysocze korzystną dla stosunków gospodarczych Polski okazała się działalność Polsko-Brytyjskiego T-wa Okrętowego, które od początku swego istnienia uruchomiło 2 linie regularnej żeglugi, a mianowicie do Londynu i Hullu. Powstanie tych połączeń okrętowych pozwoliło nam na rozwinięcie naszego eksportu do Anglii, która jako rynek eksportowy dla naszych produktów hodowlanych zajęła pierwszorzędne znaczenie w naszych obrotach handlowych. Tem niemniej trzeba jednak stwierdzić, że sama współpraca kapitału polskiego i angielskiego, zwłaszcza jeżeli chodzi o plany na dłuższą metę, nie została należycie wykorzystana. Przedewszystkiem dało się zaobserwować różne ustosunkowanie się obu stron do najważniejszych zagadnień dalszej egzystencji przedsiębiorstwa. Kiedy więc dla strony angielskiej najbardziej atrakcyjnym momentem okazał się sam fakt zawarcia umowy ze stroną polską, to dla nas przeciwnie dopiero racjonalna rozbudowa dalszej eksploatacji była istotnym celem.

Mniej więcej to samo dałoby się powiedzieć o działalności Polskiego Transatlantycznego T-wa Okrętowego, które uruchomiło komunikację pomiędzy Gdynią a portami Ameryki Północnej.

Jest rzeczą jasną, że w takich warunkach współpraca kapitałów polskich i obcych na dłuższą metę nie przedstawiała większych wartości dla strony polskiej.

Tem też należy przede wszystkim tłumaczyć, że po przeprowadzonych pertraktacjach, za obopólną zgodą stron, w r. ub. zwiększony został udział strony polskiej w Polsko-Brytyjskim T-wie Okrętowym do 91%, w ostatnich zaś dniach — w Polskim Transatlantycznym Towarzystwie, w którym Skarb Państwa posiada obecnie 75% udziałów.

W „Polbricie” w momencie dokonania przesunięć w wysokości udziałów obie strony były zgodne co do gospodarczej konieczności obniżenia pierwotnej wysokości kapitału akcyjnego, ustalonego w umowie założenia spółki, i uwzględnienia tą drogą w rachunkowości towarzystwa wielkich zmian, jakie zaszły w okresie dwuletnim w wartości jego majątku, a które spowodowane zostały przede wszystkim gwałtownie zaostrażającym się kryzysem w żegludze morskiej.

Wychodząc z tych założeń, Walne Zgromadzenie „Polbriitu” w dn. 22/VI 1931 r. powzięło uchwałę obniżenia początkowego kapitału akcyjnego T-wa, wynoszącego zł 13,485.000, do sumy zł 3,643.000, z czego na stronę polską, przy zachowaniu pierwotnego stosunku udziałów przypadło zł 2,732.000, na stronę angielską zł 911.000. Równocześnie, w celu zaopatrzenia spółki akcyjnej w fundusze obrotowe oraz środki na kupno 2 nowych statków („Lublin” ostatnio uruchomiony i „Lwów”, pozostający jeszcze w budowie), zdecydowane zostało podwyższenie zredukowanego kapitału zakładowego o zł 6,500.000. Ponieważ

¹⁾ Por. — T. O.: „Projekt przekształcenia P. P. „Żegluga Polska” na spółkę akcyjną” („Polska Gospodarcza”, zesz. 8/1932, str. 227).

w momencie powzięcia uchwały firma „Ellermans Wilson Line, Ltd.” nie uważała za możliwe partycypować od razu w nowej emisji akcji, za zgodą obu stron, całą ilość nowych akcji przyjęła strona polska, firma zaś angielska otrzymała opcję na na kupno części nowych akcji po cenie emisyjnej w terminie do dn. 30 VI 1932 r., zastrzegając sobie nawet prawo zwiększenia dotychczasowego udziału w kapitale zakładowym T-wa do 40%.

W chwili obecnej kapitał akcyjny T-wa „Polbrit” wynosi zł 10.143.000 i podzielony jest w ten sposób, że reprezentujące interesy Skarbu Państwa P. P. „Żegluga Polska” posiada portfel 9.232 sztuk akcji nominalnej wartości zł 9.232.000, firma zaś „Ellermans Wilson Line” — 911 szt. akcji wartości zł 911.000.

Jeżeli chodzi o zmiany, dokonane w Polskim Transatlantycznym Towarzystwie Okrętowym, to bezpośrednich ich przyczyn należy szukać w dążeniu do przeprowadzenia sanacji finansowej struktury przedsiębiorstwa przez zmianę tych postanowień pierwotnej umowy, które w miarę rozwoju i zmiany stosunków gospodarczych okazały się bądź nierealnymi, bądź też niedogodnymi dla dalszej pomyślnej działalności przedsiębiorstwa.

Wychodząc z tych założeń, umowa z dn. 25 V r. b. przeprowadza przedewszystkiem spisanie z hipoteki statków Towarzystwa sumy zł 9 miljn., stanowiącej resztę należności z tytułu nabycia od „The East Asiatic Co. Ltd.” tonnażu i organizacji istniejącej od 1921 r. „Bałtycko-Amerykańskiej Linji”, co w wyniku umożliwi obniżenie aktywów przedsiębiorstwa do ich istotnej, odpowiadającej dzisiejszym warunkom wartości. Z innych postanowień umowy należy wymienić przejęcie przez Skarb Państwa od zagranicznych udziałowców dalszych udziałów akcyjnych na sumę zł 2.050.000. W ten sposób w wyniku zawartej umowy udziały akcyjne w kapitale T-wa, wynoszącym zł 9.000.000, przedstawiać się będą w sposób następujący: Skarb Państwa zł 6.750.000 (75%) i E. A. C. zł 2.250.000 (25%). Równocześnie Skarb Państwa uzyskał pełną swobodę zbycia połowy posiadanej ilości udziałów akcyjnych P. T. T. O. oraz na przeciąg 8 lat wyłączne prawo wykupu — na ściśle określonych warunkach — pozostałych u duńskich udziałowców akcji Towarzystwa. W związku ze zwiększeniem udziałów Skarbu Państwa umowa przewiduje również na korzyść strony polskiej zmiany w składzie władz Polskiego Transatlantycznego T-wa Okrętowego.

Zwiększenie udziałów strony polskiej w obu przedsiębiorstwach mieszanych było uzasadnione również i ze względów natury administracyjno-handlowej. Rozwój i różniczkowanie się P. P. „Żegluga Polska”, a równocześnie pogarszanie się ogólnych warunków na światowych rynkach frachtowych były przyczynami, które stwarzały szereg zagadnień wspólnej natury dla wszystkich polskich przedsiębiorstw żeglugowych, a równocześnie celowość przeprowadzenia pewnych reorganizacji i w ich wyniku oszczędności administracyjnych i eksploatacyjnych. Przykładowo można wymienić, że kiedy w początkowym swoim stadium rozwoju działalność P. P. „Żegluga Polska”, będąc oparta na żegludze nieregularnej, stanowiła zupełnie odrębny dział, to obecnie, kiedy przedsiębiorstwo to prowadzi już 2 regularne linie i kiedy należy się liczyć z dalszą rozbudową jego sieci regularnych połączeń — na plan pierwszy wysuwa się celowość ściślej współpracy z linjami angielskimi „Polbritu”, przyczem posiadanie równoległych zupełnie niezależnych aparatów administracyjnych i handlowych w obu przedsiębiorstwach nie jest konieczne i celowe. Ponadto na podstawie paroletnich doświadczeń okazało się również wskazanem uzgodnić w sposób możliwie najbardziej ścisły aparat administracyjny i współpracę Polskiego Transatlantycznego T-wa Okrętowego z pozostałymi polskimi towarzystwami okrętowymi.

Częściowem zrealizowaniem powyższych postulatów była dokonana w ciągu ostatnich paru tygodni personalna fuzja kie-

rownictwa P. P. „Żegluga Polska” oraz „Polbritu”. Posunięcie to pozwoli na wypracowanie metod współpracy obu pokrewnych organizmów i powzięcie ostatecznych decyzji co do ich organizacji. Równocześnie opracowywany jest plan stworzenia dla wszystkich 3 przedsiębiorstw żeglugowych, w których Skarb Państwa jest finansowo zainteresowany, wspólnych działów administracyjnych i handlowych. W ten sposób zostaną usunięte pewne braki administracji naszej żeglugi, mające swe źródło przedewszystkiem w specjalnych warunkach powstania tych przedsiębiorstw, a w szczególności w przejmowaniu aparatu istniejących już obcych linii żeglugowych. Powyższe racjonalne posunięcia natury organizacyjnej znajdują zresztą swoje uzasadnienie w ogólnych tendencjach, panujących w żegludze światowej, a mianowicie w dążeniu do racjonalizacji działalności poszczególnych przedsiębiorstw przez koncentrowanie zarządu, względnie przynajmniej przez stwarzanie warunków dla ściślej współpracy najpotężniejszych nawet przedsiębiorstw żeglugowych.

Dr. St. Sz.

RUCH W PORCIE GDAŃSKIM W KWIETNIU

1932 R. — Ruch okrętowy w kwietniu r. b. był o 10% większy niż w miesiącu poprzednim, w porównaniu natomiast do kwietnia 1931 r. był o 37% mniejszy. Zawinęło do portu 359 okrętów o pojemności 216.312 nrt (204.591 nrt¹⁾), opuściły port 373 okręty o poj. 225.441 nrt (195.423). W ciągu pierwszych 4 miesięcy r. b. pojemność okrętów, które do portu gdańskiego zawinęły i port ten opuściły, wyniosła 1.771.858 nrt w porównaniu z 2.414.036 nrt w tymże okresie 1931 r. czyli że była o 22% mniejsza.

Narodowość statków, które odwiedziły w kwietniu port gdański, była następująca:

	Przybyło:		Odeszło:	
	statków	nrt	statków	nrt
Polska	20	24.218	15	23.367
Gdańsk	4	12	4	12
Niemcy	135	47.125	134	49.278
Finlandja	9	10.116	11	9.934
Estonja	6	3.315	8	3.782
Łotwa	7	6.192	9	9.747
Litwa	1	392	2	784
Szwecja	82	36.701	82	37.378
Norwegja	13	10.146	14	9.568
Danja	46	31.840	53	33.881
Anglja	6	5.019	7	9.044
Holandja	14	7.691	13	6.267
Francja	7	7.873	7	7.873
Włochy	7	20.786	6	17.217
Grecja	2	4.896	4	7.310
Razem:	359	216.312	373	225.441

Bandera polska zajmuje jak zwykle 4-te miejsce — za Niemcami, Szwecją i Danją.

Suma obrotów towarowych w kwietniu wyniosła 435.976 t w porównaniu do 357.629 t w marcu i 699.157 t w kwietniu 1931 r. Obroty towarowe w ciągu pierwszych 4 miesięcy r. b. wyniosły 1.783.047 t w porównaniu do 2.437.336 t w analogicznym okresie r. ub., czyli że w r. b. były o 27% mniejsze.

Ruch towarowy w kwietniu rozwijał się następująco (w tonnach):

	Przywóz	Wywóz
Artykuły spożywcze i kolonialne	2.645	46.486
Produkty zwierzęce i wyroby	1.579	5.140
Drzewo i wyroby	911	61.201
Materiały budowlane	142	837
Węgiel, oleje mineralne i t. d.	5.994	272.851
Chemia	3.911	8.361
Metale, rudy i wyroby	21.248	1.972
Papier	717	475
Materiały i surowce włókiennicze	1.234	269
Razem:	38.383	397.592

¹⁾ W nawiasach podane są liczby za marzec 1932 r.

Przywóz w porównaniu z marcem wzrósł nieco, mimo że jednocześnie import węgla spadł o połowę. Wzrost więc innych artykułów, posiadających istotne znaczenie dla przywozu, był większy, aniżeli wykazuje to suma ogólna. Zwiększył się przywóz przedewszystkiem rud z 11.895 t do 21.248 t. Wzrósł również przywóz chemikalij, cofnął się natomiast przywóz artykułów spożywczych, inne grupy towarowe pozostały bez większych zmian.

W eksporcie pozycja węgla zwiększyła się o 75.000 t. W dalszym ciągu pomyślnie rozwija się wywóz artykułów żywnościowych, przedewszystkiem zboża i cukru. W ciągu pierwszych 4 miesięcy r. b. eksport tej grupy wyniósł 219.648 t w porównaniu z 165.050 t w tymże czasie w 1931 r. Drzewa wywieziono w kwietniu o parę tysięcy tonn więcej aniżeli w marcu. W ciągu 4 miesięcy w porównaniu z r. ub. eksport drzewa cofnął się stosunkowo nieznacznie. Pomyślnie rozwija się wywóz chemikalij. Port gdański wskutek spadku do minimum importu tych artykułów stał się raczej portem eksportowym dla przemysłu chemicznego: w ciągu 4 miesięcy 19.853 t w porównaniu do 5.836 t w tym samym okresie r. ub. Pozostałe artykuły nie wykazują większych zmian.

Ruch pasażerski w kwietniu charakteryzują następujące liczby: przyjechało 98 osób (w tem: z Sztokholmu 1, Kopenhagi 32, Londynu 64 i Hull 1), wyjechało 8 osób (wszystkie do Kopenhagi).

RYNEK FRACHTOWY. — Brak zapotrzebowania tonnażu na większości rynków i nadmierna jego podaż w dalszym ciągu powodują depresję w sytuacji frachtowej; stawki nie wykazują poprawy i widoki na przyszłość są bardzo niekorzystne. Notowano jedynie pewne ożywienie w frachtowaniu cukru z Ameryki Północnej, a drzewa z portów morza Białego i Bałtyckiego.

Wyjątkowo słabe frachtowanie rudy z portów morza Śródziemnego i zastój w eksporcie zboża z morza Czarnego i Dunaju wytworzyły bardzo ciężką konjunkturę dla frachtów powrotnych z tych rejonów. Restrykcje importowe, stosowane przez wszystkie państwa, i ogólnosiwiatowe skurczenie się zapotrzebowania węgla wobec wzmagającego się kryzysu w przemyśle stwarzają coraz cięższą sytuację.

Na rynku La Platy zakontraktowano w ubiegłym tygodniu 36 statków o łącznym tonnażu 251.700 t po niezmiernie niskich stawkach. Płacono z portów górnego biegu rzeki do Avonmouth sh 16/- na czerwiec, a sh 16/6 na lipiec do portów Anglii i Kontynentu, do Danji sh 17/9 na maj-czerwiec, a z Necochea do rejonu Antwerpja/Rotterdam/Amsterdam sh 14/6 na maj.

Na rynkach Dalekiego Wschodu ruch ograniczał się do ładunków, przewożonych liniami regularnymi. Z portów południowej Australji do Europy płacono sh 25/-, z zachodnich sh 23/6, a z Sydney przy załadunku zboża luzem sh 21/6-21/3.

Po pewnem ożywieniu na północno-amerykańskim rynku notowano znów bardzo ograniczoną ilość kontraktów, zawartych na zboże z Montreal; stawki frachtowe na cukier pozostają bez zmian sh 13/- z Santo Domingo, a sh 14/- z Kuby do portów Anglii i Kontynentu. Kilka statków zakontraktowano również pod cukier z New-Yorku do Anglii i Kontynentu po sh 12/6.

Stawki orientacyjne na rynku Gdynia/Gdańsk były m. in. następujące: drzewo D.B.B. do Bordeaux sh zł. 30/- — 32/- za std. do Rouen sh zł. 24/- — 25/-, do Amsterdamu Hfl 15'50—16'- do Gandawy sh zł. 23/-, do Londynu sh 30/- — 31/-, do Hull sh 31/- — 33/-. Węgiel za statek ok. 2—3.000 t do Sztokholmu sh 4,3, do Rouen sh zł. 5/6, do Wyborga sh 4 1/2 do 4/3.

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

WYMIANA PRZEKAZÓW POCZTOWYCH Z ZAGRANICĄ. — Zarządzeniami, ogłoszonymi w „Dz. Urz. Min. P. i T.” z dn. 25/V r. b. Nr. 10, Ministerstwo Poczty i Telegrafów nawiązało wymianę przekazów pocztowych między Polską a Algierem oraz kolonjami holenderskimi w Ameryce, a mianowicie: Antylami Holenderskimi (Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, St. Eustache, St. Martin) oraz Gujaną Holenderską (Surinam). Przekazy pocztowe, nadawane w Polsce do Algieru, nie mogą przekraczać 5.000 fr. fr., kwota przekazu do Polski — zł 1.720. Kwota przekazu do kolonij holenderskich nie może przekraczać Hfl 450, a przekazu do Polski — zł 1.650.

Zarządzenia powyższe wchodzą w życie z dniem 1/VI 1932 r.

POŁĄCZENIA TELEFONICZNE Z ZAGRANICĄ. — Zarządzeniami z dn. 11/V i 9/V r. b. wprowadzono od dn. 1/VI r. b. ogólny ruch telefoniczny między Polską a Włochami, Polską i Państwem Watykańu oraz Polską i zagłębem Saary.

ZMIANY TARYFY TELEGRAFICZNEJ I TELEFONICZNEJ. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 44, poz. 424 ukazało się rozporządzenie Ministra Poczty i Telegrafów w sprawie częściowej zmiany i uzupełnienia taryfy telegraficznej i telefonicznej. Mocą tego rozporządzenia należność za telegramy miejscowe prywatne pilne (D) wynosi: opłata od wyrazu gr 15, nadto za-

sadnicza opłata od każdego telegramu gr 25; należność za telegramy zamiejscowe prywatne pilne (D) wynosi: opłata od wyrazu gr 45, nadto zasadnicza opłata od każdego telegramu gr 50

W ruchu miejscowym nie są dopuszczone telegramy listowe.

Należność za doręczenie telegramu na blankiecie ozdobnym w zaklejonej kopercie wynosi gr 100.

Za rozmowy miejscowe z automatów, przyłączonych do central automatycznych, za każdą rozmowę, trwającą 6 minut, opłata wynosi zł 0 20. Odnosnie do § 44 taryfy telefonicznej („Dz. Ust. R. P.” Nr. 91, poz. 16) wymienione rozporządzenie podaje określenie podziału abonamentu na kategorie: pierwszą i drugą. Do pierwszej kategorii zalicza się aparaty, zainstalowane w mieszkaniach prywatnych i przeznaczone wyłącznie do użytku abonenta i jego domowników. Aparaty w mieszkaniach osób zawodów wyzwoleńców mogą być zaliczane do tej kategorii tylko wtedy, gdy osoby te nie zatrudniają w swych mieszkaniach pomocników lub innych pracowników i gdy odwiedzająca klientela nie ma dostępu do telefonu.

Do kategorii drugiej zaliczone są aparaty, zainstalowane w instytucjach państwowych, samorządowych, społecznych, handlowych i t. p. oraz w mieszkaniach osób zawodów wyzwoleńców, jeśli zatrudniają pracowników lub klientela ma dostęp do telefonu.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ZARZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Koncesja na budowę i eksploatację odgałęzień oraz przedłużenia kolei elektrycznej Warszawa-Grodzisk — zarząd. z dn. 10/V 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 46, poz. 434).

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

Obniżenie o 10% uposażeń pracowników prowincjonalnych P. K. O., Powsz. Zakładu Ubezpieczeń Wzaj. i Państw. Banku Rolnego — 3 rozp. z dn. 27/V 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 46, poz. 436 — 8; szczeg. — p. str. 672).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Wprowadzenie w życie w szeregu powiatów ustawy o nadzorze państwowym nad buhajami — rozp. Ministra Rolnictwa z dn. 20/V 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 46, poz. 439).

Uszkodzone i fałszywe znaki pieniężne — rozp. Ministra Skarbu z dn. 23/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 46, poz. 440).

Obniżenie o 10% uposażeń pracowników prowincjonalnych D. P. M. S. — rozp. Ministra Skarbu z dn. 23/V 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 46, poz. 442; szczeg. p. str. 672).

NOWE SPÓŁKI AKCYJNE

— „Gdyńska Olejarnia”, S. A. w Gdyni, siedziba S-ki w Gdyni: kap. zakł. zł 2.500.000; założyciele: Zygmunt Krotowski z Poznania, ul. Działyńskich Nr. 1, Fajwel Grüngard z Stockholm, Norrlandsgatan 13, Leon Oks z Gdańska, Mahtenbuden Nr. 3. Akt notarialny zeznany przed notariuszem Hilarym Ewert-Krzemienieńskim w Gdyni dn. 23 sierpnia 1929 r. Nr. Rp. 704.

— „Spółka Akcyjna M. Bendeta, Sukcesorowie”, S. A. w Łodzi, ul. 11 Listopada 85; kap. zakł. zł 500.000; założyciele: 1) Sura Weisbergowa (1 o voto Bendet), 2) Abram Weisberg małżonkowie, zamieszkali w Łodzi, ul. Gdańska 42, Markus Lewicki ul. Wólczańska Nr. 41. Akt notarialny zeznany przed notariuszem Kazimierzem Roszmanem w Łodzi 11 kwietnia 1931 r. Nr. Rep. 1528.

— Zakłady Przemysłowo-Handlowe „Polska Chiozza”, S. A. (czasowa siedziba Zarządu — Warszawa, Traugutta 11); kap. zakł. S-ki zł 1.000.000; założyciele: Spółka Zachodnio-Polskie Zjednoczenie Spirytusowe, Sp. z ogr. odpow. z siedzibą w Poznaniu, ul. Św. Marcina Nr. 39, Włoska S. A. L. Chiozza & C-ie Industriale od Immobiliare Triestino, S. A. w Trieście, Stefan Suryn w Warszawie, ul. Wspólna 7, i Dr. Leopold Starzewski, ul. Moniuszki Nr. 6. Akt notarialny zeznany przed notariuszem Markiem Borkowskim 31 października 1931 r. Nr. Rep. 1153. Stała siedziba w Gdyni.

— Towarzystwo Polskie Budowy Dróg „Greco”, S. A. w Warszawie, ul. Krucza Nr. 44 m. 2; kap. zakł. zł 500.000; założyciele: Antoni Jaroszewicz, ul. Lenartowicza Nr. 15, Michał Malinowski, ul. Krasickiego Nr. 35, Witold Menke, ul. Zielna 22. Akt notarialny zeznany przed notariuszem Lucjanem Gostyńskim w Otwocku dn. 29 stycznia 1932 r. Nr. Rep. 37.

— Fabryka Wyrobów Włókienniczych „M. Rozeni, N. D. Wiślicki”, S. A. w Łodzi, ul. Wólczańska 18; kap. zakł. zł 540.000; założyciele: Nusen-Dawid Wiślicki, zam. w Zduńskiej Woli, Icek-Mendel Rozen, w Zduńskiej Woli, Józef Rozen, w Łodzi, ul. Nawrot 7. Akt notarialny zeznany przed notariuszem Kazimierzem Roszmanem w Łodzi dn. 1 lutego 1932 r. za Nr. Rep. 416.

— „Włóczki-Welny Trójkąt”, S. A. w Kole; siedziba S-ki Białka, Bielska; kap. zakł. zł 500.000; założyciele: Włodzimierz Schön, zam. w Sosnowcu, ul. Chemiczna Nr. 12, Litman Schickman, zam. w Krakowie, ul. Grodzka 71, Ryszard Krieger, zam. w Poznaniu, ul. Wielka Nr. 11, Mendel vel Maks Menkes, Warszawa, ul. Elekoralna 13, Anceł vel Adolf Hamburgier, zam. w Łodzi, ul. Sienkiewicza 33, Stanisław Repeta, w Sosnowcu, ul. Śnieżna 2, Henryk Fajerman, w Będzinie, ul. Modzejowska 87, Albin Vockrodt, w Sosnowcu, ul. Śnieżna 2. Akt notarialny zeznany przed notariuszem Klemensem Cichońskim w Dąbrowie Górniczej dn. 16 lutego 1932 r. Nr. Rep. 153.

ZMIANY KAPITAŁÓW ZAKŁADOWYCH W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

— Fabryka Kopyt i Szpilek Drewnianych „Formiarz”, S. A. z siedzibą w Warszawie; pow. kap. zakł. S-ki o zł 120.000, czyli do zł 250.000, drogą nowej emisji akcji, nom. wart. zł 100; cena emis. zł 120.

— „Dom Handlowy Bracia Hirszfeld”, S. A. w Warszawie; pow. kap. zakł. S-ki o zł 300.000, czyli do zł 500.000, drogą nowej emisji 3.000 sztuk nowych akcji na okaziciela nom. wart. zł 100 każda; cena emis. zł 102.

— Huta Żelazna „Kraków”, S. A. z siedzibą w Krakowie; pow. kap. zakł. S-ki o zł 3.740, czyli do zł 1.010.000, drogą przelania do kap. zakł. zł 3.740 z funduszu rezerwowego do dyspozycji Rady Zawiadowczej.

— „Borysławska Spółka Akcyjna Przetworów Oleju Skalnego”, S. A. z siedzibą w Borysławiu; pow. kap. zakł. S-ki o zł 140.000, czyli do zł 250.000, drogą nowej emisji akcji, nom. wart. zł 100; cena emis. zł 100.

USTALENIE KAPITAŁU, PRZEZNACZONEGO PRZEZ SPÓŁKI AKCYJNE NA DZIAŁALNOŚĆ W POLSCE

— Angielska Spółka Akcyjna „Zjednoczona Korporacja Bałtycka”, Tow. Akc. (United Baltic Corporation Limited); zmiana punktu 4 postanowienia Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z dn. 19 maja 1923 r.; siedziba prawna w Londynie; na działalność w Państwie Polskiem przeznaczony jest kapitał zł 100.000.

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

7 czerwca:

— T-wo Handl.-Przem. „Lasmet”, S. A. w Bydgoszczy — o g. 18 w lok. B-ku Ziemiańskiego w W-wie, Kredytowa 1.

13 czerwca:

— „Krakus” Przemysł Spirytusowy i Chemiczny, S. A. w Krakowie — o g. 12 w lok. B-ku Dysk. Warsz. w Krakowie, Rynek Gł. 25.

14 czerwca:

— Zakł. Wyr. Metalowych „Konrad, Jarnuszkiwicz i S-ka”, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, G. zybowska 25.

— „Rohn, Zieliński i S-ka w Warszawie”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Jerozolimskie 105.

15 czerwca:

— „Chemimetal” S. A. dla Przem. Chemicznego i Metalowego w Zawierciu, S. A. — o g. 11 u Adw. Z. Robinsohna w Bielsku, 3 Maja 1a.

— „Browar i Słodownia w Włocławku”, S. A. — o g. 10 w Włocławsku, Łęska 28.

— Zakł. Włók. Karol T. Buhle w Łodzi, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Hipoleczna 7/9.

— Francuska Sp. „T-wo Elektryczności w Warszawie” — o g. 16 w siedzibie S-ki w Paryżu, Caumartin 60.

18 czerwca:

— Zjedn. Fabryki Portland-Cementu „Firley”, S. A. — o g. 18 w lok. Wspólny Interesów Cementowych w Warszawie, Czackiego 14.

— „Syndykat Rolniczy Warszawski”, S. A. w likw. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Kopernika 30.

19 czerwca:

— „Fapa, Fabryka Wyr. Papierowych i Kartonazy”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w Bielsku, Syksta 13.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

SPRAWY BUDŻETOWE

ZNIŻKA UPOSAŻEŃ PRACOWNIKÓW PRZEDSIĘBIORSTW PAŃSTWOWYCH. — W myśl uchwały Rady Ministrów z dn. 20/V r. b., postanawiającej obniżenie uposażeń pracowników przedsiębiorstw, zakładów i instytucji publicznych, zajmujących stanowiska służbowe poza Warszawą, jednocześnie ze zniżką uposażeń funkcjonariuszów państwowych i wojskowych — poszczególne ministerstwa przystąpiły do wykonania powyższego zlecenia. W stosunku do pracowników Poczтовой Kasy Oszczędności, Państwowego Banku Rolnego oraz Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, których

stosunki służbowe i wynagrodzenie zgodnie z obowiązującymi ustawami regulowane są uchwałami Rady Ministrów — Rada Ministrów uchwaliła oświadczenie rozporządzenia w dn. 27/V r. b., ogłoszone w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 46, poz. 436—8. Obniżają one dotychczasowe wynagrodzenia w tych instytucjach na prowincji o 10%. Uposażenia pracowników Banku Gospodarstwa Krajowego, monopolów państwowych obniżone zostały w tym samym stosunku na mocy rozporządzeń Ministra Skarbu. W odniesieniu do uposażeń pracowników innych przedsiębiorstw, zakładów i instytucji państwowych na prowincji obniżka przeprowadzana jest przez ministrów, którym dane przedsiębiorstwo podlega, po uprzednim zastosowaniu właści-

wych kroków, niezbędnych dla praktycznego i zgodnego z obowiązującymi przepisami prawnymi przeprowadzenia tej obniżki.

Zmniejszenie uposażeń pracowników przedsiębiorstw państwowych pozwoli na odpowiednio zwiększenie wpłat tych przedsiębiorstw do Skarbu Państwa, względnie na zmniejszenie przewidzianych w budżecie dopłat Skarbu — stanowić więc będzie pewną ulgę dla budżetu, szacowaną na ok. zł 35 miljn. Obniżka uposażeń w innych instytucjach publicznych, które nie przelewają swych zysków do Skarbu Państwa, przyczyni się do obniżenia kosztów administracyjnych, względnie złagodzenia trudności budżetowych tych instytucyj.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 23 do 28 maja 1932 r.

— Okres sprawozdawczy cechowała tendencja dla walut dość spokojna, nie przynosząc większych odchyśleń w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego. Nieznaczne zwwyżki kursu uzyskały funty szterlingi, belgi i guldeny gdańskie, bez zmiany niemal pozostał kurs dolara, zniżkowały zaś franki francuskie i szwajcarskie, korony czeskosłowackie, liry włoskie oraz floreny holenderskie.

Zapotrzebowanie na dolary gotówkowe nie było zbyt wielkie; kurs ich wykazuje dość znaczne wahania: po osłabieniu w pierwszych dniach okresu następuje wzmocnienie, tak iż w rezultacie w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego zwwyżka wyniosła \$ 1 — do zł 8'87 za \$ 1. W obrotach prywatnych kurs dolara podniósł się do zł 8'8725 za \$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania walut uległa pewnemu zmniejszeniu, szczególnie silnemu w ostatnich dniach okresu sprawozdawczego.

	Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs w dn. 28/V
	w zł		
Dolar St. Zjedn.	\$ 1	8 90	8 899
" " " telegr.	\$ 1	8 904	8 903
Funty szterlingi	£ 1	33 00	32 84 32 95-32 92
Franki francuskie	100 fr.	35 14	35 13 35 13
Franki szwajcarskie	100 fr.	174 55	174 25 174 40
Belgi	100 blg.	125 00	125 00 —
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26 40	26 38 26 38
Liry włoskie	100 lir.	45 75	45 70 45 75
Floreny holenderskie	100 fl.	361 60	361 00 361 40
Guldeny gdańskie	100 guld.	174 95	174 95 —

Dział papierów lokacyjnych państwowych stał w okresie sprawozdawczym nadal pod znakiem tendencji słabej, co wiąże się z słabą tendencją tak na większości giełd europejskich, jak i nowojorskiej. Większość notowanych papierów wykazuje dalsze dość znaczne zniżki kursowe, a mianowicie: 3% Pożyczka Budowlana zł 0'50, 4% Pożyczka Dolarowa zł 1'50, 4% Pożyczka Inwestycyjna serje zł 1'25, 5% Pożyczka Konwersyjna 2'5%, 6% Pożyczka Dolarowa 3'75%, 7% Pożyczka Stabilizacyjna ponad 2'5% i 10% Pożyczka Kolejowa 2%. Nie wielką zwwyżkę uzyskała 4% Pożyczka Inwestycyjna sztuki (+ zł 0'75), kurs zaś listów zastawnych i obligacyj banków państwowych pozostał bez zmiany.

Zainteresowanie listami zastawnymi uległo w okresie sprawozdawczym silnemu zmniejszeniu, w związku zaś ze znaczniejszą podażą kursy kształtowały się zniżkowo, wykazując w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego znaczne różnice; dotyczy to szczególnie 8% L. Z. T-wa Kredytowego m. Warszawy, które obniżyły się o 5'5%, poza tem 4% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego straciły 3%, zaś 5% L. Z. T-wa Kredytowego m. Warszawy 2'5%. Listami zastawnymi prowincjonalnymi obracano minimalnie; notowano 8% L. Z. T-wa Kredytowego m. Kalisza oraz 5% L. Z. T-wa Kredytowego m. Łodzi po kursach odpowiednio o 2'25% i 1'5% niższych w porównaniu z ostatnimi notowaniami tych papierów z połowy kwietnia. Z listów zastawnych w walucie obcej notowano 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie 1928 r. — po kursie dotychczasowym, także zaś 8% L. Z. 1924 r., rzadko notowane na giełdzie, cenione były po kursie 59%.

Obligacjami komunalnymi nie interesowano się nadal zupełnie; sporadyczne notowania 6% Obligacji Polskiego Banku Komunalnego I, II, III i IV emisji utrzymały kursy dotychczasowe.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Kurs w dn. 28 V
	w zł			
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	33 00	31 50	31 50
4% " Dolarowa	\$ 5	46 25	44 50	44 50
4% " Inwestycyjna	zł w zł. 100	89 00	87 50	—
4% " " serje	zł w zł. 100	96 25	96 00	—
	w % nominalu			
5% " Konwersyjna	zł	37 25	35 00	—
5% " Konwers. Kol.	zł	—	—	—
6% " Dolarowa	\$	50 50	48 00	48 00
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	\$	55 00 ²⁾	41 75	44 75
	-41 75			
10% Pożyczka Kolejowa	fr. w zł.	101 00	99 00	—
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83 25	83 25	83 25
8% " " " "	zł w zł. 1927	94 00	94 00	94 00
7% " Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83 25	83 25	83 25
8% " " " "	zł w zł. 1924	94 00	94 00	94 00
7% Obl. Kom. " " "	zł w zł. 1927	83 25	83 25	83 25
8% " " " " "	zł w zł. 1924	94 00	94 00	94 00
8% " Bud. " " "	zł w zł. 1927	93 00	93 00	—
6% " Polskiego Banku Komunalnego I em.	zł w zł. 1924	72 00	72 00	72 00
8% Obl. Polskiego Banku Komunalnego II em.	zł	81 50	81 50	81 50
8% Obl. Polskiego Banku Komunalnego III em.	zł w zł. 1924	93 00	93 00	93 00
8% Obl. Polskiego Banku Komunalnego IV em.	zł w zł. 1927	93 00	93 00	93 00
4½% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł	33 50	31 50	31 50
	-32 00			
7% L. Z. T-wa Kred. Ziems. w Warszawie 1928 r.	\$ w zł.	55 00 ³⁾	53 00	—
8% L. Z. T-wa Kred. Ziems. w Warszawie 1924 r.	\$	59 00	59 00	—
4½% L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	zł	41 00	41 00	—
5% " " " " "	zł	44 00	44 00	—
8% " " " " "	zł	56 50 ⁴⁾	49 00	51 50
	-49 00			
	-49 50			
8% " " " " " Kalisza	zł	56 00	56 00	—
8% " " " " " Łodzi	zł	44 50	44 50	44 50

ZŁOTY ZAGRANICA

1932	Gdańsk ¹⁾	Berlin ¹⁾	Wiedeń ¹⁾	Paryż ¹⁾	Zurych ¹⁾
23/V	57 11—57 23	47 25—47 45	79 56—80 04	284 00	57 35
24 "	57 23—57 34	" "	79 46—79 94	—	57 45
25 "	57 14—57 26	" "	79 56—80 04	284 00	57 30
26/ "		\$ w i ę t o			
27/ "	57 18—57 30	47 25—47 45	79 56—80 04	284 00	57 35
28/ "	57 16—57 28	" "	—	—	"

1932	Londyn ²⁾	Praga ⁴⁾	New-York ¹⁾	Amsterdam ⁴⁾
23 V	32 75	377 80—379 80	—	—
24 "	"	377 70—379 70	—	—
25/ "	"	377 50—379 50	—	—
26/ "		\$ w i ę t o		
27/ "	32 75	377 10—379 10	—	—
28/ "	32 87	" "	—	—

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH⁶⁾

	9—14/V	16—21/V	23—28/V
	(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)		
New-York			
6% dolarowa			
1920	55—53—53½ (12.000)	53½—52—52 (6.000)	51—48—48 (21.000)
8% Dillon.			
1925	51 7/8—49 5/8—51 1/4 (110.000)	52—48 3/4—48 3/4 (98.000)	48—46 1/4—47 (108.000)

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

²⁾ Dotyczy odcinków po 100.

³⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

⁴⁾ Za zł 100.

⁵⁾ Za £ 1.

⁶⁾ Kursy — w %-ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju.

7% stabilizac. 1927	48½—46½—47½ (433.000)	48 ⁷ / ₈ —42½—42¾ (161.000)	44½—40 ⁷ / ₈ —40 ⁷ / ₈ (140.000)
7% Warszawy 1928	36—32½—34½ (90.000)	32½—31½—32 (38.000)	31—26½—26½ (78.000)
7% śląska 1928	½—31—33 (73.000)	34 ³ / ₄ —32—32½ (57.000)	33 ⁷ / ₈ —26½—27 (94.000)
London 7% stabilizac. 1927	60·49—58·49 —59·49	60·35—55·35 —56·35	57·24—53·24 —54·24
Zurych 7% stabilizac. 1927	47·00—46·00 —46·50	46·50—45·00 —45·00	—
Sztokholm 7% stabilizac. 1927	marzec 56½—54½ (18.000)		kwiecień 51½—47½ (3.000)
Paryż 7% stabilizac. 1927	—	62·51—61·33	61·64—48·60
Medjolan 7% włoska 1924	96·05—95·90 —96·00 (450)	95·70—94·95 —95·00 (1.100)	94·00—92·00—92·00 (820)

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 20 MAJA 1932 R. — Druga dekada maja — w przeciwieństwie do I dekady — nie przedstawiała się pod względem walutowym korzystnie, nastąpił bowiem odpływ walut z Banku. Rezerwy walutowe Banku w związku z tem obniżyły się z 189·6 miljn. do 174·0 miljn. Coprawda, Bank zakupił jednocześnie złota za 10·6 miljn. zagranicą, wymieniając właściwie skupione ostatnio w dużych ilościach banknoty dolarowe — tak, że faktyczny ubytek rezerw wyniósł tylko 4·9 miljn. Rezerwy walutowe, wchodzące w skład pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, obniżyły się o 16·7 miljn. (netto o 6·1 miljn.) do 55·3 miljn., rezerwy zaś, niezaliczone do pokrycia, wzrosły o 1·2 miljn. do 118·8 miljn.

W zapasie złota nastąpiło zwiększenie złota, znajdującego się zagranicą, dzięki wspomnianemu wyżej zakupowi za 10·6 miljn. (do 146·1 miljn.), oraz złota, znajdującego się w skarbcu, dzięki zwykłemu drobnemu skupowi, dokonywanemu przez oddziały Banku, o 0·06 miljn. do 408·8 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, w pierwszych 2 dekadach maja r. b. ilustruje następujące zestawienie (w tys. zł):

	30/IV	10/V	20/V
Złoto	574.314	544.228	554.857
Waluty i dewizy netto . . .	40.838	71.979	55.261
Razem:	615.152	616.207	610.118

W stosunku do sumy obiegu biletów Banku i natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 20/V 48·84%, gdy w dn. 10/V 48·38% i w dn. 30/IV 48·18% (statutowe minimum 40%). Pokrycie samem złotem wynosiło w dn. 20/V 44·24%, w dn. 10/V 42·73%, w dn. 30/IV 44·98% (statutowe minimum 30%). Przed rokiem pokrycie złotem wynosiło tylko 40·02%, lecz pokrycie złotem i walutami było o ok. 8 punktów większe od obecnego (56·93%).

Wzrost procentu pokrycia w dekadzie sprawozdawczej mimo spadku sumy pokrycia (t. j. rezerw) tłumaczy się jednoczesnym zmniejszeniem się sumy obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, mianowicie o 24·5 miljn. do 1.249·1 miljn. Właściwie niżkę wykazał tylko jeden składnik tej sumy — obieg banknotów — o 53·9 miljn. do 1.050·3 miljn., podczas gdy drugi składnik — natychmiast płatne zobowiązania — podniósł się o 29·4 miljn. do 198·8 miljn.

Wzrost zobowiązań w II dekadzie maja dotyczy w lwiej części lokat żyrowych, które podniosły się — jak zwykle w środku miesiąca — z 141·5 miljn. do 168·7 miljn., gdyż pozycja „różne rachunki” wykazała jednocześnie wyżkę tylko o 2·2 miljn. Z lokat żyrowych lokaty na rachunkach kas państwowych pozostały prawie niezmiennione (z 5·3 miljn.), wykazując w stosunku do stanu przed miesiącem niżkę o 1·2 miljn., a podniosły się tylko lokaty na pozostałych rachunkach, mianowicie z 136·1 miljn. do 163·4 miljn., przyczem nie osiągnęły one poziomu z przed miesiąca (z 165·4 miljn.), a w stosunku do poziomu z przed roku (z 202·7 miljn.) wykazały znaczną niżkę.

Spadek obiegu biletów Banku (normalny w II dekadzie), który wynosił ok. 5%, stanowił przedewszystkiem odpowiednik dopływu lokat na rachunki żyrowe, poza tem zaś pozostawał w związku z odpływem walut z Banku.

Kredyty Banku na stan obiegu w dekadzie sprawozdawczej wplywu nie wywarły, bo uległy minimalnym zmianom. Mianowicie, suma weksli krajowych w portfelu (suma kredytów dyskontowych wykryzstanych) zwiększyła się w II dekadzie maja o 0·6 miljn. do 615·0 miljn., suma zaś pożyczek zastawowych obniżyła się o 1·0 miljn. do 114·9 miljn. W stosunku do stanu przed miesiącem kredyty wykazują wyżkę: dyskontowe o 11·1 miljn., zastawowe o 2·1 miljn.; znacznie silniejszy wzrost kredytów w r. b. daje porównanie bilansu z dn. 20/V w r. b. i r. ub.: dyskontowych o 92·8 miljn., zastawowych o 43·7 miljn. Portfel weksli zagranicznych (głównie z eksportu) obniżył się w dekadzie sprawozdawczej o 5·3 miljn.

Z innych — poza kredytami — pozycjami bankowego pokrycia obiegu — zapas monet srebrnych i bilonu, przyjętych przez Bank na własność, wykazał w II dekadzie maja niewielki spadek (o 0·4 miljn.), natomiast zapas papierów procentowych własnych bardzo nieznacznie wzrósł (o 0·1 miljn.); dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał w dalszym ciągu wykorzystany tylko w połowie.

Całe bankowe pokrycie obiegu przedstawiało się następująco (w tys. zł):

	30/IV	10/V	20/V
Weksle	632.897	614.342	614.971
Weksle zagraniczne	97.607	96.909	61.640
Polskie monety srebrne i bilon	50.938	51.398	50.970
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	117.034	115.870	114.899
Papiery proc. własne	13.219	13.296	13.390
Dług Skarbu Państwa	50.000	50.000	50.000
Razem:	961.745	941.814	935.870

Obieg pieniędzy skarbowych, który już w I dekadzie maja silnie niżkował, w II dekadzie uległ dalszej poważnej niżce, prawie dorównywającej — odmiennie niż z reguły — tempem spadkowi obiegu biletów Banku. Suma ogólnego obiegu bilonu wynosiła w dn. 20/V r. b. 247·1 miljn. (w dn. 10/V 258·6 miljn. i w dn. 20/IV 244·9 miljn.), a mianowicie: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych — podlegających już tylko wymianie) w wys. 1·3 miljn. (w dn. 10/V 1·3 miljn.), 2) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. 172·2 miljn. (w dn. 10/V 180·6 miljn.), 3) obieg bilonu niklowego i brązowego w wys. 73·6 miljn. (w dn. 10/V 76·7 miljn.).

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

BUDŻET RZESZY NIEMIECKIEJ I KWESTJA BEZROBOCIA

Z POŚRÓD najważniejszych spraw, zajmujących dziś umysły w Niemczech, na pierwsze miejsce wysuwa się troska o budżet Rzeszy, który ma odegrać jakby rolę klucza zarówno do rozwiązania kwestji niesłychanie ciężkiej sytuacji finansowej kraju, jak i, otwarcie to powiedzmy, do utrzymania waluty. Wiadomo, że ubiegły okres budżetowy, kończący się z dniem 31/III r. b., wykazał znaczne osłabienie gospodarstwa. Pierwotnie prelimitowano RM 10.448 miljn. wpływów, ale już przed upływem kwartału przekonano się, że bez nowych źródeł dochodowych i nowych oszczędności niema mowy o osiągnięciu równowagi. Rozporządzenie doraźne z czerwca 1931 r., mające przynieść wiele ponad miliard RM wpływów, miało na celu zapewnić tę równowagę. Wielkie odciążenie budżetu, bo na ok. RM 14 miljard. przyniosło moratorium Hooverowskie. Mimo to wszystko jednak równowagi osiągnąć nie zdołano. Tymczasem zamknięcie rachunkowe wykazuje w budżecie zwyczajnym RM 8.896·7 miljn. wpływów, a RM 9.160 miljn. wydatków, w budżecie nadzwyczajnym RM 26·4 miljn. wpływów i RM 186·4 miljn. wydatków. Łączny niedobór wynosi zatem RM 423·5 miljn. Nie jest to wielka kwota, zwłaszcza w porównaniu z deficytami z czasów rządów Kanclerza Müllera, gospodarujących z pełnego. Ale inaczej sytuacja nam się przedstawi, jeżeli wyznik ten porównamy z pierwotnym prelimitarzem i uświadomimy sobie, że na mocy rozporządzenia doraźnego z dn. 8/XII 1931 r. pobrano już w marcu r. b. ratę podatku dochodowego, zapadającą dopiero w kwietniu. Tem bardziej, że otworzono nowe źródła dochodów, jak podatek kryzysowy, że podniesiono znacznie stawkę podatku obrotowego i t. p.

Z porównania poszczególnych pozycji dochodów faktycznych z prelimitowanymi okazuje się, że wszystkie dają niedobór. I tak, w dziale podatków bezpośrednich niedobór wynosi RM 72·2 miljn., w cłach — RM 55·8 miljn., w podatkach pośrednich — RM 257 miljn. Poza tem najpoważniejszą pozycją deficytową jest dochód z poczt — RM 47·6 miljn. niżej prelimitarza, co jest następstwem spadku obrotów oraz zniżki opłat, wprowadzonej grudniowem rozporządzeniem doraźnem. Charakterystyczną pozycję stanowi dochód Skarbu z bilonu — w kwocie RM 415·3 miljn., w prelimitarzu wcale nie figurujący.

Wydatki wynosiły wedle pierwotnego prelimitarza RM 10.615 miljn., a w ciągu roku zostały obniżone do RM 9.236 miljn., faktycznie zaś wydatkowano RM 9.160 miljn. (t. j. o RM 2.092 miljn. mniej aniżeli w poprzednim okresie budżetowym). Z wydatków prelimitowanych przekroczone zostały następujące ważniejsze pozycje: koszty bicia bilonu o RM 50 miljn., wydatki Min. Pracy Rzeszy o RM 35·9 miljn., Min. Wyżywienia Rzeszy o RM 52·5 miljn., wydatki ogólnej administracji skar-

bowej o RM 80·1 miljn. Ponadto zaś wydatki obejmują niepreliminowane pozycje: udział Rzeszy w Dresdner-Bank RM 90 miljn., udział w Akcept und Garantiebank RM 17 miljn., pomoc w aprowizacji dla ubogiej ludności RM 22 miljn. i t. d.

Po doliczeniu niedoborów z poprzedniego okresu budżetowego otrzymamy deficyt w budżecie zwyczajnym RM 874 miljn., w budżecie nadzwyczajnym RM 421·4 miljn., razem RM. 1.245·4 miljn.

Jaki będzie budżet na okres 1932/33 — tego jeszcze nie wiadomo nikomu, poza niewielu wtajemniczonymi. Projekt rządowy znajduje się jeszcze w obradach Reichsratu, ale ma być przedłożony Parlamentowi już w najbliższych tygodniach. Napewno wiadomo tylko tyle, z oświadczenia Kanclerza Brüninga, że nowy budżet ma być zrównoważony na poziomie RM 8·3 miljard. i że najważniejsza kwestja, a mianowicie sposób pokrycia wydatków na bezrobotnych, jest jeszcze nierozstrzygnięta. W zeszłym roku, jak wiadomo, ograniczono zgóry wydatki Skarbu Rzeszy na zasiłki kryzysowe do RM 420 miljn., co jednak nie przeszkodziło, że wydatkowano na ten cel RM 900 miljn., a ponadto RM 230 miljn. jako dopłaty dla gmin na bezrobotnych. (Ogólne obciążenie Rzeszy, krajów i gmin z tytułu bezrobocia wyniosło RM 3·3 miljard.). W r. b. nie może być już mowy o określaniu ryczałtowej dotacji ze strony Skarbu Rzeszy, najpierw dlatego, że ta taktyka zawiodła, a powtóre, że twarde stawianie sprawy wobec gmin jest już dzisiaj nieusprawiedliwione. Póki gminy miały jeszcze jakieś rezerwy i póki trzeba im było, choćby ze względów pedagogicznych, dać odczuć odpowiedzialność za rozrzućną gospodarkę w minionych latach, póty można było traktować je tak ostro, ale nie dziś, kiedy doprawdy olbrzymia większość gmin niemieckich nie jest w stanie skleić budżetu. Pomysł ściśle oznaczonej dotacji jest niezawodnie z wielu względów słuszny, ale nie do przeprowadzenia, choćby tylko z organizacyjnych względów, w kraju, gdzie pomoc dla bezrobotnych dzieli się między 3 czynniki: Skarb Rzeszy, Państwowy Zakład Ubezpieczeń i gminy. A przytem wzrost bezrobocia bije wszystkie rekordy. Przed rokiem liczono się z przeciętną 2·8 miljn. na cały okres budżetowy, dziś trzeba się liczyć co najmniej z 5½ miljn. Jedyną pociechą jest, że od tego czasu koszty utrzymania spadły o jakieś 12%. Mimo to jednak znalezienie pokrycia dla tego olbrzymiego ciężaru jest zadaniem niesłychanie trudnem.

Rozpatruje się podobno kwestję podniesienia opłat na bezrobotnych z 6½% do 8½%. Byłoby to pociągnięcie fatalne, bo dzisiaj każde dalsze obciążenie warsztatów zarobkujących odbiłoby się, ze złowrogą pewnością, na rozmiarach zatrudnienia, gdyż wielka ilość warsztatów przekroczyłaby wówczas granicę rentowności i musiała zamknąć się. Dalszem źródłem pokrycia, jakie wymieniają, miałyby być za-

wieszenie ubezpieczenia od bezrobocia. Dzięki temu możnaby rozciągnąć badanie konieczności zasiłków oraz stopniowanie ich wysokości także na ubezpieczonych, co dałoby oszczędność jakich RM 100 miljn. Taką samą kwotę możnaby osiągnąć przez obciążenie rent inwalidzkich odpowiednio do zniżki kosztów utrzymania. Wreszcie trzecią setkę milionów możnaby dostać z istniejących krajowych funduszy wyrównawczych. Za tego rodzaju operacją przemawia jeden tylko wzgląd, ten mianowicie, że zasada ubezpieczenia od bezrobocia okazała się w praktyce nie wystarczająca. Jednakowoż są momenty znacznie poważniejsze, które przeciw temu przemawiają. Ubezpieczeni płacili przez lata całe wkładki i mają cywilne uzasadnione prawo do korzystania z nich, a pozbawienie ich tej korzyści nosi charakter wywłaszczenia. Przytem za te swoje wkładki nabyli to moralnie cenne prawo, że przynajmniej przez szereg miesięcy nie są skazani na opiekę gminy. Czem innym jest za własne pieniądze dobrze nabyte prawo, a co innego dopraszanie się w gminie o zapomogę, której udzielenie ma poprzedzić stwierdzenie stanu majątkowego petenta. Zdaje się jednak, że te pociągnięcia są społecznie i moralnie zbyt przykre, by Rząd Rzeszy chciał je przeprowadzić. Jednym słowem każdy projekt ma tak poważne wady, że doprawdy trudno się domyśleć, jaką drogę Rząd wybierze.

Jest jednakowoż w Niemczech źródło, z którego możnaby pokryć znaczną część nadwyżki wydatków na bezrobotnych, przynajmniej paręset milionów, gdyby tylko umiano się do tego źródła dobrać. Ten źródłem są stezauryzowane od jakiegoś roku banknoty, których suma dosięgała niedawno jeszcze jednego miliarda, a dziś, po dwukrotnych zakupach świątecznych i po otworzeniu giełdy, wahać się może jeszcze między RM 700 a 800 miljn. O tę rezerwę finansową, ten prawdziwy „skarb” rozbijają się dotychczas wszystkie wysiłki i projekty. W ostatnich tygodniach rozstrząsa się nowy projekt, niezawodnie najpraktyczniejszy ze wszystkich, a mianowicie państwową pożyczkę premjową, której wpływy poszłyby na finansowanie robót publicznych, w konywanych przez bezrobotnych. Sprawa ta była przedmiotem narad gabinetu Rzeszy i niezawodnie wypłyne jeszcze równocześnie z przedłożeniem Parlamentowi nowego preliminarza budżetowego. Przypnie trzeba, że pomysł taki ma w sobie dużo słuszności psychologicznej. Nawet człowiek, przechowujący gotówkę w szufladzie czy w pończosze, w braku zaufania do banków, zdecydować się może na rozstanie się z tą gotówką, jeśli zaświeci mu możliwość wygranej. Taka jest już natura ludzka. Tylko jakaś podnieta tego rodzaju może wydobyć pieniądze z ukrycia. Oprocentowanie pożyczki nie może być wysokie, jeżeli premje mają być zachęcające, skądinąd zbyt niskie oprocentowanie wywoływałoby konieczność nadto silnego podkreślenia loteryjnego charakteru pożyczki. Jest obecnie mowa o 4—5%. W jaki sposób Rząd wybrnie z trudności, wyrażającej się z jednej strony pilną potrzebą pieniądza skutkiem coraz słabszego stanu wpływów zarobkowych, a z drugiej obawą o fiasko w razie zamało nęcących warunków — to okaże się w tych dniach. Podobno ilość premij o średniej wysokości ma być bardzo znaczna. Ponadto pożyczka ma obsługiwać przywileje podatkowe, jak ostatnie 2 pożyczki Skarbu Rzeszy z 1930 i 1931 r.

Suma pożyczki ma być nieograniczona. Pożyczka ma być wyłożona do subskrypcji długi czas, zapewne do jesieni. Rząd spodziewa się osiągnąć kilkaset milionów RM, może więcej. Tu jednakowoż przewidywania mogą być bardzo błędne. Ostatnia pożyczka kolejowa, wolna od podatku, dała rezultat zadowalający, bo blisko RM 250 miljn. Ale przy niej grała dużą rolę amnestja podatkowa, a ponadto, jak się zdaje, ściągnęła ta pożyczka z rynku wszystkie kapitały, nadające się do lokaty. Z dzisiejszych wykazów kas oszczędności i z bilansów bankowych widać, że ruch oszczędnościowy jest niestały i niezadowolający. Doświadczenie, zrobione z subskrypcją sanacyjnych akcji Deutsche-Disconto, nie wróży nic dobrego o chłonności rynku. Póki budżet Rzeszy nie zostanie zrównoważony i nie zniknie obawa emisji pieniądza na potrzeby skarbowe, póty pieniądze oszczędnościowe, a zapewne także i przechowywane po domach, nie będą miały dość odwagi do lokat. Ponadto zachodzi obawa, że jeśli Państwo — jakimś szczególnie skutecznymi sposobami — zdoła wyciągnąć sporo kapitału, to spadnie podaż tego kapitału na potrzeby gospodarstw prywatnych i nastąpi podrożenie kosztów produkcji.

Jak już wspomniano, nowa pożyczka, jeśli ma mieć powodzenie, musi dawać subskrybentom i dalszym jej posiadaczom odpowiednie zabezpieczenie wartości według obecnego parytetu złota, inaczej bowiem nie przełamie się pewnej nieufności, która zresztą i tak całkowicie nie zniknie.

Ponieważ nie można liczyć na szybki dopływ funduszy na subskrypcję pożyczki, a sprawa zmniejszenia bezrobocia nagli, choćby ze względów budżetowych, trzeba będzie zapewnić jakieś finansowanie robót w międzyczasie (Zwischenfinanzierung). Rzecz jasna, że ten obowiązek może przyjąć na siebie jeden tylko ośrodek rezerwy finansowej w Niemczech, t. j. Bank Rzeszy, który już mił oświadczyć gotowość lombardowania, wzgl. dyskontowania długów pożyczkowych. Jednak trudno sobie wyobrazić, by Bank Rzeszy, bez narażania waluty na niebezpieczeństwo inflacji, mógł zaizkować większą kwotę, aniżeli te, które już su skrybowano, a jeszcze nie wpłacono.

Celem, do którego pożyczka premjowa ma służyć, jest częściowe zwalczanie bezrobocia. Drog, prowadzących do tego jest wiele, na pierwszym miejscu wymienia się osadnictwo robotników na wsi, potem budowę dróg, przebudowę i remont domów, meljoracje i t. p. Oczywiście, staraniem Rządu musi być unikanie kolizji z prywatnym interesem zarobkowym i nowych zaburzeń na rynku pracy. Jest to możliwe, jeśli mniej będzie się uwagi zwracało na rentowność robót, i e na otwarcie nowych dziedzin zarobkowania, które inaczej leżałyby nietknięte, a zatem nie będzie się odbierać gospodarstwom tych zarobków, które już dzisiaj do nich płyną.

Akcja osadnicza ma na celu odciążenie społeczne i finansowe miast, a zarazem wzmocnienie politycznej odporności kresów przeciwko Polsce. Warunki jej obecne po części są lepsze niż dotychczas, gdyż, wobec spadku kosztów budowania, spadku cen ziemi i bydła, koszt jednej osady, wynoszący w poprzednich latach ok. RM 30.000, spadł obecnie do połowy. Przytem zrezygnowano z tak luksusowego wyposażania osadników, jak to było praktykowane dotychczas. Jednakowoż trudności polegają na tro-

skliwym i odpowiednim doborze osadników, gdyż doświadczenia z przenoszeniem robotników z ośrodków miejskich na rolę są bardzo nieszczególne. Ponadto tylko w razie znacznej poprawy sytuacji gospodarczej można przypuszczać, że osadnicy obejdują się bez dalszej pomocy kredytowej Państwa. Projektowanych jest stworzenie ok. 15.000 włościańskich osad, co oczywiście pociągnie za sobą rozbudowę dróg, zapotrzebowanie sprzętu rolniczego i maszyn, bydła i t. p., przez co efekt na rynku pracy jeszcze się pogłębi.

Z kół pracodawczych zwracają uwagę na kwestję wysokości płac zarobkowych za roboty publicznej, dokonywane w ramach omawianej akcji. Jeżeli robotnicy będą wynagradzani według płac taryfowych, to zło istniejące pogłębi się tylko, gdyż obecny poziom płac taryfowych nie jest gospodarczo usprawiedliwiony. To było błędem dotychczasowych przedsięwzięć Państwowego Zakładu Ubezpieczeń od Bezrobocia. Zamiast płac taryfowych powinno się dawać wynagrodzenie w wysokości zarobków dla bezrobotnych plus pewna premia za pracę. W ten sposób jakieś 40% sumy, przeznaczonej na płace, mogłoby pójść na zakupno materiału i o tyle bardziej ożywić rynek pracy.

Trudno doprawdy wypowiedzieć się co do szans i znaczenia gospodarczego tej pożyczki, której oficjalnych warunków jeszcze nawet nie znamy. Zdaje się, że pomysł sam jest trafny, jednak dobry rezultat finansowy i gospodarczy zależeć będzie od odpowiedniego zredagowania warunków. Chodzi o przyciągnięcie beczynnych pieniędzy, ale nie odciąganie kapitałów od innych lokat. Jeżeli pożyczka ma istotnie zmobilizować martwy pieniądz, a nie tylko przesunąć pieniądz gospodarczo efektywny od jednej lokaty ku drugiej, to nie może być zanadto rentowna. Kurs papierów o stałym oprocentowaniu wykazuje od czasów otwarcia giełdy w dn. 12 IV bardzo małą przeciętną zwyczaję, bo tylko 3%, podczas gdy kurs reprezentatywnych akcji wzrósł w tym czasie o 10%. Zbyt niskie oprocentowanie nowej pożyczki, albo też wyposażenie jej w zanadto wielkie przywileje podatkowe — mogłoby wyrzucić niepożądany wpływ na posiadaczy rent i spowodować zachwianie i tak już bardzo słabego rynku papierów rentowych. Amator gry losowej, posiadający gotówkę w domu, nie płaci od niej podatków, ani nie otrzymuje od niej procentów, a więc nie dba o przywileje podatkowe i stopę oprocentowania, tylko o premję.

W chwili, kiedy to piszemy, przychodzi wiadomość o dymisji gabinetu Brüninga, spowodowanej wyraźnym przechyleniem się sympatii Prezydenta Rzeszy na prawo. Z tą chwilą stajemy znowu wobec niewiadomej: czy prawica, która teraz dojdzie do rządu, a która już od 2 lat swoim zachowaniem powoduje ucieczkę kapitałów zagranicę i niepokój w kraju, zdoła uzyskać jakie fundusze w drodze pożyczki, nie uciekając się do przymusu.

Dla scharakteryzowania sytuacji gospodarczej Niemiec w maju dodajmy jeszcze parę liczb. Liczba bezrobotnych z 6.1 miljn. w połowie marca zmniejszyła się wprawdzie na 5.67 miljn. w połowie maja, ale ten spadek jest słabszy, aniżeli sezonowo powinien być. Oznacza to zatem pogorszenie koniunkturalne. Zatrudnienie robotników w wytwórczości dóbr produkcyjnych wynosi 35.3%, dóbr konsumpcyjnych — 50.1% zdolności wytwórczej zakładów. Rów-

nież drugorzędne symptomy, jak obrót towarów na kolejach (99.2, gdy przed rokiem 121.6) i zużycie prądu elektrycznego — wykazują ścieśnianie się działalności gospodarczej kraju. Ceny z wyjątkiem cen zbóż, zawisłych od zmniejszenia ich zapasu w kraju przy równoczesnym odcięciu celnem od rynku światowego, wykazują dalszy spadek: indeks cen hurtowych w 3-im tygodniu maja wynosił 97.3 (z końcem marca r. b. 99.3, przed rokiem 113.1). Wyraźną tendencję trwającego odwrotu koniunktury można stwierdzić po ruchu wskaźnika cen, czułych na koniunkturę (w 3-cim tygodniu maja 47.1, z końcem marca 50.5, przed rokiem 70.1). Wynikiem tych przejawów jest skurczenie obrotów handlowych, widoczne ze spadku wpływów z podatku obrotowego oraz ze spadku obrotów pocztowo-czekowych i żyrowych. Zbyt krajowy osłabł szczególnie w dziale towarów dla produkcji, gdyż wszelka działalność inwestycyjna redukuje się do minimum, ustępując konieczności utrzymania największego stopnia płynności. Stąd zapotrzebowanie inwestycyjne nie pokrywa dziś nawet bieżącego zużycia aparatu produkcyjnego. Zbyt towarów dla konsumpcji osłabł skutkiem skurczenia się dochodu społecznego, trzyma się jednakowoż nie najgorzej, na jakie 40% niżej maksimum koniunkturalnego. Eksport słabnie stale od jesieni r. ub., wobec kurczenia się siły kupna odbiorców niemieckiego towaru, zwyczaj celnych, reglamentacji dewiz, kontyngentowania importu i t. d. Z przeciętnej miesięcznej RM 1.124 miljn. w 1929 r. i RM 800 miljn. w 1931 r. spadł eksport do RM 517 miljn. miesięcznie w 1932 r. (w kwietniu r. b. RM 481 miljn.). Równocześnie spadł import z RM 1.121 miljn. w 1929 r. i RM 561 miljn. w 1931 r. do RM 418 miljn. miesięcznie w r. b. W kwietniu r. b. zaznacza się pewne wzmocnienie importu, które jednak raczej należy przypisać względem przejściowemu niż rosącemu zapotrzebowaniu, któreby świadczyło o tendencji wzmocnienia siły kupna w kraju. Saldo aktywne bilansu handlowego, wynoszące w II połowie 1931 r. RM 333 miljn. miesięcznie, spadło w r. b. do RM 104 miljn. miesięcznie (RM 54 miljn. w kwietniu). Wywołuje to zatrzwożenie o bilans dewiz, który dla utrzymania równowagi waluty wymaga co najmniej RM 150 miljn. nadwyżki wywozowej miesięcznie. Przewidywać można, że wobec wzmocnienia eksportu niemieckiego do Z.S.R.R. salda aktywne w maju r. b. będą większe. Zapas złota i dewiz, zaliczonych do pokrycia, wynosił dn. 14 V RM 991 miljn. (z czego RM 588 miljn. odliczyć należy na kredyty redyskontowe zagranicą). Pokrycie stale topnieje, równowaga bilansu dewiz już od roku osiągnąć się nie daje. Ogólny obieg not wynosił z końcem kwietnia RM 4.73 milj., ponadto zaś stale i silnie rosącemu obieg bilonu stanowił RM 1.47 milj. Z tego obiegu odlicza się ok. 700—800 miljn. na tezauryzację. Suma wkładów oszczędności z RM 11.165 miljn. w końcu kwietnia 1931 r. spadła do RM 9.950 miljn. z końcem marca r. b., obecnie jednak spadek się zatrzymał. Depozyty w bankach kredytowych zmniejszają się nadal. Obrót papierami o stałym oprocentowaniu wyniósł w ostatnim kwartale RM 61 miljn., gdy przed rokiem RM 923 miljn.

Można powiedzieć krótko, że od konferencji lozańskiej zależeć będzie, czy stworzone zostaną warunki odprężenia i uspokojenia politycznego na świecie i w Niemczech. Wprawdzie po ustępującym Kancel-

rze nie można było spodziewać się jakichś bardzo korzystnych rezultatów w Lozannie, ale obecna zmiana rządu wróży jeszcze gorzej. Znamienne jest, że czołowy organ ciężkiego przemysłu — „Deutsche Bergwerks-Zeitung” z Düsseldorfu — w artykule

wstępny omawia warunki, na jakich Niemcy mogłyby zbankrutować i, nie licząc reparacji, dochodzi do plajty na 35%.

W. H. H.

Berlin, dn. 30 maja 1932 r.

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEN POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

ZAGADNIENIE BAWELNY. — Najrozmaitsze fakty i objawy świadczą coraz wyraźniej o tem, że rok 1932 będzie okresem przełomowym w sytuacji światowego gospodarstwa bawełnianego, i zdaje się nie ulegać wątpliwości, że już najbliższe miesiące, a może nawet tygodnie powinnyby przynieść ważne decyzje. Według danych oficjalnych ze źródeł amerykańskich zbiory bawełny w największych ośrodkach produkcji przedstawiają się na poszczególne sezony następująco (w tys. bel):

Kraje	1929/30	1930/31	1931/32
Egipt . . .	1.768	1.661	1.329
Argentyna . . .	220	265	331
Brazylja . . .	550	493	600
Boliwia . . .	150	170	170
Chiny . . .	1.752	2.250	1.768
Kongo . . .	44	96	136
Korea-Ja- ponja . . .	131	154	136
Meksyk . . .	185	178	210
Indje			
Wschodnie	5.533	4.836	3.500
Persja . . .	120	79	190
Peru . . .	210	220	226
Z. S. R. R.	1.289	1.850	2.050
Sudan Bryt.	137	101	90
Turcja . . .	115	120	135
Uganda . . .	100	125	150
Stany Zje- dnoczone	15.585	13.932	16.693
Razem: . . .	27.889	26.530	27.704

W porównaniu z 1930/31 r. ilości zaoferowane wzrosły zaledwie o 4%, ale uwzględniwszy, że nadwyżki sezonowe wzrastały z roku na rok i na 1/VIII r. b. dojdą niewątpliwie do 13 miljn. bel. Już przed 2 lata stare zapasy w związku z polityką interwencyjną zostały zlikwidowane, ale pomyślnie urodzaje lat następných spowodowały dalszy ich wzrost. Wyłania się przeto sprawa zlikwidowania tych olbrzymich ilości bawełny. Nadwyżek tych nie pochłonie ujawniający się ostatnio wzrost zapotrzebowania. Radykalne pociągnięcie w postaci bardzo wydatnego ograniczenia powierzchni uprawy wydaje się niemożliwym. Czynnikiem, wpływającym na zmniejszenie powierzchni uprawy, staje się też sytuacja finansowa amerykańskich spółdzielni kredytowych, które nie są w możności finansować zbiorów w dotychczasowych rozmiarach. Zeszłoroczne krachy amerykańskich banków spółdzielczych ograniczyły do minimum tę działalność kredytową, która obecnie sprządza się wyłącznie do pomocy Rządu, udzielającego kredytów farmerom bardzo ostrożnie.

Tak przedstawia się sprawa bawełny zaoferowanej. Ale najbardziej ciekawe zjawiska powstały w dziedzinie zapotrzebowania na ten surowiec. Mamy tu na myśli olbrzymie przeobrażenia gospo-

darcze. dokonywane się w Azji. Na problemy te Europa, zaprzatnięta swemi sprawami, zbyt mało zwracała uwagi i dzisiaj stanęliśmy już wobec faktów dokonanych.

W okresie kryzysu gospodarczego (od 1929 r.), w którym światowe spożycie spadło w Europie o 20%, w Ameryce o 19%, w Afryce i Australji o 10% — w Azji wzrosło o przeszło 5%. Jeszcze bardziej wyraziście ten rozwój uwidatnia się na tle porównania ilości wrzecion bawełnianych. Tak więc w 1913 r. udział procentowy Azji w światowym stanie posiadania wrzecion wynosił 5,8%, Ameryki — 23,8%, Europy — 69,3%. W 1931 r. stan posiadania Azji wzrósł do 12,6%, Ameryki spadł do 23%, a Europy obniżył się do 63,3%. Najsilniej uwidatnia się ten postęp przy porównaniu stopnia wyzyskania posiadanych wrzecion, który w Europie wynosi 50%, w Ameryce 117%, a w Azji 275%. Wynika stąd, że podczas gdy w Europie zaledwie połowa wszystkich wrzecion jest czynna, w Ameryce wrzecion zatrudnionych są nieco wyżej w stosunku do pełnego uruchomienia, a w Azji natomiast wyzyskanie wrzecion jest prawie 3-krotne. Niezwykle niskie koszty produkcji daje niezwykle silną przewagę nad produkcją europejską, i dopiero ostatnio wojna japońsko-chińska powstrzymała ten rozwój, czego nie omieszkała najsilniej wykorzystać Anglia.

Omówione powyżej zjawiska świadczą o tem, iż zbliżamy się w bawełnie do momentu przełomowego. O ile bowiem zlikwidowana zostanie dotychczasowa krótkowzroczna polityka Stanów Zjedn., wówczas będzie można mówić o opanowaniu sytuacji. Kontynuowanie tej polityki będzie oznaczało wyraźne wkroczenie na drogę, prowadzącą do katastrofy.

MIĘDZYNARODOWA AKCJA W SPRAWIE CHMIELU.

— Podawaliśmy przed kilku tygodniami szczegółły zainicjowanej przez Czechosłowację międzynarodowej ankiety chmielarskiej, która miała na celu zbadanie położenia, w jakim znalazła się naskutek kryzysu produkcja chmielu — a przedewszystkiem stale kurczący się jego obrót. Obecnie Komitet Ekonomiczny Ligi Narodów ogłasza raport swej specjalnej delegacji, która wespół z rzeczoznawcami badała niejako urzędowo wspomniane powyżej zagadnienie. Badania te przeprowadzone zostały na podstawie szeregu raportów poszczególnych rzeczoznawców, a więc poza wspomnianym przez nas raportem P. Hanoska z uzupełnieniami Międzynarodowego Instytutu Rolniczego w Rzymie — raportów rzeczoznawców: belgijskiego, polskiego i czeskosłowackiego.

Sam raport delegacji Komitetu Ekonomicznego stwierdza w wstępie, iż wprawdzie sprawa chmielu gra, oczywiście, w kryn-

zysie międzynarodowym rolę drugorzędną, to jednak dla kilku krajów stanowi ona zagadnienie szczególnej wagi. Mianowicie — specjalnie w dziedzinie chmielu z roku na rok rozbieżność pomiędzy produkcją i spożyciem zaznacza się coraz bardziej.

Obszar uprawy chmielu w Europie spadł bardzo silnie po wojnie światowej (z 71 tys. ha w latach 1909 — 1913 na 33 tys. ha w 1919 r.). Wywołany spadkiem tym wzrost cen zachęcił wytwórców do powiększenia produkcji. Zaznaczyć jednak należy, iż inwestycje, konieczne dla produkcji chmielu, wymagają znacznych nakładów (w Niemczech, przykładowo, RM 5.000 na 1 ha), a poza tem zbiór daje dopiero rezultaty zadowalające po 3 latach produkcji. W ten sposób inwestycje w dziedzinie chmielarstwa uznać należy za nietylko znaczne, ale i wolno rentujące się. Jeśli jednak nastąpił mimo to w Europie tak silny wzrost produkcji chmielu, to powodem tego były właśnie owe wysoce korzystne ceny w pierwszych latach po wojnie. Z 33 tys. hektarów w 1919 r. powierzchnia uprawy chmielu w Europie wzrosła w 1926 r. do 49 tys. ha, w 1927 r. — do 55 tys., a w 1928 r. — do 60 tys. W Czechosłowacji w okresie 1919 — 1928 uległa ona podwojeniu, w Jugosławji z 3 tys. przed wojną spadła po wojnie do 1.000, poczem wzrosła do 10 tys. ha.

Oczywiście, musiało to wywołać nadprodukcję, spadek cen i kurczenie się obszaru uprawy, który w 1930 r. wynosił już tylko 46 tys. ha, w 1931 r. — 39 tys. ha. W Niemczech, Polsce i Czechosłowacji uprawa chmielu spadła o 1/3, w Belgji — o 2/3, we Francji o przeszło 1/2, w Jugosławji — 5-krotnie. Produkcja, która w 1929 r. osiągnęła swe maksimum — 585 tys. q (bez Z. S. R. R.), co przewyższało o jakieś 14% produkcję przedwojenną, spadła w 1931 r. do 315 tys. q.

Jednocześnie jednak spadło i spożycie. Z jednej strony zmodernizowanie browarów pociągnęło za sobą zmniejszenie zapotrzebowania chmielu w produkcji piwa, z drugiej — zmniejszyło się samo spożycie piwa. Dotyczy to krajów o największej konsumpcji. W Angji spożycie spadło od 1913 r. do 1929 r. o 42%, w Niemczech — o 14%, w Belgji — o 8%, w Czechosłowacji — o 5%. Jedna Francja spożycie swe powiększyła. Wogóle zaś przyjąć można, iż w latach 1926 — 1929 spożycie światowe piwa wynosiło ok 2/3 spożycia przedwojennego. Kryzys lat ostatnich wzmógł, rozumie się, ten spadek spożycia.

Naturalnym wynikiem nadprodukcji, połączonej ze zmniejszeniem się spożycia, są niesprzedane zapasy chmielu, które starczyłyby na 9 miesięcy, a w wypadku dalszego zmniejszenia się spożycia nawet na czas dłuższy. Wywołuje to naturalny odruch producentów, pragnących zrealizowania zbiorów swych za każdą cenę. To też spadek cen chmielu nie posiada —

jak mówi raport—precedensu. Przeciętne ceny z 1931 r. są o $\frac{2}{3}$ niższe od cen z 1913 r., a nie sięgają $\frac{1}{10}$ cen z 1926 r. Ceny te normalnie wynoszą $\frac{1}{2}$ lub nawet $\frac{1}{4}$ kosztów własnych producenta.

Raport stwierdza, iż w interesie samych spóżywców oraz dla utrzymania produkcji chmielarskiej, koniecznej dla fabrykacji piwa, należałoby aby producenci uzyskiwali mniej więcej rentowne ceny, zwłaszcza iż ilość chmielu w produkcji piwa (w Europie Środkowej—ok. 230 g na 1 hl) gra minimalną rolę w jego kosztach produkcji w porównaniu z innymi surowcami oraz kosztami dodatkowymi, które specjalnie w tej dziedzinie produkcji (płace, podatki i t. d.) są raczej wysokie.

Jakież są środki, któremi możnaby zaradzić kryzysowi w chmielarstwie?

Na pierwszym miejscu stawia raport kwestję porozumienia państw-producentów chmielu w zakresie koordynacji produkcji i przystosowania jej do spóżywania. W tym celu „bądź przez drogę ustawową, bądź przez środki organizacji zawodowej, bądź przez swobodną inicjatywę producentów—kraje produkujące winny przystosować się dla dokładnego badania uprawy chmielu i, w razie potrzeby, dla regulowania jej”. Na tej podstawie dopiero mogą powstać w przyszłości układy między państwowe, regulujące ceny.

Na drugim miejscu postawiona została przez raport kwestja „stocków”, co do których ogólna niemal opinia twierdzi, iż koniecznym warunkiem podniesienia cen jest usunięcie starych zapasów ze zbiorów 1930 r.

W dalszym ciągu raport proponuje zmniejszenie obszarów uprawy, zwłaszcza w tych krajach, gdzie zmniejszono ją jeszcze niedostatecznie.

Niezbędny dla przełamania depresji kontakt pomiędzy krajami produkującymi byłby, zdaniem raportu, ułatwiony przez stworzenie specjalnego Biura Międzynarodowego Chmielarskiego (Bureau International du Houblon), któreby w porozumieniu z Międzynarodowym Instytutem Rolniczym miało za zadanie studjowanie zagadnień z dziedziny produkcji i obrotu chmielem.

a.

BUDOWNICTWO OKRĘTOWE W I KWARTALE 1932 R. ¹⁾—Według statystyki Lloyd's Register na stocznjach światowych w dn. 31/III r. b. znajdowało się w budowie 268 jednostek o tonnażu powyżej 100 brt, liczących razem 1.297.963 brt.

W porównaniu ze stanem z dn. 31/XII r. ub. dalsze zmniejszenie się wynosi 13 jednostek o pojemności 125.832 t. Liczby te jednak nie dają pełnego obrazu zmniejszenia się zatrudnienia stoczni, ponieważ przy wielu budowanych statkach przerwano roboty na czas nieokreślony. Na samych tylko stocznjach W. Brytanji i Irlandji wstrzymano roboty przy 47% będącego na stocznjach tonnażu.

Sytuację w przemyśle budowy okrętów pogarsza jeszcze prawie zupełny brak nowych zamówień na okręty wojenne.

Na stocznjach poszczególnych krajów w końcu I kwartału r. b. znajdowało się w budowie: Belgja 3 statki—4.860 t, Brazylja 1 st.—125 t, Dominja Brytyj-

skie 5 st.—3.301 t, Gdańsk 2 st.—2.200 t, Danja 7 st.—24.265 t, Francja 17 st.—156.760 t, Niemcy 16 st.—103.885 t, W. Brytanja z Irlandja 104 st.—372.973 t, Holandia 21 st.—50.915 t, Włochy 16 st.—181.821 t, Japonja 20 st.—45.770 t, Litwa 2 st.—950 t, Norwegja 7 st.—10.880 t, Portugalia 1 st.—982 t, Hiszpanja 7 st.—33.272 t, Szwecja 19 st.—98.301 t, Stany Zjednoczone Am. 20 st.—206.703 t.

Wśród budowanych statków 6 parowców liczyło ponad 30 tys. t, 4 parowce i 4 motorowce od 15 do 30 tys. a 6 parowców i 24 motorowce od 8 do 15 tys. t.

W ciągu omawianego kwartału stocznie otrzymały nowych zamówień tylko na 80.258 t, w porównaniu do 225.480 t w poprzednim kwartale, w czem stocznie włoskie otrzymały zamówienia tylko na 1.650 t, a stocznie niemieckie zaledwie na 635 t.

Spuszczono na wodę 124.814 t w porównaniu do 301.678 t w poprzednim kwartale, przyczem na stocznjach francuskich spuszczono tylko 1 statek o pojemności 180 t.

S. K.

FRANCJA

EMISJA BONÓW SKARBOWYCH.—Budżet francuski na rok 1932/33 jest wprawdzie zrównoważony, ale nierealny i liczyć się trzeba z niedoborem na 1 kwietnia 1933 r. w wysokości 5—7 milj. franków. Co więcej, pozycja ok. 2 milj. fr. z tytułu niemieckich odszkodowań, wstawiona do budżetu, nie da w r. b. przychodu rzeczywistego. Rząd francuski będzie zatem zmuszony emitować w ciągu bież. roku budżetowego ok. 7 milj. fr. krótkoterminowych bonów skarbowych, z których 2 milj. zastąpią odszkodowania niemieckie, dalsze 2 milj. pokryją niedobór budżetu 1931/32, a 3 milj. zapewnią chwilową płynność gotówką Skarbu.

Wspomniane 3 milj. bonów zostały już emitowane w dn. 13/V r. b. W myśl postanowień Ministerstwa Finansów płatność ich może wahać się od 3 miesięcy do 1 roku, a opiewać winny—każdy—na sumę nie mniejszą niż $\frac{1}{2}$ miljn. fr. Oprocentowanie wynosi: dla bonów 3-miesięcznych—1 $\frac{3}{4}$ %, dla 3—4-miesięcznych—1 $\frac{7}{8}$ %, dla 4—6-miesięcznych—2%, dla 6—8-miesięcznych—2 $\frac{1}{8}$ %, dla bonów ponad 8 miesięcy wreszcie—2 $\frac{1}{2}$ %.

Emisja, rozumie się, została w tych warunkach pokryta przez banki bez zwracania się do publiczności.

Brak gotówki w Skarbie francuskim spowodowany został całym szeregiem przyczyn. U schyłku wysokiej konjunktury rachunek Skarbu w Banku Francuskim wykazywał powyżej 18 milj. fr. W dn. 6/V r. b. wynosił on tylko 74 milj. fr. Wydatki nadzwyczajne, uchwalone przez Parlament, pochłonęły ok. 8—9 milj., a 3 $\frac{1}{2}$ milj. musiał Skarb wypłacić Kasie Amortyzacyjnej z tytułu nadwyżek budżetowych w latach 1928 i 1929. Resztę pochłonęło pokrycie niedoborów budżetowych w ciągu 2 ostatnich lat, pożyczki dla obcych krajów i interwencje dla chwiejących się banków.

O wiele ważniejsze jest natomiast, iż nowa emisja bonów skarbowych zostanie bardzo szybko pochłonięta, o ile budżet będzie w dalszym ciągu zamykał się miesięcznymi niedoborami w wysokości 400—500 milj. fr. W ten sposób powięk-

szenie krótkoterminowego zadłużenia Francji, zadłużenia, którego redukcja była główną bodaj troską reformy pieniężnej Poincaré'ego, może rozwijać się w nieskończoność. Co więcej, okazuje się, że operacji pożyczkowej na rynku wewnętrznym nie sposób przy obecnych nastrojach niepewności przeprowadzić w formie długoterminowej. Przygotowywano wprawdzie na połowę maja emisję 3 $\frac{1}{2}$ milj. fr. bonów skarbowych na lat 30 w celu sfinansowania ostatniej transzy programu wielkich robót publicznych we Francji (outillage national), ale po sprawdzeniu nastrojów rynkowych stwierdzono, iż emisja taka nie miałaby powodzenia. Z konieczności więc poszło się na zadłużenie krótkoterminowe.

W rezultacie coraz więcej głosów odzywa się za przeprowadzeniem ostrej deflacji budżetowej, jako jedyne go sposobu odwrócenia poważnych kataklizmów, mogących wstrząsnąć finansami Francji. Ma to swe odbicie w politycznej rozgrywce, jaka przeprowadzana jest w tej chwili pomiędzy partją radykalną i partją socjalistyczną. Jeśli socjaliści nie wezmą udziału w Rządzie, to przedewszystkiem dlatego, iż program ich (tak, jak został ostatnio ustalony na kongresie partyjnym) powiększyłby jeszcze stronę wydatków w budżecie, uniemożliwiając wszelką sanację finansów i grożąc najpoważniejszymi konsekwencjami.

f.

NIEMCY

HANDEL ZAGRANICZNY W I KWARTALE 1932 R.—Rozwojowi handlu zagranicznego poświęca się w Niemczech dużo uwagi i śledzi się go z ogromnym zainteresowaniem, a to ze względu na położenie dewizowe. Niezwykle silne skurczenie się dodatniego salda bilansu handlowego wywołało obawę, że bilans ten w krótkim czasie może stać się pasywnym, co nie pozostanie bez wpływu na bilans dewiz i los marki niemieckiej. Przewiduje się, że przywóz wroźnie, choćby tylko tych surowców, które niezbędne są dla przeróbki na eksport, wywóz zaś najprawdopodobniej nie będzie mógł się utrzymać w dotychczasowej wysokości.

Handel zagraniczny Niemiec w I kwartale r. b. przedstawiał się następująco:

	1932		1931	
	miljn. RM	miljn. q	miljn. RM	miljn. q
Przywóz . . .	1.244	77	1.919	102
Wywóz . . .	1.606	108	2.402	138
Dodatnie saldo .	362	31	501	36

Przywóz w I kwartale r. b. wykazuje w porównaniu z I kwartałem 1931 r. spadek wartości o 35 $\frac{2}{3}$ %, wywóz zaś zmniejszył się o 33 $\frac{6}{10}$ %. Dodatnie dla Niemiec saldo bilansu handlowego zmniejszyło się o 27 $\frac{7}{10}$ %. Wągowo przywóz spadł o 28 $\frac{3}{10}$ %, wywóz zaś o prawie 26%. Spadek przywozu spowodowany jest nie tylko spadkiem siły kupna, lecz w dużej mierze stałem zmniejszaniem przydziału dewiz na cele importowe. Przyczyną spadku przywozu leżą również w zmniejszonej sile kupna zagranicy oraz w ograniczeniach przywozu.

Udział poszczególnych grup w/g przywozu przedstawia się następująco:

¹⁾ Dane za IV kwartał 1931 r. — p. „Polska Gospodarcza” Nr. 14/1932, str. 411.

	I kw. 1932		I kw. 1931	
	miljn. RM	%	miljn. RM	%
Zwierzęta żywe	7	0,6	18	0,9
Art. spożyw. i napoje	386	31,0	560	29,2
Surowce i półfabrykaty	640	51,4	1.003	52,3
Wyroby gotowe	211	17,0	338	17,6

Najsilniej spadł przywóz zwierząt żywych, gdyż o 61%, przywóz artykułów spożywczych i napojów zmniejszył się o 31%, surowców i półfabrykatów o 36%, a wyrobów gotowych o 38%.

Wywóz, uszeregowany w/g tego samego podziału, przedstawia się następująco:

	I kw. 1932		I kw. 1931	
	miljn. RM	%	miljn. RM	%
Zwierzęta żywe	5	0,4	10	0,4
Art. spożyw. i napoje	53	3,3	79	3,3
Surowce i półfabrykaty	291	18,1	502	20,7
Wyroby gotowe	1.257	78,2	1.829	75,6

Wywóz zwierząt żywych zmniejszył się o 50%, artykułów spożywczych i napojów o 33%, surowców i półfabrykatów o 42%, a wyrobów gotowych tylko o 31%.

Do najważniejszych dostawców należały następujące państwa (w miljn. RM): Stany Zjedn. 161, W. Brytania 84, Holandia 65, Z.S.R.R. 64, Francja 55, Chiny 46, Belgia 44, Indie Bryt. 43, Argentyna 42 i t. d. Najważniejszymi odbiorcami były: Z.S.R.R. 181, Holandia 167, W. Brytania 150, Francja 135, Szwajcaria 125, Stany Zjedn. 81, Belgia 80, Czechosłowacja 74 i t. d.

Handel z Polską (łącznie z Gdańskiem) był w/g statystyki niemieckiej w I kwartale 1932 r. dla Niemiec aktywny i przedstawiał się następująco (w tys. RM):

	Przywóz	Wywóz	Saldo na korzyść Niemiec
Polska	16.202	18.164	1.962
Gdańsk	4.266	6.179	1.913
Polski obszar celny	20.468	24.343	3.875

A B.

SZWAJCARJA

POLITYKA KONTYNGENTOWA. — Stale pogłębiający się kryzys gospodarczy w Szwajcarii, objawiający się przedewszystkiem w poważnym spadku eksportu, ogromnym wzroście deficytu bilansu handlowego i niepokojącym kurczeniu się aktywnego dotychczas zawsze salda bilansu płatniczego — zmusił Rząd szwajcarski do całego szeregu posunięć reglamentacyjnych, mających na celu z jednej strony charakter obronny przeciw nadmiernemu importowi (Niemcy), z drugiej strony — odwetowy w stosunku do państw, utrudniających w ten lub ów sposób przywóz towarów szwajcarskich (Bułgaria). W związku z powyższym Rząd szwajcarski otrzymał z końcem grudnia r. ub. od Parlamentu specjalne pełnomocnictwa w zakresie reglamentacji przywozu, z których dotychczas poważnie już skorzystał.

Obrona przez Rząd szwajcarski taktyka reglamentacyjna obejmuje zasadnicze trzy

rodzaje ograniczeń, a mianowicie kontyngenty „celne”, „stałe” i „weterynaryjne”.

T. z. „kontyngenty celne” polegają na stosowaniu maksymalnej stawki celnej przy przywozie do Szwajcarii towarów, na które kontyngenty importowe, rozdzielone pomiędzy poszczególne państwa, zostały wyczerpane. Wspomniane kontyngenty celne objęły ogółem 42 pozycje celne, przyczem w stosunku do Niemiec zastosowane one zostały w całości, do innych zaś państw tylko do niektórych towarów, np. w odniesieniu do Polski w 3 pozycjach, w stosunku do Czechosłowacji w 5 pozycjach. Celem otrzymania kontyngentów importowych po normalnym winny zainteresowane przywozem firmy szwajcarskie wnieść odpowiednio umotywowane podania do „Wydziału Importowego” (Sektion für Einfuhr) Związkowego Departamentu Gospodarki Krajowej, który badać je będzie indywidualnie, biorąc pod uwagę import danej firmy w latach ubiegłych.

System kontyngentów celnych zawiódł pokładane w nim nadzieje, gdyż szereg importerów szwajcarskich, mających kontrakty na dostawę towaru nieocłonego, musiało, mimo poważnych strat, przejąć towar, placąc cło maksymalne. Poza tem kontyngenty celne dotknęły poszczególne państwa w rozmaity sposób (z wyjątkiem Niemiec, do których zastosowano wszystkie 42 pozycje celne), przeto nie nastąpiło oczekiwane zmniejszenie importu, gdyż na miejsce państw, dotkniętych kontyngentami celnymi w danych pozycjach, wystąpiły jako dostawcy inne. Wprawdzie Rząd szwajcarski może każdej chwili rozszerzyć zaliczenie do kontyngentów celnych i na dalsze państwa, mimo to takie zarządzenia wpływają tylko niepokojąco na rynek wewnętrzny, zmieniają pochodzenie towarów, ale nie zmniejszają importu.

Wobec tego druga seria zakazów wzgl. ograniczeń importowych wprowadziła w przeciwnieństwie do kontyngentów celnych t. zw. „stałe kontyngenty”, polegające na tem, że Rząd szwajcarski ustalił dla niektórych towarów zgóry określone roczne kwoty importowe, dzieląc je następnie według otrzymanych rekompensat lub układów kontyngentowych pomiędzy poszczególne zainteresowane państwa. Zaliczone tu zostały następujące towary: jaja, śmietana, obuwie, fonografy i gramofony, aparaty elektryczne, celuloza, wyroby szklane, parasole, krawaty maszynowe do obróbki drzewa i t. p. W danym wypadku Polska praktycznie została dotknięta kontyngentowaniem przywozu jaj.

Trzecią formę reglamentacji importu stanowią kontyngenty „weterynaryjne”. Dotyczą one praktycznie w chwili obecnej importu bydła rzeźnego, koni, owiec, oraz wyrobów mięsnych, natomiast przywóz świń, mięsa, szynki w puszkach jest zupełnie zakazany.

Ostatnio jednak okazało się, że dotychczasowe ograniczenia przywozowe, wprowadzone przez Szwajcarię w celu ochrony deficytowego bilansu handlowego, nie okazały się skutecznymi. Istotni obroty handlowe w marcu zamknięte były saldem ujemnym dla Szwajcarii w wysokości 73 miljn. fr., czyli w stosunku rocznym deficyt wyniósłby 840 miljn. fr., zatem tyle samo, ile w 1931 r. Spadkowy eksport towarzyszą trudności przy egze-

kwowaniu szwajcarskich wierzytelności eksportowych w krajach, mających ograniczenia dewizowe. Okoliczności te wywołują obawy o stan bilansu płatniczego Szwajcarii, już i tak silnie dotkniętego w pozycjach dochodów z turystyki i lokat kapitałów zagranicą.

Powyzszy stan rzeczy zmusza Szwajcarię do odpowiedniego zreorganizowania wymiany handlowej i oparcia jej na systemie kompensacji. System jednak kompensacyjny zrealizowany może być jedynie wówczas, jeśli istnieje kontrola importu, pozwalająca na regulowanie przywozu stosownie do eksportu.

Pierwszą kontrolną instytucją przywozową w Szwajcarii była centrala importu masła „Butyra”, posiadająca monopol poniekąd w tym względzie. Ma ona działać regulująco na cenę masła na rynku krajowym przez odpowiednie zakupy zagranicą.

W dniu 6/V r. b. Rząd szwajcarski uchwalił ograniczenia przywozu na szereg towarów, w pierwszym rzędzie zboża i surowce. Nowymi restrykcjami dotknięte zostały wszystkie zboża wraz z kukurydzą, słód, cukier, kawa, węgiel, benzyna i benzol, nafta, gazoil, oleje mineralne i tytoń. Przywóz tych artykułów wynosił w r. ut. w sumie około 1/2 milj. fr. Jednocześnie przewidziane zostało scentralizowanie importu wyżej wymienionych produktów w specjalnych organizacjach kontrolnych importerów. Prace nad utworzeniem takich biur prowadzone być mają tak, aby zacząć one mogły funkcjonować z dniem 1 lipca r. b. Do tego też czasu importerzy nowoskontyngentowanych towarów otrzymywać będą pozwolenia na wwóz ilości dotychczasowych.

Przez ograniczenie i równoczesne kontrolowanie przywozu artykułów surowcowych, przywożonych w dużych ilościach na rynek tutejszy — Szwajcaria pragnie zagwarantować sobie możliwość uzyskania od dostawców kompensacji dla swego eksportu. W kołach rządowych przypuszczają, że dzięki nowym zarządzeniom eksport szwajcarski wzmocnie się znacznie i przez zastosowanie kompensacji wyrówna w znacznej mierze sumę około 500 miljn. fr., które Szwajcaria wydaje rocznie na zakup skontyngentowanych artykułów. Chodzą również pogłoski, że ograniczony będzie i scentralizowany przywóz jeszcze kilku innych towarów, między innymi drzewa.

W obecnej chwili przeprowadza lub przygotowuje Szwajcaria rokowania kontyngentowe i płatnościowe z następującymi państwami: Francja, Belgia i Holandia (rokowania kontyngentowe), Czechosłowacja, Austria, Bułgaria, Rumunia (rokowania kontyngentowo - płatnościowe), wreszcie Węgry, Lotwa, Grecja i Włochy (rokowania płatnościowe). Jeśli chodzi o Jugosławię i Bułgarię, która dotknięta została w wysokim stopniu kontyngentowaniem jaj, nastąpiło już w międzyczasie porozumienie. Szwajcaria otrzymała w Bułgarii poważną obniżkę cła na zęarki, przydział kontyngentów dla szeregu towarów szwajcarskich oraz inne ułatwienia; Bułgaria zaś otrzymała poważny kontyngent importowy na jaja (podobno zwiększony z 10 tys. q na 50 tys. q rocznie). Z Jugosławią w końcu ub. m. zawarty został normalny układ clearingowy.

Z. S. R. R

BILANS PŁATNICZY. — Profesor Prokopowicz, redaktor „*Biuletynu Ekonomicznego*”, wydawanego w Pradze, umieścić w tem piśmie artykuł o bilansie płatniczym Z. S. R. R., który ocenia krytycznie materiały, ogłaszane w tej sprawie w prasie sowieckiej.

Bardziej jeszcze niż w krajach kapitalistycznych główną podstawę bilansu płatniczego stanowi w Z. S. R. R. bilans handlowy. Otóż, autor kwestjonuje wiarygodność liczb, podawanych w oficjalnych statystykach sowieckich. Twierdzi on, że liczby, dotyczące przywozu, są mniejsze od rzeczywistych, gdyż Komisariat Handlu Zagranicznego uwzględnił w swych statystykach tylko cenę, płaconą za towary przez sowieckie przedstawicielstwo handlowe; tymczasem do tej sumy należałoby dodać wartość przewozu do granicy sowieckiej i koszty ubezpieczenia poza granicą sowiecką. Natomiast liczby, dotyczące wywozu, są przez oficjalną statystykę powiększone. Mianowicie, tylko część eksportowanych towarów jest sprzedawana po określonej zgóry cenie. Znaczna część jest wysyłana do dyspozycji sowieckich przedstawicieli handlowych, które dopiero na miejscu szukają dla nich zbytu. Organizacje eksportowe oznaczają ceny tych towarów przed sprzedażą, a więc nie są to ceny realne; są to ceny, po których organizacje pragnęłyby towar sprzedać; w rzeczywistości sprzedaż bywa dokonywana po cenach prawie zawsze niższych.

Przytem towary często leżą długo na składzie i psują się; opakowanie wobec braku dobrych materiałów — jest zwykle liche. Wszystko to wpływa na obniżenie ceny w sprzedaży.

Według Instytutu dla Spraw Rosyjskich przy Uniwersytecie w Birmingham bilans handlowy Z. S. R. R. przedstawia się, jak następuje (w miljn. rub.):

	Przywóz	Wywóz	Saldo
1924/25	795	534	— 261
1925/26	830	653	— 177
1926/27	795	740	— 55
1927/28	1.024	746	— 278
1928/29	929	846	— 83
1929/30	1.177	973	— 204
1930/31	1.151	845	— 306

Należy zaznaczyć, że rubel, w którym podawana est wartość przywozu i wywozu, jest specjalną jednostką, nieużywaną w innych okolicznościach; jest to „rubel dla zagranicy”, równający się ½ dolara. Właściwie więc obroty handlu zagranicznego są obliczane w dolarach. Dla zamaskowania tej zależności od waluty zagranicznej statystyka sowiecka zamienia dolary na specjalne ruble, nie istniejące w obrocie wewnętrznym. Bank Państwa nie sprzedaje publiczności waluty zagranicznej, wartość zaś dolara na czarnej giełdzie jest kilkanaście razy wyższa.

Pozostałe pozycje bilansu płatniczego w porównaniu z bilansem handlowym mają niewielkie znaczenie; w ostatnich 7 latach wynosiły one (w miljn. rub.):

	Strona czynna		Strona bierna		Saldo
	przekazy i doch. z ruchu turyst.	inne	płace inż. odsetki od cudzoż. poź. zagr.	inne	
1924/25	43	15	3	6	+ 41
1925/26	43	12	5	9	+ 15
1926/27	43	10	5	13	+ 10
1927/28	35	12	10	17	— 1
1928/29	32	12	15	25	— 2
1929/30	43	10	18	30	— 20
1930/31	55	10	38	35	— 38

A więc bilans płatniczy Z. S. R. R. ma stale nadwyżkę pisywów, którą pokrywa się przez: a) wywóz kruszcu i waluty za-

granicznej, b) dopływ krótkoterminowych kredytów zagranicznych (w miljn. rub.):

	Wywóz kruszcu	Wywóz waluty zagr.	Dopływ kredytów	Suma	Razem
1924/25	24	62	69	65	220
1925/26	72	15	62	13	162
1926/27	34	—33 ¹⁾	41	3	45
1927/28	155	—	120	4	279
1928/29	67	—27 ¹⁾	45	—	85
1929/30	8	—	210	6	224
1930/31	110	—	230	4	344

Jak wynika z powyższej tablicy, znaczna część deficytu bilansu handlowego i obrotów niewidzialnych znajduje pokrycie w dopływie zagranicznych kredytów krótkoterminowych. Dopływ tych kredytów ma tendencję raczej zwiększającą. A więc świat kapitalistyczny — mimo wrogiego stosunku do ustroju sowieckiego — nietylko nie stosuje względem Z. S. R. R. blokady finansowej, lecz przeciwnie — okazuje wydatną pomoc przy sprowadzaniu środków produkcji, bez której to pomocy plan pięcioletni nie mógłby być wykonany.

J. S.

NIEPOWODZENIE POLITYKI ROLNICZEJ. — O ile w dziedzinie produkcji przemysłowej gospodarka sowiecka wykazała się może niewątpliwie pewnymi, jakkolwiek częstokroć problematycznymi lub iluzorycznymi sukcesami, to natomiast niepodobna naogół doszukać się postępów w dziedzinie rolnictwa. Przemysłowa polityka kolektywizacji wydała ujemne rezultaty. Zasiwy i zbiory odżywały się niedbałe i zbyt późno. Inwentarz marnowany był masowo, maszyny rolnicze psuły się w niebываłych rozmiarach. Rezultatem tej gospodarki

były olbrzymie straty plonów, wahające się między 20% a 40%.

Wysoce znamienne jest, że podczas gdy powierzchnia zasiewów zbóż, pasz i t. d. wzrosła w Z. S. R. R. z 126 miljn. ha w 1930 r. do 135.5 miljn. ha w 1931 r., to równocześnie zbiory zmalały. W szczególności zbiory zbóż spadły z 87 miljn. t w 1930 r. do 78 miljn. t w 1931 r. Równocześnie znaczna część zboża zebranego była niemal niezdatna do wszelkiego użytku. Wobec tych niepomysłnych rezultatów plan zasiewów na rok bieżący został znacznie ograniczony.

O pogłębiającym się przesileniu w dziedzinie produkcji zbożowej świadczy fakt obniżenia przez Rząd sowiecki na wiosnę r. b. norm dostawy zboża ze strony rolnictwa. Jest to zupełnie zrozumiałe, jeżeli uwzględnimy, że przeciętne ilości nasion dla zasiewów wiosennych osiągały w najlepszym razie 70% normy przepisanej. Równocześnie park maszynowy jest niemal całkowicie zdemontowany. Z ok. 120 tys. traktorów, czynnych w r. ub. w rolnictwie sowieckim, już w jesieni ok. 100 tys. znajdowało się w stanie niezdatnym do użytku.

Odwrot władz sowieckich na froncie hodowlanym jest również niezmiernie charakterystyczny. Mianowicie, wskutek kolektywizacji żywego inwentarza chłopów świadomie niszczą bydło, i to zarówno w gospodarstwach indywidualnych, jak i w kolektywizowanych. Ilość inwentarza w Z. S. R. R. zmniejsza się w zastraszający sposób. I tak, podczas gdy ilość koni wynosiła w 1928 r. 32.836 tys. sztuk, a w 1929 r. — 34.282 tys. sztuk, to w 1930 r. spadła do 29.866 tys. szt. Ilość bydła rogatego, obniżyła się z 71.5 miljn. szt. w 1928 r. do 67 w 1929 r. i do 54 miljn. szt. w 1930 r. Pogłowienie świń obniżyło się z 26 miljn. szt. w 1928 r. do 20 miljn. szt. w 1929 r. i do 13.4 miljn. szt. w 1930 r. Niewątpliwie rok 1931 przyniósł znaczne dalsze zmniejszenie inwentarza. Spustoszenie wśród inwentarza żywego wywołało odwrot władz sowieckich na froncie hodowlanym, a mianowicie częściowe przywrócenie prywatnej własności bydła.

Największy chaos w gospodarce sowieckiej jednak wprowadziło usiłowanie przekształcenia chłopów w luźne brygady robotnicze, nieprzwiązane trwale do danej wsi, czy też kawalka ziemi, lecz przerzucane z miejsca na miejsce zależnie od potrzeb produkcji rolniczej. Członkowie takich brygad rolniczych zatracają, oczywiście, nietylko wszelkie zainteresowania w efekcie gospodarczym wykonywanej pracy, ale i specyficzne dla warstwy chłopskiej przywiązanie do ziemi i jej uprawy.

To też jeżeli w roku gospodarczym 1930/31 wywóz pszenicy z Z. S. R. R. wyniósł 11.188 tys. q, to w roku 1931/32 wyniósł jedynie 8.791 tys. q, a oczekiwać należy że wywóz z nowej kampanii zbożowej będzie znacznie zmniejszony. Przewidywania zbiorów zbóż jarych są pesymistyczne. Niepomysłne warunki klimatyczne, brak zboża na zasiew, oraz opóźnienie zasiewów nakazują spodziewać się w r. b. znacznego zmniejszenia wydajności zbożowej Z. S. R. R. Trudności, napotymane przez władze sowieckie na drodze kolektywizacji rolnictwa, zdają się wskazywać na konieczność, wobec której znajdują się te władze, zrewidowania swej polityki w stosunku do produkcji rolniczej przez zaogrodzenie kursu kolektywizacji, a to dla umożliwienia wygospo-

¹⁾ Pozycja ta oznacza skup waluty zagranicą na wydatki, które wewnątrz kraju mają być uskutečněne w walucie obcej.

darowania niezbędnych dla wzrastającej ludności Z. S. R. R. zasobów żywnościowych.

Dr. B. Rm.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

— Ogólny indeks produkcji przemysłowej W. Brytanji za I kwartał r. b. wykazał spadek z 97,1 w ostatnim kwartale r. ub. na 95,6. Wywołane to jest głównie spadkiem produkcji górniczej (o 2,7%) oraz maszynowej i budowy okrętów (o 11%). Natomiast produkcja włókiennicza wzrosła o 25%. W stosunku do I kwartału r. ub. indeks produkcji wzrósł nieznacznie.

— W wyniku podróży Premiera tureckiego do Moskwy Turcja otrzymała od Z. S. R. R. pożyczkę w kwocie \$ 8 miljn. Pożyczka ma charakter towarowy, w 25% złożą się na nią dostawy maszyn cukrowniczych, w 75% maszyny tkackie. Pożyczka jest bezprocentowa, amortyzowana w przeciągu 20 lat. Będzie to pierwsza większa dostawa zagraniczna maszyn produkcji sowieckiej.

— Między Danją a Francją dochodzi do skutku duża transakcja wymienna, a mianowicie Danja dostarczy za 1 miljn. koron produktów mięsnych wzamian za wina francuskie wartości 200 tys. kor. Nierówność sum równoważona jest luksusowym charakterem dostawy francuskiej.

— Utworzona w r. ub. komisja dla ożywienia niemiecko-holenderskich obrotów towarowych została zlikwidowana. Jej przewodniczący, b. Premier Dr. Colyn, wskazał jako przyczynę niemożność osiągnięcia jakichkolwiek rezultatów. Fakt ten rozpatrywać należy na tle stale rosnących tendencji do bojkotowania towarów niemieckich.

— Rokowania handlowe w łosko-sowieckie zostały przerwane. Przyczyna stały się sporne kwestje zabezpieczenia zobowiązań sowieckich oraz sprawa importu zbóż.

— W Rydze podjęte zostały pertraktacje handlowe łotewsko-estońskie, w których b. poważnie brana jest pod uwagę kwestja unji celnej. Sprawa ta jest uważana dziś za znacznie aktualniejszą niż przed paru laty.

— Toczące się rokowania francusko-tureckie o umowę kompen-

sacyjną zostały przerwane wobec stwierdzenia ze strony francuskiej, że ostatnie tureckie zarządzenia dewizowe uniemożliwiają wymianę towarów.

— Firmy duńskie, które na własny rachunek importowały w r. ub. i wcześniej, stały się naskutek zarządzeń dewizowych faktycznymi monopolistami importu. Wywołuje to sprzeciw ze strony licznych firm agenturowych.

— Rumuński Bank Narodowy zgodził się, aby zapotrzebowania na przydział dewiz mogły być zgłaszane również za pośrednictwem banków prywatnych. Uważane to jest za pierwszy krok ku decentralizacji gospodarki dewizowej.

— W myśl oświadczenia Eesti Banku przydział dewiz w każdym dniu uzależniony będzie od dopływu dewiz do banku w tym samym dniu. W praktyce oznaczać to będzie dalsze utrudnienie importu.

— We Włoszech planowane jest zastosowanie stanowczych kroków retorsyjnych wobec krajów, których polityka dewizowa utrudnia eksport włoski. W pierwszym rzędzie brane są pod uwagę stosunki z Niemcami. Istnieją podstawy prawne, pozwalające na wprowadzenie odnośnych zarządzeń w szybkim tempie.

— Projekt ustawy o retorsyjnej reglamentacji dewizowej, znajdujący się w Parlamencie holenderskim, uległ zmianom w tym kierunku, że Rząd będzie miał prawo nie tylko zawierania umów clearingowych, lecz również jednostronnego regulowania obrotów dewizowych z poszczególnymi krajami.

— Francuskie tow. kolejowe P. L. M. spłaciło przedterminowo swą pożyczkę amerykańską z 1922 r. W szeregu innych wypadków obserwuje się wykupywanie na wolnym rynku amerykańskim francuskich obligacji pożyczkowych.

— Prace nad wprowadzeniem w Unji Południowo-Afrykańskiej nowej waluty mają być odłożone do przyszłego roku. Jedną z przyczyn jest przewidywanie, że Konferencja Imperjalna w Ottawie poweźmie m. in. decyzje, dotyczące waluty imperjalnej.

— W Czechosłowacji mają być wycofane banknoty 10- i 20-koronowe i zastąpione bilonem srebrnym, na czas przejściowy zaś mają być te bank-

noty uznane za pieniądź zdawkowy. W ten sposób obieg banknotów formalnie zmniejszy się o 520 miljn. kor., ich pokrycie wzrośnie z dzisiejszych 40,3% na 45%.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH.— Ceny w okresie od 16 do 31 maja r. b. kształtowały się następująco (w \$ za kwintal):

	16-22/V	23-31/V	+ wzrost - zmniejszenie
Pszenica:			
Berlin . . .	6'54	6'40	- 2'0
Praga . . .	4'48	4'43	- 1'1
Chicago . . .	2'13	2'20	+ 3'2
Buenos Aires	2'90	2'91	+ 0'3
Liverpool . .	2'30	2'42	+ 5'2
Wiedeń . . .	4'98	4'98½	+ 0'1
Hamburg . . .	2'55	2'55	—

	Żyto:		
Berlin . . .	4'84½	4'69½	- 2'9
Praga . . .	4'13½	4'01	- 2'8
Chicago . . .	1'51	1'49	- 1'3
Wiedeń . . .	4'64½	4'65½	+ 0'6
Hamburg . . .	2'11	2'11	—

	Owies:		
Berlin . . .	3'97	3'86½	- 2'4
Praga . . .	3'01	2'92	- 2'9
Chicago . . .	1'72	1'65	- 4'0
Buenos Aires	2'40	2'40	—
Liverpool . .	3'05	3'05	—
Wiedeń . . .	3'79	3'72	- 0'4
Hamburg . . .	1'86	1'85	- 0'5

	Jęczmień browarowy:		
Berlin . . .	4'51	4'51	—
Praga . . .	2'99½	2'99½	—
Chicago . . .	1'78	1'81	+ 1'6
Wiedeń . . .	4'77½	4'77½	—
Hamburg . . .	2'36½	2'23½	- 5'6

	Jęczmień zwykły:		
Berlin . . .	4'32	4'29	- 0'5

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 412-66 (Red.), 412-73 i 335-35 (Adm.), 11-92-68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie— z 15, półrocznie — z 30, rocznie — z 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — z 25, półrocznie — z 50, rocznie — z 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki z 1200; II i III str. okł.— z 900; ½ str. okł.— z 500; str. zwyczaj.: 1 str.— z 600, ½ str.—350, ¼ str.— z 200, 1/8 str.— z 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str.— z 200, ½ str.— z 110, 1/3 str.— z 80, ¼ str.— z 70, 1/8 str.— z 55, 1/16 str.— z 40, 1/32 str.— z 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Sekretarz Redakcji: **BOHDAN WITWICKI**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIBYSZTOR

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

PRZEMYSŁ OLEJARSKI W GDYNI

W CHWILI powstania Państwa polskiego na całym terenie Rzeczypospolitej nie było większych zakładów przemysłu przetwórczo-tłuszczowego, a przemysł ten reprezentowany był przez liczne drobne wytwórnie, rozsiane po całym kraju. Dzięki inicjatywie prywatnej, popartej reszta bardzo uczynnie przez władze rządowe w drodze uregulowania stawek celnych, kolejowych i innych, przemysł przetwórczo-tłuszczowy przystąpił do organizowania się na większą skalę przy zastosowaniu nowoczesniejszych metod produkcji. Powstało kilka większych zakładów przemysłowych, zrjonalizowano w pewnym stopniu produkcję, przez co również podniesiono bardzo znacznie gatunkowość wszelkich produktów tłuszczowych. Stopniowo rozbudowywane były poszczególne działy, tak, że obecnie na terenie Rzeczypospolitej mamy już dość dobrze zorganizowane wszystkie działy, wchodzące w zakres produkcji tłuszczowej, a więc: dział tłuszczów i olejów jadalnych, mydlarski, glicerynowy, tłuszczów technicznych i apretur i t. p.

Produkcja przemysłu przetwórczo-tłuszczowego w przeważającej mierze opiera się na surowcu tłuszczowym importowanemu, gdyż krajowa produkcja tłuszczów technicznych, zarówno zwierzęcych jak i roślinnych, jest minimalna i na potrzeby przemysłu przetwórczo-tłuszczowego w żadnym razie nie wystarcza. To też obserwujemy od początku istnienia państwa polskiego dość znaczny import tłuszczów, zarówno zwierzęcych jak i roślinnych. Przywóz za ostatnie 3 lata wynosi:

	1929		1930		1931	
	tonn	milj. zł	tonn	milj. zł	tonn	milj. zł
Tłuszcze zwierzęce	17.874	28.452	15.927	23.035	12.430	15.403
Tłuszcze i oleje roślinne . . .	50.306	72.768	42.264	56.480	34.812	34.662

Badając dane Urzędu Statystycznego, stwierdzamy, że w przywozie tym w 70% partycypują Niemcy. O ile chodzi o tłuszcze zwierzęce, to Niemcy występują tutaj jedynie w charakterze pośrednika, gdyż lwia część importowanych do Polski tłuszczów zwierzęcych jest pochodzenia zamorskiego (łój z Południowej Ameryki, względnie państw skandynawskich — tran utwardzony). Natomiast tłuszcze i oleje roślinne, importowane bezpośrednio z Niemiec, są wytwarzane przez przemysł olejarski w Niemczech, który — jak wiadomo — pod koniec wieku ub. zorganizowany został na szerszą skalę z tą myślą, że wytworami swojemi, a więc surowcami tłuszczami i olejami roślinnymi zaopatrywać będzie państwa kontynentalne.

Zbyteczne jest wyjaśnianie, że uzależnianie polskiego przemysłu przetwórczo-tłuszczowego od niemieckich dostaw surowców jest niepożądane i należałoby poczynić wszelkie wysiłki, ażeby zorganizować w Polsce własną wytwórczość tłuszczów i olejów roślinnych z nasion egzotycznych i zamorskich.

To też w związku z rozbudową Gdyni przy rozważaniach tematu, jakie przemysły należałoby w Gdyni zorganizować, w pierwszym rzędzie nasuwa się myśl zorganizowania przemysłu olejarskiego, który stanowiłby źródło surowców dla polskiego przemysłu przetwórczo-tłuszczowego. Równoległe z temi rozważaniami w sferach rządowych, przejawiała się prywatna inicjatywa, zmierzająca do stworzenia w Gdyni zakładu olejarskiego na szerszą skalę.

Pod koniec 1929 r. Rząd wydzierżawił prywatnemu przedsiębiorstwu teren obok łuszczałni przy Nabrzeżu Indyjskim dla celów budowy olejarni. Powstała Gdyńska Olejarnia, S. A., w której zainteresowane były w przeważającej mierze kapitały holenderskie. W 1930 r. wybudowany został wielki magazyn zbożowy o pojemności 6.000 t i budynek fabryczny, w którym zainstalowano olejarnię (na przerób nasion oleistych

drobno-ziarnistych) o zdolności przetwórczej 12 — 14.000 t nasion oleistych rocznie. Olejarnia uruchomiona była w marcu 1931 r. Niestety, z powodu złej konjunktury olejarnia nie była należycie wyzyskana, była też zaledwie częściowo uruchomiona.

W międzyczasie najpoważniejsze zakłady przemysłu przetwórczo-tłuszczowego w Polsce, a mianowicie firma „Przemysł Tłuszczowy Schicht-Lever”, S. A., w której, jak wiadomo, reprezentowane są kapitały koncernu tłuszczowego Unilever Limited w Londynie, zdołała zainteresować Gdynią swój macierzysty zakład w Londynie. Unilever zwróciło się do Rządu o wydzierżawienie terenu w porcie na cele budowy zakładu olejarskiego. Ministerstwo Przemysłu i Handlu bardzo przychylnie odniosło się do tej inicjatywy, pragnęło jednak uprzedniego uzgodnienia działalności z już istniejącą firmą Gdyńska Olejarnia, S. A.

Naskutek tego Unilever przeprowadziło pertraktacje z właścicielami Gdyńskiej Olejarni, S. A., które doprowadziły do całkowitego uzgodnienia. Na mocy zawartej umowy Unilever przystępuje do rozbudowy zakładu olejarskiego. W związku z tem Gdyńska Olejarnia, S. A., zostaje zlikwidowana, a na jej miejsce stworzona została nowa spółka akcyjna pod firmą: Zakłady Przemysłu Tłuszczowego i Olejarskiego „Union”, S. A. (w angielskim brzmieniu: „Union” Fat & Oil Works Limited”) z kapitałem zakładowym zł 7 miljn. Spółka ta przejęła zakład przemysłowy, należący do Gdyńskiej Olejarni, S. A., w formie aportu rzeczowego.

Jak nas informują, roboty przy rozbudowie zakładu są w całej pełni: wznoszone są nowe budowle, instalowane są liczne maszyny, przeznaczone do przerobu nasion oleistych grubo-ziarnistych. Roboty idą w przyspieszonym tempie, tak, że najprawdopodobniej w końcu czerwca bardzo znacznie rozszerzony zakład przemysłowy zostanie uruchomiony.

Dla stosunków gdyńskich jest to bardzo pocieszający objaw — od chwili przejęcia zakładu olejarskiego przez Unilever, a więc od marca r. b., znalazło zatrudnienie około 500 robotników i kilkunastu pracowników umysłowych. Niezależnie od tego fakt inwestowania większych kapitałów przez światowy koncern Unilever ma dla Gdyni wielkie znaczenie propagandowe. Z chwilą uruchomienia zakładu olejarskiego, do Gdyni nadchodzić będą bardzo poważne ilości nasion oleistych z krajów egzotycznych i zamorskich, co umożliwi nawiązanie bezpośredniej komunikacji Gdyni z portami indyjskimi i lewanatyńskimi.

Należy przypuszczać, że Unilever rozbuduje zakład olejarski do takich rozmiarów, aby możliwe było pokrycie całkowitego zapotrzebowania polskiego przemysłu przetwórczo-tłuszczowego na tłuszcze i oleje roślinne egzotyczne i zamorskie. Nie wątpimy, że Gdynia, dzięki istnieniu nowoczesnego wielkiego zakładu olejarskiego, stanie się w przyszłości ośrodkiem surowców tłuszczowych i roślinnych nie tylko dla Polski, lecz również dla krajów bałtyckich. Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że zakład olejarski w Gdyni mógłby w korzystnych warunkach z powodzeniem wytrzymać konkurencję zakładów olejarskich niemieckich. W ciągu roku ubiegłego większość makuchów była wyeksportowana do Danii, Szwecji i Finlandji.

Należałoby bezwzględnie dążyć do tego, ażeby przemysł olejarski w Gdyni mógł zasięg swej działalności rozszerzyć i na państwa skandynawskie i bałtyckie, a w przyszłości stać się giełdą surowców tłuszczowych i olejarskich dla tych krajów.

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Zjednoczone Fabryki Portland-Cementu „FIRLEY” S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że — stosownie do §§ 13 i 15 Statutu Spółki — zwołuje się w Warszawie, w lokalu Firmy „Wspólnota Interesów Cementowych”, przy ul. Czackiego 14, II p.

NADZWYCZAJNE ZGROMADZENIE WALNE

na dz. 18 czerwca 1932 r., w sobotę, o godz. 6 po poł.

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie protokołu ostatniego Nadzwyczajnego Zgromadzenia Walnego, odbytego w dn. 16 stycznia 1932 r.;
- 3) Zmiany uchwał, powziętych na Walnym Zgromadzeniu z dn. 16 stycznia 1932 r. co do punktów 6, 8 i 9 porządku dziennego, a mianowicie: odroczenie — na czas, według uznania Zarządu — wykonania uchwał o zmniejszeniu kapitału akcyjnego Spółki i podwyższeniu go do pierwotnej wysokości. Upoważnienie dla Zarządu do udzielenia nieodwołalnej opcji osobom trzecim na objęcie przez nie ewentualnej nowej emisji akcji Spółki w wysokości nomin. zł 15,000.000.00;
- 4) Wybory władz Spółki;
- 5) Wolne wnioski.

W myśl § 19 Statutu, PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu Walnym, winni conajmniej na siedem dni przed terminem tego Zgromadzenia złożyć w Zarządzie (ul. Czackiego 14 m. 7) w godzinach od 11 do 1 swoje akcje lub świadectwa tymczasowe, względnie świadectwa zastawowe lub depozytowe polskich instytucji kredytowych lub prywatnych, działających na mocy statutów, przez Rząd zatwierdzonych, lub w Banque des Colonies, Bruksela, 52. rue Royale. W świadectwach tych winny być wymienione: ogólna suma nominalnej wartości i numery akcji względnie świadectw tymczasowych, oraz wyraźnie zaznaczone, że akcje te względnie świadectwa tymczasowe nie będą wydane właścicielom, ani też sprzedane przed ukończeniem Zgromadzenia Walnego.

Zarząd firmy

Browar i Słodownia w Włocławku, S. A.

zawiadamia, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 15 czerwca 1932 r. o godz. 10 rano w Włocławku, przy ul. Łęskiej Nr. 28 przy następującym porządku dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu ostatniego zebrania; 3) Sprawozdanie Zarządu; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 5) Upoważnienie Zarządu do obciążenia hipotecznego nieruchomości, należących do Spółki; 6) Zatwierdzenie bilansu, r-ku strat i zysków i projektu spisanja strat; 7) Zatwierdzenie budżetu na 1932 r.; 8) Ustalenie wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 9) Wybór jednego członka Zarządu; 10) Wybór Komisji Rewizyjnej; 11) Wolne wnioski.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Pruszkowskiej Fabryki Ultramaryny Sommer i Nower, S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszy, iż w dn. 9 czerwca r. b. o godz. 18 w kancelarji adw. Kuratowskiego, przy ul. Trębackiej 10 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1931 i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 2) Zatwierdzenie budżetu na 1932 r.; 3) Wybór członków Zarządu; 4) Określenie wynagrodzenia Zarządu; 5) Wolne wnioski.

ZARZĄD

Zakładów Włókienniczych KAROL T. BUHLE w Łodzi S. A.

niniejszem podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 15 czerwca r. b. o godz. 5 po poł. w biurze Zarządu Spółki w Łodzi, przy ul. H. Potecznej Nr. 7/9, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 2) Podział czynności pomiędzy członkami Rady;
- 3) Udzielenie gwarancji za zobowiązania Spółki, wypływające z aktów notarialnych, zeznanych przed Notariuszem K. Rossmannem w dn. 16 kwietnia 1932 r. za Nr. rep. 1472 i w dn. 23 kwietnia 1932 r. za Nr. rep. 1520.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć swoje akcje w biurze Spółki.

Niniejszym zawiadamiamy, że w dn. 25 czerwca 1932 r. o godz. 6 po poł. odbędzie się w lokalu S. A. Towarzystwa Ubezpieczeń „Przyszłość” w Warszawie przy ul. Królewskiej Nr. 35

XII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

S. A. Towarzystwa Ubezpieczeń „Przyszłość”

W WARSZAWIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie wybór przewodniczącego i skrutatorów; 2) Sprawozdanie Rady Zarządzającej i Dyrekcji z działalności i sprawozdanie rachunkowe za 1931 r.; 3) Zatwierdzenie załącznika rachunkowego za 1931 r.; 4) Zatwierdzenie poprawek w brzmieniu nowego statutu, zarządzonych przez państwową władzę nadzorczą; 5) Ustalenie ilości członków i wybór członków Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 6) Przeszacowanie wartości nieruchomości Spółki; 7) Wnioski i zapytania.

Prawo do głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają akcjonariusze którzy najpóźniej na 8 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą swoje akcje w Dyrekcji Spółki.

Dodatkowe sprawy na porządek dzienny mogą być zgłoszone najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Poprzednio ogłoszone terminy odbycia Walnego Zgromadzenia w dn. 31 maja 1932 r. względnie 18 czerwca 1932 r. zostają niniejszem odwołane

Rada Zarządzająca

Zarząd Spółki Akcyjnej

Żbikowskie Zakłady Stalowe „Hossyb”, S. A.

zawiadamia w myśl § 21 Statutu Spółki, że dn. 21 czerwca 1932 r. o godz. 18 w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Jerozolimskiej Nr. 45, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok 1931; 3) Zatwierdzenie Bilansu i Rachunku Strat i Zysków za rok 1931, oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Wybory Członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Potwierdzenie uprawnień Zarządu; 6) Zatwierdzenie aktu dzierżawy fabryki; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni w myśl § 26 Statutu Spółki złożyć swe akcje lub dowody ich posiadania Zarządowi najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI AKCYJNEJ
„Instytut dla Curioterapij Zakład dla Leczenia Radium”
W KRAKOWIE, S. A.

odbędzie się w dn. 26 czerwca r. b. o godz. 11 przed poł. w kancelarii P. mec. dr. Juliana Gerilera, w Krakowie, ul. św. Marka 21, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej i wnioski co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 2) Wniosek w sprawie likwidacji spółki, w myśl Rozp. Prez. Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383);
- 3) Wybór likwidatorów i ustanowienie ich wynagrodzenia;
- 4) Wybór Komisji Rewizyjnej.

Prof. Kaczmierz Majewski
Prezes Rady Nadzorczej

Akcjonariusz, chcący brać udział w Walnym Zgromadzeniu osobiście lub przez pełnomocnika, winien na 8 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć w Kasie Spółki posiadane akcje, względnie i pełnomocnictwa.

Z A R Z A D

Przedzalni Bawelny „Teodor Steigert”, S. A.

Zgodnie z art. 122 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o Prawie o spółkach akcyjnych oraz nowelą do tegoż artykułu z dn. 3 grudnia 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 664), niniejszym podaje do wiadomości wierzycieli Spółki, że uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 27 kwietnia 1932 r.

KAPITAŁ AKCYJNY SPÓŁKI

wynoszący zł 3,450.000.

OBNIŻONY ZOSTAŁ

do sumy zł 2,400.000.

Ewentualne sprzeciwy wierzycieli należy zgłaszać do Zarządu Spółki, mającego swą siedzibę w Łodzi, przy ul. Młynowej 37, do dn. 15 października r. b.

Z A R Z A D

Towarzystwa Przemysłowego „Kabel”, S. A.

zawiadamia, że w dn. 28 czerwca 1932 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w lokalu Towarzystwa w Warszawie, przy ul. Mazowieckiej Nr. 4

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku strat i zysków za 1931 r., decyzja odnośnie pokrycia straty bilansowej i udzielenia absolutorjum Radzie Nadzorczej i Zarządowi; 3) Wybory do Rady Nadzorczej oraz ustalenie funkcji i wysokości wynagrodzenia Rady Nadzorczej; 4) Ustalenie pisma, przeznaczonego dla ogłoszeń Spółki; 5) Wolne wnioski.

Stosownie do § 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych, Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są na 7 dni przed terminem Zgromadzenia przedstawić akcje względnie świadectwa depozytowe w biurze Spółki, ul. Mazowiecka Nr. 4.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Fabryka Aparatów Elektrycznych, K. Szpotkański i S-ka”, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 30 kwietnia r. b. celem pokrycia strat zmniejsza się kapitał zakładowy Spółki o 34, t. j. do sumy zł 62.500.00, podzielonych na 625 akcji po zł 100 przez zamianę 4 akcji dotychczasowych na 1 akcję. Jednocześnie uzupełnia się kapitał zakładowy do zł 250.000.00 przez wypuszczenie nowej emisji akcji na sumę zł 187.500.00, t. j. 1.875 akcji na okaziciela po zł 100 wartości nominalnej każda akcja.

Prawo poboru nowej emisji przysługuje akcjonariuszom proporcjonalnie do posiadanych przez nich akcji dawnej emisji. Termin zamknięcia subskrypcji na nową emisję akcji oznacza się na dz. 12 lipca r. b. Należność za akcje nowej emisji winna być całkowicie wpłacona przy subskrypcji w Kasie Spółki w Warszawie, ul. Kałuszyńska 4.

Warszawa, dn. 31 maja 1932 r.

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń „VITA”, S. A.

W WARSZAWIE

podaje do wiadomości, że wobec niedojścia do skutku XII ZWYCZAJNEGO WALNEGO ZGROMADZENIA AKCJONARJUSZÓW

w dn. 31 maja 1932 r., Zebranie odbędzie się jako w drugim terminie w dn. 24 czerwca 1932 r. o godz. 11 rano w lokalu Towarzystwa, przy ul. Jasnej Nr. 6, z następującym takim samym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z działalności Towarzystwa za 1931 r.;
- 3) Zatwierdzenie sprawozdania bilansu, rachunku strat i zysków za 1931 r. oraz budżetu na 1932 r.;
- 4) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 5) Wybór członków Zarządu;
- 6) Wolne wnioski.

Stosownie do art. 54 Prawa o Spółkach Akcyjnych, Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą części kapitału akcyjnego, mają prawo żądać umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia. Żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym powinno być zgłoszone nie później, jak na czternaście dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Właściciele akcji, chcący korzystać z prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć je w Towarzystwie i nie odbierać przed zakończeniem tegoż. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej. W zaświadczeniu należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Powyższe powtórne Zebranie będzie prawomocne bez względu na liczbę obecnych akcjonariuszów lub ich pełnomocników i ilość reprezentowanych przez nich akcji.

Zarząd Polskich Zakładów Chemicznych „Nitrat”, S. A.

zawiadamia, iż

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW odbędzie się w dn. 30 czerwca 1932 r. o godz. 17 w biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Młńskiej Nr. 25, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r., powzięcie uchwały o rozdzieleniu zysków, udzielenie Zarządowi pokwitowania z czynności; 2) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na 1932 r.; 3) Kupno, sprzedaż i obciążenie majątku nieruchomościowego oraz upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu; 4) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wnioski, które akcjonariusze mogą zgłosić w myśl art. 54 pr. o sp. akc., a które będą pomieszczone w ostatnim ogłoszeniu (art. 57 pr. o sp. akc.).

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na 7 dni przed datą Walnego Zgromadzenia, właściciele zaś akcji na okaziciela, o ile w tym samym terminie złożą Zarządowi swe akcje albo zaświadczenia notariusza lub instytucji kredytowej krajowej na dowód złożenia akcji (art. 59 pr. o sp. akc.).

Zarząd „Towarzystwa Akcyjnego Quebracho” w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 czerwca 1932 r. o godz. 6 po poł., odbędzie się w biurze Zarządu, przy ul. Rybaki 6 w Warszawie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1931 r.; 4) Ustalenie budżetu na 1932 r.; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje, względnie dowody depozytowe lub zastawowe na 7 dni przed datą Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu, przy ul. Rybaki 6, w Warszawie.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Rohn, Zieliński i S-ka w Warszawie

zaw adamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 czerwca 1932 r. o godz. 17, odbędzie się w biurze Zarządu Jerozolimska 105

WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r. i udzielenie Zarządowi pokwitowania; 4) Projekt budżetu w 1932 r.; 5) Wniosek Zarządu o podwyższenie kapitału akcyjnego; 6) Wybór członków Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w zebraniu, winni złożyć swe akcje względnie świadectwa depozytowe w kasie fabryki na 7 dni przed Zebraniem.

Zarząd Fabryki Wyrobów Wełnianych i Bawełnianych „M. i T. Pikielni” Sp. Akc.

niniejszym zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż wobec niedościa do skutku w I terminie

ZWYCZAJNEGO WALNEGO ZGROMADZENIA AKCJONARJUSZÓW

zwołanego na dz. 27 maja r. b., odbędzie się ono w II terminie w dn. 27 czerwca r. b., o godz. 5 po poł., w lokalu Spółki przy ul. Piotrkowskiej Nr. 76, z tym samym porządkiem obrad i będzie — w myśl § 8 Statutu Spółki — prawomocne bez względu na ilość obecnych.

Porządek obrad: 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1931; 4) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wynagrodzenie dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni — w myśl art. 59 Prawa o Sp. Akc. — złożyć akcje swoje w biurze Zarządu Spółki conajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń „Przezorność”, S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Towarzystwa, że w piątek dn. 24 czerwca 1932 r. o godz. 11 30 przed poł., odbędzie się w lokalu Towarzystwa w Warszawie, pl. Małachowskiego Nr. 4

TRZYDZIESTE DZIEWIĄTE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności Towarzystwa za 1931 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r. i powzięcie stosownych uchwał; 4) Plan działań i budżet na 1932 r.; 5) Wybory członków Zarządu; 6) Wybory członków Komisji Rewizyjnej; 7) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w trybie przepisany.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć do Zarządu Towarzystwa, Warszawa, pl. Małachowskiego Nr. 4, akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji u notariusza, lub w jednej z instytucji kredytowych, działających w kraju, przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dn. 17 czerwca 1932 r.

Likwidatorowie Syndykatu Rolniczego Częstochowskiego, S. A.

stosownie do art. 129 Prawa o sp. ak. po raz pierwszy ogłaszają

O OTWARCIU LIKWIDACJI SPÓŁKI

i wzywają jej wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń pod adr.: Częstochowa, ul. Piłsudskiego 19.

Na zasadzie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dn. 19 listopada 1931 r., Spółka Akcyjna pod firmą:

Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu „Technostandard”, S. A. w Równem weszła w stan likwidacji.

Likwidatorami zostali wybrani: 1) Abram Menn, 2) Ignacy Grafman, 3) Ruwin Szwarz i 4) Michał Srebrnik.

Siedziba Komisji Likwidacyjnej mieści się w Równem, ul. 3 Maja 94.

Komisja Likwidacyjna niniejszym wzywa wierzycieli S. A. Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu „Technostandard”, S. A., aby w ciągu roku od daty dzisiejszej zgłosili w siedzibie jej w godzinach od 1 do 2 po poł. swoje należności, przedstawiając odnośne dowody.

I OGŁOSZENIE

„Kolej Lokalna Lwów — Stojanów”, S. A.

Stosownie do postanowień §§ 10 — 18 statutu podpisany Zarząd Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Lwów — Stojanów” zwołuje niniejszym

XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Lwów — Stojanów” na dz. 30 czerwca 1932 r. o godz. 9 przed poł., w lokalu biura Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV p., drzwi Nr. 453) w Lwowie.

Przedmiotem obrad będą: 1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1/IV 1931 do 31/III 1932 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 2) Rozdział zysku; 3) Ustalenie wysokości rocznego wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej oraz wartości znaczka obecności; 4) Zmiana § 6 ust. 3 statutu o tyle, że losowania akcji dokonywać ma nie Rada Nadzorcza, lecz Zarząd w obecności Komisarza Rządowego i notariusza, oraz § 47 statutu w związku z wprowadzeniem w Przedsiębiorstwie P. K. P. okresu budżetowego od 1 stycznia do 31 grudnia; 5) Sprawa rezygnacji z odszkodowania za współużywanie odcinka kolei lokalnej przez dalekobieżne pociągi P. K. P.

Po myśli postanowień § 20 statutu, każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki, w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie lub w Kasie Skarbowej I we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dniu 15 czerwca 1932 w Zarządzie we Lwowie, ul. Zygmuntowska 1 (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV, p. drzwi Nr. 453).

Zarząd
Lwów, dnia 2 czerwca 1932 r.

Zarząd Spółki

„Zakłady Wyrobów Metalowych Konrad, Jarnuszkiewicz i S-ka”, S. A.

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że

31 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 14 czerwca 1932 r. o godz. 7 po poł. w biurze Zarządu Spółki, ul. Grzybowska Nr. 25, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie bilansu i rachunków zysków i strat za rok operacyjny 1931, powzięcie uchwały o pokryciu strat oraz pokwitowanie władz Spółki z działalności za okres sprawozdawczy; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków i planu działania na 1932 r.; 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny, winni zawiadomić pisemnie Zarząd Spółki przed dn. 1 czerwca 1932 r. przy wskazaniu konkretnych wniosków.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w tem Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 7 czerwca r. b. włącznie złożyć w biurze Zarządu Spółki, w Warszawie, ul. Grzybowska Nr. 25, w godz. od 9 do 13 swoje akcje lub dowody deponowania tychże w jednej z instytucji kredytowych krajowych.

Fabryki Portland-Cementu „Szczakowa“

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

45 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Bielsku, w biurze Spółki, przy ul. Krasieńskiego 32, w dn. 23 czerwca 1932 r. o godz. 10.30 przed poł. z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i przedłożonego bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.; 2) Rozpatrzenie sprawozdania Komisji Rewizyjnej; 3) Powzięcie uchwały w sprawie zamknięcia rachunkowego za 1931 r. i udzielenia absolutorjum władzom Spółki; 4) Zatwierdzenie koopcacji, dokonanej przez Radę Nadzorczą; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej oraz Komisji Rewizyjnej; 6) Ustalenie wynagrodzenia delegatów Rady Nadzorczej do indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych oraz wynagrodzenia Komisji Rewizyjnej; 7) Uchwała w sprawie nabycia kilku nieruchomości w drodze zamiany; 8) Oznaczenie dziennika dla ogłoszeń Spółki.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, mają prawo — w myśl § 16 statutu Spółki — zgłosić do Zarządu, nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, dodatkowe sprawy do porządku dziennego, które będą zamieszczone w drugim ogłoszeniu.

Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje w oryginale lub zaświadczenia na dowód złożenia akcji u notariusza lub w jednej z krajowych instytucji kredytowych, w kasie Spółki w Bielsku, ul. Krasieńskiego 32, lub w następujących instytucjach w Bielsku — w Śląskim Zakładzie Kredytowym, w Warszawie — w Warszawskim Banku Dyskontowym, w Wiedniu — w Austrjackim Zakładzie Kredytowym dla Handlu i Przemysłu, 1, Am Hof 6.

I OGŁOSZENIE

o Powtórnym Walnym Zgromadzeniu

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

Towarzystwo Ubezpieczeń „PIAST“, S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że wyznaczone na dz. 31 maja 1932 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów wskutek niezgłoszenia w terminie, przewidzianym art. 59 prawa o spółkach akcyjnych, wymaganej § 21 Statutu ilości akcji, do skutku dojść nie może.

Zarząd Spółki zwołuje

POWTÓRNE WALNE ZGROMADZENIE

PP. Akcjonariuszów, które odbędzie się w drugim terminie dn. 5 lipca (wtorek) 1932 r. o godz. 6 po poł. w sali posiedzeń Towarzystwa w Warszawie przy ul. Moniuszki Nr. 10 z tym samym porządkiem dziennym, który był wyznaczony do rozpoznania na pierwszym Zgromadzeniu, a mianowicie: 1) Zagajenie Zgromadzenia przez Prezesa Zarządu i wybór przewodniczącego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1931 r.; 4) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków; 5) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 6) Zatwierdzenie budżetu na 1932 r. oraz określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Rady Nadzorczej na tenże rok; 7) Wybory członków do Rady Nadzorczej; 8) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów, o ile były zgłoszone na piśmie Zarządowi Spółki nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 54 prawa o spółkach akcyjnych.

Wolnych wniosków PP. Akcjonariuszów w pierwszym terminie nie zgłoszono.

Powtórne Walne Zgromadzenie uważane będzie za prawomocne — stosownie do § 21 Statutu Spółki — i decyzje jego za ostateczne bez względu na ilość akcji, na niem reprezentowanych.

PP. Akcjonariusze, posiadający akcje na okaziciela a chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w kasie Spółki swe akcje względnie świadectwa depozytowe przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 59 prawa o spółkach akcyjnych.

Spółka Galicyjska Kopalń — Compagnie Galicienne de Mines
Société Anonyme

Siedziba Zarządu: Paryż, rue de la Victoire 76

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej Compagnie Galicienne de Mines, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w czwartek 30 czerwca 1932 r., o godz. 15 i pół, w lokalu Spółki w Paryżu rue de la Victoire Nr. 76, z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Rady Zarządzającej; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Przedłożenie rachunków za rok sprawozdawczy 1931 i zatwierdzenie tychże; 4) Wybór Administratorów; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej na rok sprawozdawczy 1932 oraz określenie jej wynagrodzenia; 6) Wybór dzienników polskich, w których mają być ogłoszone bilanse i sprawozdania, stosownie do obowiązujących przepisów w Polsce; 7) Upoważnienie administratorów do zawierania umów z Towarzystwem.

Według brzmienia art. 32 Statutu Spółki, jedynie posiadacze przynajmniej 10 akcji mają prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu, natomiast posiadacze mniejszej ilości akcji mogą się łączyć, delegując na Walne Zgromadzenie po jednym z pośród siebie na każde 10 w ten sposób zebranych akcji.

Akcje na okaziciela winny być złożone na 8 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w Société Générale de Crédit Industriel et Commercial w Paryżu, rue de la Victoire Nr. 66, t. j. najpóźniej w dn. 21 czerwca 1932 r.

RADA ZARZĄDZAJĄCA

R A D A

Banku Przemysłowców Polskich, S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 czerwca 1932 r. o godz. 5 po poł., w gmachu Banku (ul. Zgoda 7) wobec niemożności odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia w pierwszym terminie, t. j. w dn. 28 maja 1932 r. z powodu nieprzybycia akcjonariuszów, reprezentujących jedną piątą część kapitału, odbędzie się — w myśl §§ 47 i 49 Statutu

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

w drugim terminie z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego oraz sekretarza; 2) Przedstawienie sprawozdania Rady; 3) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej i wydanie władzom Banku i Dyrekcji pokwitowania z dotychczasowej działalności; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za czas od 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1931 r.; 5) Upoważnienie Dyrekcji do sprzedaży nieruchomości, zaciągania pożyczek hipotecznych bez ograniczeń i na warunkach według uznania Dyrekcji, zamiany kaucyj hipotecznych na czyste wpisy i do sporządzania wszelkich aktów notarialnych i hipotecznych z prawem projektowania treści do wykazów hipotecznych; 6) Wybór 4 członków Rady i 5 członków Komisji Rewizyjnej oraz 2 ich zastępców; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni — w myśl art. 42 statutu — złożyć w kasie Banku conajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia swe akcje, względnie świadectwa tymczasowe. Zamiast akcji mogą być składane kwity depozytowe, wydane jako dowód przyjęcia akcji na przechowanie lub zastaw przez instytucję kredytową, działającą na zasadzie statutów, przez Rząd zatwierdzonych, z wymienieniem numerów akcji oraz zastrzeżeniem, że akcje te nie będą zwrócone przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Nadmienia się, że — zgodnie z § 47 Statutu — Zgromadzenie to uważa się za prawomocne, a decyzje jego, prostą większością głosów powzięte, są ostateczne bez względu na ilość akcji, złożonych przez akcjonariuszów.

**Warszawska Warrantowa Spółka Akcyjna
w Warszawie**

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 27 czerwca 1932 r. o godz. 13 w siedzibie Spółki, przy ul. Traugutta Nr. 6, z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie, bilans, rachunek zysków i strat za 1931 r. oraz sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Budżet na 1932 r.; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r. i udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 5) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wniosek uchwały likwidacji Spółki i ewentualny wybór Komisji Likwidacyjnej; 7) Upoważnienie do sprzedaży i wydzierżawiania całości lub części majątku Spółki; 8) Wolne wnioski.

Właściciele akcji korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu o ile na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyli akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Cukrownia Trawniki“

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 czerwca 1932 r. o godz. 4 po poł., odbędzie się w lokalu Banku Gospodarstwa Krajowego w Lublinie, ul. Kapucyńska Nr. 4

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu na rok operacyjny 1931/32;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu za rok operacyjny 1931/32 oraz podział zysków;
- 4) Uchwalenie budżetu na rok operacyjny 1932/33;
- 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów potrzebnych na kapitał obrotowy, jakoteż do zawierania w tym celu odpowiednich umów i udzielania gwarancji i zabezpieczeń, nie wyłączając hipotecznych;
- 6) Upoważnienie Zarządu do udzielenia gwarancji hipotecznej dla zabezpieczenia kredytu akcyzowego;
- 7) Wybory członka Zarządu oraz 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w tem Walnym Zgromadzeniu, winni nie później jak na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. do dn. 23 czerwca r. b., złożyć swe akcje lub zaświadczenia depozytowe instytucji kredytowych w Biurze Cukrowni w Trawnikach, w Banku Gospodarstwa Krajowego w Lublinie, lub w Biurze Administracji Cukrowni w Warszawie, Elekoralna 35, w godzinach biurowych.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki

„Zakłady Wrobów Metalowych, Konrad, Jarnuszkiewicz i S-ka“, S. A.

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że

31 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 14 czerwca 1932 r. o godz. 7 po poł., w biurze Zarządu Spółki, ul. Grzybowska Nr. 25, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie bilansu i rachunków zysków i strat za rok operacyjny 1931, powzięcie uchwały o pokryciu strat, oraz pokwitowanie władz Spółki z działalności za okres sprawozdawczy; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków i planu działania na 1932 r.; 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w tem Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 7 czerwca r. b. włącznie, złożyć w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Grzybowska Nr. 25, w godz. od 9 do 13 swoje akcje lub dowody deponowania tychże w jednej z instytucji kredytowych krajowych.

Związkowa Centrala Maszyn w Poznaniu

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w poniedziałek dn. 27 czerwca 1932 r. o godz. 12 w poł., w lokalu firmowym Związkowej Centrali Maszyn w Poznaniu, przy ul. Fr. Ratajczaka 16.

Porządek obrad: 1) Sprawozdanie Zarządu z czynności za 1931 r. i przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1931 r.; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1931 r. i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Uchwała, dotycząca pokrycia strat; 5) Wybór członka Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu Spółki, będą mieć prawo do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu tylko naówczas, jeżeli akcje ich złożone zostaną w Spółce przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż. Zamiat akcyj mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu — po myśli § 14 statutu.

Poświadczenia powyższe zawierać musza, prócz oznaczenia ilości i rodzaju akcji, także zapewnienie, że złożone akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd: Józef Zajczkowski

Z powodu niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w dn. 31 maja r. b.

Zarząd „Spółki Akcyjnej dla Handlu Rurami“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 24 czerwca r. b., o godz. 6 i pół po poł., w lokalu biura Spółki w Warszawie, przy ul. Czackiego Nr. 19.

Porządek dzienny: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu za 1931 r. i podział zysku, względnie pokrycie strat; 4) Budżet wydatków na 1932 r.; 5) Upoważnienie Zarządu do obciążania hipoteki nieruchomości Spółki; 6) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wynagrodzenie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

Rada Zarządzająca

Towarzystwa Ubezpieczeń „Polonia“, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że wskutek nieprzybycia na wyznaczone na dz. 27 maja 1932 r.

**XIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

rozporządzających wymaganą przez statut ilością głosów, zgromadzenie to nie mogło się odbyć i wskutek tego zwołuje się PP. Akcjonariuszów na Walne Zgromadzenie w drugim terminie, odbędzie się mające w sali sesyjnej w gmachu Towarzystwa w Warszawie, przy pl. Jen. Dąbrowskiego Nr. 1, w dn. 25 czerwca 1932 r. o godz. 5 po poł., z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Rady Zarządzającej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r. i udzielenie władzom absolutorium;
- 4) Zatwierdzenie budżetu na 1932 r.;
- 5) Ustąpienie członków Rady Zarządzającej i Komisji Rewizyjnej z powodu wejścia w życie nowego statutu i określenie wynagrodzenia;
- 6) Wybory 8 członków Zarządu i określenie ilości członków Rady Nadzorczej i wybór tychże, zgodnie z nowym statutem;
- 7) Utrzymanie w mocy uchwał poprzedniego Walnego Zgromadzenia z dn. 15/VII 1931 r.: p. 7 i 8, dotyczących podwyższenia kapitału akcyjnego, p. 9 dotyczącego rozszerzenia działalności Towarzystwa przez wprowadzenie działu ubezpieczeń od wypadków, i p. 10, dotyczącego się sprzedaży połowy domu;
- 8) Wolne wnioski.

Zgromadzenie to będzie prawomocne bez względu na ilość obecnych Akcjonariuszów oraz ilość reprezentowanych akcji.

SPÓŁKI AKC. S. W. NIEMOJOWSKI

Fabryka Papieru i Wyrobów z Papieru

W BIELSKU

odbędzie się w dn. 18 czerwca 1932 r. o godz. 12 w poł., w biurach fabryki w Bielsku, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Rady Zawiadowczej, oraz przedłożenie bilansu zamknięcia i r-ku strat i zysków za XI rok administracyjny 1931;
- 2) Sprawozdanie oraz wnioski Komisji Rewizyjnej na zatwierdzenie przedłożonego bilansu i r-ku strat i zysków, jakoteż na udzielenie absolutorjum Radzie Zawiadowczej;
- 3) Wniosek na rozdział czystego zysku;
- 4) Przyjęcie rezygnacji jednego członka Rady do wiadomości;
- 5) Ustalenie ilości członków Rady Zawiadowczej;
- 6) Wybór 3 członków Rady Zawiadowczej (par. 14 statutu);
- 7) Wybór 3 członków Komisji Rewizyjnej i 2 zastępców na rok administracyjny 1932, oraz ustalenie rocznego wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej, jakoteż dla Komitetu Wykonawczego na 1932 r. (par. 29 statutu);
- 8) Wolne wnioski akcjonariuszy.

Rada Zawiadowcza

Par. 23 statutu. — Celem wykonywania prawa głosowania należy akcje, względnie dowody depozytowe, uzasadniające to prawo, złożyć najpóźniej na 8 dni przed Walnem Zgromadzeniem (§ 25 statutu) w kasie Spółki.

JAN GÖTZ

Okocimski Browar i Zakłady Przemysłowe

S. A., OKOCIM

Rachunek bilansu z dn. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY

Gotówka w kasach zł 82.270,78; Grunty, budynki i maszyny zł 8.940.147,35; Inwentarz ruchomy zł 2.509.280,87; Składy zł 1.692.819,68; Zapasy piwa i surowców zł 5.221.105,78; Odbiorcy piwa zł 6.569.905,98; Odbiorcy drożdży zł 90.878,89; Inni dłużnicy zł 3.759.765,24; **Razem zł 28.766.174,57.**

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny zł 6.000.000,00; Fundusz rezerwowy zł 818.829,74; Fundusz pensyjny zł 441.799,05; Fundusz amortyzacyjny zł 1.351.316,05; Banki zł 14.748.568,24; Skredytowane podatki zł 1.636.469,30; Wierzyciele zł 3.333.566,03; Reszta zysku z 1930 r. zł 42.976,30; Zysk zł 392.649,86; **Razem zł 28.766.174,57.**

Rachunek zysków i strat

za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1931 r.

STRATY

Utrzymanie fabryki zł 1.100.430,29; Płace personelu zł 1.669.687,86; Różne wydatki zł 3.511.249,06; Amortyzacja zł 696.405,51; Zysk zł 392.649,86; **Razem zł 7.370.422,58.**

ZYSKI

Dochód z piwa zł 6.705.908,87; Dochód z drożdży zł 521.092,55; Dochód z odpadków zł 143.421,16; **Razem zł 7.370.422,58.**

Zarząd Spółki Akcyjnej „FLUID“

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszy, że w dn. 20 VI o godz. 12 w poł., w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, przy ul. Czackiego Nr. 3/5, jako w drugim terminie odbędzie się

ZWYCZAJNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór Przewodniczącego Zebraniu; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i r-ku strat i zysków za 1931 r.; 3) Wybór 1 członka zarządu i 1 zastępcy; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej; 5) Wybór dyrektora zarządzającego na 1932 r.; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w głosowaniu na niniejszym Zebraniu, winni złożyć swe akcje na 14 dni przed Zebraniem w biurze Zarządu, ewentualnie świadectwa depozytowe instytucji, gdzie takowe są zdeponowane z wymienieniem ilości i N N.

Wnioski swe winni PP. Akcjonariusze przesać do biura Zarządu na dni 7 przed terminem Zebrania, inaczej takowe nie będą mogły być rozpatrywane.

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE „STRZEMIESZYCE“, S. A.

Bilans zamknięcia w dn. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA: Kasa Zarządu zł 467,23; Kasa fabryczna zł 368,13; Banki zł 5.677,59; Akcje i udziały zł 16.478,58; Dłużnicy zł 87.742,69; Weksle w portfelu zł 5.474,00; Weksle w inkasie zł 3.000,00; Surowce i towary zł 235.251,68; Nieruchomości w Strzemieszycach zł 695.486,55; Nieruchomości w/m Al. Ujazdowska 25 zł 459.500,67; Ruchomości zł 379.518,98; Sumy przechodnie zł 21.150,95; **Razem zł 1.910.116,95.**

PASYWA: Kapitał zakładowy zł 800.000,00; Kapitał zapasowy zł 87.659,62; Kapitał amortyzacyjny zł 404.088,14; Banki zł 286.372,72; T-wo Kredytowe Przemysłu Polskiego zł 163.463,01; Wierzyciele zł 86.745,81; Akcepty zł 79.838,75; Sumy przechodnie zł 872,59; Zysk za 1931 r. zł 1.076,31; **Razem zł 1.910.116,95.**

Rachunek strat i zysków

STRATY: Surowiec i materiały zł 175.074,14; Koszty ogólne zł 248.794,81; Robocizna zł 35.374,21; Remont zł 15.766,81; Amortyzacja zł 58.871,95; Zysk za 1931 r. zł 1.076,31; **Razem zł 534.958,23.**

ZYSKI: Sprzedaż superfosfatu zł 534.647,08; Dochód netto z domu przy ul. Al. Ujazdowska 25 zł 311,15; **Razem zł 534.958,23.**

Fabryka Konserw Zygmunta Rockera, S. A. we Lwowie

Bilans w dn. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA. — Kasa zł 3.111,42; Rymesy zł 28.167,98; Udziały zł 10.700,00; Dłużnicy zł 395.185,90; Nieruchomości zł 3.258.775,83; Ruchomości zł 691.146,17; Folwark Grzęda zł 303.436,11; Zapasy gotowych produktów zł 251.299,92; Zapasy materiał. surow. zł 204.286,73; R-k przechodni zł 740,00; Strata za 1930 r. zł 64.954,72; Strata za 1931 r. zł 363.313,21; **Razem zł 5.575.117,99.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1.185.000,00; Fundusz amortyzacyjny zł 137.708,28; Kredyty długoterminowe zł 3.768.441,68; Wierzyciele zł 293.489,47; Akcepty zł 132.739,80; Rezerwa na dalsze koszty post. ugód. zł 57.738,76; **Razem zł 5.575.117,99.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — R-k Administracji zł 99.526,51; Płac zł 149.523,75; Podatków zł 121.286,54; Kosztów bankowych zł 173.745,51; Popędu zł 109.993,80; Ubezpiecz. społecznych zł 37.295,74; Folwarków Grzęda i Zbojska zł 10.479,37; Zakupu trzody zł 2.845,47; Konserwacji zł 33.112,38; Odpisów zł 18.041,43; Dyskonta zł 11.173,94; Amortyzacji zł 151.247,07; Rymes prot. zł 299,00; **Razem zł 918.570,51.**

MA. — Sprzedaż produktów zł 538.159,72; Różnic kursowych zł 17.097,58; Strata za 1931 r. zł 363.313,21; **Razem zł 918.570,51.**

POWSZECHNY BANK ZWIĄZKOWY W POLSCE, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA	zł	zł	PASYWA	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i B-ku Gosp. Krajow.		4,456.813 62	Kapitały własne:		
Waluty zagraniczne		1,247.700 39	a) zakładowy	8,000.000 00	
Papiery wartościowe własne:			b) zapasowy	887.991 53	
a) pożyczki państwowe	375.441 49		c) inne rezerwy	1,585.000 00	10,472.991 53
b) papiery hipoteczne	1,321.441 91		Wkłady:		
c) akcje	841.275 05	2,538.158 45	a) terminowe oraz książeczki wkładowe	17,878.394 47	
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		1,265.611 98	b) á vista	5,934.881 94	23,813.276 41
Banki krajowe		613.009 59	Rachunki bieżące (saldo kredytowe)		6,103.691 56
Banki zagraniczne		1,091.674 17	Zobowiązania inkasowe		—
Weksle zdyskontowane		33,888.661 19	Redyskonto weksli		21,019.493 57
Rachunki bież. (saldo debetowe):			Banki krajowe		1,750.997 26
a) zabezpieczone	36,406.929 18		Banki zagraniczne		34,968.657 57
b) niezabezpieczone	6,943.902 20	43,350.831 38	Zobowiązania z tyt. kredytów akceptacyjnych i rembursow.		2,024.052 00
Pożyczki terminowe		2,187.223 17	Różne rachunki		839.665 59
Dłużnicy z tyt. kredytów akceptacyjnych i rembursowych		2,024.052 00	Zysk:		
Nieruchomości		4,163.037 53	a) z lat ubiegłych	15 681 46	
Różne rachunki		4,189.399 31	b) za 1931 r.	7.665 83	23.347 29
Udzielone gwarancje		101,016.172 78			101,016.172 78
Inkaso		4,893.072 40	Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji		4 893.072 40
		8,535.612 68	Różni za inkaso		8,535.612 68
		<u>13,428.685 08</u>			<u>13,428.685 08</u>

Rachunek strat i zysków za 1931 r.

WINIEN	zł	zł	MA	zł	zł
Procenty wypłacone	6,880.044 94		Pozostałość zysków z 1930 r.:		
Prowizje wypłacone	145.868 54	7,025.913 48	a) przeniesienie	15.681 46	
Koszty handlowe:			b) rezerwa podatkowa z zysku r. ub.	175.000 00	190.681 46
a) wydatki osobowe	3,991.423 38		Procenty pobrane	10,596.594 24	
b) świadczenia socjalne	268.927 57		Prowizje pobrane	2,056.558 98	12,653.153 18
c) wydatki rzeczowe	1,275.473 29	5,535.824 24	Różnice kursowe na walutach i dewizach		906.479 90
Podatki i należności		632 090 91	Dochody z nieruchomości		297.588 98
Administracja nieruchomości		65.588 98	Zysk ze sprzedaży nieruchomości		50.142 61
Amortyz. ruchom. i nieruchom.		123.387 68	Zwrot sum dawniej odpisanych		11.262 19
Odpisy na dłużnikach		392.192 18			
Odpisy na papierach wart.		310.963 56			
Czysty zysk		23.347 29			
		<u>14,109.308 32</u>			<u>14,109.308 32</u>

DYREKCJA: Dr. Wacław Fajans, Dyrektor Naczelny, Ludwik Süßwein, Adolf Herman Scholtz, Andrzej Szarski

Jaworznickie Komunalne Kopalnie Węgla, S. A. w Krakowie

Rachunek bilansu na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 43 214.863 74; Rucho-
mości zł 2 004.925 10; Zapasy zł 616.394 70; Efekty: akcje
własne zł 449.253 00, inne efekty zł 123.394 06; Razem
zł 572 647 06; Gotówka w Kasie, Banku Polskim i P. K. O.
zł 736 837 07; Dłużnicy zł 8 733.986 91; Razem zł 55.879.654 58.
Gwarancje zł 729.002 31.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 20,000.000 00; Fun-
dusz zapasowy statutowy zł 2,732.463 25; Fundusz rezerwowy
zł 9,426 859 98; Fundusz amortyzacyjny zł 13 586 410 80; Wie-
rzyciele: zobowiąz. krótkoterm. zł 1,502.524 59, zobowiąz.
długoterm. zł 3.134.851 02, inni wierzyciele, rezerwy pod-
i spec zł 5,242.710 88; Razem zł 9,880.086 49; Zysk zł 253 834 06;
Razem zł 55.879.654 58.

Gwarancje zł 729.002 31.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1931 r.

WINIEN. — Koszty górnicze zł 12,536 830 04; Ruch Zakła-
du elektr. w/g uprawn. Nr. 92 zł 158.461 47; Amortyzacja
Zakł. elektr. w/g uprawn. Nr. 92 zł 275.072 01; Razem
zł 433.533 51; Amortyzacja urządzeń kopalni zł 1,863.979 72;
Podatki (bez majątk. i daniny las) zł 759 547 31; Dotacja fund.
zapas. statutowego zł 43.811 66; Zysk zł 253.834 06; Razem
zł 15,891.536 30.

MA. — Przeniesienie zysku z 1930 r. zł 227.444 49; Sprzedaż
węgla zł 15 221.419 87; Różne zł 442 671 94; Razem
zł 15 891.536 30.

Zatw. przez Walne Zgromadzenie 31 maja 1932 r.

BANK HANDLOWY W WARSZAWIE, S. A.

Bilans roczny w dn. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA	zł	zł	PASYWA	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i P. K. O.	5,877.341'76		Kap tały własne:		
Waluty zagraniczne	1,314.075'97	7,191.417'73	a) zakładowy	30,000.000'00	
Papiery wartościowe własne:			b) zapasowy	3,000.000'00	
a) pożyczki państwowe	821.920'89		c) inne rezerwy	3,000.000'00	
b) papiery hipoteczne	1,603.699'54		d) fundusz amortyzacyjny	832.431'77	36,832.431'77
c) akcje	1,374.599'41	3,800.219'84	Wkłady:		
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		2,698.093'20	a) terminowe	13,187.769'88	
Banki krajowe	1,390.594'91		b) na książeczki wkładowe	20,563'105'71	
Banki zagraniczne	761.461'40	2,152.056'31	c) à vista	19,907.805'28	53,658.680'87
Weksle zdyskontowane		68,907.083'53	Rachunki bieżące		12,251.267'13
Rachunki bieżące:			Zobowiązania inkasowe		1,194.237'40
a) zabezpieczone	59,077.506'24		Redyskonto weksli		23,075.552'00
b) niezabezpieczone	13,464.333'19	72,541.839'43	Banki krajowe	7,879.489'71	
Nieruchomości		12,775.462'44	Banki zagraniczne	37,857.149'97	45,736.639'68
Dłużnicy z tytułu kredytów akcept. i rembursowych		4,424.006'25	Zobowiązania z tytułu kredyt. akcept. i remburs.		4,424.006'25
Różne rachunki		5,494.591'07	Różne rachunki		1,680.600'94
		179.984.769'80	Procenty na 1932 r.		778.321'64
Udzielone gwarancje		12,051.266'51	Zysk:		
Inkaso		18,110'141'37	a) z lat ubiegłych	319.526'35	
		210,146.177'68	b) za 1931 r.	33.505'77	353.032'12
					179,984.769'80
			Zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancji		12,051.266'51
			Inkaso		18,110.141'37
					210,146.177'68

Rachunek zysków i strat za 1931 r.

WINIEN	zł	MA	zł
Procenty i prowizje	10,246.188'84	Pozostałość zysków z lat ubiegłych	319.526'35
Koszty handlowe	8,568.414'44	Procenty i prowizje	22,850.232'37
Podatki	2,166.320'12	Różnice kursowe	713.027'08
Amortyzacja	126.804'87	Dochody z nieruchomości	213.536'19
Odpisy na dłużnikach	1,667.321'31	Zwrot sum dawniej odpisanych	106.528'48
" na papierach wartościowych	1,119.360'74	Różne wpływy	120.651'07
Różne straty	76.059'10		
Czysty zysk	353.032'12		
	24,323.501'54		24,323.501'54

Fabryka Wyrobów Włókienniczych HIRSZBERG i BIRNBAUM, S. A.

W Ł O D Z I

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Maszyny zł 1,730.453'66; Nieruchomości zł 337.126'00; Urządzenia biura i składu zł 46.072'63; Konie i wozy zł 1'00; Kasa zł 14.364'78; Banki zł 20.138'27; Inkaso zł 1.564'15; Papiery procentowe zł 23.632'71; Weksle zł 38.308'10; Towary (w Łodzi zł 814.786'40, składy konygnacyjne: w Gdańsku zł 94.480'80, w Poznaniu zł 21.677'45, we Lwowie zł 13.584'50) zł 944.529'15; Przędza zł 158.668'55; Barwniki, chemikalia i materiały zł 7.190'45; Dłużnicy zł 513.045'99; Zaliczki zł 2.310'00; Rekwizycje zł 1'00; Sumy przechodnie zł 1.098'00; Razem zł 3,838.417'44.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 2,000.000'00; Kapitał zapasowy zł 68.000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 1.441.555'00; Kapitał rezerwowy zł 57.004'25; Rezerwa waloryzacyjna zł 119.190'00; Rezerwa na podatki zł 43.709'47; Wierzyciele zł 100.091'64; Świadczenia społeczne zł 4.273'70; Zysk 1931 r. zł 4.593'38; Razem zł 3,838.417'44.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1931 r.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 67.792'64; Wydatki fabryki zł 112.026'07; Ubezpieczenia od ognia zł 12.952'67; Komisowe i kurtaż zł 67.316'68; Podatki zł 102.336'14; Świadczenia społeczne zł 29.078'63; Pensje zł 167.150'00; Straty na dłużnikach zł 194.610'97; Strata na papierach procentowych zł 999'30; Amortyzacja (budynków zł 11.283'20, maszyn zł 109.846'15, urządzenia biura i składu zł 2.303'65) zł 123.433'00; Zysk za 1931 r. zł 4.593'38; Razem zł 882.289'48.

MA. — Pozostałość zysku za 1930 r. zł 845'89; Zysk brutto na towarach zł 809.276'98; Zwrot cła za przędzę zł 145'45; Kupony zł 12'67; Odszkodowanie za urządzenie biura i składu zł 17.566'64; Nadwyżka na odsetkach zł 7.438'43; Różnica kursowa na rachunku „Dostawców A” zł 3.913'79; Wpływ należności dawniej na r-ku „Klientów A” zł 815'00; Sumy przechodnie zł 5.149'26; Dywidenda od akcji Banku Polskiego zł 3.375'00; Zwrot nadpłaty zł 26.442'96; Przelew z rezerwy opodatkowanej zł 7.307'41; Razem zł 882.289'48.

POLSKO-BRYTYJSKIE TOWARZYSTWO OKRĘTOWE, S.A. POLISH-BRITISH STEAMSHIP COMPANY, LTD. GDYNIA

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA	zł	PASYWA	zł
1) Gotówka w kasach	8.907'93	1) Kapitał zakładowy	10.143.000'00
2) Banki — lokaty	70.801'06	2) Banki — pożyczki	80.180'91
3) Dłużnicy	581.280'84	3) Wierzyciele	1.935.504'31
4) Statki	5.081.706'48	4) Akcepty	59.139'10
5) Statki w budowie	1.429.446'40	5) Zaliczenia konosamentowe	2.065'78
6) Ruchomości	8.120'68	6) Sumy przechodnie	99.856'04
7) Towary i materiały w magazynach	73.215'89	7) Zysk brutto	118.954'92
8) Zastawy własne	3.448'72		
9) Zaliczenia konosamentowe	22'11		
10) Udziały w Syndykacie Emigracyjnym	2.000'00		
11) Sumy, niewpłacone na akcje II emisji	4.875.000'00		
12) Nierozliczone koszty awaryjne	31.804'74		
13) Sumy przechodnie	272.946'21		
	<u>12.438.701'06</u>		
Kaucje obce	2.537'19	Wierzyciele kaucyjni	2.537'19
Gwarancje udzielone	2.512.117'50	Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj	2.512.117'50
Należności z tytułu otrzymanych gwarancyj	1.427.921'56	Gwarancje otrzymane	1.427.921'56
Inkasa u różnych	6.030'00	Różni za inkaso	6.030'00
	<u>16.387.307'31</u>		<u>16.387.307'31</u>

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1931 r.

STRATY	zł	ZYSKI	zł
Koszty ogólne	736.413'53	Wpływy	6.236.962'64
Koszty eksploatacji statków	5.381.594'19		
Zysk brutto	118.954'92		
	<u>6.236.962'64</u>		<u>6.236.962'64</u>

Zarząd:

(—) C. H. Jeffrey

(—) F. Kollat

Rada Nadzorcza:

(—) M. Beniślawski

(—) H. S. Holden

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki, które odbyło się w dn. 25 maja 1932 r., uchwaliło następujące odpisy: a) na amortyzację ruchomości zł 406'00, b) na amortyzację statków zł 152.451'00, Razem zł 152.857'00. Stratę netto za rok operacyjny 1931 w sumie zł 33.902'08 uchwalono przenieść na 1932 r.

Towarzystwo Akcyjne Łódzkiej Fabryki Nici

S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY
Kasa i rachunki bieżące w bankach zł 62.209'32; Papiery wartościowe zł 25.276'38; Dłużnicy zł 137.878'03; Surowce, półgotowe i gotowe wyroby oraz materiały techniczne zł 3.594.003'73; Oddziały sprzedaży zł 3.139.338'92; Nieruchomości i ruchomości zł 12.237.047'27; Sumy przechodnie zł 290.876'93; Strata za 1931 r. zł 457.720'69; Razem zł 19.944.351'27.

STAN BIERNY
Kapitał zakładowy zł 7.200.000'00; Kapitał zapasowy zł 9.329'24; Fundusz amortyzacyjny zł 2.014.202'81; Fundusz ubezpieczeniowy zł 45.351'05; Wierzyciele: zobowiązania krótkoterm. zł 436.444'46, długoterm. zł 9.080.364'25 zł 9.516.808'71; Sumy przechodnie zł 862.275'38; Oddziały sprzedaży zł 296.384'08; Razem zł 19.944.351'27.

Rachunek strat i zysków

Rozchód zł 12.222.939'90; Przychód zł 11.765.219'21; Strata zł 457.720'69.

Goodyear Tire & Rubber Company of Poland

S. A., WARSZAWA

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA. — Kasa zł 6.026'22; Banki zł 70.343'80; Weksle zł 124.017'64; Kaucje zł 264'90; Ruchomości zł 60.902'08; Samochody zł 64.759'98; Dłużnicy — Klenci zł 162.378'64; Dłużnicy — inni zł 8.991'41; Przedpłaty zł 21.847'64; Towary zł 448.291'51; Straty za 1931 r. zł 80.106'67; Razem zł 1.047.930'49.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 500.000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 20.043'38; Wierzyciele zł 496.380'15; Rezerwa na podatki zł 920'15; Rezerwa na wątpliwych dłużników zł 24.663'29; Inne rezerwy zł 5.903'52; Razem zł 1.047.930'49.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1931 r.

WINIEN. Koszty handlowe i administracyjne zł 532.925'44.
MA. — Zysk brutto zł 449.344'50; Odsetki otrzymane zł 3.474'27; Strata za 1931 r. zł 80.106'67; Razem zł 532.925'44.

WŁOCŁAWSKA FABRYKA PAPIERU, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY		STAN BIERNY	
	zł		zł
Place	112.211'75	Kapitał akcyjny	500.000'00
Zabudowania fabryczne	515.246'39	Kapitał zapasowy	244.830'00
Maszyny i urządzenia	739.825'82	Kapitał rezerwowy	127.236'46
Ruchomości biurowe	6.356'56	Kapitał amortyzacyjny	547.739'34
Konie, wozy i uprzęż	8.795'72	Pożyczka hipoteczna \$ 21.600	192.139'50
Kasa	6.132'10	Różni wierzyciele	144.137'39
Banki	3.377'59	Banki	10.246'00
Weksle	12.919'50	Akcepty	159.888'79
Weksle protestowane	4.963'68	Sumy przechodnie	7.496'46
Różni dłużnicy	297.297'27		
Towary i półfabrykaty	36.464'98		
Surowce i materiały	54.352'33		
Papiery wartościowe	100.850'00		
Sumy przechodnie	8.576'45		
Strata za 1931 r.			
	<u>524.933'90</u>		<u>1.933.713'94</u>
	26.343'80		
	<u>1.933.713'94</u>		
Depozyty	20.000'00	Właściciele depozytów	20.000'00
Rachunek strat i zysków			
	zł		zł
Koszty handlowe	299.868'43	Zysk brutto	283.760'06
Niewypłacalni dłużnicy	16.837'50	Pozostałość zysku z 1930 r.	6.602'07
	<u>316.705'93</u>	Strata netto	26.343'80
			<u>316.705'93</u>

	zł
W myśl uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 7 maja 1932 r. całkowitą stratę w kwocie	32.945'87
po potrąceniu pozostałości zysku z roku ub.	6.602'07
	<u>26.340'83</u>

spisano z kapitału rezerwowego

Zjednoczone Browary Warszawskie p. f.

HABERBUSCH I SCHIELE, S. A.

W WARSZAWIE

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 12,308.106'51; Ruchomości zł 9,529.043'87; Żywy inwentarz zł 54.760'00; Naczynia i butelki zł 1.327.306'62; Remanenty zł 2,553.433'75; Dłużnicy różni zł 4,629.064'98; Papiery procentowe zł 79.250'01; Kasa zł 77.231'41; Banki zł 44.584'08; Inwestycje nieskończone zł 71.109'45; Weksle w portfelu i inkasie zł 355.546'06; Razem zł 31,029.436'74.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 12,000.000'00; Kapitał specjalnej rezerwy zł 1,021.320'54; Kapitał umorzenia zł 7,569.542'86; Kapitał zapasowy zł 2,332.996'78; Kapitał rezerwowy zł 642.521'03; Kapitał inwestycyjny zł 1,060.000'00; Kapitał rezerwowy na straty na dłużnikach zł 600.000'00; Banki: rachunki bieżące zł 456.258'00, rachunki długoterminowe zł 1,042.545'72; Wierzyciele zł 1,016.869'74; Akcepty własne zł 85.230'80; Dywidenda nieodebrana zł 19.677'23; Rezerwa na podatki zł 215.212'60; Zyski z roku ubiegłego zł 30.835'51; Zysk netto za rok sprawozdawczy zł 2,936.425'93; Razem zł 31,029.436'74.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Utrzymanie administracji i personelu fabrycznego zł 3,073.209'64; Koszty handlowe, procenty i akcyza zł 3,101.621'24; Utrzymanie środków przewozowych zł 385.977'12; Wydatki na utrzymanie nieruchomości zł 220.869'83; Różne straty zł 397.933'78; Zysk roku sprawozdawczego zł 2,936.425'93; Ogółem zł 10,116.037'54.

MA. — Dochód brutto zł 9,666.564'64; Dochody z nieruchomości zł 360.205'70; Dochody różne zł 89.267'20; Razem zł 10,116.037'54.

BILANS

Sp. Akc. Przemysłu Bawełnianego B. Freidenberg

W Ł O D Z I

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA. — Place zł 426.016'68; Budynki zł 1,304.144'58; Maszyny zł 2,479.618'74; Samochody zł 32.173'42; Urządzenie biura zł 27.886'20; Kasa zł 3.285'21; Weksle w portfelu zł 12.553'96; Weksle do zainkasowania zł 1.711'40; Remanenty zł 35.149'64; Dłużnicy zł 284.178'22; Sumy przechodnie zł 8.388'94; Strata z 1929 r. zł 130.590'11; Strata z 1930 r. zł 90.195'11; Strata z 1931 r. zł 139.034'19; Suma aktywów zł 4,974.926'40.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1,725.000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 790.819'15; Długoterminowa pożyczka zł 432.896'00; Wierzyciele zł 1,103.185'34; Depozyty zł 15.319'29; Akcepty zł 649.412'85; Sumy przechodnie: podatki i świadczenia zł 49.832'04, przejściowe różnice kurs. zł 208.461'73; Suma pasywów zł 4,974.926'40.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Bilans otwarcia zł 220.785'22; Amortyzacja maszyn etc. zł 175.262'15; Podatki państwowe zł 25.402'72; Podatki miejskie zł 6.206'12; Podatek majątkowy zł 4.500'00; Procenty zł 129.846'74; Ofiary zł 137'00; Strata na dłużnikach zł 27.846'39; Suma strat zł 589.986'34.

ZYSKI. — Dawniej spisane protesty zł 224'46; Różnice kursowe zł 7.203'74; Zysk z fabrykacji zł 222.738'73; Bilans zamknięcia: Strata z 1929 r. zł 130.590'11; Strata z 1930 r. zł 90.195'11; Strata z 1931 r. zł 139.034'19; Suma zysków zł 589.986'34.

Bilans oraz rachunek strat i zysków zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 21 maja 1932 r.

Spółka Akcyjna Fabryk Chemicznych „Radocha“ (Zarząd w Warszawie, fabryka w Sosnowcu)

Sprawozdanie za 1931 r. (trzydziesty piąty rok operacyjny)

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Majątek nieruchomy zł 1,162.236-93; Maszyny, aparaty i ruchomości zł 3.734.778-93; Gotowizna w kasach Zarządu i fabrycznej, portfel wekslowy, zaliczenia kolejowe i papiery procentowe zł 136.233-07; Remanent towarów i materiałów zł 1,568.045-79; Dłużnicy zł 1,026.566-73; Razem zł 7.627.861-45.

Depozyty Zarządu zł 13.600-00.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 5,768.000-00; Kapitał amortyzacyjny zł 1,410.815-99; Kapitał zapasowy zł 254.527-65; Niepodniesiona dywidenda zł 1.630-54; Wierzyciele zł 138.985-20; Przewyżka dochodów nad wydatkami w 1931 r. zł 53.902-07; Razem zł 7,627.861-45.

Zarząd za depozyty zł 13.600-00.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Wydatki zł 926.319-74; Przewyżka dochodów nad wydatkami zł 53.902-07; Razem zł 980.221-81.

MA. — Zysk brutto zł 980.221-81.

Podział zysków

Amortyzacja majątku zł 53.902-07.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 25 maja 1932 r. zatwierdziło sprawozdanie, bilans i podział zysków za rok operacyjny 1931.

Towarzystwo Kopalń Węgla „Flora“, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Wartość kopalni zł 918.410-84; Budynki zł 1,172.271-43; Grunty zł 338.087-05; Maszyny zł 1,119.177-95; Inwentarz zł 599.100-99; Kopalnia „Jan“ zł 1,720.158-23; Domy i urządzenia w budowie zł 40.373-73; Kasa i banki zł 42.615-24; Papiery procentowe zł 14.171-92; Magazyn zł 375.493-45; Zapas węgla zł 303.858-97; Dłużnicy zł 853.550-43; Sumy przechodnie zł 27.520-23; Straty za lata 1928, 1929, 1930 zł 295.596-03; Strata za 1931 r. zł 158.905-60; Razem zł 8,979.292-09.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 4,350.000-00; Kapitał zapasowy zł 7.500-00; Specjalna rezerwa, powstała z nadwyżki z przerachowania bilansu zł 2,047.357-25; Banki zł 264.584-37; Wierzyciele zł 1,788.314-30; Fundusz ubezpieczeniowy zł 88.771-35; Kaucje otrzymane zł 55.503-14; Sumy przechodnie zł 377.261-68; Razem zł 8,979.292-09.

Rachunek zysków i strat za 1931 r.

WINIEN. — Koszty eksploatacji zł 8,787.878-59; Koszty utrzymania administracji zł 473.583-05; Utrzymanie Zarządu zł 116.927-83; Podatki zł 414.774-94; Odsetki i prowizje zł 180.344-16; Amortyzacja zł 668.055-78; Razem zł 10,641.564-35.

MA. — Sprzedaż węgla zł 10,482.658-75; Strata za 1931 r. zł 158.905-60; Razem zł 10,641.564-35.

Browary Grodziskie, S. A. Grodzisk

Bilans na 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA. — Nieruchomości zł 344.642-16; Urządzenia i maszyny zł 231.850-10; Bezcuki zł 1-00; Lokomocja zł 11.560-50; Urządzenie biur zł 5.266-83; Kasa zł 220-10; Banki zł 12.164-09; Weksle zł 59.865-80; Dłużnicy zł 33.477-52; Surowiec zł 6.681-00; Udział w przedsięb. zł 115.000-00; Ogółem zł 820.729-10.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 325.000-00; Kapitał zapasowy zł 45.000-00; Fundusz amortyzacyjny zł 146.528-45; Rezerwa podatkowa zł 5.349-17; Banki zł 7.482-00; Wierzyciele zł 101.861-41; Hipoteki zł 103.450-00; Pożyczka obl. zł 23.394-84; Redysk. weksli zł 56.917-37; Niepodn. dywidenda zł 5.243-55; Nadwyżka zł 502-31; Ogółem zł 820.729-10.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty ogólne i fabrykacji zł 248.316-03; Utrzymanie nieruchomości, urządzeń i lokomocji zł 21.723-01; Odsetki na amortyzację zł 37.680-79; Straty na odbiorcach zł 2.141-45; Nadwyżka zł 502-31; Razem zł 310.363-59.

MA. — Zysk brutto zł 310.363-59.

Polska Ruda Żelazna, S. A. w Warszawie w likwidacji

Bilans w dn. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA. — Kasa w gotowiznie zł 29-80; Papiery wartościowe zł 5.253-00; Ruchomości zł 1.944-82; Koncesje górnicze zł 29.499-44; Oplacone podatki reklamowane zł 2.491-23; Depozyty zł 5.000-00; Straty lat ubiegłych zł 424.691-63; Straty w 1931 r. zł 14.614-72; Razem zł 483.524-64.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 200.000-00; Kapitał zapasowy zł 5.912-49; Rezerwa podatku majątkowego zł 678-42; Wierzyciele zł 271.933-73; Członkowie Rady za depozyty zł 5.000-00; Razem zł 483.524-64.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty handlowe zł 8.501-17; Podatki i opłaty stempłowe zł 70-56; Świadczenia socjalne zł 412-90; Koszty likwidacji kopalń zł 5.446-66; Straty na papierach wartościowych zł 183-43; Razem zł 14.614-72.

MA. — Straty zł 14.614-72; Razem zł 14.614-72.

„ZDROJE POLSKIE“, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i banki zł 35.164-40; Place budowlane zł 113.860-59; Ruchomości zł 41.254-11; Maszyny, urządzenia, i narzędzia zł 93.365-31; Remont nieruchomości zł 95.175-66; Mater. zapas. i produkty zdroj. zł 10.072-77; Dłużnicy i weksle zł 96.773-65; Kaucje zł 437-00; Sumy przechodnie zł 1.074-00; Razem zł 487.177-49

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 250.000-00; Kapitał zapasowy zł 12.570-12; Kapitał amortyzacyjny zł 99.404-00; Wierzyciele zł 96.620-24; Sumy przechodnie zł 73-72; Zysk zł 28.509-41; Razem zł 487.177-49.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty handlowe zł 51.585-43; Podatki i świadczenia socjalne zł 23.423-13; Odsetki i prowizje zł 14.613-85; Amortyzacja zł 20.916-83; Zysk netto zł 28.509-41; Razem zł 139.048-65.

ZYSKI. — Zysk brutto zł 139.048-65; Razem zł 139.048-65

Tow. Akc. Manuf. Wełn. „HUGO WULFFSON“ w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA. — Wozy zł 15.109-44; Weksle zł 2.029-00; Kasa zł 1.310-06; Papiery procentowe zł 75-00; Sumy przechodnie zł 2.724-00; Dłużnicy wątpliwi zł 391.680-00; Klienci zł 566.461-00; Materjały zł 75.342-06; Towary zł 416.181-75; Wierzyciele w debecie zł 346.664-61; Akcje Zarządu w depozycie zł 44.000-00; Różni za depozyty zł 193.850-00; Straty za 1929-1930 r. zł 364.602-96; Za 1931 r. zł 140.057-03; Razem zł 2.560.086-91.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1,650.000-00; Zaległości podatkowe zł 2.871-27; Akcepty zł 311.624-50; Wierzyciele zł 357.741-14; Depozytorzy Zarządu zł 44.000-00; Depozyty zł 193.850-00; Razem zł 2,560.086-91.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1931 r.

WINIEN. — Pozostałość na 1/1 1931 r. zł 364.602-96; Procenty zł 27.588-41; Różnice kursowe zł 230-70; Straty na regulacjach zł 3.290-94; Komisja Rewizyjna zł 450-00; Materjały zł 124.555-66; Koszty fabrykacji zł 46.093-70; Prowizje zł 3.859-02; Świadczenia socjalne zł 6.833-77; Koszty handlowe zł 91.824-39; Podatki zł 13.529-19; Razem zł 682.858-74.

MA. — Rach. towarów zł 178.198-75; Straty za 1929-1930 r. zł 364.602-96; Za 1931 r. zł 140.057-03; Razem zł 682.858-74

Spółka Obrotu Zbożem, Sp. z o. o.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — 1) Dłużnicy zł 57.555-63; 2) Różne rachunki zł 720-00; Razem zł 58.275-63.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał udziałowy zł 50.000-00; 2) Zysk za 1930 r. zł 2.753-10; 3) Zysk za 1931 r. zł 5.522-53; Razem zł 58.275-63.

Rachunek strat i zysków za 1931 r.

WINIEN. — 1) Koszty handlowe zł 7.484-54; Zysk zł 5.522-53; Razem zł 13.007-07.

MA. — 1) Prowizje zł 13.007-07; Razem zł 13.007-07.

T-wo Fabryki Portland - Cementu „WOŁYŃ“, S. A.

Bilans w dn. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY

Grunty i budynki fabryczne zł 1.448.583-58; Maszyny i ruchomości zł 2.601.993-13; Bocznicza kolejowa zł 65.846-23; Materjały zł 471.147-96; Produkty gotowe zł 491.581-93; Kapitały i fundusze zł 13.403-22; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 174.178-40; Dłużnicy zł 171.327-26; **Razem zł 5.438.061-71.**

Kaucje i depozyty zł 18.000-00; Gwarancje i zobow. zastaw. zł 140.575-50.

STAN BIERNY

Kapitał zakładowy zł 2.500.000-00; Kapitał zapasowy zł 270.440-10; Kapitał amortyzacyjny zł 884.461-90; Nadwyżka z przerachowania bilansu majątkowego zł 693.958-29; Podatek majątkowy zł 28.054-18; Specjalny fundusz rezerwowy pozastatutowy zł 75.002-29; Niepodniesiona dywidenda zł 190.899-00; Wierzyciele zł 567.189-47; Zysk za 1931 r. zł 228.056-48; **Razem zł 5.438.061-71.**

Kaucje i depozyty zł 18.000-00; Gwarancje i zobow. zast. zł 140.575-50.

Rachunek zysków i strat

WINIEN

Koszty handlowe zł 292.879-39; Podatki i opłaty stemplowe zł 148.415-70; Procenty i prowizje zł 25.063-45; Świadczenia społeczne zł 35.049-06; Amortyzacja zł 262.173-64; Zysk netto zł 228.056-48; **Razem zł 991.637-72.**

MA

Zysk brutto zł 991.637-72; **Razem zł 991.637-72.**

Spółka Akcyjna

Eksploatacji Soli Potasowych

Bilans za czas od 1 listopada 1930 do 31 października 1931 r.

STAN CZYNNY. — 1) Posiadłości kopalniane zł 6.427.499-31; 2) Nieruchomości zł 13.806.427-40; 3) Niedokończone inwestycje zł 11.380.062-53; 4) Ruchomości zł 1.244.160-06; 5) Zapasy materiałów pomocniczych zł 1.978.910-26; 6) Zapasy produkcji zł 727.057-05; 7) Efekty zł 52.934-61; 8) Gotówka w kasach zł 71.469-55; 9) Gotówka w bankach zł 316.437-69; 10) Dłużnicy zł 1.181.939-39; 11) Rymesy kupieckie zł 2.032.733-04; 12) Pretensje zaskarżone zł 69.244-26; Strata za czas od 1/XI 1930 do 31/X 1931 r. zł 678.525-52; **Razem zł 39.957.400-67.**

STAN BIERNY. — 1) Kapitał akcyjny zł 20.000.000-00; 2) Fundusze rezerwowe zł 8.713.922-01; 3) Pożyczki zł 4.664.881-65; 4) Traty zł 1.182.599-47; 5) Rymesy w redyskoncie zł 1.985.227-38; 6) Banki w kredycie zł 827.092-01; 7) Wierzyciele zł 2.509.022-69; 8) Niepodjęta dywidenda zł 13.407-50; 9) Fundusz na datki humanitarne zł 16.271-72; 10) Nierozdzielony zysk z lat ubiegłych zł 44.976-24; **Razem zł 39.957.400-67.**

Rachunek strat i zysków

STRATY. — 1) Koszty produkcji sprzedanej zł 5.113.548-81; 2) Koszty handlowe (bez podatku obrotowego) zł 3.610.452-10; 3) Koszty ogólne (bez opłat od wyl. i podatków stałych) zł 2.451.933-76; 4) Koszty finansowe zł 892.395-23; 5) Podatki zł 326.896-37; 6) Rządowe należ. dzierżawne zł 612.701-44; 7) Opłaty od wylączn. i pól górniczych zł 53.796-00; 8) Amortyzacje zł 72.379-55; 9) Nadzwyczajne straty zł 157.267-78; **Razem Straty zł 13.291.371-04.**

ZYSKI. — 10) Dochody (z Wydż. Sprzed. i Fnans.) zł 12.492.288-53; 11) Nadzwyczajne zyski zł 120.556-99; Strata za czas od 1/XI 1930 do 31/X 1931 zł 678.525-52; **Razem Zyski zł 13.291.371-04.**

Towarzystwo Ubezpieczeń „PORT“, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 144.240-64; Instytucje kredytowe zł 1.184.049-39; Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi zł 585.150-00; Pożyczki hipoteczne zł 272.000-00; Nieruchomości zł 396.949-60; Należność z tytułu rezerwy składek, zatrzymanej przez zakłady ubezpieczeń zł 5.181-93; Oddziały zł 117.771-36; Agenci zł 1.239.328-53; Zakłady Ubezpieczeń zł 389.544-08; Inni dłużnicy zł 41.873-78; Ruchomości biurowe zł 1-00; Inne aktywa zł 389.973-78; **Razem zł 4.766.064-09.**

STAN BIERNY. — Emitowany kapitał akcyjny (akcyj 12.500 sztuk po zł 100) zł 1.250.000-00; Kapitał zapasowy zł 202.400-00; Rezerwa na należności wątpliwe zł 90.000-00; Fundusz ubezpieczeniowy zł 267.260-00; Rezerwa na nieregulowane szkody na udział własny zł 161.517-00; Należności z tytułu zatrzymanej reasekuratorom rezerwy składek zł 1.134.630-37; Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 23.817-00; Długi hipoteczne zł 25.075-00; Agenci zł 81.143-41; Zakłady Ubezpieczeń zł 1.074.183-85; Inni wierzyciele zł 89.980-12; Nieuiszczone podatki i opłaty zł 61.836-84; Fundusz Kasy Przejrzystości Urzędników zł 20.000-00; Zysk zł 284.220-50; **Razem zł 4.766.064-09.**

Rachunek zysków i strat za 1931 r.

ZYSKI. — Pozostałość zysku z roku poprzedniego zł 24.452-56; Zysk w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: 1) od nieszczęśliwych wypadków zł 7.610-97; 2) od odpowiedzialności prawnej zł 21.573-10; 3) od ognia zł 203.975-82; 4) od kradzieży zł 10.755-40; 5) przewozowych zł 2.123-57; 6) samochodów zł 5.347-20; 7) maszyn zł 16.757-78; 8) od gradobicia zł 10.895-45; **Razem zł 279.039-29;** Czysty dochód z majątku Zakładu zł 139.582-84; Zysk na kursie walut obcych zł 2.374-35; **Razem zł 445.449-04.**

STRATY. — Umorzono należności niemożliwe do odzyskania zł 31.258-72; Inne odpisy: 1) odpisano z wartości nieruchomości zł 3.969-50; 2) różnica kursu na papierach wartościowych zł 126.000-32; **Razem zł 129.969-82;** Zysk zł 284.220-50; **Razem zł 445.449-04.**

Podział zysków, osiągniętych przez Zakład w 1931 r.

1) Na kapitał zapasowy zł 23.700-00; 2) Na rezerwę na wątpliwe należności zł 10.000-00; 3) Na dywidendę dla akcjonariuszów 7% zł 70.000-00; 4) Na tantiemy: a) dla Rady Nadzorczej zł 15.956-00; b) dla Zarządu zł 15.956-00; **Razem zł 31.912-00;** 5) dla Dyrekcji i pracowników zł 29.392-00; 6) Na podatki zł 65.000-00; 7) Na fundusz Kasy Przejrzystości Urzędników zł 1.000-00; 8) Na cele dobroczynne zł 1.000-00; 9) Do przeniesienia na rok następny zł 52.216-50; **Razem zł 284.220-50.**

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 28 maja r. b. zatwierdziło bilans i rachunek zysków i strat. Uchwaloną dywidendę w stosunku 7%, wypłaca Kasa Zarządu Spółki w Warszawie, Krakowskie Przedmieście 59.

„WRZOSOWA“ Fabryka Portland-Cementu, S. A.

Bilans zamknięcia z dn. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA. — Posiadłość ziemiska zł 385.871-68; Budynki zł 809.977-57; Maszyny i urządzenia techn. zł 955.316-30; Inwentarz fabryczny i rolny zł 57.554-03; Magazyn zł 174.882-38; Udziały w przedsiębiorstwach zł 34.660-00; Papiery procentowe zł 3.616-35; Kaucje zł 6.610-73; Różni zł 1.420-23; Kasa zł 956-65; Banki zł 29.360-17; Strata za 1931 r. zł 46.239-83; **Razem zł 2.506.475-92.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1.500.000-00; Kapitał amortyzacyjny zł 546.215-91; Kapitał zapasowy zł 28.071-24; Specjalny fundusz rezerwowy pozastatutowy zł 159.314-28; Fundusz zapomogowy zł 11.875-10; Rach. bieżący Sp. z o. o. Centrocement zł 9.705-90; Różni zł 2.701-93; Dostawcy zł 1.771-96; Tow. Kredyt. Przem. Pol. zł 246.819-60; **Razem zł 2.506.475-92.**

Rachunek zysków i strat za 1931 r.

WINIEN. — Utrzymanie Administracji. Ubezpieczenia, różnice kursowe i koszty handlowe zł 185.914-50; Świadczenia społeczne zł 5.429-66; Podatki i opłaty stemplowe zł 18.389-11; Procenty zł 19.706-49; **Razem zł 229.439-76.**

MA. — Zysk brutto zł 178.610-63; Dochody różne zł 4.589-30; Strata za 1931 r. zł 46.239-83; **Razem zł 229.439-76.**

SPÓŁKA AKCYJNA PRZEMYSŁOWA

Markus Kohn

Bilans na dzień 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY

Place zł 399.855'00; Budynki fabryczne zł 2.366.708'00; Dom mieszkalny zł 68.628'00; Maszyny zł 9.564.762'68; Urządzenia biurowe zł 8.015'00; Kasa i weksle zł 475.529'83; Papiery wartościowe zł 70.187'50; Dłużnicy zł 1.648.552'82; Remanenty zł 1.526.028'58; Sumy przechodnie zł 13.683'18; **Ogółem zł 16.141.950'59.**

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny zł 6.000.000'00; Kapitał amortyzacyjny do 1930 r. zł 4.007.042'52; Kapitał za 1931 r. zł 416.515'70; Razem zł 4.423.558'22; Kapitał zapasowy zł 775.275'84; Kapitał rezerwowy zł 851.273'03; R-k przejściowy różnic kursowych zł 547.252'15; Wierzyciele zł 2.255.027'30; Zobowiązania długoterminowe zł 1.272.338'45; Sumy przechodnie zł 17.225'60; **Ogółem zł 16.141.950'59.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN

Podatki i opłaty stemplowe zł 260.789'55; Świadczenia socjalne zł 94.143'11; Pensje zł 350.671'58; Koszty handlowe i procenty zł 477.208'11; Przeniesienie na kapitał amortyzacyjny zł 416.515'70; **Ogółem zł 1.599.328'05.**

MA

Zysk brutto na przedzy zł 1.294.080'61; Przeniesienie z kapitału zapasowego zł 305.247'44; **Ogółem zł 1.599.328'05.**

Zakłady Przemysłowe H. B. Raabe, S. A.

Bilans z dn 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 11.742'20; Weksle zł 14.365'24; Papiery wartościowe zł 7.512'00; Banki zł 3.085'89; Towary, półfabrykaty i surowce zł 245.070'18; Korespondenci zł 196.380'35; Należności hipoteczne zł 109.868'80; Weksle protestowane zł 37.094'12; Nieruchomości zł 335.728'85; Maszyny, urządzenia fabr. i narzędzia zł 260.272'51; Ruchomości zł 9.254'22; Rachunek okresu następnego zł 10.805'00; Straty zł 27.567'39; **Razem zł 1.268.746'75.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 500.000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 67.299'74; Banki zł 218.846'40; Korespondenci zł 482.600'61; **Razem zł 1.268.746'75.**

Rachunek strat i zysków za 1931 r.

WINIEN. — Koszty handlowe, pensje, świadczenia socjalne i podatki biura w Warszawie zł 96.452'58; Procenty zł 60.991'81; Strata na fabrykacji w garbarni zł 12.492'33; **Razem zł 169.936'72.**

MA. — Fabrykacja w Białej — zysk zł 146.121'23; Strata w 1931 r. zł 23.815'49; **Razem zł 169.936'72.**

Polskie Zakłady Impregnacyjne, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Płynne środki i zapasy zł 901.886'54; Dłużnicy i r-k tranzytowy zł 566.190'96; Majątek zakładowy zł 212.262'24; Gwarancje zł 188.700'00; **Razem zł 1.680.339'74.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 400.000'00; Kapitał zapasowy zł 41.405'94; Różne rezerwy zł 393.274'66; Zobowiązania i r-k tranzytowy zł 817.484'05; Zysk zł 28.175'09; (Gwarancje zł 188.700'00); **Razem zł 1.680.339'74.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1931 r.

STRATY. — Podatek, amortyzacja i delkredera zł 53.492'07; Zysk zł 28.175'09; **Razem zł 81.667'16.**

ZYSKI — Zysk brutto zł 81.667'16.

Zjednoczona Fabryka Żarówek, S. A. w Warszawie

Bilans na dz. 31 marca 1932 r.

AKTYWA. — Nieruchomość zł 156.176'00; Kasa zł 2.132'37; Ruchomości zł 338.857'70; Remanenty zł 427.412'30; Odbiorcy zł 1.327.686'94; Różne rachunki zł 1.216.729'12; **Razem zł 3.468.994'43.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 182.400'00; Kapitał zapasowy zł 28.451'32; Fundusz amortyzacyjny zł 191.769'14; Różne rachunki zł 3.013.961'67; Zysk zł 52.412'30; **Razem zł 3.468.994'43.**

Rachunek strat i zysków za 1931/32 r.

STRATY. — Koszty ogólne zł 1.095.888'18; Podatki i świadczenia socjalne zł 114.668'04; Zysk zł 52.412'30; **Razem zł 1.262.968'52.**

Zysk zł 1.262.968'52.

Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków zostały przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 7 maja 1932 r. zatwierdzone. Jednocześnie Walne Zgromadzenie postanowiło wypłacić 8% dywidendy, t. j. po zł 9'12 od każdej akcji 114-złotowej.

Dywidenda wypłacana będzie w kasie Zjednoczonej Fabryki Żarówek, S. A., w Warszawie, ul. Nowowiejska Nr. 13, począwszy od dn. 1 czerwca r. b.

Hurtownia Aptekarzy Polskich, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 791'66; Banki zł 2.195'29; Weksle zł 3.585'78; Dłużnicy zł 68.948'42; Zaliczenia zł 458'61; Papiery wartościowe zł 1.000'61; Ruchomości zł 15.535'61; Towary zł 98.839'91; Depozyty zł 5.075'00; Strata za 1929 r. zł 13.845'39; Strata za 1930 r. zł 6.617'93; Wydatki 1932 r. zł 772'50; Strata za 1931 r. zł 15.693'07; **Razem zł 233.359'78.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 100.000'00; Kapitał zapasowy zł 3.541'64; Kapitał amortyzacyjny zł 5.074'76; Pożyczki zł 14.000'00; Bank Handlowy w Warszawie zł 1.076'00; Wierzyciele zł 104.592'38; Członkowie Zarządu za depozyty zł 5.075'00; **Razem zł 233.359'78.**

Rachunek strat i zysków za 1931 r.

STRATY. — Koszty handlowe zł 108.507'34; Procenty zapłacone zł 4.027'40; Strata na odbiorcach zł 179'08; Amortyzacja ruchomości zł 770'90; **Razem zł 113.484'72.**

ZYSKI. — Zysk na towarach zł 96.611'09; Procenty otrzymane zł 409'63; Zysk na odbiorcach i dostawcach zł 208'77; Niepodniesiona dywidenda za 1923/24, 1925 i 1926 r. zł 562'16; Strata zł 15.693'07; **Razem zł 113.484'72.**

Towarzystwo Wyrobów Trykotowych i Działnych

„JAROB HIRSBERG i WILCZYŃSKI W ŁODZI“, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Place zł 720.640'00; Budynki zł 1.763.910'00; Maszyny, urządzenia techniczne i inwent. fabr. zł 2.649.966'36; Udziały zł 7.124'00; Kasa i banki zł 135.676'67; Weksle zł 67.565'35; Weksle protestowane zł 5.021'40; Papiery wartościowe zł 35.192'00; Dłużnicy zł 779.985'26; Surowce, towary i półfabrykaty zł 1.181.523'41; Sumy przechodnie zł 33.729'05; Strata za 1931 r. zł 450.071'58; **Razem stan czynny zł 7.830.405'08.**

Depozytarjusze zł 35.000'00.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 3.000.000'00; Kapitał zapasowy zł 949.087'27; Kapitał amortyzacyjny zł 1.102.841'42; Wierzyciele zł 2.411.234'77; Akcepty zł 345.862'00; Sumy przechodnie zł 21.379'62; **Razem stan bierny zł 7.830.405'08.**

Papiery wartościowe zdeponowane zł 35.000'00.

Straty i zyski

WINIEN. — Procenty zł 177.377'43; Podatki i opłaty stemplowe zł 198.287'83; Koszty handlowe zł 148.623'15; Różnice kursowe zł 24.380'11; Różne straty zł 48.040'72; **Razem zł 596.709'24.**

MA. — Saldo rach. fabrykacji zł 102.277'62; Różne zyski zł 44.360'04; Strata za 1931 r. zł 450.071'58; **Razem zł 596.709'24.**

Zakłady Przemysłowe „ETERNIT“, S. A.

Bilans w dn. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — 1) Nieruchomości i ruchomości zł 1.067.404-86; 2) Remont zniszczenia przez huragan zł 23.249-48; 3) Remanenty: a) produkty gotowe zł 642.973-60; b) zapasy materiałów zł 57.386-55; Razem zł 700 360-15; 4) Gotowizna zł 2.398-88; 5) Weksle zł 52.141-49; 6) Kaucje i depozyty zł 4.873-09; 7) Banki zł 3.533-24; 8) Różni zł 31.061-55; 9) Odbiorcy zł 179 649-70; 10) Wątpliwi dłużnicy zł 5.574-10; 11) Sumy przechodnie zł 3.215-56; 12) Awanse lekarzy zł 3.813-46; 13) Różnica kursu na oblię. Banku Gosp. Kraj. zł 61.570-77; 14) Straty zł 14.774-96; Suma ogólna zł 2.153.621-29.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał akcyjny zł 600.000-00; 2) Kapitał zapasowy zł 132.913-18; 3) Kapitał amortyzacyjny zł 361.186-54; 4) Specjalna rezerwa zł 52.146-63; 5) Niepodniesiona dywidenda zł 590-19; 6) Akcepty zł 338.664-29; 7) Kaucje i depozyty zł 1.000-00; 8) Banki zł 380.934-39; 9) Różni zł 250.452-24; 10) Odbiorcy zł 31.661-72; 11) Sumy przechodnie zł 2.803-17; 12) Awanse lekarzy zł 1.268-94; Suma ogólna zł 2.153.621-29.

Straty i zyski

WINIEN. — 1) Strata na produkcji zł 40.201-57; 2) Podatki zł 14.729-36; 3) Różnice kursowe zł 681-21; 4) Świadczenia socjalne zł 9.270-34; Suma ogólna zł 64 882-48.

MA. — 1) Papiery wartościowe zł 12.996-60; 2) Kupony papierów wartościowych zł 5.572-80; 3) Procenty zł 31.538-12; 4) Straty zł 14.774-96; Suma ogólna zł 64.882-48.

Fabryka Przetworów Kartoflanych

„Nowy Dwór“ P. Górski i E. Móraski, S. A.

Bilans na dz. 1 września 1931 r. za 1930/1931 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 6.905-01; Weksle i zaliczenia zł 12.136-22; Place, zabudowania, maszyny, inwentarze zł 1.120.269-43; Sumy przechodnie zł 17.278-66; Wydatki na 1931/1932 r. zł 3.694-57; Remanenty zł 321.169-34; Dłużnicy zł 126.599-76; Ogólna suma zł 1.608.052-99.

STAN BIERNY. — Kapitały: akcyjny zł 828.000-00; Zapasowy zł 7.487-06; Amortyzacyjny zł 451.091-80; Akcepty zł 111.380-72; Wierzytelności zł 210.093-41; Ogólna suma zł 1.608.052-99.

Rachunek strat i zysków

Koszty handlowe zł 115.812-84; Procenty zł 60.462-87; Podatki zł 49.831-79; Wynagrodzenie Komisji Rewizyjnej zł 542-90; Ogólna suma zł 216.650-40;

Zysk brutto zł 216.650-40; Ogólna suma zł 216.650-40.

Zarząd firmy Dom Handlowy Daniel Kraushar, S. A.

ogłasza niniejszym — stosownie do art. 58 prawa o spółkach akcyjnych — że na Walnem Zgromadzeniu Akcjonariuszów Spółki, odbytem w dn. 27 maja 1932 r., zapadły następujące uchwały: Bilans i rachunek strat i zysków za rok operacyjny 1931 zgodnie z wnioskiem Komisji Rewizyjnej zatwierdzono; stratę zł 61.757-66 uchwalono przenieść na 1932 r.; Członkom Zarządu udzielono absolutorjum.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA. — R-k Kasy zł 124.661-19; R-k Weksli zł 46.432-25; Banki zł 45 358-11; Bank Polski r-k gwarancyjny zł 50 000-00; R-k Ruchomości zł 19 000-00; Dłużnicy zł 331 333-00; R-k strat i zysków 1931 r. zł 61.757-66; Razem zł 678.542-37.

PASYWA. — Rk kapitału zakładowego zł 200.000-00; Rk kapitału zasobowego zł 6 489-74; Rk akceptów gwarancyjnych zł 50 000-00; Wierzyciele zł 422.052-63; Razem zł 678 542-37.

R-k zysków i strat 1931 r.

WINIEN. — R-k kosztów handlowych zł 205.674-49; R-k kosztów podróży i reprezentacji zł 14.627-15; R-k świadczeń socjalnych zł 5.406-00; R-k opłat stemplowych zł 1.442-14; R-k podatków zł 98.244-11; Odpisane straty zł 401-56.

MA. — R-k prowizji zł 128.011-61; R-k towarów zł 127 614-59; R-k procentów zł 8.211-59; Odzyskane z odpisanych w 1930 r. zł 200-00; Strata zł 61.757-66.

„Wschodnio-Europejskie Tow. Ekspedycyjne“, S. A.

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Kasa — gotowizna zł 3.547-94; Waluty obce \$ 843-48 = zł 7.495-41; Ruchomości zł 7.740-00; Pożyczki państwowe zł 6.327-60; Klienci zł 57.363-65; Weksle zł 2.424-86; Korespondenci zł 23.011-82; Weksle protestowane zł 4.941-94; Zaliczenia kolejowe zł 3.864-45; Zaliczenia nadawców zł 6.589-12; Zyski i straty 1930 r. zł 9.642-92; Zyski i straty 1931 r. zł 9.205-72; Razem zł 142.155-42.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 100.000-00; Akcepty zł 37.500-00; Reklamacje kolejowe i celne zł 1.492-80; Inkaso zł 3.162-62; Razem zł 142.155-42.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1931 r.

ZYSKI. — Koszty handlowe zł 47.941-43; Odsetki zł 4.263-95; Podatki zł 11.186-32; Amortyzacja ruchomości zł 850-00; Razem zł 64.241-70.

STRATY. — Ekspedycja zysk. Btto. zł 55.035-99; Strata zł 9.205-71; Razem zł 64.241-70.

Polska Sp. Akc. „Pharma“ Magist. Bolesław Jaworicki

KRAKÓW. DŁUGA

Rachunek bilansu za 1931 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Gotówka w kasie		214-69
Waluty		15-33
Pocztowa K. O.		407-07
Papiery wartościowe		2.068-00
Nieruchomości		461.000-00
Ruchomości (urządzenia)		22.700-00
Zapasy towarów		346.830-09
Dłużnicy: odbiorcy	126 284-12	
dostawcy	28.883-05	155.167-17
		<u>988 402-35</u>

STAN CZYNNY	zł	zł
Kapitał akcyjny		540.000-00
Fundusz rezerwowy (+ 2.350-26)		59.394-52
Wierzyciele: Banki	91.398-12	
Dostawcy	219.473-64	
Odbiorcy	13.987-12	324.858-88
Dywidenda niepodjęta		2.663-40
Kapitał amortyzacyjny		60.150-00
Zysk		1.335-55
		<u>988.402-35</u>

Rachunek strat i zysków I I—31 XII 1931 r.

STRATY	zł	zł
Koszty handlowe		136.520-68
Procenty		24.648-11
Administracja realności		1.073-20
Podatki		16.828-60
Amortyzacja		14.965-00
Zysk		1.335-55
		<u>195.371-14</u>
ZYSKI		zł
Zysk		191.872-73
Zysk 1930 r.		3.293-77
Odzyskana należność		204-64
		<u>195.371-14</u>

Marjan Drapella, biegły sądowy w zakresie księgowości, bankowości i rachunkowości dla okręgu Sądu Apelacyjnego w Krakowie. m. p. M. Drapella

Kraków, Biskupia 6, II piętro.

Komisja Rewizyjna: Feliks Fromowicz m. p.
Piotr Olszowski m. p.

Powyższy bilans został na podstawie sprawozdania Komisji Rewizyjnej zatwierdzony na XII Walnem Zebraniu Akcjonariuszy, odbytem w dn. 21 maja 1932 r., przy czym powzięto uchwałę dywidendy nie wypłacać za 1931 r. kupon Nr. 5.

Europejskie Towarzystwo Ubezpieczeń Towarów i Pakunków Podróżnych, S. A. w Warszawie

Bilans na dz 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa zł 4.917.02; 2) Instytucje kredytowe krajowe: a) państwowe zł 89.380.29, b) inne zł 85.150.58, razem zł 174.530.87; 3) Papiery wartościowe krajowe z kuponami bieżącymi: a) posiadające bezpieczeństwo prawne zł 98.861.48, b) inne zł 500.00, razem zł 99.361.48; 4) Pożyczki hipoteczne zł 133.500.00; 5) Nieruchomości zł 123.170.60; 6) Dłużnicy: a) Dyrekcje Kolejowe zł 11.681.77, b) Agencje zł 138.75, c) Zakłady ubezpieczeń zł 2.497.97, razem zł 14.318.49; 7) Ruchomości zł 1.00; Razem zł 549.799.46.

STAN BIERNY. — 1) Kapitały i fundusze własne Zakładu: a) emitowany kapitał akcyjny (akcyj sztuk 3.000 po zł 100) zł 300.000.00, b) kapitał zapasowy zł 100.000.00, razem zł 400.000.00; 2) Fundusz ubezpieczeniowy, rezerwa składek na udział własny w działach ubezpieczeń: a) bagażowym zł 22.495.77, b) towarowym zł 1.190.80, c) wypadkowym zł 74.54, razem zł 23.761.11; 3) Fundusze i rezerwy techniczne, rezerwa na nieuregulowane szkody na udział własny w działach ubezpieczeń: a) bagażowym zł 4.723.84, b) towarowym zł 713.68, razem zł 5.437.52; 4) Należność z tytułu zatrzymania reasekuratorom rezerwy składek w działach ubezpieczeń: a) wypadkowym zł 298.14; 5) Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 9.853.68; 6) Wierzyciele: a) Dyrekcje Kolejowe zł 1.424.70, b) Agencje zł 4.00, c) Zakłady ubezpieczeń zł 1.886.45, d) Inni zł 22.921.12, razem zł 26.236.27; 7) Niepodniesiona dywidenda przez akcjonariuszów zł 90.00; 8) Nieuiszczony podatek i opłaty: a) opłaty stempłowe od ubezpieczeń zł 1.070.08, b) podatek przemysłowy od obrotu zł 1.166.42, razem zł 2.236.50; 9) Fundusz zapomogowy dla urzędników Towarzystwa do dyspozycji Zarządu zł 8.000.00; 10) Zysk zł 73.886.24; Razem zł 549.799.46.

Rachunek zysków i strat za 1931 r.

ZYSKI. — 1) Pozostałość z roku poprzedniego zł 8.506.89; 2) Pozostałość rezerwy na podatek dochodowy za 1930 r. zł 5.256.40; 3) Zysk w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: a) dział bagażowy zł 16.948.02, b) wypadkowy zł 218.83, razem zł 17.166.85; 4) Czysty dochód z majątku Zakładu zł 52.310.34; 5) Zysk na kursie walut obcych zł 208.79; Razem zł 83.449.27.

STRATY. — 1) Strata w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: a) dział towarowy zł 1.495.21; 2) Odpisano z wartości nieruchomości 1% na amortyzację zł 1.231.71; 3) Różnica kursu na papierach wartościowych zł 6.836.11; 4) Zysk zł 73.886.24; Razem zł 83.449.27.

Podział zysków, osiągniętych przez Zakład w 1931 r.

1) Na kapitał zapasowy zł 7.388.62; 2) Na dywidendę w stosunku 8% zł 24.000.00; 3) Na wynagrodzenie Rady Nadzorczej zł 3.324.88; Na wynagrodzenie Zarządu zł 3.324.88; Na wynagrodzenie Dyrektora Zarządzającego zł 6.649.76; Na wynagrodzenie pracowników Spółki zł 3.324.88; 4) Na fundusz zapomogowy dla pracowników Towarzystwa Im. Prez. Maksymiljana Engla de Czerwik zł 1.000.00; 5) Na cele dobroczynne dla pracowników kolejowych zł 5.000.00; 6) Na rezerwę podatku dochodowego zł 10.000.00; 7) Do przeniesienia na rok następny zł 9.873.22; Razem zł 73.886.24.

Spółka Akcyjna Handlu Ziemiopłodami K. Grabowski & S-ka w Poznaniu

Bilans na dzień 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA. — Kasa zł 237.29; Banki zł 18.179.81; Dłużnicy i wierzyciele zł 675.668.15; Towary zł 15.206.27; Weksle zł 616.425.89; Ruchomości zł 2.065.00; Sumy przechodnie zł 1.520.00; Razem zł 1.329.302.51.

PASYWA. — Banki zł 585.348.50; Dłużnicy i wierzyciele zł 2.614.41; Redyskont zł 609.825.89; Kapitał akcyjny zł 100.000.00; Sumy przechodnie zł 30.316.78; Fundusz rezerwowy zł 1.100.94; Zysk zł 95.99; Razem zł 1.329.302.51.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1931 r.

STRATY. — Płace zł 41.792.87; Wydatki rzeczowe zł 20.064.28; Podatki i stempła zł 8.780.32; Świadczenia socjalne zł 1.830.62; Zysk zł 95.99; Razem zł 72.564.08.

ZYSKI. — Zysk brutto na towarach zł 45.305.37; Procenty i prowizje zł 27.258.71; Razem zł 72.564.08.

Spółka Akcyjna Fabryk Chemicznych i Huty Szklanej KIJEWSKI, SCHOLTZE i S-ka

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA

Aktywa płynne: Gotówka zł 1.157.86, Papiery procentowe i udziały zł 7.822.12, Dłużnicy zł 207.105.59, Sumy przechodnie zł 9.839.87, Weksle i zaliczenia zł 20.252.72, Razem zł 246.218.16; Remanenty płynne zł 629.168.44; Zakłady w Targówku: Plac 95470 m² zł 303.352.96, Budynki zł 996.700.65, Maszyny i aparaty zł 5.053.882.43, Ruchomości zł 8.039.10, Razem zł 6.361.975.14, Strata do przeniesienia na 1932 r. zł 126.816.35, Ogółem zł 7.364.178.09.

Różni za kaucje zł 994.00.

PASYWA

Kapitały własne: zakładowy zł 2.400.000.00, amortyzacyjny zł 3.230.000.00, Razem zł 5.630.000.00; Długi hipoteczne zł 1.260.112.00; Zobowiązania krótkoterminowe: Sumy przechodnie zł 7.019.17, Wierzyciele zł 160.918.39, Niepodniesiona dywidenda zł 8.982.00, Akcepty zł 297.146.53, Razem zł 474.066.09, Ogółem zł 7.364.178.09. Kaucje zł 994.00.

Rachunek strat i zysków za 1931 r.

STRATY

Koszty ogólne zł 34.478.44, Ubezpieczenia zł 10.029.82, Procenty zł 76.611.64, Pensje zł 136.915.56, Świadczenia socjalne zł 32.799.74, Podatki zł 58.851.22, Ogółem zł 349.686.42.

ZYSKI

Zysk brutto zł 178.417.85, Strata zł 171.268.57, Ogółem zł 349.686.42.

Stratę zł 171.268.57 pokrywa się z kapitału zapasowego i nadwyżki z przerachowania majątku w sumie ogólnej zł 44.452.22, a pozostała w sumie zł 126.816.35 przenosi się na rok następny.

T-wo Przemysłu Metalowego „K. Rudzki i S-ka”

S. A. W WARSZAWIE

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Place zł 6.801.377.11; Budowle zł 2.622.206.30; Maszyny zł 2.834.903.80; Place i budowle w Jekaterynosławiu zł 2.00; Ruchomości i narzędzia zł 546.672.44; Kasa zł 56.073.22; Materjały zł 569.471.02; Papiery procentowe w portfelu i na kaucjach zł 64.093.01; Weksle w portfelu zł 88.545.98; Roboty, rozpoczęte w fabrykach i na montażach zł 1.852.600.88; Wyroby i odlewy gotowe zł 214.095.63; Dłużnicy zł 4.629.265.99; Kaucje Zarządu zł 45.000.00; Sumy przechodnie zł 319.915.69; Gwarancje w akceptach zł 3.504.479.67; Ogółem zł 24.148.702.74.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 4.320.000.00; Kapitał zapasowy zł 1.178.146.00; Kapitał rezerwowy specjalny zł 1.682.780.92; Kapitał amortyzacyjny zł 2.598.519.61; Wierzyciele: pożyczka długoterminowa zł 1.462.275.00; Różni wierzyciele zł 5.380.475.55; Zaliczki na roboty montażowe zł 1.937.245.57; Akcepty przedwojenne zwaloryzowane zł 160.915.81; Akcepty bieżące zł 1.820.679.50; Dywidenda nieopobrana zł 50.279.10; Zarząd za kaucje zł 45.000.00; Zysk za 1931 r. zł 7.905.93; Akcepty gwarancyjne zł 3.504.479.67; Ogółem zł 24.148.702.74.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1931 r.

WINIEN. — Podatki skarbowe, mejskie i patenty zł 356.250.67; Koszty handlowe, procenty i odpisy zł 1.041.850.72; Zysk za 1931 r. zł 7.905.93; Razem zł 1.406.007.32.

MA. — Zysk na produkcji i robotach montażowych zł 1.404.731.32; Wpływ z tenet dzierżawnych zł 1.276.00; Razem zł 1.406.007.32.

Powyższy bilans oraz rachunek zysków i strat zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, które odbyło się w dn. 28 maja 1932 r.

Warszawsko-Łódzkie Towarzystwo Handlowe, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 23.342,79; Weksle zł 2.846,00; Papiery wartościowe zł 10.200,00; Towary zł 45.919,35; Odbiorcy zł 237.928,49; Oddział we Lwowie zł 23.911,88; Ruchomości zł 122.508,96; Nieruchomości zł 595.800,00; Depozyty członków Zarządu zł 120.000,00; Dłużnicy zł 232.129,25; Inkaso zł 6.897,04; Odbiorcy E. Becker i S-ka zł 24.269,93; Zyski i straty zł 149.150,05; **Razem zł 1.594.903,74.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 600.000,00; Fundusz amortyzacyjny zł 72.958,17; Długi hipoteczne zł 179.066,91; Akcepty zł 458.196,75; Depozyty członków Zarządu zł 120.000,00; Centrala zł 23.911,88; E. Becker i S-ka — Kom s zł 25.269,93; Banki i wierzyciele zł 115.500,10; **Razem zł 1.594.903,74.**

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1931 r.

WINIEN. — Strata z 1930 r. zł 70.819,65; Koszty handlowe zł 295.510,30; Straty na odbiorcach zł 129.180,59; Różnica kursu papierów wartościowych zł 7.429,80; Różnica cen na towarach zł 73.313,63; Przewóz zł 3.197,47; **Razem zł 579.451,44.**

MA. — Prowizja komisowa zł 347.918,85; Dochód z domu zł 29.057,50; Przeniesienie z kapitałów: zapasowego i rezerwowego zł 53.325,04; Reszta straty z 1930 r. zł 17.494,61; Strata z 1931 r. zł 131.655,44; **Razem zł 579.451,44.**

Poznański Bank Ziemiań, S. A. w Poznaniu

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA. — Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim P. K. O. i Banku Gospodarstwa Krajowego zł 71.611,53; Waluty zagraniczne zł 3.119,23; Papiery wartościowe własne zł 364.870,78; Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych zł 107.750,00; Banki krajowe zł 31.006,70; Banki zagraniczne zł 3.016,49; Weksle zdyskontowane zł 6.412.254,79; Rachunki bieżące (saldo debetowe) zł 2.228.254,47; Pożyczki terminowe zł 116.601,00; Nieruchomości zł 1.486.847,86; Różne rachunki zł 932.733,65; Strata za 1931 r. zł 746.469,42; **Suma bilansowa zł 12,507.535,92.**

PASYWA. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 1.500.000,00, b) zapasowy zł 630.374,25, c) inne rezerwy zł 127.030,30, d) fundusz amortyzacyjny zł 259.787,50, razem zł 2.517.192,05; Wkłady zł 1.144.612,66; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 1.058.331,38; Redyskonto weksli zł 6.267.782,02; Banki krajowe zł 971.538,00; Banki zagraniczne zł 15.984,40; Wierzyciele hipoteczni zł 168.250,50; Różne rachunki zł 363.844,91; **Suma bilansowa zł 12,507.535,92.**

Gwarancje zł 849.583,31; Inkaso zł 75.362,68.

Rachunek zysków i strat za 1931 r.

DOCHÓD. — Pozostałość zysków z lat ubiegłych zł 5.497,00; Procenty i prowizje pobrane zł 1.231.078,86; Różnice kursowe zł 9.984,96; Dochody z nieruchomości zł 148.047,54; Zwrot sum dawniej odpisanych zł 1.281,95; Różne zł 8.702,45; Strata zł 746.469,42; **Suma bilansowa zł 2,151.062,18.**

ROZCHÓD. — Procenty i prowizje wypłacone zł 1,128.624,41; Koszty handlowe zł 400.642,35; Podatki zł 96.706,11; Amortyzacja zł 54.262,95; Odpisy na dłużnikach zł 292.345,26; Różne zł 178.481,10; **Suma bilansowa zł 2,151.062,18.**

Północne Towarzystwo Transportowe i Ekspedycyjne, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomość zł 327.098,58; Kasa zł 77.213,81; Czeki zł 1.983,43; Weksle zł 51.103,87; Papiery wartościowe zł 19.146,36; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 25.000,00; Dłużnicy zł 255.555,08; Banki zł 119.373,07; Warranty zł 314.217,77; Ruchomości zł 59.512,69; Strata zł 23.823,61; Różni za zaliczenia zł 473.867,22; Depozyty zł 68.204,74; **Ogółem zł 1,816.100,23.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 500.000,00; Kapitał zapasowy zł 54.386,64; Kapitał amortyzacyjny zł 70.109,20; Długi hipoteczne zł 56.666,90; Wierzyciele zł 461.101,94; Banki zł 11.544,29; Warranty redyskontowane zł 120.219,30; Korespondenci za zaliczenia zł 473.867,22; Różni za depozyty zł 68.204,74; **Ogółem zł 1,816.100,23.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1931 r.

ZYSKI. — Ekspedycja zł 636.444,52; Dochód z nieruchomości zł 5.724,27; Strata zł 23.823,61; **Ogółem zł 665.992,40.**

STRATY. — Koszty handlowe zł 593.312,47; Podatki i świadczenia socjalne zł 72.679,93; **Ogółem zł 665.992,40.**

Zakłady Chemiczne J. M. Wendisch Saks., S. A.

W TOKUNIU

Bilans po dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i banki zł 23.189,59; Weksle zł 19.513,69; Dłużnicy zł 177.314,75; Remanent towarów zł 184.120,70; Nieruchomości zł 75.590,00; Ruchomości zł 12.411,12; Maszyny zł 92.119,27; Strata zł 12.566,25; **Razem zł 596.825,37.**

STAN BIERNY. — Banki zł 109.734,86; Kapitał akcyjny zł 250.000,00; Kapitał zapasowy zł 12.807,79; Kapitał amortyzacyjny zł 73.158,00; Wierzyciele zł 112.952,30; Redyskonto zł 13.399,65; Zobowiązania wekslowe zł 15.442,56; Rezerwa podatkowa zł 9.330,21; **Razem zł 596.825,37.**

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty handlowe zł 105.473,70; Koszty produkcji zł 36.779,75; Należności przypadłe zł 11.432,42; **Razem zł 153.685,87.**

MA. — Zysk na towarach zł 140.387,66; Wpływ należności odpisanych na straty zł 731,96; Strata zł 12.566,25; **Razem zł 153.685,87.**

Doroczne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów na posiedzeniu z dnia 6 maja 1932 r. jednogłośnie uchwaliło:

- Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilans na dz. 31 grudnia 1931 r. wraz z rachunkami zysków i strat za 1931 r. w całości zatwierdzić i udzielić Zarządowi i Radzie Nadzorczej pochwitania za ubiegły okres;
- Wykazaną stratę bilansową w kwocie zł 12.566,25 pokryć z funduszu zapasowego.

A. Piasecki Fabryka Czekolady, S. A., Kraków

Bilans za 1931 r.

AKTYWA. — Kasa zł 16.190,97; Budyńki zł 1.221.149,71; Grunty zł 216.444,14; Maszyny zł 1.836.417,18; Rekwizyta fabryczne zł 885.907,06; Wyroby własne zł 267.366,42; Iowary surowe zł 840.101,20; Opakowania zł 712.147,66; Weksle zł 148.005,76; Poczta Kasa Oszczędności zł 13.978,63; Papiery wartościowe zł 2.725,00; Dłużnicy zł 571.152,68; **Suma zł 6,731.646,41.**

PASYWA. — Wierzyciele zł 2.898.458,22; Kapitał akcyjny zł 1,170.000,00; Dywidenda zł 32.176,50; Fundusz zapasowy zł 366.600,00; Fundusz rezerwowy zł 561.931,91; Amortyzacja budynków zł 312.264,11; Amortyzacja maszyn zł 910.644,33; Amortyzacja rekwizyt fabrycznych zł 374.696,11; Zysk z poprzedn. roku zł 11.185,99; Zysk z 1931 r. zł 93.689,24; **Razem zł 104.875,23; Suma zł 6,731.646,41.**

Rachunek strat i zysków za 1931 r.

WINIEN. — Rach. amortyzacji budynków zł 48.845,98; Rach. amortyzacji maszyn zł 163.933,58; Rach. amortyzacji rekwizyt fabrycznych zł 77.130,00; Rach. administracji zł 304.005,65; Rach. kosztów fabrykacji zł 1.040.233,30; Rach. reklamy zł 76.250,59; Rach. procentów zł 184.512,16; Rach. skont i rabatów zł 658.944,59; Rach. podatków zł 285.458,83; Rach. świadczeń socjalnych zł 114.602,54; Zysk z poprzedn. roku zł 11.185,99; Zysk z 1931 r. zł 93.689,24; **Razem zł 104.875,23; Suma zł 3,058.792,45.**

MA. — Saldo — Zysk z poprzedn. roku zł 11.185,99; Rach. wyrobów własnych zł 3,047.606,46; **Suma zł 3,058.792,45.**

Eban, S. A., Oleje i Asfalty, Warszawa, ul. Żorawia 3

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Ruchomości zł 684,00; Weksle w portfelu zł 1.538,96; Kasa, banki zł 10.879,51; Remanent towarów zł 30.213,33; Dłużnicy zł 431.594,77; Strata z 1931 r. zł 34.576,50; **Razem zł 509.487,07.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 500.000,00; Wierzyciele zł 9.487,07; **Razem zł 509.487,07.**

Rachunek zysków i strat

Koszty handlowe zł 49.434,10; Koszty organizacji Spółki zł 9.489,30; Amortyzacja ruchomości zł 36,00; **Razem zł 58.959,40.**

Zysk na towarach zł 21.785,94; Otrzymane procenty zł 2.502,66; Różnice kursowe zł 94,30; Strata z 1931 r. zł 34.576,50; **Razem zł 58.959,40.**

WARSZAWSKIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — I) Kasa zł 60.202'78; II) Instytucje kredytowe zł 577.526'74; III) Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi zł 3.410.586'64; IV) Pożyczki hipoteczne zł 35.306'80; V) Nieruchomości zł 5.859.174'47; VI) Należności z tytułu rezerwy składek zatrzymanej przez zakłady ubezpieczeń zł 1.380.775'64; VII) Agenci zł 2.095.554'72; VIII) Zakłady ubezpieczeń zł 1.548.429'84; IX) Inni dłużnicy zł 412.181'47; X) Ruchomości biurowe zł 1'00; X) Inne aktywa zł 1.246.631'75; XII) Papiery wartościowe stanowiące kaucje agentów zł 37.236'50; XII) Papiery wartościowe Kasy Przeworności i Pomocy zł 60.288'00; **Ogółem zł 16,723.903'35.**

STAN BIERNY. — I) Emitowany kapitał akcyjny (akcji 30,000 szt. po zł 100) zł 3.000.000'00; II) Kapitał zapasowy zł 1.500.000'00; III) Inne kapitały i fundusze własne zakładu zł 1.389.758'00; IV) Fundusz ubezpieczeniowy zł 2.692.322'00; V) Rezerwa na nieregulowane szkody zł 1.376.665'00; VI) Należność z tytułu rezerwy składek zatrzymanej reasekuratorom przez zakład zł 1.983.677'60; VII) Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 177.060'00; VIII) Długi hipoteczne zł 857.960'00; IX) Agenci zł 50.314'72; X) Zakłady Ubezpieczeń zł 2.129.681'86; XI) Inni wierzyciele zł 597.098'83; XII) Niepodniesiona dywidenda przez akcjonariuszów zł 63.112'00; XIII) Niepodniesione zwroty przez ubezpieczających zł 2.601'77; XIV) Nieuiszczone podatki i opłaty zł 129.690'01; XV) Inne pasywa zł 167.020'33; XVI) Kaucje agentów zł 37.236'50; XVII) Depozyty Kasy Przeworności i Pomocy zł 60.288'00; XVIII) Zysk 509.416'73; **Ogółem zł 16,723.903'35.**

Rachunek zysków i strat za 1931 r.

ZYSKI. — I) Pozostałość zysku z roku poprzedniego zł 891.650'29; po potrąceniu podatku dochodowego zł 431.200'00; Razem zł 460.450'29; II) Zysk w roku sprawozdawczym na rach. ubezpieczeń: 1) od ognia zł 350.009'84; 2) od kradzieży zł 57.046'74; 3) chłomage zł 680'49; 4) przy ętych pośrednio w działach ubezpieczeń nieprowadzonych bezpośrednio zł 9.155'67; Razem zł 416.892'74; III) Czysty dochód z majątku zł 755.613'62; IV) Inne zyski nieobjęte poszczególnymi rachunkami: 1) różnica kursu na papierach wartościowych zł 68.301'12; 2) wpływy z odpisów na wątpliwe należności zł 21.750'59; Razem zł 90.051'71; **Ogółem zł 1,723.008'36.**

STRATY. — I) Strata w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: 1) transportów zł 2.388'39; 2) od gradobicia zł 79.215'83; Razem zł 81.604'22; II) Niepodzielona część kosztów administracji: 1) zasiłki byłym pracownikom zł 59.016'00; 2) ofiary na cele społeczne zł 4.374'35; Razem zł 63.390'35; III) Umorzone należności wątpliwe zł 216.977'51; IV) Strata na różnicy kursu walut obcych zł 282.887'38; V) Inne odpisy i straty nieobjęte poszczególnymi rachunkami: 1) odpisano na umorzenie wartości nieruchomości zł 30.158'00; 2) odpisano wartość nieruchomości nabytych w ciągu roku zł 9.701'02; 3) różnica kursu na papierach wartościowych zł 528.873'15; Razem zł 568.732'17; VI) Zyski: pozostałość z 1930 roku zł 460.450'29; zysk za 1931 rok zł 48.966'44; Razem zł 509.416'73; **Ogółem zł 1,723.008'36.**

Podział zysków

	zł
1) Na dywidendę dla akcjonariuszów 6%	180.000'00
2) Na podatek dochodowy	6.200'00
3) Do przeniesienia na rok następny	323.216'73
	<u>509.416'73</u>

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 18 maja r. b. powyższy bilans i rachunek zysków i strat zatwierdziło. Uchwałą 6%-ową dywidendę wypłaca Kasa Dyrekcji Spółki, Jasna Nr. 4.

Fabryka Kabli, S. A. w Krakowie

Bilans zamknięcia z dn. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — R-k. Kasy zł 11.155'48; R-k. Dłużników zł 11,090.381'94; R-k. Rymes zł 239.125'32; R-k. Towarów zł 2,490.185'10; R-k. Gruntów zł 330.856'44; R-k. Budynków zł 4,482.548'62; R-k. Toru Przemysłowego zł 103.804'40; R-k. Maszyn zł 5,497.499'80; R-k. Inwentarza i Urządzenia zł 625.273'69; R-k. Papierów Wartościowych zł 3.399'66; Suma 24.874.230'45.

STAN BIERNY. — R-k. Kapitału akcyjnego zł 10,000.000'00; R-k. Funduszu Rezerwowego zł 428.309'81; R-k. Funduszu Amortyzacyjnego zł 2,315.969'49; R-k. Rezerwy Podatkowej zł 161.101'10; R-k. Wierzycieli zł 11,899.242'94; R-k. zysków z 1930 r. zł 12.351'61; R-k. zysków z 1931 r. zł 57.255'50; Razem zł 69.607'11; Suma zł 24,874.230'45.

Rachunek zysków i strat z dn. 31 grudnia 1931 r.

R-k. Płac, Asekuracji, Kosztów Handlowych, Odsetek zł 1,724.611'09; R-k. Odpisów zł 759.637'25; R-k. Zysków netto zł 57.255'50; Suma zł 2,541.503'84.

R-k. Towarów zł 2,541.503'84; Suma zł 2,541.503'84.

Częstochowska Fabryka Guzików dawniej Jan i Stanisław Grosman W CZĘSTOCHOWIE, S. A.

Bilans po dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 14.469'68; Weksle zł 55.103'00; Czeki na zagranicę zł 2.922'76; Weksle protestowane zł 96.981'60; Dłużnicy zł 157.423'95; Wyroby gotowe, surowce, materiały zł 387.233'99; Kaucje zł 50'00; Budynki, place, maszyny, urządzenia biurowe zł 1,497.865'53; Sumy przechodnie zł 1.330'50; Strata na ubiegłe lata zł 212.172'14; Strata za 1931 r. zł 4.493'58; Razem zł 2,430.046'73.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 864.000'00; Kapitał rezerwowy zł 66.792'26; Kapitał zapasowy zł 20.316'93; Kapitał amortyzacyjny zł 614.193'13; Akcepty zł 23.882'38; Wierzyciele zł 702.379'27; Pożyczka długoterminowa zł 138.427'45; Sumy przechodnie zł 55'31; Razem zł 2,430.046'73.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Spisano z odbiorców zł 39.161'86; Amortyzacja zł 1.014'06; Podatki skarbowe i komunalne zł 23.626'96; Świadczenia socjalne, koszty ogólne, procenty, prowizje zł 143.362'08; Razem zł 207.164'96.

MA. — Odzyskane na odbiorcach i różnych zł 8.284'24; Różnice kursowe zł 71.299'70; Zysk brutto na wyrobach gotowych zł 123.087'44; Strata za 1931 r. zł 4.493'58; Razem zł 207.164'96.

CENTRALA ROLNIKÓW, S. A.

w POZNANIU

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY	
Kasa	5.963'20
Banki	48.845'29
Dłużnicy	2.885.749'41
Weksle	9.493.828'81
Towary	53.678'38
Towary złombardowane (eksportowe)	259.604'28
Nieruchomości	1.039.098'72
Śpichrz	184.513'86
Maszyny śpichrzowe	141.308'55
Inwentarz	271.970'88
Papiery wartościowe i udziały	197.579'50
	<u>14.577.140'88</u>

STAN BIERNY	
Kapitał zakładowy	1.800.000'00
Fundusz zapasowy	206.855'54
Fundusz rezerwy specjalnej	465.000'00
Fundusz amortyzacyjny	370.750'64
Banki	787.945'68
Banki kredyt lombardowy	259.604'28
Wierzyciele	1.173.712'28
Weksle redyskontowane	9.467.328'81
Dywidenda nieodebrana za 1927/30 r.	35.013'00
Zysk	10.930'65
	<u>14.577.140'88</u>

Rachunek zysków i strat

WINIEN	
Koszty handlowe i podatki	1.573.321'16
Odpisane straty na dłużnikach	213.508'32
Strata kursowa na papierach wartościowych	38.434'90
Odpis do funduszu amortyzacyjnego:	
na nieruchomościach	20.781'97
na śpichrzach	5.535'42
na maszynach śpichrzowych	14.130'86
na inwentarzu	20.348'55
Zysk	10.930'65
	<u>1.896.991'83</u>

MA	
Zysk z przeniesienia z 1930 r.	21.860'29
„ na obrocie towarowym	1.854.723'99
„ z administracji nieruchomości	20.407'55
	<u>1.896.991'83</u>

Poznań, dn. 2 m ja 1932 r.

Zarząd: (—) *Zygmunt Weiss*, (—) *Władysław Zmorški*
Rada Nadzorcza: (—) *Leon Pluciński*, prezes, Kurator:
(—) *Dr. Włodzimierz Seydlitz*

Niniejszym poświadczamy zgodność powyższego bilansu oraz rachunku strat i zysków z prawii łowo prowadzonymi ksiązkami oraz inwenturami S. A. Centrala Rolników.

„Powiernik” Spółka Rewizyjno-Powiernicza Thiel i Marciniak (—) *St. Marciniak*

W skład Rady Nadzorczej wchodzi: *Leon Pluciński*, prezes — *Dr. Juliusz Trzciński*, wice-prezes — *Rufin Pilatowski*, sekretarz — *Jan Czubak I* — *Metody Dezor* — *Edward Grabski* — *Ks. Bolesław Heese* — *Józef Henkel* — *Franciszek Majchrzycki* — *Stefan Ponikiewski* — *Józef Sierszeński* — *Leon hr. Zółtowski*

„WOLBROM” Fabryka Wyrobów Gumowych, S. A. w WOLBROMIU

Bilans za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY

Kasa zł 2.797'73; Weksle i papiery wartościowe zł 79.800'32; Dłużnicy zł 2.891.933'55; Ruchomości 2.987.227'51; Nieruchomości zł 1.398.206'71; Zapasy surowców, półfabrykatów i gotowych towarów zł 2.351.342'16; Strata zł 155.361'85; **Razem zł 9.866.669'83.**

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny zł 558.400'00; Kapitał rezerwowy zł 139.671'71; Kapitał amortyzacyjny zł 865.769'48; Fundusz rezerwowy stabilizacyjny zł 66.332'96; Wierzyciele zł 8.236.495'68; **Razem zł 9.866.669'83.**

Obligó z tytułu indosu weksli klientowskich zł 1.160.897'40; Zapisy kaucyjne fr. szw. 1.000.000'00; Zapisy kaucyjne § 250.000'00.

Rachunek strat i zysków za okres sprawozdawczy 1931 r.

WINIEN

Koszty handlowe zł 553.024'83; Procenty zł 85.880'76; Prowizja zł 183.002'16; Pensja 279.661'57; Podatki zł 201.608'30; Różnice kursowe zł 1.826'97; Ubezpieczenie zł 42.910'47; **Razem zł 1.347.915'06.**

MA

Zyski brutto ze sprzed. towarów zł 1.192.553'21; Strata zł 155.361'85; **Razem zł 1.347.915'06.**

Dyrekcja: *Inż. Witold Otto, Dr. Teodor Völker*

Komisja Rewizyjna: *Antoni Ziółkowski, Dr. Józef Atlas, Jan Moravek, Dr. Zygmunt Atlas, Dr. Alfred Preuss*

„OLKUSZ” Fabryka Naczyń Emaljowanych, S. A. w OLKUSZU

Bilans za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY

Kasa zł 77.067'76; Banki, weksle i papiery wartościowe zł 98.475'09; Dłużnicy zł 2.529.393'55; Surowce i zapasy gotow. towarów zł 2.517.120'67; Grunt zł 119.633'05; Nieruchomości zł 2.592.997'16; Ruchomości zł 6.865.513'85; **Razem zł 14.900.201'13.**

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny zł 2.016.000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 4.458.947'59; Fundusz rezerwowy zwyczajny zł 341.289'50; Wierzyciele zł 8.083.964'04; **Razem zł 14.900.201'13.**

Obligó z tytułu indosu weksli klientowskich zł 1.904.921'27; Zapisy kaucyjne zł 800.000'00; Zapisy kaucyjne § 800.000'00.

Rachunek strat i zysków

WINIEN

Za przenies. z r-ku ogóln. ren'own. zł 738.822'74; Za podatek majątkowy zł 29.201'92; Za różnicę kursu zł 28.030'86; **Razem zł 796.055'52.**

MA

Za przenies. na rach. funduszu rezerwowego specjalnego zł 477.692'43; Za przenies. na rach. fund. rezerw. zwyczajnego zł 318.363'09; **Razem zł 796.055'52.**

Dyrekcja: *Inż. Witold Otto, Jan Moravek*

Komisja Rewizyjna: *Dr. Józef Atlas, Dr. Zygmunt Atlas, Jan Forman, Julian Woysław, Dr. Alfred Preuss*

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34
KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82
LUBLIN, ul. Krak Przedm. 46, tel. 10-74
LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23
ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-75
POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36
SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08
TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99
WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

INSTYTUCJA CENTRALNA
WARSZAWA, UL. NOWOGRODZKA 50

ODDZIAŁY: ODDZIAŁ GŁÓWNY W WARSZAWIE — UL. NOWOGRODZKA 50,
ODDZIAŁ WE LWOWIE — UL. PIŁSUDSKIEGO 25, ODDZIAŁ W WILNIE —
UL. WIELKA POHULANKA 24, ODDZIAŁ W POZNANIU — UL. KANTAKA 10,
ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU — UL. SIENKIEWICZA 18, ODDZIAŁ W KATO-
WICACH — UL. 3 MAJA 9, ODDZIAŁ W LUCKU — UL. PIŁSUDSKIEGO 15,
ODDZIAŁ W KRAKOWIE — PLAC SZCZEPAŃSKI 8, ODDZIAŁ W PIŃSKU —
LOHISZYŃSKA 18, ODDZIAŁ W LUBLINIE — UL. KAPUCYŃSKA 1,
ODDZIAŁ W KIELCACH — UL. SIENKIEWICZA 57, AGENTURA W GDYNI.

ADRES TELEGRAFICZNY INSTYTUCJI CENTRALNEJ "CENTROPEBROL"
ADRES TELEGRAFICZNY ODDZIAŁU "P F B R O L"

KAPITAŁ ZAKŁADOWY, CAŁKOWICIE WPŁACONY, zł 130 MILJONÓW.

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH POŻYCZEK AMORTYZACYJNYCH W 7% LISTACH ZASTAWNYCH NA KUPNO GRUNTU I NA INWESTYCJE ROLNE; UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH KREDYTÓW NA WSZELKIEGO RODZAJU MELJORACJE ROLNE W 7% OBLIGACJACH MELJORACYJNYCH; UDZIELA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KRÓTKOTERMINOWYCH KREDYTÓW OBROTOWYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I SAMORZĄDOWYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH; DOSTARCZA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KREDYTU TOWAROWEGO W NAWOZACH SZTUCZNYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I KAS SAMORZĄDOWYCH NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH; KUPIJE MAJĄTKI ZIEMSKIE NA PARCELACJĘ I PODEJMUJE SIĘ PARCELACJI KOMISOWEJ; PRZYJMUJE WKŁADY: Z 3 MIESIĘCZN. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM W WYSOKOŚCI 6 OD STA, Z 1 JEDNOMIESIĘCZN. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 5 OD STA, NA KAŻDE ŻĄDANIE ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 4 OD STA, ORAZ NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCIOWE ZA OPROCENTOWANIEM 6 OD STA ROCZNIE.

7% LISTY ZASTAWNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO SĄ ZABEZPIECZONE HIPOTEKAMI GOSPODARSTW WIEJSKICH, CAŁYM MAJĄTKIEM PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO, ORAZ GWARANCJĄ SKARBU PAŃSTWA. MAJĄ ONE WSZELKIE PRAWA PAPIERÓW PUPILARNYCH I PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA, ORAZ NA POCZET PODATKU MAJĄTKOWEGO OD WSZYSTKICH PŁATNIKÓW TEGO PODATKU. 7% OBLIGACJE MELJORACYJNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO OPIEWAJĄ NA ZŁOTE W ZŁOCIE, ORAZ NA RÓWNOWARTOŚĆ TYCHŻE W DOLARACH STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓLNOECNEJ; POSIADAJĄ GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA, ORAZ BEZPIECZEŃSTWO PUPILARNE; PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA; WOLNE SĄ OD PODATKU OD KAPITAŁÓW I RENT.